
3 1761 06633865 8

DEN STORE MAGT.

ZAKARIAS NIELSEN

DEN STORE MAGT.

ET AFSNIT AF EN UNG MANDS LIV.

KØBENHAVN

DET NORDISKE FORLAG

BOGFORLAGET: ERNST BOJESEN

1898

Oplag 1600 Eksplr.

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

I.

Til min syge Moder

paa hendes Fødselsdag d. 12te Maj 188..

Her kommer jeg — din «lange Dreng» —
med et Par grønne Grene
og lægger paa din hvide Seng
et Flor af Ønsker rene.
Jeg kysser ømt din Haand og Kind
og ser dig i dit Øje ind:
Til Lykke, lille Moder!

En Smule Maj jeg hvælver ud
omkring din Hovedpude
og hilser fra den gode Gud,
som jeg har mødt derude,
fra Fuglens Sang, fra Bøgens Hvælv,
fra alt det gode i mig selv,
hvori jeg Vaarbrud mærker.

Af dig jeg fik i Barndomsvaar
saa megen Sol og Grøde,
i disse lyse Stuer staar
de Tusind Minder søde.
Hvad godt der grønnes i mit Sind,
har du bed't frem og sunget ind
og dugget med din Taare.

Og derfor knæler nu jeg ned
som tit i Barndomsdage
og gi'r dig al din Kærlighed
i Bøn og Tak tilbage.
Jeg stryger dine hvide Haar:
Gud signe dine Prøve-Aar,
du kære, lille Moder!

Det var med rystende Haand og duggede Øjne, at den unge Løjtnant og Boghandler-Medhjælper nedskrev denne Lykønskning paa et Brevark. De var saa varmt følte, disse Vers, sprungne lige ud af hans Hjerte.

Ak ja — stakkels Mor! Han havde tænkt saa meget paa hende, da han i Morges Kl. 5 var ude i Skoven for at finde et Par Bøgegrene til hende. Nu var det fire Aar, siden hun maatte lægge sig, og Nerverne blev stadig daarligere, Lammelsen i Benet bredte sig . . . Hvor gammel var Moder egentlig i Dag? Hun var 18 Aar, da hun blev gift, da var Far 33, og nu var han 63, hun maatte jo altsaa være 48. Tænk, ikke mere! — og allerede saa hvidhaaret! Han saa et Kvindehoved med en tyk, kridene hvid Haarfylde, der ligesom smeltede sammen med den lille hvide Kappe, der sad over den, han saa to sorte Øjenbryn og to mørke Øjne, der tog sig saa underlig gennemtrængende ud under alt dette hvide. Øjnene var ikke haarde, nej saa gode; men de kunde i enkelte Øjeblikke tale saa underlig stærkt til en om den Slags Kampe, der udkæmpes i Løndom.

Ja, hvor hun vist havde maattet bære meget, især i de senere Aar. Men hun havde da ogsaa gaaet i Lære hos et Par stærke Forældre.

Sin Mormoder kunde Jørgen ikke huske, men hans Morfader, den gamle strenge og dog milde Pastor Randrup med de store Steen-Blicher-Briller og det lange, hvide Haar stod endnu levende for hans Øjne. Det var altid med en sær Følelse af ærbødig Glæde, han gik forbi den gamle straatakte Præstegaard nede ved Lunden; her havde hans Barnesind modtaget saa mange stærke Indtryk af gammeldags Gudsfrygt og gammeldags Glæder. Bedstefaderen var saa uendelig jævn, næsten alt for jævn — gik med store Husmandstræsko i Gaard og Have og med en forskrækkelig ræverød lodden Hue, der vist var næsten lige saa gammel som det hvide Hoved, den sad trykket ned over. Men han havde Tanker, den Mand, ti Præsters Lærdom og Dybsindighed. Og midt i hans milde Sind sad en Alvor, der ikke kendte til at tinge med eget Kød og Blod, naar dette Kød og Blod kom paa tvers af den hellige Lære, han prædikede. Runden af en gammel Præsteslægt, der siden Kirkerensningens Dage havde «holdt hart ved den rene Lære», som det hed i hans Slægtebog, virkede han i Stilhed med sin hellige Varme i Hjem og Menighed til sin sidste Stund, virkede endog efter sin Død, kunde man sige, thi det Maleri af ham, som Menigheden havde hædret ham med paa hans 70aarige Fødselsdag, og som nu

hang i Kirken, talte mangt et manende Ord ned til Kirkegængerne.

Det var nok ham, Mor havde lært mest af, blandt andet det Ord, hun stadig kom med: «Vi skal holde ud!» Og saa havde han — hendes lange Dreng, som hun kaldte ham — lært af hende igen. Tusinde Gange havde han mærket, at han gik med saa meget af hendes aandelige Liv i sig og maatte ligesom veje alt, hvad han tænkte og følte, paa hendes Samvittigheds Vægtskaal. Det var blevet sunget ind i hans Øre, fra han laa i sin Vugge, at han altid skulde være «et lille Guds Barn», det var blevet bedet ved hans Seng, at han maatte faa Kræfter til at gaa rene Veje, det havde lydt i Formaninger og Bønner, men stærkest fra hendes eget Eksempel, hendes skønne, forsagende Liv, at han skulde søge ved Selvtugt og Bøn at vinde den evige Glæde, hvordan det saa gik med Glæden i det timelige. Og alt dette havde dannet hans Samvittighedsfølelse.

Aa, det Hjem, det Hjem, det lune Rum for gode Følelser, Barnetidens lyse Fristed, hvor Mor havde sunget Ingemanns Sange ved Klaveret, hvor han havde fløjtet og jodlet, og hvor han havde faaet saa kønt og fornuftigt fat paa Begyndelsesgrundene i det at lide.

Lide? Naa ja, han havde nok egentlig ikke lidt saa svært meget i de 25 Aar, han havde aandet paa Guds Jord. Naar han saa tilbage over sin Barndom og første Ungdom, var det, som det blink-

ede saa lyst og fornøjeligt for hans Øjne. Det var nok mere Mo'rs Lidelser end sine egne, han havde «lidt».

Der var nu det med Faderen, dette «kedelige», som Moderen kaldte det. Ja, det var til visse «kedeligt»; men Folk kendte nu en Gang Far og bar over med ham. Det, at han havde en fremskudt Post i Banken, det, at han i mange Aar havde været Medlem af Byraadet og nu siden Jubilæet var Kancelliraad — ikke virkelig, men dog rigtig Kancelliraad — det kunde nok veje en og anden Fejl op. Naar han bare vilde være lidt mere omhyggelig med sin Paaklædning — børste sin Frakkekrave og saadan lidt — saa den stemte lidt bedre sammen med hans ranke Rejsning; han havde dog som Løjtnant i 1850 lært at holde sig proper og pæn, men det var næsten, som han af sin Soldatertids Afretning kun havde taget den stive Holdning og de stramt rynkede Bryn med over i sit civile Liv.

Løjtnant? Underligt at tænke paa, at Far — denne lille, tykke Mand — var Løjtnant. Det var nok det, der var Skyld i, at han selv — Jørgen Hvide Bang — havde faaet de gyldne Snore. Far havde saamænd tumlet nok med ham for at faa ham ind paa Officersvejen, og han var da ogsaa kommen saa vidt med ham, at han havde faaet ham til at aftjene sin Værnepligt som Reserveløjtnant, saa kunde man altid se —. Men der blev ikke mere at «se»; for han var ikke skabt for Militær-

livet, han var født til at aande i Duften af ny Bøger og snakke med sin Hjembys unge Piger.

«Goddag, Madam Rømer!» hilste han paa en halt Kone, som gik forbi.

Svært saa mildt hun nikkede! Han gik hen i Døren og saa efter hende. Et blandet Indtryk af Properhed, Gudfrygtighed og Snuhed strejfede hans Tanker ved Synet af den vrikkende Kvinderyg.

Han vendte Hovedet til den anden Side. Ah — Amalie Konge! Han snublede uvilkaarlig et Skridt tilbage og rynkede Næse. Naa, han havde da ikke nødig at krybe i Skjul for hende. Saa hilste han med Haanden og fik den Fornøjelse at se den unge Frøken nikke lyksalig, idet hun med sin Mappe svansede ind til Organisten.

«Hy—i, sy—i!» fløjtede en Stær ovre paa Genbotaget.

Han stod en Stund og saa over paa Lindetræerne ved Apoteket, op i Luften, op ad Gaden! Aa, han kunde have Lyst til at rende med Tøndebaand op ad Fortovet!

Naada, sikken en Tid, da man var tolv Aar og skraaede Lakrits og syede Bønderpigerne sammen ved 8 Skillings-Butikkerne! Du lyse Verden, sikken en Tid! Hvor havde han revet mange Bukseben i Stykker, hvor havde han kunnet slaas, hvor havde han sunget, hylet af Livsglæde!

Brr, det var de Regnebøger til Borgerskolen! Et lille Tilløb, et flot Bomspring til venstre over

Disken, og der stod han ved den halvt indpakkede Stabel.

Møller, hans mangeaarige Husbond, nu en duknakket Enkemand paa 72, kom ned fra Lejligheden ovenpaa og traadte ind fra Bagboden. Hans store graa Haar laa ud over Panden og Ørerne som en stor Russerhue.

«Naa, lille Bang, har du saa tænkt nærmere over Sagen?« spurgte han paa sin langsomme Talevis og missede med Øjnene.

«Ja, De kan tro, jeg har tænkt — hele Natten, ogsaa i Dag.»

«Det er billige Vilkaar.»

«Ja, det er det; jeg maatte ogsaa være en underlig Herre, om jeg ikke tog Deres Haand og sagde Tak».

«Jaja, nu kan du jo raadføre dig nærmere med dine Forældre i Eftermiddag.» Han nikkede og gik ud ad Døren til Portaabningen.

Den unge Mand lod Blikket glide over Bøger og Hylder, tog det alt sammen ind i en stor, glad Spænding. Aa tænk! Aa tænk!

Nu vilde han tale rigtig med sine Forældre og Søskende ved det lille Fødselsdagsgilde i Eftermiddag. Men der var jo i Grunden ikke noget at betænke sig paa, ikke Spor.

Han tog sig en Tur langs Hylderne, oplukkede Skabsdøre og lod Lommetørklædet vifte let over forgyldte Bogrygge. Og saa en Omgang ud til Bordet med de sidste ny Bogskatte. Han ordnede

og lagde til rette, tog en og anden Genstand op fra Vinduesdybet og saa paa den med en Slags kælende Stolthed. Mon de havde saadan en Brevvægt nede i Fedtebogladen i Søbygade . . .?

Det hele — Bordet, Disken, Skabene, Bøgerne — havde faaet en ny fangende Interesse for ham. Og hvem vidste, hvad han kunde drive Forretningen op til? «Gaa paa!» læste han paa en af Bøgerne. Ja netop! Store, modige Planer fødtes i hans Hjerne: en ny Læsebog, en ny Almanak, Skønlitteratur . . . «Jørgen Bangs Forlag» . . . «det driftige unge Firma i . . .» Og saa Muren væk der, Plads for Albuerne!

Ja, og saa om nogle Aar Hus og Hjem, Hustru og Børn, en rigtig mild og sød lille Kone skulde det være, en, der kom løbende med Armene, hver Gang han kom op. Han blev helt blød om Hjertet ved at tænke paa, hvor god han skulde blive ved sin søde lille Kone, hvor hyggeligt de skulde have det med tykt Gulvtæppe og røde Flammer fra Kakkelovnen i Mørkningen.

Aa, her gik han frem og tilbage og bankede Knoerne mod hinanden og lavede Luftslotte og glemte rent, at Mor laa derhjemme og ventede!

Som en lang, ledeløs Sekstenaarsdreng var Jørgen i sin Tid bleven knyttet til sin Halv-Onkels Boglade. Lidt spredt, lidt tilbøjelig til at gaa med Næsen opad, men indvendig sund var den unge Lærling i de første Aar. Al den gamle Tids lyse Romantik sad ham i Blodet fra Barndommen, i god

Tro spændte hans aandelige Sans om al Kristendommens Mystik og tog Næring ind af Evangeliernes Løfter til alle gudfrygtige Menneskebørn; Livet havde vel sin Alvor — ak ja! — men selv Lidelsen kunde være skøn, ve den, der ikke har Sans for Smertens Poesi! Livet var dejligt, Luften var fuld af milde Aander, der vævede Solskin over Verden og bar alle gode Sjæle op til Gud, naar de aandede ud her.

Al Ungdommens urolige Levetrang fulgte ham op igennem Ynglingeaarene; uklar, blandet af evig skiftende Stemninger var den Følelsesmasse, der bølgede i ham. Om Aftenen kunde han ligge og faa Taarer i Øjnene af Inderlighed under Bønnen for sin Far og Mor, for den hele By, for hver ukendt Stodder, der om Dagen var gaaet ham krum og sukkende forbi, om Morgenen føle Trang til med Kaalund at svinge sin Hat paa Toppen af en Høj.

«Du bliver vist Digter, Dreng,» havde hans Moder en Gang sagt, da hun havde læst et Rimbrev, han havde skrevet til en Skolefælle og Ven. Digter? Dette Ord var blevet siddende som et lyst Ønske i ham. Selv følte han, at han gik med en hel Mængde Sang i Brystet, og da det faldt ham forholdsvis let at give denne Sang Udløb i Rytmer og Rim, strømmede Vers paa Vers fra hans indre Kilder ud paa Papiret. Med den omtalte Ven, Apotekersønnen Karl Brun, en brunøjet Yngling, der ogsaa slog Lyren, vekslede han i flere Aar

Digte hver Uge og var utrolig optaget af denne Udveksling af lyriske Stemninger pr. Post.

Endelig kom den Tid, da han begyndte at «følge med» i Litteraturen: «Læs kun, lille Bang; en Boghandler maa kende sine Varer,» var gamle Møllers Ord til ham, «Men» — kunde den gamle lægge til — «jeg raader dig til at tage et kølende Pulver og bede dit Fadervor tre Gange, hver Gang du giver dig i Kast med en af de nymodens Bøger.» Ogsaa hans Moder advarede ham. «Jeg synes, det er saa forskrækkeligt, hvad Folk i vore Dage kan skrive i Blade og Bøger,» kunde hun sige. «Religionen — bare Præstesnak! Børnene — hvorfor skal de ære deres Far og Mor? Kongen — hvad er han til? Og hvorfor skal man elske sit Fædreland mere end ethvert andet Land? Ungdommen — aa, jeg synes, det er rent forfærdeligt, hvad de ny Digtere skriver om, — al denne Sanselighed! Naar jeg tænker paa Oehlenschläger, Hauch, Hertz, Hostrup, og hvad de hed . . . alt det skønne og rene, de lagde i vort Sind i min Ungdom, og saa nu . . . Hvad kan det hjælpe, at de skriver fint og kunstnerisk, naar man dog hele Tiden kan mærke den fordærvede Aande gennem den fine Duft . . . pas paa, Jørgen, pas paa!» Ja, det kunde han love hende. For han syntes virkelig, Møller og Mor havde Ret.

Men til Tider følte han med sig selv, at adskillige af de ny Lærdomme var gledne ind i hans Hjerte, og da mærkede han en egen Uro i sin Sam-

vittighed. Det var, som Bodens Bøger sang omkring ham, som om de raabte med Tanker og Tilskyndelser, som han ikke vilde høre, men som han maatte høre. Der var Aftener, hvor han efter Læsningen af en og anden ny Bog kunde ligge som en forpint Grubler i sin Seng og hverken vide ud eller ind.

Saa kom Soldatertiden, der blev en Slags Storm- og Trængselstid for ham. Dag for Dag forstærkedes Sindets Gæring ved Tilførsel af Smitte-Emner fra Hovedstadens Variétéer og Knejper; Tro og Tvivl, Trods og Anger laa kastede omkring i ham og avlede Tanker, der stundom pressede paa i Brystet, som om de vilde sprænge det.

Men Brystet holdt.

I det første Aarstid efter hans Tilbagekomst til Boghandlerboden var hans Sind mere optaget af de unge Pigeøjne, der skød Straaler over Disken, end af de Bøger og Noder, han pakkede ind til Øjnenes Ejerinder.

Han vidste godt, at dette Kapitel af hans Liv — Soldatertiden og det første Aar efter hans Hjemkomst — handlede mere om Punch og Piger, end sundt var, han huskede godt, hvor det havde brust i ham med Trang til forbudne Nydelser, samtidig med, at den vaagnende Mandighedsfølelse gjorde Oprør mod den Pænhed, der var i Kurs i Kredse, hvor Livet indrettedes efter gammel Tante-Moral. At han i denne farlige Tid fik Styr paa sig selv og holdt sig nogenlunde fri for Fald, det kunde

han takke sin rene Kærlighed til sin Moder for — ja og saa hende deroppe, maaske mest hende.

Fra den første Gang han mødtes med hende her i Huset — det var i Julen for to Aar siden — havde hun haft en egen Magt over ham. Ikke saadan at forstaa, at han var forelsket i hende, slet ikke, snarere det modsatte; for der var noget ved hende, der kunde gøre ham arrig, en vis fornem Mine, der holdt ham paa Afstand, og et vist Hang til at snærte hans forfængelige Glæde over de ny, gyldne Snore. Han kunde endnu høre den lille Spotteklang, der lød i hendes «Hr. Løjtnant» — «Hr. Officer». Men hun havde haft et eget lille Smil, der afvæbnede hans Ilterhed.

Senere, da de kom til at leve sammen hver Dag her i Huset, blev Forholdet mellem dem omtrent som mellem Søster og Broder. Ved de smaa velrettede Svip, hun kunde give ham efter et Punchesold i Sangforeningen eller efter en og anden lille Pigehistorie, som hun havde faaet noget at vide om, havde hun mere end én Gang drevet Flovhedens tykke Fornemmelser op i Hovedet paa ham. Han blev ligefrem angest for at mødes med hende om Morgenen, naar han havde været paa Galejen om Natten. Og dog kunde hun bagefter, naar hun havde afleveret sin Tugt, være saa rar og ligesom slaa over i en Tone af velmenende Søsterfølelse. Han kunde ikke fatte, hvor hun havde faaet denne Magt over ham, det var, som hun holdt ham i skjulte Snore og drog ham til højre og venstre, som

hun fandt for godt. Ved den Evne, hun havde, til at sige meget med faa Ord, Evnen til at mane og drage med sit Væsens løndomsfulde Overtalelseskunst, ved den Maade, hvorpaa hun kunde gengive Indholdet af en Prædiken, naar hun kom fra Kirke — ja ved de hundrede forskellige Paavirkningsmidler havde hun holdt hans Udskejelseslyster i Tømme og tvunget ham tilbage paa rene Veje. Og det var gaaet saa let og naturligt, som om det faldt af sig selv, at han føjede sig efter hende. Tit undrede han sig over, at de havde saa meget sammen; for han var vis paa, at hun lige saa lidt som han tænkte paa at lægge en dybere Mening i Forholdet. De kunde kyle Propper i Hovedet paa hinanden, trættes, vride Mund ad hinanden, sommetider ogsaa raadføre sig med hinanden i alvorlige Spørgsmaal; men al Leg og al alvorlig Forhandling var Øjebliksværk, der luftede til Side, naar de vendte hinanden Ryggen.

I de sidste Dage havde der været en vis fornem Kølighed i hendes Væsen, noget, der mindede om hendes forbeholdne Dame-Værdighed fra deres første Kendskabstid. Han maatte vist paa en eller anden Maade have fornærmet hende — ej, der kom hun! Nu maatte han se at faa udglattet den lille allerkæreste Kløft, der sad imellem hendes Øjenbryn.

«Frøken!» Han smækkede Hælene sammen og kastede Fingrene op til Tindingen.

En rent æstetisk Glæde blev anslaaet i ham

ved Synet af den skønne Pande, de klare, blaa Øjne og den rige, lyse Haarfylde; men i denne Glæde blandede sig en anden Følelse, som han ikke rigtig kunde klare sig, og som han heller slet ikke tænkte paa at faa klaret.

Hun bad om at faa fyldt et Blækhus, som hun rakte frem.

«Skal De skrive til ham?» spurgte han.

«Ja, den ham, der leverer Smør til os.»

Han sukkede. «Gid jeg hed Per Pæsen og havde 17 Køer paa Stald!»

«Og Kone og elleve Børn paa Stue.»

«Nej, dem vilde jeg ikke have, jeg vilde være Ungkarl med Overskæg og Dannelse.»

«Men De vilde dog næppe hedde Per Persen.»

«Nej, mit Navn vilde jeg nødig af med.»

«Det store, historiske Navn.»

«Hør, ved De hvad, Frøken Rømer . . .»

«Jamen De siger jo selv, at det er historisk.»

«Alvorlig talt, jeg synes, jeg har Lov at være lidt stolt af, at Sagnet sætter Navnet Bang i Forbindelse med Skjalm Hvides Æt.»

«Men er De da saa sikker paa, at . . .»

«Lad nu vær', Frøken Rømer! Jeg har ikke andet at være hoven af end mit Slægtsnavn og min Families upletterede Rygte . . . skal det være Alizarin?»

«Nej, maa jeg faa noget violet?»

««Venskab er fivelet, sig mig, hvor findes det» — findes det her i Butiken?»

«Det gør det vist saa ofte.»

«Nej, jeg mener nu — nu, nu!»

«Lad mig nu faa Blækhuset!»

«Fins altsaa inte?»

«Jeg skal have Brevet af Sted — kom nu, kom nu!»

«Hvor de smaa Støvler kan danse! Det er sandt, har De forvundet Sangforenings-Ballet?»

«Ja, De var en net Herre, at De saadan narrede mig for 1ste Ekstra-Vals.»

«Jeg?»

«Og det endskønt De selv havde skrevet Deres Navn paa mit Kort.»

«Saa beder jeg tusinde Gange om Forladelse, ja tusinde og én Gange. Jeg stod med Deres og Amalie Konges Kort i Haanden paa én Gang . . . jeg ved da, jeg dansede første Vals med Dem . . . hvorfor har De ikke sagt det før?»

«Fordi det var mig saa uendelig ligegyldigt.» Hendes lille Hage dirrede en Smule, og de fine, røde Strøg paa Kinden forsvandt for et Øjeblik, som om Farven blev suget ind.

Han rettede sig og snoede sit smukke, sorte Overskæg. «Ja, ja; naar det er Dem saa uendelig ligegyldigt, saa kan jeg vel slaa de tusinde Gange af og nøjes med den ene!»

«Det kan De godt.»

«Hør nu, Frøken Rømer, hvad er nu det? Jeg ved virkelig ikke af, at jeg ogsaa havde lovet Dem 1ste Ekstra-Vals.»

«Vil De da give mig et Frimærke?»

«Ja, det vil jeg og en Konvolut med og en voldsom Bunke Hilsener til min gode Ven Per Pæsen . . . jeg kan Pokkers godt lide det Navn Pæsen — hm! Værsgod!»

«Tak!»

«Hør, De har rent forstemt mig lille Stakkel; jeg var endda saa glad.»

«For hvad?»

«Ja, tror De nu, jeg er Menneske for at faa sat Munden rigtig i Lave til en højtidelig Meddelelse.»

«Jeg ved meget godt, hvad det er.»

«Hvad siger De da?»

«Jeg siger: Til Lykke!» Hun sagde det saa kønt, med en stilfærdig Hjertelighed.

«Tak, ja . . . vil De blive ved foreløbig at styre Huset, hvis jeg nu lejer Lejligheden med?»

«Nej, det kan jeg ikke; jeg har allerede lovet min Fætter, Pastor Larsen, at tage derover og hjælpe ham med Huset og hans lille Pige.»

«De vil slaa Dem ned hos en gammel velærværdig Enkemand paa en af Jyllands rædsomme Heder?»

«Gammel?» Hun brast i Latter. «En gammel Velærværdighed paa 32!»

«Naa ja . . .»

«For mig er Heden for Resten slet ikke rædsom — tvært imod.»

«Jaja, det var jo ogsaa nærmest en Spøg.»

«Jamen der er saa mange, der mener, at jeg

vil gaa ud, naar jeg bliver omplantet fra den fede sjællandske Muld til Hedens Sand; jeg selv tror, jeg vil gro bedst derovre.»

Der klang i dette en vis lille klædelig Kraft, der bragte ham til at tænke paa hendes første Ungdomsgerning. Hun havde i et Par Aar efter sin Konfirmation hjulpet til ved Ledelsen af Byens Asyl og havde i den Tid udfoldet en Virksomhed, der var lige saa ihærdig, som den var stilfærdig. Ikke alene havde hun besørget saa at sige hele den gamle Asylmoders Gerning, men havde tillige — ganske af egen Drift — gaaet fra Hjem til Hjem og hjulpet Børnenes fattige Mødre med at gøre Huset i Stand og hæge om de smaa. Ogsaa i Præstegaarden, hvor hun senere lærte Husholdning, havde hun vist en for en ung Pige sjælden Udholdenhed, hvor det gjaldt at ofre sig for andre, bl. a. ved at pleje Provstens gamle svagelige Moder. Og her i Huset — hvor var hun virksom, og hvor var hun omhyggelig for den gamle Mand! Hvordan hun kunde faa Tid til at hjælpe sin Moder med Syarbejde og Tid til at gaa i Kirke og Tid til at læse og Tid til alt muligt, det var ham en Gaade.

«Hvorfor tror De, at De vil gro bedst derovre?» spurgte han.

«Jo, for der spredes Sindet ikke af de tusinde skiftende Indtryk som her, der bliver man ikke stykket ud af Bysladder og Interesser for andres Kjoler; der tvinger Stilheden, de sunde Livsformer

— alt det — det tvinger en til at samle sig om sin Gerning og sit indre Liv.»

«Tro mig, De vil ordentlig læse derovre.»

«Ja, hvis jeg faar Tid. Og saa vil jeg spadsere ud i Heden og ligge paa Kæmpehøjen og se over mod Skovene ved Vejle og digte Romaner . . .»

«Som jeg forhaabentlig faar paa Forlag.»

«Nej, de bliver udgivne i Kommission hos Vinden.»

«Saa skal jeg komme over i Skovene og ligge saa listig og lytte efter, hvad Vinden fortæller.»

«Aa, De har vist nok at gøre med at lytte efter Musiken i Romanerne herhjemme.»

«Det er nok igen et lille fint Svip.»

«Nej, det kommer jo ikke mig det fjerneste ved, hvad De lytter efter.»

«De ved jo meget godt, at det kun er hendes Sprog, dette bølgende, fangende . . . ja, det kan ikke nytte, det er Stil . . . hej, stop lidt!» kaldte han. «Jeg fik ikke set de ny Ansigter, som De før var oppe at hente.»

«Jeg har saamænd ikke tænkt paa dem siden.» Hun tog i Lommen.

Møller kom i det samme tilbage. «Ej, ej» missede han med Øjnene.

«Nogle rigtig vellykkede Billeder,» roste Jørgen.

Den gamles Øjne drejede sig med et skottende Udtryk mod Billedernes Ejerinde. «Jeg faar vel et af dem, som jeg kan gemme . . .»

«Med største Glæde.»

«. . . ved mit Hjerte.»

«Ja, gid De vilde.»

Møller drejede Øjnene til den anden Side: «Og han der?»

Saadan en ærlig Blodfarve, der da løb ned over hendes Ansigt og Hals!

«Ja, hvis Bang bryder sig om . . .»

«Det kan De rigtignok tro, jeg gør.»

«Jeg maa gaa op,» kom det med et sært Hastværk.

Den unge Mands Øjne spilede sig op: Hvad var det dog med hende? Men saa var hun væk.

«Um!» rømmede Møller sig og gik med det mest uinteresserede Faareansigt bagefter den unge Pige.

Et Par Sekunder stod Jørgen og stirrede i Tanker hen mod Døren, som havde lukket sig efter dem, medens han lod den ene Spids af sit Mundskæg hvirvle om sin Pegefinger.

«Om Forladelse!» bad en ung Dame, der var kommen frem i Indgangsdøren.

«Aa, jeg be'er!» Han bukkede og smilede.

Med Duften af en Viol-Buket, der vuggede sig paa hendes Barm, indaandede han i ét Drag al Vaarens dragende Liv, sammen med hendes Aasyns Dejlighed.

«Hvor var hun dog rød i Hovedet — og De med!» kastede hun ind til ham.

Hans Smil blev paa en Gang flovt, ærgerligt. «Der tager De virkelig fejl, Frue.»

«Jaja, hun var det da.»

«Om saa var?»

«Nej, bevares, det siger jeg ikke det mindste til. Men De aner ikke, hvor interessant det er for en hemmelig Iagttager — en hel lille Sjælesvir — at se saadan et ungt, uskyldigt Blods søde Forvirrethed.»

«Ja, det ældre og mere erfarne Blod falder jo ikke saa let i den Slags søde Forvirrethed.»

«Hvor denne søde Ondskab klæder dem! Nu skal jeg for Resten betro Dem en Hemmelighed: mit Blod er 28, ikke en Dag mer.»

«Men det er jo sandt, det er jo ogsaa Deres Fødselsdag!»

«Akkurat!»

«Maa jeg da ha'e den Fornøjelse . . .»

«Nej, Snak — ikke «den Fornøjelse». Tag mig i Haanden og sig: «Et godt Aar!» — saadan ærlig og trohjertig, som De kan være.»

«Jaja — et godt Aar!»

«Tak! Og en Mand inden Aaret er omme!»

«Det varer maaske ikke saa længe.»

Det sidste kom halvhøjt, ligesom frittende.

Fruen drejede sig om til Siden og lod sin lille, handskeklædte Haand fare om mellem de ny Bøger.

«Om saa var?» spurgte hun med ét og svang Hovedet med et brat Kast om imod ham.

Det var, som han i dette Øjeblik fik al hendes Skønhed og Friskhed kastet ind i sit eget unge

Blod: de klare, dybblaa Øjnes Sjæl, Kindernes lyserøde Skær, det kulmørke Tindingshaars fine Krus over den skære, hvide Hud.

«Ja,» sagde han og standsede et Øjeblik. «Saa maatte jeg jo ønske til Lykke endnu en Gang — saadan ærlig og trohjertig.»

«Men inde i Deres allerhelligste vilde De tænke: Fru Ranch dog — en fraskilt Kone!»

«Der er jo saa mange fraskilte, der gifter sig igen.»

«Men det fordømmer jo Guds Børn paa det skarpeste.»

«Guds Børn? De siger det saa spottende.»

«Nej, nej, nej, tro De bare, hvad De vil.»

«For Resten mener jeg, at det vel kommer noget an paa Forholdene.»

«Ja, mine Forhold kender De, de er «lette» — ikke sandt?»

«Fru Ranch, hvorfor siger De nu saadan?»

«Jo — jeg gør aldrig nogen Røverkule af mit Hjerte. Jeg holdt af en anden, det gjorde han ogsaa — saa sagde vi hinanden Farvel.»

«Hm!»

«Nu er han gift igen — formoder jeg. Jeg mødte i Søndags baade ham og hende i Frederiksberg Have — De ved Billedhuggerinden Jenny Lundsgaard.»

«Ja saa!»

«De hilste begge to meget venlig paa mig, jeg ogsaa paa dem.»

«Og De talte med dem?»

«Talte? Aa nej, ikke saadan; jeg havde min lille Johannes ved Haanden.»

«Tænk!»

«Ja, oprigtig talt, det gjorde mig ondt for Ranch; han vendte sig et Par Gange og saa efter os.» (Et Par klare Draaber traadte frem i hendes Øjne). «Men der er jo ikke noget at sige til det.»

Han stod i Forlegenhed og gned med Fingrene paa Disken.

«Ja, jeg ved godt, hvad De og Deres Mor dømmer om alt dette.»

«Mor har aldrig nævnt et Ord om Dem til mig.»

«Nej, for hun er ikke af den Slags Gudsbørn, der tager hele Byen ind i Stuen til Gennemhegling; men hun tugter med sine milde, bedrøvede Øjne.»

«Har De været nede hos hende i Dag?»

«Jeg kommer lige dernede fra. Det gør mig ondt for hende. Der ligger hun og piller paa sit Lagen, og vi andre gaar her og svælger i Foraars-Fornemmelser.»

«Ja — —,» sukkede han.

«Vi to Halvkusiner har jo altid i forrige Dage hilst paa hinanden paa vor Fødselsdag; men jeg ved ikke . . . siden jeg har begyndt at skrive, har det været, som der er kommet noget fremmed, en dyb Kløft af Stivhed og Kølighed imellem os. Og det er der jo i Grunden ogsaa mellem Dem og mig.»

Møller, der altid gik og nøslede om i Huset, drejende sine Øjne til højre og venstre, seende alt, hørende alt, kom atter tilbage, kneb Øjnene sammen og missede hen efter Fruen, bukkede let og gav sig til at ordne nogle Skrivebøger.

Fruen havde taget en Bog op fra Bordet og rynkede Næse. «Uf, er han nu der igen med en af sine gudelige Romaner!»

«Ja, den skulde De læse.»

«Nej Tak! Al Respekt for den ægte Gudelighed; men den har ikke noget med Litteratur at gøre.»

Møller stod duknakket, med rynket Pande og talte dybsindig: «Elleve — tolv . . .»

«Har De lagt Mærke til, Fru Ranch, at vi to altid kommer til at tale om «Gudelighed»?»

«Ja, hvorfor det? Fordi De er religiøs.»

«Mon det ikke er, fordi der er noget i Dem, der tørner imod noget i mig?»

«Ja, for jeg maa ud med, hvad jeg tænker og føler. Luft!»

«Og De ved nok — De har jo taget Lærerinde-Eksamen — De kender vist fra Bevægelseslæren, at ved Stød omsættes Bevægekraften i Varme.»

«Og saa bliver vi hede i Hovederne.»

«Netop!» Han skævede hvert Øjeblik hen efter Møller, der ogsaa hvert Øjeblik skævede efter ham. «Der er det forunderlige ved «Gudeligheden», at den afføder Varme — paa saa mange forskellige Maader, den skaber Modsætninger, Kamp . . .»

«Ja, det er saamænd vist.»

«Og det ikke alene mellem Menneskene indbyrdes, men inde i ethvert enkelt Menneske . . .»

«Jeg vil ikke ind paa dette i Dag.»

«Jamen det skal De. Jeg kan ikke lide, at De rynker Næse ad noget, som De ikke kender. Er der nogen større Drivkraft i et alvorligt Menneskes Liv end det, De kalder Gudelighed? Er der noget mere bestemmende for hans Handlinger, noget, der mere bidrager til at forme Karakteren . . .»

«Hvad koster det Album?»

«Og er Litteraturen ikke en Afspejling af Brydningerne i os, af vore Handlinger . . .»

«Jeg spurgte, hvad det Album kostede.»

Med Blikket drejet imod hende stod den gamle i den anden Ende af Boden og lod sine Tanker stryge tilbage over hendes lille Livshistorie. Han saa det strenge, pietistiske Skrædderhjem i Fiskergade, Hjemmets Opløsning ved hendes Forældres Død, sin egen og andres hjælpsomme Indskriden; han saa hende som en mørkøjet, dejlig lille Tøs, vide kendt for sine ualmindelige Evner, han saa hende som en tynd, frysende Lærerinde gaa til Frøken Tomsens Pigeskole, med sin Madpakke under Armen, bleg, men med Livslystens Glød i Øjnene. Saa blev hun borte for ham; thi det, der var sket med hende i de Aar, hun havde været i København, hendes Dagligliv i det urolige Blad-Kontor, hendes Volter i det store, nydende Babylon, hendes Udfart til Paris med den rige Leve-

mand, ham, hvis Navn hun nu gik med, alt det kendte han kun saa lidt til — brød sig heller ikke om at lære det at kende. Men den unge Mand, som stod der og talte med hende, det lange Barn, han var, han skulde vist tage sig lidt i Agt for disse Fandens Øjne og Tænder. Og de andre unge i Byen skulde nok tage sig lidt i Agt for hendes Pen, dette lille farlige Instrument med den glødende Spids og de spruttende Stænk af Gift. Kom ikke der den ene unge Pige efter den anden farende herind til Disken, skottende til alle Sider, hviskende hæsblæsende: «Har De «Ungt Liv» . . . lad mig faa den!» og saa — vips! Bogen ind under Overstykket og af Sted hjem til Lofts- og Pulterkamre for at lade Lydia Ranchs Ildstrømme løbe sitrende gennem alle Aarer!

«Vi bliver ikke enige, Fru Ranch,» lød det henne fra Bordet. «Vi lever i to forskellige Verdener.»

«De tror vist, jeg er en rædsom Radikaler; det er jeg slet ikke, jeg er bare et Verdensbarn, ugudelig.»

«En ugudelig, der vil flagre frit og suge Livets søde Dug . . .»

«Ja, det er jeg. Jeg siger: Væk med Fingrene fra mine Vinger! Og jeg vil, saa længe jeg kan røre en Pen, hævde den personlige Flyvefrihed til det yderste . . . Frihed for Aanderne!»

«Og for . . . ?» Nej, han turde ikke sige det.

«Sig De det kun: «Legemerne». Men De tager

fejl, gør De; jeg vil kun ud over den gamle forsnevrede Moral og vise, saa godt jeg kan, at Menneskenaturen er i sig selv adelig, ren, og har Ret til uhindret Udfoldelse i Skønhedens og Kærlighedens fulde Nydelse . . . ja, jeg gør ingen Røverkule af mit Hjerte, De maa gerne høre det, Hr. Møller.»

Hr. Møller løftede Øjnene med en forfjamsket Forbavselse.

«Om Forladelse!» bad hun. «Vi taler om Kløfter mellem Menneskenes Børn.»

«Naa ja, dem er der jo en hel Del af i vore Dage.»

«Jamen er det nu ikke ærgerligt, at der skal være Kløfter mellem Folk, som ellers holder af hinanden, bare fordi de har forskellige Meninger om Religion og Moral og alt det!»

«Jo,» sukkede Møller bedrøvet og saa paa hende fra Siden, uden at dreje sin stive Hals, «det er jo kedeligt nok, at saadan noget Smaatteri skal sætte Kløfter.»

Hun stod et Øjeblik uvis og saa lurende paa ham, kastede derefter Hovedet om mod den unge Svend: «Hvordan gaar mit unge Liv . . . hvad synes De om den?»

«Jeg er enig med P. P.»

«P. P.? Har han været ude efter mig?»

Han sprang ind i Bagboden efter en Avis. «Og det er endda et Venstreblad.»

«Lad mig se! «Litteratur», læste hun. «Paa lette Silkesko, med kokette Nik og frivole Øjekast,

smilende, begærende, duftende af vellugtssvangre Vande, holder den franske Letfærdighed sit Indtog i vort Land og kaster Fingerkys til vor Bjørnenatur, der studser, gløder op og slaar Armene ud med al sin blodrige . . .» «Aa jeg vil ikke læse det!» udbrød hun med et og slyngede Bladet i en Bue ud i Luften. «Hvad bryder jeg mig om, hvad P. P. skriver!» tilføjede hun med et Par ny Taarer piblende i Øjenkrogene.

Jørgen sprang over Disken og samlede Bladet op.

«Hvor kan De skrive saadan?» skændte hun og drog de mørke Bryn ned over Øjnene.

«De har jo ikke læst det alt sammen.»

«Der er noget om Musik,» kom det tørt henne fra den anden Ende af Boden.

Hun rev Bladet til sig, læste videre, smilede, rystede Hovedet for at slynge Taarerne væk. «. . . . Sprogets Musik . . . som en gyngende Rytmedans, der fanger ens Sanser og bærer Tanken ind i unævnelige . . .»

Han stod og stirrede. Hvor var hun dejlig med det lyserøde Skær i Kindernes Hud og de smaa tindrende Diamanter i Øjenvippernes sorte Buer!

Et Blik, halvt tugtende, halvt takkende fløj fra hendes Øjne, idet hun lagde Bladet fra sig.

Han kunde i dette Øjeblik have slaaet Armene om hende og kysset hendes hvide Tænder.

Uden at sige mere vendte hun sig mod Døren og hoppede ned ad Stentrinet.

Og der gik hun saa op ad Gaden med Næsen

i Sky, med sine flagrende Jakkeflige og sine flagrende Tanker, aandende i sine Violers hidsende Vellugt.

«Det bliver vel saa den unge Tandlæge,» mente Møller.

«Det gør det vel nok; hun rejser jo sammen med ham til København hvert Øjeblik.»

«Han passer jo.»

«Ja, og hun har jo, hvad han mangler, siger man — Mønt.»

Møller stod i nogle Sekunder og saa hen for sig i Tanker. «Jeg kan i Grunden godt lide hende, det Asen.»

Den unge Mands Øjne lyste blankt: «Ja, der er noget ved hende . . . jeg ved ikke hvad.»

Den gamle rystede paa Hovedet. «Jeg er bange for, Livet alligevel vil klemme om hendes Vinger.»

Han tænkte paa den unge Tandlæge. Denne — en let Københavner — havde for et Par Aar siden begyndt sin Lægevirksomhed i en lille jydsk Købstad, men havde behandlet de unge jydske Pigers og Koners Munde med mere Interesse, end den mandlige Del af Indbyggerne syntes om. Som Følge af Uoverensstemmelser med et Par unge Ægtemænd og en ung forlovet Smedesvend — en meget udannet Person med grove Knoer — havde han maattet forlade Byen og ty tilbage til Hovedstaden, hvor han havde praktiseret et Par Aar, uden dog at kunne forskaffe sig en til hans Livsvaner svarende Pengeindtægt. At han nu havde nedsat sig her i Købstaden, havde nok nærmest sin Grund i, at den

unge Forfatterinde, hvem han havde lært at kende i Hovedstaden, boede herude om Sommeren og havde lovet at anbefale ham til Venner og Kendinger.

Møller gik atter sin Vej. Jørgen stod og snoede sit Mundskæg.

At saadan en pomadiseret Fløs skulde rende af med den unge kønne Fru Lydia! Naa, — værsgod! Hvor længe vilde for Resten den Forbindelse vare? Disse moderne Forelskelser med Glød og Glæde i Dag og Adjøs i Morgen — nej Tak!

Det var i Grunden en ganske rask Tid, vi levede i! Hist rendte en af med en anden Mands Kone, her levede en anden saa at sige for aabne Vinduer med to paa èn Gang, en «officiel» Hustru, der ejede Mandens Navn, og en Elskerinde, der ejede Manden selv. Blade og Bøger forkyndte højlydt den «store Lidenskabs» Ret og hævdede som noget naturligt, noget sundt og rigtigt, at Menneskenes Børn gav Naturdrifterne Tøjlen. Genierne, Overmenneskene med de verdensomskuende Øjne og de glødende Drifter, de skulde frit have Lov at «tjene Herren eller Fanden» — ingen Bolværker for den frigjorte Menneskehed!

Og hvad førte saa dette frigjorte Liv til? De mange Sindssygdomme og de mange Revolverknald fortalte et og andet derom.

Aa, I fri Sjæle med de dristige Samvittigheder, I lette Jordsønner og -døtre, der er Venner med Naturguderne og gladelig brænder jeres Ofre for

deres Øjne . . . hør der kunde i Grunden blive et Digt af dette.

Ja, hvem der kunde skrive et rigtig manende Digt til Nutidens Børn, noget om den rene Kærlighed, om Hjemmets Betydning!

Han gik nogle Gange frem og tilbage bag Disken og grundede, tog saa en Pen og skrev med store Bogstaver paa et helt Ark:

„Til Nutidens Slægt“,

malede op Linie efter Linie, snart med, snart uden Rim:

«Hvor er jeg glad, det blev saa snart forbi
med Oehlenschläger og de store H'er!
Vi kender mer ej Ord som «Ideal»,
og hvad de hedder, disse Lyd i Luften,
der har beredt saa mange Suk og Kval,
ja udi min Kalot mig selv gjort gal,
fordi jeg fik af Stegen bare Duften . . .»

Nej, det ironiske laa ikke for hans Pen; han stregede det skrevne over og begyndte paa et nyt Afsnit: om «Livets Alvor», om «Pligtens Kald» o. s. v.

«. . . . Vi trænger i vort Land til stærke Folk.
Saa mød da frem med Modets Glans om Ho'det
og med en Sjæl, der banker sundt i Blodet,
— som ikke tænker paa Revolver eller Dolk
og ej for Fanden selv gi'r efter . . .»

Saa kom der nogle Vendinger om den «fredlyste Plet», hvor Kærligheden «folder ud sin Rose.»

«. . . O lær din Arnes Grunde ret at dyrke,
hin lille Stat, hvor Kærlighed skal skyde Frugt,
hvor Staten hente skal sin bedste Styrke,
hvor der skal Hjerter staa i renest Brand,
som ved Eksemplet
kan lyse ud i By og Land,
som Alterlamper lyser ud i Templet!»

Hvad saa? Han læste det skrevne igennem, rystede paa Hovedet og smed Pennen op i Skrivetøjet . . . naa, der kom nok ogsaa Møller! Og han stod her og digtede i Stedet for at . . .

Han blev uvilkaarlig rød, da den gamle rettede sine to glinsende Striber Øjne mod ham. En to tre knugede han Arket sammen og smed det i Papirskurven.

Den gamle Herre indlod sig aldrig paa at spørge, endnu mindre paa at irettesætte, naar han saa Forlegenhedens Rødme gaa over sin unge Medhjælpers Ansigt, han stod bare et Øjeblik og studerede hans Udtryk, Holdning og Bevægelser for om mulig af de forskellige Enkeltheder at samle et Resultat.

«Saa kan du godt gaa ned til din Mor, lille Bang», tog han endelig Ordet og grov sin Snusdaase op af Vestelommen.

«Ja Tak, jeg vilde ogsaa svært gerne af Sted.»

Møller skottede efter Papirskurven, tog sig en uskyldig Pris og bad den unge Mand hilse.

II.

Ned ad Gaden spankede den velvoksne, kraftig byggede Løjtnant med sin lidt slingrende Gang, viftende med sine grønne Bøgegrene og seende op efter de glade Svaler, der kredsede om St. Povlskirkens Spir.

Fra Havnegyden saa han ud over Norets og Havets blaa Flade med de duvende Fiskerbaade. Majluft, Foraarsbølger, legende Maager . . . og nu myndig, fyldt de 25 . . . og saa dette Tilbud, dette Tilbud! Aa, sikke Fornemmelser, man kunde gaa med i Kroppen! Som om man havde Vinger paa Hælene ligesom Hermes og med en Smule Tilløb kunde sætte over Noret og falde ned paa Tæerne ovre ved Skoven!

Myndig — valgbar Borger i Staden — hm! hæm!

Han løftede Nakken og buede Brystet frem. Vigtig? Nej, men han kunde vel nok sige uden at være hoven, at der stod en Smule Glans om Navnet Jørgen Bang. Ikke saa lidt «feteret» var han i de Kredse,

hvor Borgmesteren og Agenten gav Tonen an, ikke saa lidt beundret ved Skytteforeningens Gymnastikfester, hvor han som en Vind satte over fire Sadelpuder og to Drenge, ikke saa lidt hyldet i musikalske Kredse, hvor man — som et af Byens Blade skrev efter en Aftenunderholdning — «saa ofte havde den Nydelse at høre hans Barytons klangfulde Timbre fra store A lige op til enstrøgne f.»

Saa naaede han det lille gule Hus med Vinrankerne. Inde i Haven fik han Øje paa to lysegraa Ben, der, knyttede sammen ved Vristerne, hang og svingede i en Æblegren.

«Dreng, er du tosset, Grenen knækker jo!»

Netop i samme Nu lød der et Brag, og Gren og Ben og hele Redeligheden brasede til Jorden.

«Du maa ikke snakke om det til Mor,» bad Benenes Ejermand, der kom kravlende frem af Greneskjulet, rød i Hovedet og med en Gymnastiksko i den ene Haand.

«Er Far hjemme?»

«Næ — Provsten er inde; Far skyndte sig ud af Køkkendøren, da han saa . . .»

«Syss, Dreng — der er han!»

En Kæmpeskikkelse, lidt rundrygget, lidt furet — skønt endnu forholdsvis ung, næppe 50 — traadte ud af Gangdøren, gav den unge Mand et Haandtryk, nikkede og gik uden at sige et Ord.

Jørgen stod en Stund og saa efter ham. De lange Skøder paa Frakken slog ud for Vinden; lang-

somt, ligesom svævende skred den høje Skikkelse op igennem Gyden.

Inde traf han alle sine voksne Søskende samlede. Der var Tage, den ældste i Flokken, en tavs Herre med Skæg ned til Urkæden, Købmand i Nabokøbstaden; der var Anna, den ældste Søster, sortsmudset, med Hagens og Kindens Gruber fulde af kaad Glæde, for Tiden Lærerinde paa en Gaard et Par Mil borte — og Marta, «den skønne», der lige var gaaet ind i sit 17de Aar og alt var moden nok til at kunne gøre Fyldest som Husbestyrerinde, Pige og Sygeplejerske, — to rigtig nysselige unge Lærker, der aldrig kunde holde Styr paa det Mylder af Toner, der sad i dem. Og saa kom «den lille Bror» til, endnu rød i Hovedet, med grønne Skjolder paa Knæerne — en rigtig Spilopmagertamp, nylig konfirmeret, men allerede Afskriver i Banken.

Hele Flokken samlede sig om Sengen, hvis Dyne bugnede af Blomster og Smaagaver.

«Naa, Mor, du kan da ikke sige andet, end at du er «Festens Dronning» og bliver hyldet med Foraarsblomster og Lykønskninger — og se her» — han knælede ved Sengen — «her er Poesi og Majgrene!»

Hun saa op paa de ny-løvede Grene, fire Aars Længsel efter Sol og Skovduft bølgede frem i hendes Sind og tvang et Par Taarer frem i de milde Øjne.

«Lille Mor!»

Saa læste hun Digtet, strøg sig med sit Lomme-

tørklæde over Øjnene og rakte ham sin fine Haand: «Tak, Jørgen!»

Stakkels Mor! Hun havde det saa svært. Men hun var saa god, saa taalmodig, saa glad for sine fire lange Børn, ogsaa for sit korte Barn.

Jørgen saa sig om i Værelset. Noget pillent var der altid ved dette Kammer, men i Dag var det særlig i Pudsen, Stoleryggenes Mahogniflader var skinnende blanke, Tæppet paa Martas Seng laa saa glat, som om det holdtes strammet fra Enderne, og Moderens kridhvide Lagen havde endnu alle sine Læg fra Sammenlægningen. Hvad Moderen selv vedrørte, da var hendes hvide Haarfylde saa sirlig ordnet, at ikke et Haar stak frem i Tindingerne, og Strimlen paa hendes hvide Natkjole stod om Halsen, som om den lige var bleven pibet, hvad den vel ogsaa var. Hvor var hun køn endnu! tænkte han.

Han forestillede sig, hvordan hun havde ligget i flere Dage og ordnet Huset til denne Fest: «Har du husket det, Marta?» «Har du gjort det, Marta?» — Mors Tanke var alle Vegne: oppe paa Fars og Emils Kammer ovenpaa, i Køkken og Spisekammer, hendes fine Hyggesans sporedes i alle Kroge — aa, den gode, sparsommelige, propre Mor!

Han satte sig paa Sengekanten: «Talte Provsten længe med dig?»

«Nej bare et Par Ord; her var jo ikke saadan Lejlighed.»

«Jeg stod lidt og saa efter ham derude; der

har altid været noget gaadefuldt ved den Mand, synes jeg; det er, som han hele sit Liv gaar med et Suk, som han ikke kan faa Luft for.»

«Han har Fred med Gud i sit Hjerte, det er det bedste, Jørgen.»

«Gad vide, hvad det er. Møller mener, at han i sin Ungdom har haft en ulykkelig Kærlighed.»

«Det kan jo godt være; der er saa mange tavse Mennesker, der gaar med en eller anden Hemmelighed».

«Han boede nok som ung Kateket hos Apotekeren og var den Gang meget livlig, siger Møller; men saa kom det lidt efter lidt, dette alvorlige.»

«Ja, jeg husker det godt».

«Mon det ikke var Fru Brun?»

Hun lod, som hun ikke hørte det. Vilde hun ikke røre ved sin Venindes Hemmelighed?

«Noget alvorligt maa det have været, siden han aldrig har giftet sig.» Med ét Spring satte hans Tanke op til Kirken. «Bare han kunde lægge disse skrækkelige Præste-Vendinger af! Jeg var i Kirke i Søndags . . . der var virkelig saa meget dybt og dejligt i hans Tale; men hvert Øjeblik kom der et af disse Udbrud: «O lader os da betænke . . .»»

«Fy, Jørgen! Sidde der og vende Øjne!»

«Aa, Mor,» faldt han i næste Øjeblik ind og sprang op, «jeg gaar og er saa opfyldt af det med Forretningen; Møller han kom igen i Eftermiddag missende: «Naa, lille Bang . . .?»»

Moderen mente, at han i Guds Navn skulde slaa til, hvis han troede, han kunde klare det aarlige Afdrag; det samme mente hans Søskende.

«Det er bare det, at jeg havde lidt at virke med straks — en to, tre Tusinde Kroner; men det gaar nok, det skal gaa!»

Drengen, Emil, opholdt sig med sine grønne Knæer i en Slags frivillig Skammekrog i Dagligstuen.

«Emil dog!» skændte Moderen. «Hvad er det for et rædsomt Styr, du har med den Kat? Du trækker den bestemt i Halen.»

«Nej, det er Katten selv, der trækker.»

«Kom herind!»

Rødmusset og køn, men med et vist skulende Udtryk i de klare Øjne, samt med en løjerlig kalveknæet Gang, der skrev sig fra, at det ene Knæ hele Tiden vilde skjule sig i Hasen bag det andet, traadte han ind til Moderen.

«Hvordan er det dog, du gaar og fletter Ben, Dreng . . . næ—æ, Emil dog!»

Ja, det var den tossede Gren ude ved Lysthuset, forklarede han med vred Trutmund.

Jørgen holdt med ham: det var den mest underfundige Gren, der fandtes i Landet — saa mange Gange, som den i fordums Dage havde lokket ham selv op i sin Gynge og saa lumskelig revet hans Bukser i Stykker, ja et Par Gange endog kylet ham ned paa Gangen og bagefter hoppet af skadefro Glæde!

«Naa ja, det er jo Fødselsdag,» tog Moderen

sig i det og gav Drengen et spøgefuldt Klaps over Nakken.

Der blev sunget og spillet inde i Dagligstuen. Den syge Moder laa og glædede sig over Jørgens dejlige Stemme. Men saa kom der et tungt Suk op fra hendes Bryst: om hun dog havde kunnet byde de kære Børn en Kop Chokolade og et Par Kager!

«Tænk, Amalie Konge har været her med Appelsiner,» tog hun atter Ordet, da den unge Sanger kom frem i Døren. «Hun var helt stolt paa Familieskabets Vegne over din Solosang ved Koncerten forleden.»

Han drejede Ansigtet om mod Vinduet og gav et Pust ud i Luften, som om han blæste et nærgaaende Insekt bort.

«Fru Ranch har jo ogsaa været her», snappede han Ordet og vendte sig mod Sengen.

«Hvor ved du dog det fra?»

«Hun var inde i Forretningen i Eftermiddag; hun kommer hoppende op over Stenen næsten hver Dag.»

«Jørgen, pas paa!»

«Men Mor dog, hvor kan du tro —?»

«Nej, det er ikke det; men hun har nogle rædsomme Meninger.»

«Pyt!»

Anna sad ved Klaveret og huggede løs paa en Chopinsk Vals, Jørgen stod med Ryggen mod Dørkarmen og saa ud paa Gaden.

«Hun og jeg kan slet ikke tale sammen mere»,

vedblev Moderen, «vi har ikke mere samme Sprog, samme Love for Livet. «De lever to Liv,» sagde hun til mig, «et i Virkelighedens Verden og et udenfor Virkeligheden, jeg lever kun ét, men jeg har nok i det ene, det er saa stort, saa lokkende, saa dejligt!»»

«Jeg tror ikke, hun er saa slem, som hun giver sig Mine af at være, Hun skal være rask. Saadan er mange af den Slags Folk. Herrerne sætter et forsorent Ansigt op og siger «Fanden ta'e mig», Damerne de gi'r den med en vis «frigjort» Mine, der kan slaa Menigheden med Forfærdelse.»

«Jeg kunde ikke lade være at ligge og stirre paa hende. Denne unge, kønne, forvildede Skabning!» Hun rystede paa Hovedet. «Og saa laa jeg bagefter og tænkte paa, at man kan i Grunden slet ikke undre sig over, at saadanne Mennesker som hun og hendes Meningsfæller de siger: «Følg dine Drifter!» — for de har jo slet ikke den Ansvarsfølelse, som vi andre har, de tror jo ikke paa Gud og ikke paa noget Liv efter Døden, de samler al deres Livslyst om de faa Aar, de lever her, imens vi andre samler al vor bedste indre Kraft om det at leve udenfor Virkeligheden, som hun sagde.»

Han stod og saa tankefuld frem for sig i nogle Sekunder. «Du har vist Ret, Mor.»

«Jeg ved godt, at ældre Folk klager altid over, at Tiderne forkvakles, det er ikke, som den Gang de var unge . . .»

««Nej den Gang jeg var Pige . . .»»

«Ja netop. Men der er virkelig et helt Omslag i Tiden. Alt dette «moderne» —. Og hvad er saa det moderne andet end det gamle om igen. Det er, som den gamle hedenske Tid med dens Forgudelse af de ydre Skønhedsformer og dens raffinerede Nydelsesliv er ved at leve op igen.»

«Det er bare en lille Flok Hedninger, der gør en Del Spræl; den Kultur, som Kristendommen har skabt, den er alt for dybt rodfæstet i Landene, til at . . .»

«Du skal ikke sige det, Jørgen. Der kommer Kamp. Der er noget i Menneskenaturen, der gør Oprør mod Kristendommens Lære, dette at skulle forsage, at skulle tøjle sine Drifter . . . Og vi ser, hvordan man i vor Tid rejser sig mod den kristelige Moral, ja selv iblandt kristne Mennesker er der Folk, der slaar sig løs fra Bibelens rene og klare Ord — som nu Fru Jansen, der blev skilt fra Manden og nu er gift igen.»

«Var du og Fru Ranch inde paa Skilsmisse-Spørgsmaalet?»

«Nej, jeg vilde slet ikke tale med hende om det. Men hun sad her og snakkede op og fortalte lige ud: «Jeg holdt af en anden, det samme gjorde Ranch — hvad skulde saa binde os?»

«Det samme sagde hun til mig.» Han smilede. «Det er Pokkers flot gjort — saadan at springe fra èn Favn over i en anden.»

«Det føler hun ikke det fjerneste ved, for hun har ikke det, der ligner Gudsfølelse i sit Hjerte;

men at kristne Mennesker kan indlade sig paa den Slags Ting —!»

En ung, flot Herre, som gik forbi paa Gaden, saa med et Smil, lidt overlegent-spottende, til Jørgen og lod sin nystrøgne Silkehat skrive en fornem Bue ud i Luften.

Jørgen gjorde en Bevægelse, som om han havde faaet et Knips paa Næsen, men nikkede i næste Nu høflig.

Marta fo'r med Næsen til Ruden: «Anna, skynd dig, skynd dig!»

Anna fløj til Vejrs midt i Valsens Finale og var med et Par Spring henne ved Vinduet: «Hvem er det, hvem er det?»

«Kender du ham ikke? Den ny Tandlæge, Svend Hahn . . . ah, jeg synes jeg kan lugte hans dejlige Pomade».

«Næ, hvor er han dog nydelig!»

«Aa, han er saa køn, saa køn . . . det er ham, Fru Ranch render efter.»

De unge Piger rakte Hals og vred Øjnene efter ham.

Jørgen stak Hænderne i Jakkelommerne og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet, med Nakken skudt tilbage.

«Der er nok saa mange, der render efter den Herre,» faldt Tage ind. «Han skal have efterladt sig en hel Bunke udtrukne Tænder og en Samling af unge knuste Hjerter ovre i Jylland.»

«Naa naa naa!» lød det inde fra Sovekammeret.

Men Pigebørnene snakkede løs i Munden paa hinanden, ingen hørte Moderens Tyssen.

«Halløj!» brød Jørgen med et ind og svang sig om paa Hælen, «I har ikke hørt min ny Vise om Møllers Hane.»

Han satte sig til Klaveret og sang:

«I skulde se vor Hane,
naar den paa Frierfødder gaar:
Stolt som en Sejersfane
den Halen op i Luften slaar,
sit Bryst den fremad bøjer,
og sirlig knejser Kammens Rand
— kom bare ej med Løjer
til denne velfriserte Mand!

Forelsket, ja beruset
han stryger som en Tryllegren
sin Vinge om i Gruset
og tripper rundt med stive Ben:
«Hoho, hoho, du skønne,
du, som med Hjertet staar mig nær,
du vil min Elskov lønne,
du eneste, som jeg har kær.»

Koket den lille skraber
og hummer sig og stirrer ned.
Til sidst Hr. Hane taber
sit Taalmod og sin Kærlighed.
«Hoho!» galant han vender
sig til en anden Dame hen,
«du eneste, du kender
min Trofasthed, du søde Ven.»

Se saadan rundt han glider
med Elskovssuk den hele Dag,
og hele Flokken bider
paa Krogen med et sødt Behag.
«Hoho!» han ler fornøjet.
— Min Sandten, om jeg kan forstaa,
hvor I kan gaa i Tøjet,
I dumme, dumme Putter smaa!»

«Jørgen!» blev der kaldt inde fra Sovekammeret.

«Hvad er der, Mor?» Han gik ind til hende.

Hun truede med Fingeren og rystede paa Hovedet.

«Aa, hvad, man skal studere Naturen og Livet.

Marta og Anna kom fejende med det ovale Dagligstuebord, der blev sat ind imod Sengen.

Moderen saa taknemmelig paa dem. «Tænk, at Klokken er halv seks! Aa, lille Marta, vi maa vist i Dag have min gamle Mors kinesiske Stel frem; Teen smager altid saa vidunderlig af de Kopper. Har du pyntet Salaten pænt med Persille? . . . Tak, det var godt! Og saa passer du nok paa at skære det saltede Kød tyndt og fra den rette Side.»

«Jeg skal nok hjælpe hende,» lovede Anna.

Saa samledes lidt efter Søskendeflokken til Festmaaltidet.

«Far!» udbrød med et Marta.

Børnene saa til hinanden og rejste sig.

«Bliv siddende . . . aa bliv siddende!» bad Moderen. «Jeg skal nok forklare ham, at det er

mig . . . Emil, flyt din Stol til Side og hent Kurvestolen!»

Den lille stive Kancelliraad traadte ind med sin høje graa Hat i den ene Haand og en rødlakeret Spanskrørsstok med Sølvknap i den anden.

Han studsede. Det var, som hans store mørkegraa Brilleglas udtalte en Forbavselse over denne Uregelmæssighed i et Hus, hvor Regelmæssighedens Lov var Dagens Lov.

«Ja, her sidder vi og nyder Livet,» skæmtede Fruen med et lidt usikkert Smil. «Jeg fik saadan en Lyst til, at vi skulde drikke Te herinde.»

«Og du kan taale alt dette Styr?» lød hans hæse Røst med en lidt irettesættende Klang.

«Jeg er vant til at taale et og andet . . . Marta, en ren Tallerken!»

«Ikke til mig,» skyndte Kancelliraaden sig at indskyde og lod sin Stok gøre en lille fast Bevægelse, der sagde: «Stop!» til Datteren. «Jeg har lovet Fuldmægtig Jensen at være hans Gæst paa Postgaarden, sammen med Laursen og Schmidt, han bad mig meget om det.»

«Det er min Fødselsdag, Bang.»

«Ja, det er uheldigt, det er ogsaa hans Fødselsdag; jeg kunde ikke sige Nej, jeg ved fra Værten, at han har bestilt fire Retter og tre Slags Vin — nærmest for min Skyld, — jeg kunde ikke sige Nej, jeg ved, han sætter en Ære i, at jeg viser ham denne Opmærksomhed, endogsaa en meget stor Ære.»

«Saa bør du gaa,» skyndede Fruen til og fik et lille bittert Drag om Munden.

«Ja, det er kedeligt — saadan kan det træffe; men jeg kommer selvfølgelig snart tilbage.»

Børnene saa atter paa hinanden.

«Jaja, Børn, saa nyd Livet da! Farvel saa længe!»

Saa fortsattes Festmaaltidet med Smørrebrød, Kiks med Smør og Te. Fem Overkopper blev rakte mod den syge Kvinde til Klinken, og saa mange gode Ønsker straalede hende i Møde fra de mange klare Øjne.

Solen sank, Kirke-Uret slog otte. Tage skulde op hos en Grosserer for at prøve paa at faa nogle Penge til Laans, Anna maatte tage af Sted — «traske af», som hun sagde — og snart var det lille Selskab opløst.

Den syge Moder foldede sine Hænder: «Gud ske Tak for disse fire gode Timer!»

III.

Jørgen tog Vejen ud mod «den gamle Kirkegaard», en stille, afsides liggende Plet mellem Noret og Skoven.

«Har vi ikke der Niels Erhardt?»

Paa to Hundrede Alens Frastand hilste Løjtnanten og den unge Gaardmand paa hinanden med Fingrene til Hatteskyggen og Albuen ud i Luften.

En rigtig Kraftkarl var det, der kom Jørgen i Møde, rank og brun, med et Brus af lyst krøllet Haar og Skæg om Ansigtet.

«Hvad skal vi gøre ved Baronen?» spurgte han, længe før han havde faaet fat i Løjtnantens Haand.

«Hæng ham!»

«Ja, De spøger; men vi har vort Ansvar lige saa fuldt som Formanden.»

«Vi kommer ingen Vej i Forretnings-Udvalget, førend vi faar furet Baronen og de andre fire Dromedarer.»

«De skal blive furet! Er det ikke skændigt, som vi staar og stamper i det her i Amtet: Uorden og Ligegyldighed paa alle Kanter, Generalforsamlingen, som skulde have været afholdt i Marts, er ikke holdt endnu . . .»

«Lad os gøre Oprør!»

«De halve af Kredsene er ved at dø Straadød, i de andre gaar Karlene og plaffer uden Plan og Orden, Gymnastik og Eksercits — ja som en Flok gamle Kællinger med Kosteskafter gaar vore Skytter og drunter igennem Byen, naar vi trækker ud til Præmieskydningen.»

«Lad mig tale med Baronen.»

«Nej stop, jeg er Næstformand, jeg sidder i Forhaanden og vil nok selv spille ud; jeg har lavet min Tale, jeg siger ham lige i hans aabne Øjne, at hvis han ikke inden otte Solemærker fastsætter en Dag til Generalforsamlingen, saa gaar vi lige til Overbestyrelsen. Det siger jeg!»

«Vel! Jeg er med at gøre Revolution.»

De to unge Omvæltningsmænd hævede Hænderne højt i Luften og smak dem sammen til et historisk Fostbroderslag.

Saa gik hver til sin Side, begge varme af Ungdommens uklare Oprørslyster.

Jørgen gik og saa ned paa Vejen. Et Glimt af et Kvartskorn rørte ved et halvglemt Minde, der laa gemt i en fjern Krog i hans Indre. Underlig med disse Mindelser om noget, man troede gemt og glemt. Hvor var det nu? Jo, det var ude paa

Skovvejen, Fugleskydningsdagen, da han fulgtes med Frk. Rømer, og hun paa en Gang spurgte, om han lagde Mærke til, hvordan Solen glimtede i Gruset, og han forbavset vendte sig imod hende: «Hvor det dog er underligt, at De spørger mig om det! Jeg havde lige paa Munden at ville spørge Dem om det samme og tillige spørge, om De kendte disse smaa Glimt, der kan fare igennem Hovedet paa en, ligesom uklare Anelser . . .»

Den gamle Kirkegaard havde altid haft en uforklarlig Tiltrækningskraft for ham, især Ruinerne med Resterne af den gamle Kirkes Grundsten og Støttepiller. Det var Hundreder af Aar, siden det gamle Gudshus var faldet i Grus; men de nærmest boende Folk i Landsognet havde lige til Midten af vort Hundredaar haft Ret til at jorde deres døde paa Kirkegaarden, en Ret, som dog kun faa havde nyttet. Sagnet fortalte, at en ung Ridder havde villet bygge en stor herlig Borg for sig og sin Fæstemø, men at han aldrig var kommen videre end til at faa den ene Fløj færdig, da hans Hjertenskær nemlig døde. Efter at have sørget i et Par Aar omdannede han Fløjen til en Kirke og lod sætte et Stendige uden om den. I tre Hundrede Aar stod Kirken rolig og spejlede sig i Noret, der den Gang gik lige op til Diget. Saa blev den ødelagt af en Skare vilde Strandhugstmænd. Men Vorherre sørgede for, at der i Stedet for blev opført to ny Kirker: St. Povls og Landsognets. Den gamle Kirkevej overgroedes af Ugræs og Buske,

Stendiget gled ud, en vild Skov af Tjørn og Hyld skød sig op om Stedet og lukkede det inde i løndomsfuld Alvor. Men i stille Maaneskinsnætter kunde lydhøre Øren høre Klang af klare Klokker i Luften over Ruinerne.

Ad en Stentrappe, gemt under en Hvælving af Ahorn, steg Jørgen op i den gamle Dødningehave. Grunden var dækket af alle Haande vilde Urter og Haveblomster, der havde forplantet sig efter eget Godtykke. Rundtom fandtes i vild Blanding en Rigdom af Buske og Smaatræer: Syrener, Graner og ældgamle Hængepile, der stod sørgende over de udjævnede Grave. I Overkanten af det udgledne Dige skinnede hist og her en hvid Kindtand eller en afbleget Hjærneskal. Paa den anden Side af Pladsen, hvor Kager af vissent Løv bredte sig mellem friske Græstotter, laa gamle, trøskede Stolper med Jærnplader, der var halvt opædte af Rust, men hvorpaa et enkelt Navn og Aarstal fra gammel Tid endnu kunde læses. Ude i Hjørnerne og Sidepartierne væltede op af den fede Muld hele smaa Urskove af Liguster og Berberisser, sammenfiltrede af gamle Humlestrenge, medens Bunden var dækket af et smilende grønt Vinka-Tæppe.

Fastholdt af en lille Stensætning stod i en af Yderkanterne et medtaget Egekors med de velkendte to Hænder, der griber ind i hinanden.

Aa, de Hænder, de Hænder!

Han satte sig paa en af Grundstenene og saa hen for sig.

Herude i denne stille Vildskov havde han i sin Barndom gaaet med saa mange alvorsfulde Forestillinger, her havde han i Dæmringen set sin Bedstefaders Tip-Tip-Oldefader, Hr. Matz, staa for Alteret med hævede Hænder og Bønnens Ild i Øjet, her havde han gyst ved at høre aandeagtige Suk i Buskene og ofte troet at se Skimt af flagrende hvide Klædebons-Flige, der forsvandt mellem Træerne.

Han saa paa Stenene. De havde lyttet til Toner og Bønner, til Klokkeklang og Graad, de fortalte om Munke og Løbedegne, om duftende Virakskyer . . .

Længe sad han og drejede paa Pistolen, der hang i hans Urkæde, medens Øjnene saa hen i noget, der viste sig i Luften.

Saa strøg han sig over Panden. De Øjne, denne mærkværdige Rødmen . . .

Hvad var det?

Han løftede Hovedet, saa hen imod Indgangen og rejste sig.

En ung Pige med lysegraat Overstykke og sort Straahat kom til Syne mellem Buskene, gjorde i Forbavselse et Trin tilbage og blev blodrød.

«Ja, det er jag — værsgod og træd nærmere!»

«Jeg troede, De var hjemme hos Deres Forældre.»

«Jeg kommer lige derfra og gaar snart hjem til Mor igen . . . var der mange Folk i Forretningen?»

«Nej, jeg saa ingen — kun Møller og Drengen.»

Hun saa sig om: «Hvor her dog er underligt, herinde!»

«Ja, jeg har lige siddet og manet den gamle Kirke frem; men nu faldt den igen.»

«Det gaar nok saadan med alle luftige Bygninger, ja selv med en Bygning af Sten.»

«Det ser man her. Men ved De, at det om Natten ringer med klare Klokker over Ruinerne?»

«Jeg har nok hørt det; det er nok Folkepoesien —.»

«Ja, — den kan tit lægge noget virkelig kønt og dybt over gamle Tider og Livsforhold.»

«Hvad mener De da, det med Klokkeklangen skal betyde?»

«Jeg tænker, det er» — han tøvede lidt og saa ned for sig — «ja hvordan skal jeg udtrykke det?»

«At der er noget helligt ved Stedet?»

«Ja, og at gode Aander ringer: «Fred, Fred!» over det, over alle Minderne . . . kom herhen, skal De se!»

Han førte hende hen til Egeplanken med de to Hænder.

«Det har jeg staaet og set paa de Snese Gange,» fortalte han. «Saadan to Hænder — der ligger saa meget i det Sindbillede.»

«Det kan der jo ligge.»

«De slipper ikke hinanden, de to Hænder, de slipper ikke hinanden.»

«Der er saa mange Hænder, der slipper hinanden.»

«Ja, men saa har de ikke haft rigtig fat — ikke saadan» — han greb troskyldig hendes Haand — «saadan helt op til Roden af Tommelfingeren. Om Forladelse . . . tog jeg virkelig for haardt?»

Hun vred Mund. «De er alt for stærk.»

«Ja, jeg ved nok, jeg er slem til at klemme for haardt.»

Med en sær Forlegenhed i Aasynet drog hun sig lidt om mod Siden og rev en lille Kvist af en Æblerose.

Atter saa han forundret paa hende. Hvad var det dog med hende i Dag?

For Resten rigtig sød, naar hun saadan fik Blodet op i Kinderne og stod og pillede nervøst med Fingrene . . . Ah, hvor den Æblerose duftede dejlig! Atter mærkede han i sit Indre en lille sød Bæven, noget ligesom en Anelse, han vidste ikke, hvad det var, det kom og svandt i et Nu.

Hun havde taget sin højre Handske af og stod og saa paa en af sine Fingre. «Jeg fik en Torn ind i Fingeren i Gaar, det var den, der gjorde ondt.»

«Maa jeg se?» Han greb fat paa Haanden. «Har De en Naal, helst en Synaal?»

«Nej, jeg tror ikke, det er værd; jeg skal desuden hjem.»

«Snak!» Han greb fat om hele Haanden for at holde hende fast.

«Jamen jeg har ingen Synaal.»

«Bi lidt, jeg har selv en Knappenaal, her i Frakkefligen.»

Hendes lille Haand laa gemt i hans som i et varmt Hylster; han mærkede, hvor det bankede i den.

«Se saa — der er den! Naada, sikken en Tøjrepæl!»

«Tak, det var rigtig godt, at den kom ud!»

«Maa jeg saa faa Deres Roman paa Forlag?»

«Lad mig nu først faa lavet en.»

«De maa gerne sætte mig selv ind i den; det er jo moderne at tegne efter «levende Model» . . . nu ringer de!»

Ovre fra Landsognets Kirke paa den anden Side af Skovpynten lød en dæmpet Klokkeklang.

«Hvor det lyder dejligt!» Hun saa over mod Kirken, hvis Taarnkamme lige kunde ses over Skovtoppene.

«Vi maa ogsaa have noget med Klokker ind i Romanen,» tog han atter fat. «Helst paa Vers.»

«Jeg kan ikke digte Vers.»

«Saa skal jeg skrive Versene . . . hør, vi kan jo slaa os sammen om Romanen; det skal naturligvis være noget om Kærlighed — to unge, der maa gennemgaa saa forfærdelig meget, men som til sidst faar hinanden . . . og saa ringer Klokkerne ved deres Bryllup.»

Han havde staaet og set over mod Kirken. Nu vendte han Øjnene ned mod Engene og vedblev:

«Se dernede . . . de smaa Taageflige, der begynder at løfte sig i Luften — ligesom hvide Aander!»

Disse fine Strimler af lys Taage, Nattens stille Budbringere, havde alle Dage haft noget ved sig, der satte hans Indbildningsevne i Røre. «Mosekonen brygger», sagde man. Og Folketroen formede luftige Væsener, der dansede paa Engene i Maaneskin. Mulig, at det trolddomsagtige, som Midalderens Overtro vævede sammen med de svævende Taager, havde sin Del i, at han grebes af en egen stærk Stemning, naar han saa de hvide Taager løfte sig.

«Solen synger nok ogsaa paa sit sidste Vers nu,» sukkede han.

Da han intet Svar havde faaet paa alt det, han havde staaet og talt om, vendte han sig om — — men hvor i Alverden var hun bleven af? Se se, saadan at stikke af uden at sige et Ord!

Han blev helt underlig til Mode. Hvorfor var hun gaaet? Dersom han saa kunde blive klog paa hende i denne Dag!

Endnu en Stund blev han staaende og saa ud i den klare Maj-Aften. Solens sidste Straaler flammede som en bred Stribe i Noret, en Fiskerbaad skar sig ind i den røde Vej og kom ud paa den anden Side, ude til højre lyste det grønt fra Rug- og Kløvermarker, og bag disse stod den gamle Købstad i Rosenglans.

Den kære gamle By med sin morsomme Borger-

væbning, sit gamle Kloster, sin syngende Natvægter og sit lille gule Hus med Vinranker — der yderst ude til venstre!

Tusmørket indfandt sig, denne underlige Overgangsstund fra Solens matrøde Efterlys til Stjernernes blaa Flammer.

Atter tog han Plads paa en Murlevning.

Hans Tanker kom i Svingninger. Hvad mon der foregik herinde om Natten, naar de klare Klokker ringede højt oppe? Steg Ridderen og hans Fæstemø op af Graven, Haand i Haand, og svævede op over Ruinerne?

. . . Men det var dog mærkeligt med den Æbleduft! En egen stærk Følelse, blandet af Hengivelsestrang og Lykkebegær, kom op i ham. Han rejste sig og drog Vejret dybt. I det samme fik han Øje paa noget hvidligt, der kom til Syne under en Hængeask. Var det hende? Hvor blev hun af?

«Frøken Rømer!» kaldte han.

Nej, det maatte vel saa ikke have været hende. Han kunde for Resten have haft voldsom Lyst til at sidde og tale lidt med hende om Forretningen og det hele. Hvad mon hun egentlig tænkte? «Til Lykke!» havde hun sagt — rigtig sødt. Han kunde høre Ordene endnu: «Til Lykke!»

Saa kom han til at tænke paa, hvor underligt det i Grunden var, da han stod der med hendes varme Haand . . .

Paa en Gang stemte han Hænderne mod Brystet og saa op. Hvordan var det dog fat med ham

i denne Aften? Hvad var det, der hviskede i Luften og blinkede fra vaade Grene? Han havde en Trang, som han kunde aabne sin Mund og aande det ind i lange Drag, alt det æggende Liv, der var i Majluften.

IV.

«Hov Vægter, Klokken er slagen ét!»

klang det i den stille, maaneklare Julinat, og en Række dumpe Lyde af Støvlesinkers Stød mod Brostenene hørtes nede fra Gaden.

En ung Mand, som nylig var kommen hjem fra en ensom Vandring i Skoven, sad ved sin Lampe og gennemlæste et Par Vers, som han lige havde sat Punktum efter:

Nu er der Lys i Luften, fra Sol har tabt sin Glans,
til atter Sol i Øst sig vaagen letter.
Og Rørfuglen synger til Engpigens Dans:
for Leg og Toner er de lyse Nætter.

Tavs lyttende paa Toften staar Bonden og hans Viv,
af fjerne Toner Gisninger de fletter,
og stærke Minder vaagner fra Ungdoms fjerne Liv:
for lyse Minder er de lyse Nætter.

Og Ungmøen silde fra Kammeret ser,
hvor Taagen driver over Dal og Sletter,
kun svagt de Stjerner lyser, men hendes to desmer:
for tavse Længsler er de lyse Nætter.

Viol og Mjødurt byder i Duft saa rig en Skænk,
og Kløveren i Duggens Bad sig tvætter;
i Skoven sidder to paa hver eneste Bænk:
for Drøm og Lykke er de lyse Nætter.

Hjertet hamrede i Brystet paa ham. Han gik hen til det aabne Vindue og saa ud. Langsomt skred den ensomme Nattevandrer forbi, seende op mod den store, lyse Bue.

«Vor Klokke er slagen ét.
Ræk os din Hand,
o Frelsermand,
saa vorder Byrden let.»

Med en lille Rørelse af lys Tillidsfuldhed gik han tilbage til Lampen, tog et Fotografi frem af sin Tegnebog og saa paa det med et vemodig-lysende Blik.

Hvor var det dog underligt, at hun var saa langt borte, at hun i dette Øjeblik gik derovre . . . eller laa derovre og sov saa sødelig — — ude i den ensomme Hedegaard!

Han saa hendes lille, ranke Skikkelse, hendes taktfaste Gang, hendes sikre Bevægelser, han samlede i én Sum al den fordringsløse Ynde, dette uskyldig-fangende i Blik og Ord, alt dette unævnelige, som hun ejede, og som ingen anden i hele Verden ejede.

Varm af Tanker gik han en Stund frem og tilbage i Værelset og tog derefter Plads paa Jærnsengen i Krogen.

Tankerne drog Minder ind fra Øst og Vest, Vaarminder med Sang og Duft, Minder fra Fugleskydnings-Aftenen, fra Løvhytten i Haven — ja og fra disse Stuer, hvor han havde set hende gaa og pusle saa kærlig om den gamle Mand.

Ja — — den Gang var her Hygge i Stuerne, den Stemning af Skønhed og Glæde, der saa vidunderlig kan fylde Rummene og gøre en god; nu var her saa tomt, saa fortærende ensomt.

Og dog — han vidste ikke, hvordan det var, der stod en egen Duft i disse Værelser, noget uforklarligt, der lokkede og vakte Drømme om en ny Tid for ham.

Vilde den komme, denne ny Tid? Vilde der oprinde Dage, da der gik to her i Stedet for én, to lykkelige, der hjalp hinanden med at fylde Rummene med «Drøm og Lykke»?

Hvorfor skulde det ogsaa være saadan, at hun, den eneste, han nogen Sinde havde følt noget alvorligt for, at netop hun var uden «Midler», medens der ude omkring i Byen hoppede mere end én Guldfugl, der saamænd heller end gerne flagrede op ad hans Trappe? Og hvorfor skulde han selv være stillet saa daarlig, at han altid stoppedes i sin Drømmeflugt af disse usle Pengehensyn?

Han rynkede Panden og slog Haanden mod sit Knæ, som om han vilde tugte sig selv. Hvor var han en ussel Karl, en Tørfisk, at han gik her og blev frønnet i Knoklerne af bare Snusfornuft! At han dog ikke, da hun rejste, havde rakt sin

Haand frem og sagt: «Marie, skal vi gøre Alvor af det med Romanen og lade Klokkerne ringe?» og saa — hvis hun havde sagt Ja — taget hendes Haand, hele Armen, hele hendes elskelige Skikkelse og knuget hende ind i en Favn, hvor hun skulde mærke, at der var Varme for to Liv lige til de syv Gange ti!

Han gik hen til Bordet, løftede Billedet op i Lampelyset og saa atter længe paa det.

Det var i Grunden en mærkelig Dag, den Fredag; det var den Dag, han mærkede den første fine Krusning gaa over Sindet.

Han huskede, hvordan han havde begyndt at tegne Linierne for et fremtidigt Fællesliv med hende, — her oppe i Stuerne — fra først af vage Linier, efterhaanden stærkere og fastere. Og da hun var rejst, ja, hvor gik han da i Pine den hele udslagne Dag!

Hvis han nu friede? Hvis der nu om otte Dage blinkede noget gult paa hans Finger? Hvis han nu om et halvt Aar, om et helt Aar, to Aar gik her med Armen om hende og saa ned i hendes Øjne!

Maaske vilde Folk finde, at det var et underligt Parti. For egentlig fin, saadan af fin «Ekstraktion», var hun jo ikke, og det Indskud af Mønt, hun kunde gøre i hans Boghandel, var nok snart vejet. Han kunde godt skønne, at en og anden Pernittengryn vilde skyde Øjenbrynene til Vejrs og sige: «A . . . tsi!» — men saa fik de nyse, saa

meget de vilde. Pokker med alle disse vindtørre Snobber!

Han var atter gaaet hen til det aabne Vindue.

Jo jo — der maatte komme en Nytid med Gennembrud ind til Livets Stor-Lykke! Gik han ikke Dag efter Dag med de forunderligste Mindelser fra et Lyksalighedsrige, som hans Aand en Gang maatte have levet i, og var forpint af Anelser, der rakte fra Jord til Himmel, ja helt op i den syvende Himmel!

Længe stod han og saa op paa Stjernerne. Var der en lønlig Forbindelse mellem Aand og Aand? Var det ikke for ham i denne høje Nat, som om han mærkede, at der gik Bud fra hendes Sjæl op til Stjernerne og fra Stjernerne atter ned til ham!

Han gik et Par Omgange paa Gulvet.

I Seng? Aa, hvor gad dog nogen Mennesker gaa i Seng saadan en Sommernat!

Han smækkede Dagligstuedøren tilbage og gik ind. En bred Lysstribe fra Lampen viste Vej over Gulvet til Spisestuedøren. Ogsaa denne Dør aabnede han og fortsatte sin Gang op til et aflangt Kammer, hvor Lejligheden endte. Alle Vegne var der tomt og øde. Men her i dette Kammer var det, som Luften var opfyldt af en hellig Duft, noget, der rørte ved den fineste Drift i hans Sjæl.

Han stillede sig ved det aabne Gavlvindue, hvor han havde frit Udsyn over Tagene til Engen bag Gasværket, ud mod de skovgroede Bakker.

Ikke en Lyd hørtes, alt laa tryllebundet i Drøm; men for hans indre Høresans tonede endnu de lange, bløde Fløjtetriller, han nys havde hørt i Skoven; tydelig lød ogsaa for hans Øre de Hviskelyde, som han havde hørt fra et Par Løvskjul, og tydelig stod for hans Øjne Billedet af to lysklædte elskende, som han havde set sidde med Armene slyngede om hinanden paa en Bænk nær Skovbrynet.

En sød-pinefuld Følelse brød frem i ham. Uden at kende sin egen Stemning, uden at vide, hvad han tænkte og følte, stod han i Drøm om det, der er alle unges Længsel, det, der ikke kan udsiges, det, som de vevre Smaafugle fløjter om i maaneblaa Nætter, alt det ubestemte vigende og kommende, der bølger i tusinde Anelser, og som til sidst samler sig i et langt, kærlighedsfyldt Suk.

Saa vendte han sig med et Sæt, som om han havde øvet Vold paa sig selv og taget en stor Beslutning, der straks skulde føres ud i Virkeligheden. Det bankede i hans Tindinger og glødede i Kinderne. Glemmende alt andet i Verden, bare tænkende paa det ene, store, der i dette Nu formede sig til et fast Forsæt, gik han ind og tog et Stykke Brevpapir frem, satte sig og skrev:

«Kære Frk. Marie Rømer!

Siden De forlod Byen her, har mine Tanker Dag og Nat været hos Dem . . .»

Hvad var det for en Lyd . . .? Ringede det ikke dernede?

Han drejede Hovedet om til Siden og lyttede. Jo, nu hørte han tydelig Portklokkens Slag — en Række af hurtige Lyde. Hvem kunde det dog være? Klokken 2 om Natten?

En to tre var han nede i Porten og lukkede op.

V.

I samme Nu, som han aabnede Laagen, saa han et Maaneglimt fare over et Par mørke Brilleglas.

«Er Mor død?» spurgte han angest.

«Kære Jørgen, maa jeg tale lidt med dig?» Den hæse Røst klang saa varselstungt.

«Er Mor død?»

«Nej nej, det er ikke det . . . maa jeg tale lidt med dig?» Den lille fede Mand trængte sig ind igennem Aabningen og greb fat i Sønnens Arm. «Aa, tag lidt fat . . . jeg er ikke rigtig vel.»

En vammel Duft af Kognak eller Rom slog Jørgen i Møde; men den foruroligede ham ikke, den var han saa vant til; hvad der indgød ham Angest, var de sælsomme Gisp, der rystede den aldrende Mands Legeme, medens de Arm i Arm arbejdede sig op ad Trapperne.

«Far maa sige mig straks, hvad det er.»

«Maa jeg bare sidde og puste et Øjeblik . . . du har vel ikke Vand?»

Jørgen skænkede ham et Glas Vand, som den gamle, usikre Drankerhaand spildte en god Del af.

«Ja, Jørgen,» kom det saa, «det er en kedelig lille Pengehistorie . . . jajaja, hør nu.»

«Far har dog vel ikke —?»

«Det er bare en mindre Sum, som jeg har laant af Kassen.» Han rettede sig i Sædet, tog et Par smaa Tag i sine høje Flipper og vrissede paa en egen afvisende Maade med det store Hoved, der ingen Hals havde, men sad nede mellem Flipperne.

Jørgen kastede sig tungt paa en Stol ved Siden af ham.

«Ja, jeg skulde ikke have gjort det; men det har knebet saa haardt for mig: din syge Mor, Gælden, Huslejen . . . der har været saa meget.» Han lagde sig tilbage mod Stoleryggen og faldt atter sammen.

«Far, Far!»

«Du maa ikke sige noget til mig, Jørgen; jeg har i flere Aar haft det saa svært.»

«Far har altsaa i flere Aar gaaet og — laant?»

«Kære Jørgen, det kan blive godt alt sammen, naar du bare vil hjælpe mig. Tage kan ikke — du maa slet ikke tale til ham om det, — Ole Konge vil vi ikke gaa til, det vilde heller ikke hjælpe noget. Provsten maa du heller ikke gaa til, det maa du love mig; du ved, jeg har aldrig kunnet lide Provsten.»

Svéden stod i store Draaber paa hans Pande.

Det var for Sønnen noget nyt og mærkeligt at høre sin Fader tigge ham om en Gunst, da den gamle, stive Mand ellers altid optraadte med en vis affejende Myndighed over for sine egne og kun over for fremmede viste en dannet Verdensmands hensynsfulde Høflighed.

Opfyldt af en Følelse, der halvt var Medlidenhed, halvt Uvilje, sad han og stirrede paa Faderen, medens denne skiftevis talte og drak af Glasset.

«Har Direktøren da opdaget det?»

«Nej, jeg tror det ikke, jeg ved det ikke; men han har i den sidste Tid gaaet og set saa underlig hen imod min Plads.»

«Hvor meget er det da?»

«Ja, hvor meget? Jeg er bange for, at det er løbet op til en tre fire Tusinde Kroner.»

Sønnen lod Haanden falde ned mod sit Knæ og sank mat tilbage mod Stoleryggen.

«Ja, jeg skulde ikke have gjort det; men du ved ikke, hvor jeg har kæmpet . . . din syge Mor, Gælden . . .»

«Det er mig en Umulighed at skaffe saa mange Penge.»

«Du maa hjælpe mig.»

«Det er mig en Umulighed.»

«Du maa hjælpe mig. Oprigtig talt, det er rent galt fat. Direktøren kom for lidt siden ind til mig paa Postgaarden og kaldte mig ud; han har opdaget det i Aften.»

«Saa er vi altsaa ulykkelige alle sammen!»

«Nej nej, vist ikke! Borch har lovet mig at tie, hvis jeg kan skaffe Pengene til Veje inden næste Kasse-Eftersyn — nu til den første igen . . . om en fire Ugers Tid.»

«Det er mig en Umulighed at skaffe saa mange Penge, en Umulighed.»

«Du maa kunne rejse et Laan paa en fire fem Tusinde, eller hvor meget det nu er.»

«Fem Tusinde?»

«Ja, jeg ved ikke, hvor meget det kan være; maaske er det kun fem Tusinde, jeg ved det ikke.»

«Far, sig mig Sandheden helt ud. Er det mere?»

Den gamle tog Brillerne af, klemte Lommetørklædet mod sine rødrandede Øjne og bøjede sig ned mod Bordet.

Jørgen rejste sig og gik nogle Gange op og ned ad Gulvet og vred sine Hænder.

«Ja, Jørgen,» kom det nu fra Faderen, der sad og vuggede med Hovedet og stirrede ned, «det er mere, meget mere, meget mere.»

«Hvor meget? Sig det!»

«Jeg er en ulykkelig Mand. For du kan ikke redde mig, jeg ved det kun alt for godt, jeg vilde bare forberede dig, at det ikke skulde komme for brat for dig.»

Endnu en Gang pressede Sønnen sit Spørgsmaal frem og fik omsider ud af den gamles utyde-

lige Svar, at Summen maatte være en tolv Tusinde Kroner.

«Jeg ved saa godt, at du kan ikke, Jørgen; jeg vilde bare op og bede dig om Forladelse . . . og vil du saa ikke nok forberede din Mor, naar jeg er . . . naar jeg . . . jeg mener, naar jeg i Morgen er gaaet paa Kontoret?»

Jørgen, der havde taget Plads paa Sengen og sad og stirrede ned paa Gulvet, hørte næppe mere end det halve af, hvad Faderen sad og talte om.

«Jeg har en Gang været i Kirke paa Vridsløselille,» lød det henne fra Stolen. «Jeg kan aldrig glemme de graa Masker og de mange, mange Øjne, der stirrede op over Skillerummene . . . nej nej, det vilde ikke være til at holde ud . . . min Kancelliraads-Titel og det hele . . . nej, nej, jeg kunde ikke bære det!»

«Gaa hjem, Far!» bad Jørgen mat. «Saa skal jeg komme derned i Morgen tidlig.»

«Ja, saa kommer du derned i Morgen tidlig og taler med din Mor. Du vil nok sige hende det læmpelig, saadan lidt efter lidt.»

«Mor!» stønnede Jørgen og vred sig om mod Siden.

Den gamle havde rejst sig, tog Fotografiet og saa paa det, rystede paa Hovedet og støttede sig ved Bordet.

«Jeg ved jo godt, at Ole Konge har Pengene, det ved jeg godt,» sagde han; «men jeg kan ikke gaa til Ole Konge, det forstaar du godt — efter

det Forhold, der er imellem os; jeg kan ikke gaa til Ole Konge.»

Sønnen rystede haabløst paa Hovedet.

«Ja, jeg forstaar nok, at der ikke er noget Haab om Redning. Aa, jeg er en ulykkelig Mand, en ulykkelig Mand.» Han vaklede hen imod Sengen. «Jørgen, det er din Far, der staar her og beder dig . . . om Forladelse.»

«Gaa nu hjem, Far!» kastede Sønnen lavmælt hen og lagde sin Haand paa Faderens Arm.

Da Jørgen lidt efter havde lukket ham ud af Porten, stod han en Stund paa Fortovet og saa efter ham. Det var en elendig, vaklende Mand, der gik der ned ad Fliserne, en knust Mand, der gik bøjet under sin egen Brødes Vægt . . . Nu mødte han en hvid Skikkelse, en Bagersvend; han rettede sig, tog til Flipperne og gik ham stram og stiv forbi, men sank saa atter sammen i sin forrige Duknakkethed. Endelig drejede han om Hjørnet og forsvandt.

Jørgen blev staaende og drog Vejret stakaandet, tumlende med sin Smerte og sine forvirrede Forestillinger.

Da jog en Tanke paa en Gang isnende igennem ham: Hvis han nu —?

Og uden at agte paa, at han stod i Morgensko og intet havde paa Hovedet, satte han i Løb ned ad Gaden — et vildt, rasende Løb, ned om Hjørnet, ind i en ny Gade, videre om nok et Hjørne — og der stod han saa paa en Gang i det store, aabne

Maanelys og stirrede ud . . . jo jo, der stod en lille mørk Skikkelse ude paa Molen og saa ned i Vandet.

«Far!» raabte han og satte atter i Løb. «Far er gaaet fejl, det er ikke . . . Far er gaaet fejl!»

Endelig naaede han ud til ham. «Far er rent fortumlet i Hovedet . . . det er ikke den Vej.»

Den gamle stod og dinglede og nikkede aandsfraværende.

«Kom nu her, saa følges vi ad!»

«Hvad vil du, hvad vil du?»

«Kom nu her! Vi er jo lige ved Huset. Tag nu fat her i min Arm!»

«Snak!»

«Kom nu her, siger jeg!»

«Jørgen, husk paa, du taler med din Far!» Han rev Armen til sig og rettede sig.

Men Sønnen havde i samme Nu Greb i den anden Arm og holdt fast med al sin Kraft.

«Dreng, slip mig!»

«Nu skal Far være manerlig. Ingen Snak her!»

«Aa, min Dreng, min Dreng!» stønnede den gamle og sank hen i Favnen paa Sønnen. «Red mig, red mig! Du kan alligevel, jeg er vis paa det.» De syge Øjne bad og tiggede over de mørke Glas.

«Ja, lad os nu komme hjem og i Seng, saa skal vi se i Morgen, hvad der er at gøre.»

«Tror du, at du kan?»

«Jeg ved det ikke, men kom nu!»

«Du vil forstaa, at jeg ikke kan tale med Ole Konge; det vilde heller ikke nytte det mindste, han vilde haane mig, han vilde pege mig ind i Ansigtet: «Velbekomme, Hr. Svoger!»

«Kom nu, kom nu!»

«Aa, Jørgen, min Dreng, min Dreng! Du har altid været min Øjesten, din Mors med . . . sig det ikke for brat til din Mor.»

«Jeg siger ikke noget til Mor; aldrig i Verden skal hun faa dette at vide af min Mund.»

«Nej, det var jo bedst . . . aa Gud, aa Gud!» Han slog Hænderne sammen og vred dem.

Langsomt skred Fader og Søn over den grusede Havneplads.

I Hjemmet var alt stille, ingen anede noget. Den syge Kvinde slog to forundrede Øjne op, da hendes Søn viste sig i Døren. Det lille spinkle Lys fra Natlampen var for svagt til, at hun i første Øjeblik kunde kende ham; men da han hilste hende med et frejdigt «Godaften», rettede hun sig med en Kraftanstrengelse op paa Albuen.

«Men Jørgen — paa denne Tid!»

«Ja; Far har siddet oppe hos mig og snakket lige til nu, og saa fulgte jeg med ham hjem.»

«Men tænk! Hvor er han?»

«Han gik ovenpaa; han er for Resten ikke rigtig vel.»

Hun rystede paa Hovedet. «Jeg hørte nok Tummelen.»

«Ja, der er ikke noget saadan i Vejen i Aften — bare et Par Glas.»

«Mon Bankdirektøren traf ham?»

«Bankdirektøren?»

«Ja; han var her henimod Sengetid og spurgte efter ham.»

«Saa—aa. Naa ja, jeg tror ogsaa, Far talte om, at Direktøren havde været inde hos ham paa Postgaarden. Det er vel noget om det Ekstra-Arbejde . . . det er vist ikke noget . . . jeg synes, du har begyndt at faa røde Kinder, Mor.»

Hun rakte Haanden ud og spurgte i Angest: «Jørgen, hvad er der i Vejen med dig?»

«Aa, det er jo hundekoldt; jeg fortrød, at jeg ikke tog en Overfrakke paa . . . hør, nu skal du ikke spørge Far ud om det med Direktøren . . . jeg ved ikke, han er saa underlig, det er nok saa indviklet, det Arbejde.»

Hun sukkede med et tungt, indadvendt Blik. «Den Bank tager Livet af ham. Han er aldrig glad nogen Dag, naar han kommer hjem. Og saa gaar han sin Vej. Det er saa kedeligt.»

«Vi skal nok se at hjælpes ad med Far alle sammen,» trøstede han. «Det kan jo være, at han herefter holder sig lidt mere hjemme.»

Hun stirrede paa ham. «Der er noget i Vejen med dig, Jørgen.»

«Ja, jeg er ikke rigtig vel, det har ikke noget at betyde . . . du har faaet en ny Flaske Mikstur?»

Hun saa langt ud for sig og tav en Stund.

«Han bruger saa mange Penge,» lød det saa. «Jeg tror nok, han har en hel Mængde Lotterisedler. Jeg ved det ikke, han er jo saa indesluttet med saadan noget; men jeg tror nok, det er saadan.» Hun arbejdede febrilsk med Lommetørklædet. «Han sagde mig i Morges, at han var urolig for Fremtiden,» tog hun atter fat. «Vi er fattige, Jørgen. — Men det gør ikke noget.» — Hun gjorde et lille Ophold efter hver Sætning. «Det andet er værre — dette kedelige.»

«Nu maa du ikke ligge og tænke mere paa Far,» bad han. «Han er dog ikke saadan . . . fordrukken.»

Hun spændte sine Hænder om hans Arm, to tynde, griske Hænder: «Jørgen!»

«Jeg skal nok komme herned igen i Morgen. Godnat, Mor!»

Ude i Strandgyden mødte han Vægteren, der standsede og saa forundret efter hans Fødder og Hoved. «Godmorgen, Nielsen!» hilste den unge Mand. «Jeg fik i Sinde at gaa og drive lidt; det er jo saadan et dejligt mildt Vejr.»

Da han kom op paa sit Værelse, hvor Lampen stod og brændte med en lille, osende Flamme, kastede han sig paa Sengen, med Ansigtet og Hænderne ned i Hovedpuden.

Alt i Verden kunde han have baaret, alt andet, alt; men dette — aa nej, nej, nej, nej, det var jo ikke til at holde ud!

Faderen var paa en Gang bleven en helt anden

Person for ham, end han hidtil havde været. Et Par mørkegraa Brilleglas, store og udbuede som Koøjne, en fedtet Frakkekrave, et Par højtstaaende Flipper, der paa Grund af deres evige Gnidning mod Ørerne altid var sorte i Randene, en opadvendt rødlig Næse, der talte om en Selvfølelse uden Lige — alt dette samlede sig til et Syn, der fik ham til at skælve; thi det følte han, at dette Syn vilde træde imellem ham og alle hans Fremtidsdrømme, det vilde staa i Luften nede i Forretningen og her i Stuerne, det vilde springe frem i enhver lille opklarende Drøm og raabe ham ind i Ansigtet: «Du er en Forbryders Søn!»

Og Mor derhjemme! Hvis hun nu fik det at vide? Havde hun ikke nok at ligge og tumle med i Forvejen? Hvad andet var Aarsag i hendes Nervesygdom end den lønlige Lidelses Brand, denne aldrig hvilende Græmmelse, der er saa meget mere nedbrydende for Sundheden, som den dukker og skjuler sig sky for enhver, der nærmer sig.

En ætsende Bitterhed rejste sig i ham og fødte de haardeste Domme. Var det ikke Løgn og Forstillelse, alt dette i Aften, disse Bønner, denne Fortvivlelse med Hænderne? Hvor kunde Angeren være oprigtig hos en Mand, der havde siddet ved sit Bord og stjaalet med koldt Blod gennem en Række af Aar?

Saa paa en Gang saa han to syge Øjne, fulde af Taarer, staa tryglende over de mørke Glas, og i samme Nu hændte det forunderlige, at han flyttedes

langt, langt tilbage i Tiden og blev til en lille Dreng, der gik ved Faderens Haand og red paa hans Knæ og fik saa megen god Kærlighed af disse to graa Øjne. — —

«Aa Far, Far!» Han tog sig til Hovedet. «Herre, min Gud, hvad skal jeg gøre?»

Han overvejede, om det ikke var det rigtigste at lade Faderen falde, om ikke den eneste Vej til Redning og Genoprejsning gik igennem Cellen. Jo, jo, der var jo ikke andet at gøre, der var jo ikke andet . . . Far havde jo syndet imod sit Samfunds Love, og kun ved at tage Samfundets Straf kunde han vinde moralsk Styrke til at fortsætte sit Liv i dette Samfund. Desuden — Drikkeriet og saa meget andet — vilde han ikke blive et virkelig forbedret Menneske . . . Men Moderen? Og Marie? Og han selv og hans Søskende? Nej nej, det kunde og maatte ikke ske.

Men hvad da? Det var jo saa rent haabløst, saa rent haabløst at tænke paa at skaffe alle disse Penge.

Lampens Os bragte ham til at se hen imod Bordet. Han rejste sig, gik hen og tog Fotografiet og holdt det op i det døende Lys. Trækkene stod udviskede, Øjnenes Glans og det lille fine Smil ved hendes Mund var ikke til at se mere.

Han lukkede Øjnene, stod en Stund og vaklede — — gemte saa Billedet i sin Tegnebog.

Rent mekanisk drejede han Lampen ned og aabnede et Par Vinduer.

Aa, den dejlige Luft!

Ja, nu var det nok Morgen — tænk, Klokken var bleven halv fire! Saa vilde han da ikke gaa i Seng. En Stund stod han og saa paa en Stjerne, en lille en, der funklede i Mildhed og Fred i sin uendelige Fjernhed.

Uden rigtig at vide, hvad han gjorde, drog han sine Støvler paa, tog sin Hat og Stok og gik ud i Anlæget, ud i Skoven.

Lystaagen fra i Aftes var borte, al Nattens Trylleri var borte. Han forstod ikke, at det kun var faa Timer, siden han havde hørt Hvisken fra Bænkene og selv gaaet og skælvet af Lykketrang, han syntes, det var alt sammen saa længe siden, noget, der tilhørte en fjern Drøm, der var drømt til Ende for evigt.

Tung og sløv styrede han Gangen ned imod en skjult Krog, hvor han en Søndag Eftermiddag havde siddet sammen med Marie Rømer, og hvor han senere havde siddet saa mangen Stund og bygget Drømme af alle Hjertets fine Længsler . . . Nej, han vilde ikke gaa derned, han havde jo ikke nødig at gaa saa langt, han kunde jo lige saa godt sætte sig her; det var nok her, de to lysklædte sad i Aftes — — han snublede et Skridt tilbage: «Fru Ranch!»

«Ah, er det Dem? Godmorgen!» lød den unge Frues klare Røst ham i Møde, samtidig med at en blank Silkehat skrev en lille let Bue i Luften ved Siden af hende.

Jeg beder om Undskyldning!

Ingen Undskyldning! De ved, jeg gør aldrig nogen Røverkule af mit Hjerte — vi har siddet her og nydt den dejlige Sommernat . . . De ved nok: de lyse Nætter, de lyse Nætter!»

Han stod og saa efter dem, da de gik. Let og glad, ligesom svævende i den gullige Morgenluft gik hun med sit lyse Overstykke ved sin lysklædte Vens Side. Hjemme laa hendes lille Johannes og sov alene. Naar hun nu kom hjem, vilde hun kysse ham og lægge sig saa glad og tryg til Hvile. Inde i København laa hendes forrige Mand og sov sødelig ved den unge Billedhuggerindes Side. Og Solen vilde staa op og straale ind i deres og ind i Fru Lydias Kammer, ogsaa i Hr. Hahns Soveværelse, og de vilde alle vaagne til ny Glæde og ny Nydelse i det Liv, der var deres, det «store, lokkende, dejlige Liv».

Ved Udgangen af Skoven standsede de to spadserende, trykkede Mundene mod hinanden, nikkede og gik saa hver til sin Side.

Han stod i nogle Sekunder og saa paa Bænken, hvor de havde siddet. Saa tog han sig til Hovedet, drejede sig om og drev hjemefter.

VI.

Over en grønmalet Enspænderdør langt nede i Fiskergade sad en bred, udbuet Jærnplade, der nok en Gang i sort-lakeret Tilstand, med kinesiske Fugle, havde staaet paa Enden og gjort Tjeneste som Kakkelovnsskærm i et eller andet fint Hjem; nu var den malet hvid og bar den røde, prunkende Paaskrift:

OLE KONGE.

DIVERSE- OG KOMISJONSHANDEL.

Paa hver Side af Døren var fastgjort et langt, gult Sideskilt, der med afvekslende rød og blaa Skrift opregnede de mange Grene, Forretningen omfattede. I Vinduet ved Siden af det venstre Skilt hang brugte Kjoler, ny Silkebaand, Gummidukker, en gammel revnet Violin, Urkæder og mange andre Ting; paa Sidehylder og paa Karmen forneden saas i kunstfærdige Opstillinger et livligt Udvalg af fristende Sager, saasom Glas med Sukker-

stænger, Skaale med Vadskesæbe, et Par gamle Rytterpistoler o. s. v.

Mod dette Handelshus styrede den unge Boghandler en Eftermiddag sin Gang. Idet han satte Foden paa Stentrinet og greb efter Dørhaandtaget, saa han gennem Glasruden to Kvindeansigter og hørte en højrøstet Gnadren fra den ene.

«Nej tænk dog!» lød det i samme Øjeblik inde fra Boden, og den ene af Kvinderne, en høj, smuk Skikkelse med mørke Øjne, fo'r hen og rev Døren op; hun var bleven ganske bleg.

«Ih, du levendes!» stemte den anden i. «Sat ikke Malle lige i dette hellige Øjeblik inde i Stuen og snakkede om Løjtnanten! Malle!» kaldte hun og bankede i Disken med en Støvekost.

«Naa naa naa!» skændte Madamen halvhøjt og sendte hende et hvast Blik. «Værsgod og kom indenfor!» bad hun derefter med en egen ærbødig Glæde i Øjnene.

Den anden Kvinde, Husets gamle Pige, en lille glad Klump, stod med fremadbøjet Overkrop og Armene i Buer; hun var øjensynlig paa Spring hen imod Stuedøren, men standsedes ved Madamens Irettesættelse, gav Næsen et Strøg med Haandfladen, satte Armene i Siden og saa med et uendelig glad Blik op og ned ad den unge Mand.

Madam Konge stod og talte glad-forlegen med Gæsten om Bogladen og glattede alt imellem paa sit sirlig kæmmede Haar og rettede ved det lille pæne Silketørklæde, hun havde om Halsen.

Den lille glade Stine havde faaet listet sig hen til Døren og bankede med en Kno paa den: «Hører du ikke, Malle?»

Døren blev skudt op med et Knæ, og en attenaarig, velnæret Pige med en rygende Cigaret i den ene Haand, en Roman i den anden og en Skærm af mørkebrunt Pandehaar ned over Øjenbrynene kom frem i Døraabningen: «Hva' er'et dog, hva' er'et . . . næ—æ!»

En højrød Lød drog sig over hendes kønne Barneansigt, og med den nydeligste lille Pigeforlegenhed smed hun Bogen fra sig, flyttede Cigaretten fra højre til venstre Haand, holdt denne om paa Ryggen og rakte Jørgen fire Fingre, af hvilke de tre var smykkede med Guld og meget skønne Stene.

Jørgen følte sig slaaet af en Tanke: Hun ligner jo Fru Ranch! Ja sandelig, dette tindrende Straalekast fra Øjnene, Tændernes vaade Glans . . .

Han stod med Stokken og Hatten i den ene Haand og snoede med den anden sit smukke Overskæg, medens hans Faders Stifsøster, Madam Konge, i glædefyldte Ord tolkede Husets Fryd ved at se en saa sjælden Gæst.

Stine stod og tog den unge kønne Løjtnant i forelskede Mundfulde med Øjnene og var øjensynlig stolt af, at hun stod i Slægtskabsforhold til ham, derved at han var hendes Madmoders Stifbroders Søn. Hvert Øjeblik var hun paa Nippet til at bore sig ind i Samtalen, men Madam Konges sorte Øjne

gav hende hver Gang et lille Hug, uden at de dog tabte noget af den Mildhed, der skulde bruges, naar de vendte sig mod hendes kære Brodersøn.

Den unge Frøken stod og pillede ved sine høje, opstaaende Zefyrflipper; hver Gang hun rørte Haanden, raslede hendes Armbaands rige Vedhæng af Sølvskillinger og Ringe.

«Mor, du staar der og snakker,» skændte hun. «Kom dog ind i Stuen, Fætter!»

«Tak, jeg vilde gerne tale et Par Ord med Onkel. Er han hjemme?»

«Jeg ved ikke rigtig . . .»

«Jo vist er han hjemme,» brasede Stine ind. «Han er ude i Gaarden . . . aa, han har saa travlt, saa travlt, det er jo Kludedag (Frøkenen rynkede Brynene og rømmede sig), og vi har ogsaa begyndt saa smaat paa Benene (Frøkenen stampede med Foden); for de er saa slemme at have liggende i denne Varme.»

«Stine,» faldt Madamen ind, «gaa ud og sæt noget Vand paa!»

«Jojojo, lige paa Steden! Naada, hvor Ole han vil blive glad ved at se Løjtnanten! Og Malle!» grinede hun og lod Akslerne hoppe. «Tihihihi!»

Jørgen skyndte sig at falde ind: «Jeg tror, jeg vil gaa ud til Onkel.»

«Jamen du kan jo gaa denne Vej.» Madamen kørte en Bunke Kjoler og Klokker til Side og slog Klappen op. «Værsgod! — Aa, Malle,» bad hun

til den anden Side, «spring over hos Bageren og køb . . .»

«Det maa da virkelig Stine gøre.»

«Aa, du bliver aldrig til noget, Barn,» hvæste Moderen, . . . «nej nej, du gaar ind i Pigekammeret!» raabte hun efter den unge Mand.

Stine, der endnu ingen Steder var kommen, slog en Latter til Vejrs bag ved dem; hun syntes, det var dog saa mageløst grinagtigt, at den fine Løjtnant vilde gaa ind i hendes Kammer.

«Jeg har aldrig kunnet hitte ud af disse mange Krinkelkroge,» undskyldte han sig.

Ude i Gaarden mødte der den unge Herre en rædselsfuld Lugt fra en uhyre Bendynge, der var ophobet i en Krog; midt paa Gaardspladsen stod et mægtigt Kludelæs, der i Højde og Bredde kunde tage det op med en almindelig Husmandshytte. Paa Stenbroen under Vognen laa et Par Knæer og lidt ovenover saas et Par Skjorteærmer, der var i Færd med at binde et Reb i Undervognen.

Da Stine gav Hals gennem det aabentstaaende Køkkenvindue og meldte, at der havde indfundet sig en kær Gæst — om han kunde gætte? — kiggede et rødt, anstrengt Hoved frem under Vognen og tog til at nikke med en underlig indadgaaende Latter:

«Uk uk uk! I havde nær gjort mig forkøset.

«Goddag, Onkel Ole!» hilste Jørgen og gik om bag Vognen.

Manden, en lille fregnet Tykkert med en Slags

Fez i Nakken, rejste sig, tørrede sin Haand paa Bagen og rakte Jørgen den. «Æ'ed osse dig?»

«Ja, jeg syntes, det var saa længe, siden jeg har været hernede; det er vist snart et halvt Aar siden.»

«Godt og vel, godt og vel!» sagde Ole og spyttede. «Jeg og Mutter vi la netop i Aftes i Sengen og regnede ud, at det var lige syv Maaneder siden.»

Hans tykke Rundskæg, der løb fra Øre til Øre, mindede ved sin Rundhed og rødbrune Lød om en stegt Medisterpølse.

«Det gaar jo saadan, man har saa meget at tænke paa.»

«Vi er jo heller kuns simple Folk,» sukkede Ole og tørrede sin skaldede Isse med Huen.

Ind ad Porten kom i det samme en fattig Kone rokkende med en Sæk Ben paa Nakken.

Der kom en lille grisk Glans i Oles Øjne. «Forretninger frem for alt,» undskyldte han sig og gik hen til hende.

Amalie kom i det samme springende. Med den lille Finger strittende ud til Siden løftede hun med Tommel- og Pegefingeren sit Skørt saa højt, at man lige kunde hilse paa to nydelige Smalben og et Par smaa behagesyge Sko af bronceret Læder.

Ole havde faaet fat i Sækken, løftede paa den og vred Øjnene om mod Konen: «Tyve Øre.»

Konen saa bleg og forsulten ud; hun havde

været otte Dage om at samle Benene ude paa Bymarkerne, fortalte hun.

«Kan gerne være; det er no'n skidte Priser, vi har. Jeg ligger her og roder med mine Ben og kan ikke blive af med dem.»

Konen rokkede med Hovedet: «I Guds Navn da.»

Ole tømte Sækkens Indhold ud i Bendyngen og gav hende to Tiører og et Suk. «Skulde du faa samlet no'n flere, saa faar jeg jo se at forbarme mig over dig,» tilbød han venlig og sukkede igen.

Jørgen spurgte, om den store Bunke Ben virkelig ikke var mere end tyve Øre værd.

«Jeg kan nok have en Krones Penge for den igen,» mumlede Ole og skævede hen efter Konen. «For Øjeblikket er Priserne gode.»

«Du er Handelsmand, Onkel.»

«Uk uk uk!»

Amalie havde staaet og set medynksfuld paa den gamle Kone. «Det er Synd, Far!» brød hun nu ind, «det er Synd!»

«Uk uk! Du forstaar dig ikke paa Handelsvæsenet, min lille Pige,» afviste Ole hende smilende og strøg hendes Kind.

Men idet Ole Konge vendte sig om mod sin Gæst for at fortsætte Samtalen, satte den lille Pige af Sted efter Konen og naaede hende i Portaabningen. Jørgen, der holdt Øje med hende, saa, at hun tog sin Portemonnæ frem, rakte Konen en Sølvskilling, vistnok en Halvtredsøre, og klappede hende paa Armen.

Da hun kom tilbage, bankede hendes Moder paa et af Sovekammervinduerne og vinkede; hun stod med noget lyseblaat Tøj over Armen.

Amalie nikkede og løb ind.

«Hvordan har Hr. Svoger, Kancelliraaden det?» spurgte Ole.

«Jo—o, saadan omtrent ved det gamle.»

«Det er jo godt, hvis ellers «det gamle» er godt, og det er det vel nok.»

«Jeg tror, han begynder at blive dig mere venlig stemt nu, efterhaanden som han bliver ældre.»

Ole stod og saa ned paa Stenbroen og lurede.

«Han taler i hvert Fald aldrig med Vrede om dig nu,» forsikrede Løjtnanten.

«Ůk uk uk!» klukkede det tøndeagtig fra Oles Mave, og hans store Næsebor videde sig ud paa en sær fornøjet Maade. «Han havde truffet sin Søster den anden Dag nere i Markvejs-Strædet og fundet sig lidt for, angaaende om vi laante Penge ud.»

«Saa.»

Ole skævede. «Saa han har begyndt at blive venlig stemt.»

Det var, som der sad en Klump i den unge Mands Hals. Han vidste, at der bag Oles glade Kluk laa et mangeaarigt ædende Had, der var blevet saaet som en kraftig Kærne paa Oles Bryllupsdag, da Bank-Kassereren, Jørgens Fader, paa en haanende Maade havde afvist Indbydelsen til Bryllupsgildet, et Had, der senere var vokset under gensidige Drillerier, og som fik ny Næring, hver

Gang Kancelliraaden gik Ole forbi paa Gaden uden saa meget som at dreje sit stive Hoved om imod ham.

Ole spyttede et Plask af brun Sauce ned paa en Sten. Hans Mund var en Slags Stald med en Uendelighed af smaa Infussions-Kreaturer, der havde deres Baase mellem Tænderne, hvor der var rigelig med Strøelse i Form af smaa Skraatobaks-Stumper o. l.

«Hvordan har I det selv hernede?» spurgte Jørgen.

«Travlhed og Fornøjelse og Humør!» svarede Ole og slog Hænderne med de udspilede Fingre ud til Siderne.

«Saa er Fortjenesten god, kan jeg tænke.»

Ole stod og saa med et glad-tænksomt Blik ned paa Brostenene. «Man bruger det Smule Pund, man har faaet, og saa lægger Vorherre i Himlen sin Velsignelse til.» Han rettede Hovedet og gav Vorherre i Himlen et lille anerkendende Blik.

Jørgen fik en Tanke: Hvordan mon det egentlig ser ud inde i denne Mands Samvittighed?

Godt saa det ud inde i Ole Konges Samvittighed. Det stod at læse i hans glade Øjne: Jeg, Ole Konge, Indehaver af Fiskergades Diverse- og Komisjonshandel, har mit indvendige Regnskab i Orden. Naar jeg en Gang skal frem med det deroppe, saa vil Vorherre nikke: «Du har været en virksom Mand, Ole Konge — sikke mange Talenter!»

«Vi tjener Brikker, vi to,» sagde Ole og klappede den unge Boghandler paa Akslen.

«Der er desværre Maade med «Brikkerne» for mit Vedkommende.»

«Ok bevar's! Alle de Romaner og Musikstykker!»

«Naa ja —»

«Malle hun har snart fyldt alle Stuerne derinde med Bøger og Noder.»

«Ja, hun køber en Del; jeg har jo i det hele taget en ret god Handel.»

«Handel?» Ole Konge nikkede. «Jeg siger, du maa love for Butik, du fik harpet dig der.»

«Jeg er ogsaa glad for den.»

«Og saadan en Anseelse med det hele. Hvordan . . . fik du helst rigtig paa Malle?»

«Jo, jeg har hilst paa hende.»

«Sysss!» tyssede Ole og lyttede. «Hun øver sig.»

Inde fra Huset tonede en høj, tynd Kvindestemme, ledsaget af Klaver. Jørgen undrede sig over, at Tonerne orkede at sno sig igennem det Utal af Krinkelgange, han nylig havde passeret, og endda klinge med en usædvanlig Kraft herud til Vognen; men han opdagede nu, at Malles Moder var i Gang med at aabne alle Sovekammerets Vinduer, og at Døren fra Dagligstuen var slaaet op paa vid Gab.

«Vil I der med eders Bøl—ger
tolke, hvad mit Hjæ—ær—de døl—ger?»

klang det i lange, smeltende Drag.

Madam Konge stod saa uendelig from og arbejdede med Vindueskrogene, Ole derimod var lutter Øren og lutter Øjne og lutter Næse.

«Ja, som det Pigebarn hun kan synge! Det er noget forbavsende.»

«Hun har jo ogsaa sunget nu i et Aarstid hos Organisten.»

«Hun bestiller aldrig andet end synge og kvidre — ja, det vil sige, hun læser jo en Del Romaner og Komedier.»

«Og maler.»

«Maler?» udbrød Manden faderstolt. «Du skulde sikke no'n Tullepaner, hun har malet til min Fødselsdag! Jeg har aldrig i mine Dage set saadan no'n Tullepaner i nogen Have, saa nydelige er de — baade fivelette og blaa.»

«Tager hun ikke lidt fat med i Huset?»

«Jeg vil ærlig sige dig, ligesom det er, Jørgen Bang: jeg er hoven.»

«Saa—aa.»

«Ja, . . . stejle mig er jeg.»

«Hvordan?»

«Vi har kun det ene Afkom, og da Vorherre nu i sin Visdom har velsignet hende med en saa urimelig Forstand og med Aandens Gaver, saadan til det højere med Pensummer og Dannelse — hvorfor skulde hun saa gaa og samle Spindelvæv i Haaret og gaa og sjove ligesom vi andre?»

«Nej saamænd.»

«Mutter hun siger nok: «Det er galt, det er

galt, hun skal lære at bestille noget.» Men Fa'en staa i'et! Naar Tøsen hun sidder her om Aftningen og kvidrer for vos — ja, dersom ikke det er, ligesom at det kilder med Ærter ner ad Ryggen paa begge vos gamle! Og saa siger jeg: «Syng væk, Malle! Der ligger 15,000 i kongelige Obligationer i mit Skatol, dem skal du faa, hvilken Dag du vil sla Sløret over Nakken . . . kom lad os gaa indenfor!»

I Sidehuset til højre boede en Søster til Ole Konge, Vaage- og Kogekone Madam Lund, med sine to aldrende Døtre. De tre lange, tynde Kvinder havde længe staaet bag Gardinerne og tisket. Da Jørgen ved en Drejning kom til at vende Ansigtet lige imod dem, nødtes han til at tage Hatten af og nikke, hvilken Hilsen blev i det Mon paaskønnet, at den ene af Jomfruerne kom springende frem, smak Vinduet tilbage og indledte en venskabelig Samtale, der i Løbet af faa Minutter blev lirket over i Retning af den syngende Kusine og nu fandt ivrig Tilslutning af de andre, idet de alle tre anbragte saa meget af deres Legeme i Vinduet, som der kunde være, og gav ham ved Smil og Nik at forstaa, at de var «med», og at de nok forstod, at han ogsaa selv var med — tsi hi! — «med paa Noderne.»

«Tager ej min Sang for a—an—det
end et ufrivi—i—illigt Suk,»

lød det inde fra Dagligstuen, medens Jørgen og Husets Herre gik igennem den indviklede Køkkenindgang.

«Nej dog!» Frøkenen fo'r op og blev rød, da hun saa dem i Døren.

Hun tog sig virkelig saa net ud, rigtig tækkelig; hun var kommen i en lyseblaa Jaconets Kjole og havde faaet slynget et blaat Baand i det mørkebrune Haar.

Bordet var dækket med en fin hvid Dug og smaa, broderede Servietter; midt paa Dugen stod en lang Asjet med smaa, forgyldte Skeer. Alt i Stuen var rent og nydeligt, som det kan være i et Hjem, hvor Husmoderen har Øjne paa alle Sider af Hovedet.

Stine, der kom ind med en pletteret Bakke, fuld af ituskaaret Hvedebrød, gav et Skrig og fo'r hen imod sin Husbond: «Ole, Ole, du sætter dig jo paa Madammens ny Hat!»

«Jeg rejser mig straks igen — uk uk!»

Sidehusets tre Damer, der havde lugtet Kaffe, kom anstigende, og snart gik der en festlig Susen af Veltalenhed og Koppers Klirren igennem Huset.

Jørgen var bleg og tavs; nu og da skottede han til sin Onkel og fik en Fornemmelse, som om hans Hals blev dobbelt saa tyk, som den skulde være. I Dage og Nætter havde han grundet over en Udvej, faret om fra Sted til Sted for at rejse et Laan, bedet, tigget — alt forgæves.

Han sad og røg paa en Cigar, som Ole havde stukket ham med et Par højtidelige Klip med Øinene: «En af de ægte, min Far!» — hu ha, et lille sort, opsvulmet Eksemplar, der drog Rynker

og krummede sig som under grusomme indre Lidelser.

«Malle er saadan en sød og god Pige,» oplyste Madam Konge stilfærdig for Jørgen, da de et Øjeblik sad udenfor den almindelige Samtale og saa paa et nyt Fotografi af den omtalte unge Dame.

«Det tror jeg gerne.»

«Ja, det er hun; hun er ogsaa letnem til alting i Husholdningen og kan allerede meget; men hendes Far han har saadan nogle høje Ideer med hende.»

Ole, der havde rakt sit store Øre hen imod dem, rejste Nakken. «Jeg mener, vi har ikke nødig at stikke op for no'n af de fine her i Byen, hverken for Agentens Silkedukker eller for Apotekerens spatbenede Tøser.»

I et Øjeblik, da alle fem Kvinder stak Hovederne sammen over det ny Billede, i hvis Ansigt de havde opdaget et «Udtryk» ved det ene Øje, som ikke var Malle naturligt, blinkede Jørgen til Ole og førte ham ud i Boden.

«Jeg er gaaet herned — ømn! jeg er bleven saa forkølet — jeg er gaaet herned for at spørge Onkel, om du ikke kunde laane mig nogle Penge.»

«Penge?» Den lille Mand skilte Læberne vidt fra hinanden, samtidig med at hans Øjne fik et unaturligt Omfang.

«Ja, jeg er kommen i Forlegenhed.»

«Naa saa det er dig, der trænger til Penge!»

«Ja, jeg er som sagt kommen i en øjeblikkelig Forlegenhed.»

Ole rystede paa Hovedet og spyttede, lagde derefter Hagen til Hvile mellem Tommel- og Pegefingeren og fik et deltagende Udtryk. «Hvor mange?» spurgte han endelig og hævede Hovedet.

«Ja — ømn! — jeg mener saadan en . . . saadan en . . . tolv Tusinde . . .»

«Bav!» fyrede Ole og gjorde en Bevægelse, som om han var bleven forskrækket ved sit eget Skud.

«Ja, det er mange Penge; men jeg haaber . . .»

«Inden du gaar videre . . . Viljen den kender du; men ingen Fortrydelse — hvad man ikke har, det kan man ikke give.»

«Du talte om nogle Obligationer.»

«Menneske! — mit eneste Barns Nødtørft i Fremtids Dage!»

«Du ejer mindst 15,000 til, Onkel.»

«Passer ikke, min kære.»

«Du maa ikke sige Nej, Onkel. Om Gud vil, skal du faa hver Øre tilbage.»

«Jamen det kedelige er, at der er saa meget, Gud ikke vil; han er helt modt-villig med saadanne Ting.»

«Onkel, jeg lover dig . . .»

«Aa, luk den Dør, Malle!»

Jørgen opdagede, at den unge Dame havde haft sit Hoved inde i Boden, medens Kroppen opholdt sig inde i Kaffeselskabet; nu forsvandt det som et Rottehoved i et Hul, og Døren lukkedes.

«Hvor kan du ogsaa trænge til Penge? Du har jo ikke givet en Øre i Afstaaelse.»

«Nej, men jeg skal hvert Aar svare Møller en betydelig Sum, og saa . . . i Øjeblikket . . . naar man gerne vilde . . . kort sagt . . .»

Han mærkede selv, at han kom ud i det rene Vrøvl, og blev rød i Hovedet. Han havde en Forklaring paa Læberne, noget om et større Indkøb af franske Galanteri-Varer fra et Skib, der var strandet der og der -- en Spekulation —; men det var ham en Umulighed at faa snoet denne Løgn. Og dog — hvad skulde han gøre? Saa valgte han en «modificeret» Sandhed, en af disse smaa jesuitiske Løgne, som Samvittigheden til Nød kan bære, naar man da ikke lige staar og skal til Alters.

«Det er en Gæld,» vedblev han, «det vil sige, det er Penge, som jeg ganske vist kan lade være at betale, men som . . .»

«Saa la' vær'; det har altid væ't mit Pringcip.»

«Ja, men det er en Æresgæld, en Gæld, der berører min Ære paa en meget pinlig Maade.»

«Ah — Spillegæld!?»

«Ja — paa en Maade.» Hans Tanker vred og bøjede sig i Vaande. Skulde han ikke hellere sige alt og med Fortvivlelsens Tillidsfuldhed lægge hele Sagen i Onkelens Hænder? Nej, han kunde ikke, han vidste kun alt for sikkert, at det vilde være fuldstændig frugtesløst, og saa havde han kun gjort ondt værre ved at kaste Hemmeligheden paa Torvet.

Ole fortalte en Historie om, at han en Gang

havde tabt 100 Daler i Keglespil, og det var Faneme Alvor; men han fik drejet Sagen i Lave med Vrøvl og Grin og gav en Bolle, og saa var den Pot ude. Saadan skulde Jørgen ogsaa bære sig ad — uk uk uk!

En anden Sag var det, om Jørgen havde Hensigter, saadan i den Retning. «Men det snakker vi nutte om; for saadan noget det skal komme af sig sæl'.»

«Onkel!» bad den unge Mand med sit Haabs sidste Kraft.

«Kom, lad os gaa ing og faa en Jat Kaffe endnu og en ny Pind i Munden! Og saa skal du ikke se mankerlig ud for den Tings Skyld; for vi er lige gode Venner for det,» forsikrede Ole kærlig og klappede atter sin Nevø paa Akslen.

Inde i Stuen var Snakken og Latteren paa det højeste. Jørgen satte sig paa sin Plads og rørte rundt i sin Kop, rørte hele Bordet, alle Damerne rundt, syntes han.

Aa, dette ulidelige Brus af gnadrende Stemmer, dette uudholdelige Pjat, som han af og til, naar Ordet rettedes til ham, var nødsaget til at blande sig i og le af! En Følelse af Uvilje mod alle disse Mennesker, der svælgede i kæphøj Glæde, gav med et hans Tanker Retning mod et Hjem, hvor der laa en stille Kvinde og led. Og nu kom i ét Drag al Hjælpeløshedens og Angestens Lidelse over ham: Tanken om denne Kvinde, Tanken om hende, som

var langt borte, Tanken om det, der ventede hans Fader, ham selv, dem alle . . .

Ole Konge blev af Stine kaldt ud til en Kunde.

«Men kæreste Jørgen,» udbrød Madamen, «du ser jo ud, som du havde drukket Forgift.»

«Jeg tror ikke, jeg har haft godt af at ryge denne stærke Cigar.»

«Jamen saa gaa lidt ud i den friske Luft . . . Malle, skal du og din Fætter ikke lidt ud i Haven?»

«Aa, jo jo!» lød det i Kor fra de tre fremmede Damer, som om de var tre Maller, der var blevne indbudte til at gaa med den unge Løjtnant ud i den friske Luft. De to yngste sprang op med den Fjederkraft, som der endnu kan være i fyrretyveaarige Ben.

Amalie, der straks var rede, greb en Solskærm og forsvandt med Fætteren i Krinkelgangene; hendes Faster og de to Søskendebørn, der var i Hælene paa dem, blev ved et højrøstet Udbrud af Madam Konge kaldt tilbage: der var en Nyhed med Fru Agenten, som de endelig maatte høre.

Amalie landede med sin Fætter i en lille indelukket Firkant, der næsten helt var optaget af Bistader. En Stund saa de paa de Par Rækker Lavendler og faa sygelige Blomster, der prydede Haven, men kunde ikke nære sig for Sol og Bier, hvorfor de snart valgte at tage Plads i et lille Træhus, der bar Navnet Lysthuset, men som meget godt kunde have baaret Indskriften «Ej blot til Lyst»; for det var virkelig ikke bare til Lyst, det følte de begge

to, da Husets lumrende Hede slog sammen om Hovederne paa dem.

Den unge Frøken sad og viftede sig med den nedslagne Solskærm, men var saa uheldig at tabe den og lod et lille klædeligt Hvin følge den paa Vej ned til Jørgens Støvler.

«Tak!» aandede hun angrebet, da han tog den op og rakte hende den. «Aa, jeg er saa frygtelig nervøs.»

«Saah.» Der var en vis ironisk Klang i Ordene, da han tilføjede: «Det er da rigtig slemt.»

«Ja, det er rigtig slemt.»

Bierne svirrede om ude i Sollyset, en gulagtig Varmetaage, gennemtrængt af Lavendelduft, stod i Luften, og Rummet, de sad i, syntes at blive mere og mere hedt.

Amalie drog et Suk og kastede et lille sødt, forlegent Blik til ham.

Hvad var det? Igen denne Lighed. Det var, som han paa en Gang mærkede Duft af Violer og følte noget røre sig i Blodet. Men saa saa han ud i Luften, hvor der viste sig et Hoved, saa skønt, saa dragende for alle rene Kræfter i ham.

Amalie drog et nyt Suk.

«Du sukker?»

«Ja.» Hun tav i nogle Sekunder. «Jeg lever ikke ret længe.»

Han drejede sig forfærdet om imod hende.

«Ja, det er rigtig kedeligt. Jeg lider af en Hjerte-Affektation.»

«Hm!» rømmede han sig og drejede paa Mundskæget. «Har Lægen da undersøgt dig?»

«Nej; jeg tør ikke; det vilde være saa frygtelig at faa det rigtig at vide.» Hun førte sit Lommetørklæde op til Øjnene og vendte sig bort fra ham.

«Hvad er dog det for nogle Griller, Amalie? Du er jo ellers saa sund og fornøjet.»

«Nej, jeg er ikke fornøjet; jeg er aldrig glad.»

«Hvad er der da i Vejen?»

«Aa, jeg ved det ikke. Jeg lever saa uforstaaet.»

«Saa-aa.»

«Ja.»

Med en egen aaben Naivitet, en hel lille sød Barnefortrolighed, parret med jomfruelig Undseelse, fortalte hun om sine daglige Kampe, sine Savn, Nætternes Suk, Længslerne efter — ja, hvad vidste hun — alt det derude i Verden, det, man læste om i Digternes Bøger, det, man sang og spillede om, naar Maanen skinnede ind ad Vinduet, alt det, som andre dannede Mennesker levede i — han vidste ikke, hvor svært det faldt hende at forlige sin Smag og Dannelse med Forældrenes simple Vaner — — aa, det var saa frygtelig svært for hende!

«Er dine Forældre da ikke gode imod dig?»

«Nej, de er onde.»

«Men, Amalie!»

«Jørgen», udbrød hun med bævrende Læber, «de gaar og driller mig med dig hver evigste Dag

og Time.» Det sidste kom i smaa, graadfyldte Stød.

«Ja saa,» lo han lidt forlegen.

«Og Tante Lund og Mine og Rikke med — hver evigste Dag og Time; hele Byen snakker om det, alle Mennesker driller mig, det er ikke til at holde ud.»

«Men kæreste Amalie, hvad er dog det for noget?»

Han sad længe og snakkede for hende; der var jo da ingen Ulykke i det, hun havde fortalt, trøstede han.

«Jo, der er, jo, jo — naar jeg ved med mig selv, at jeg aldrig nogen Sinde har budt mig til — har jeg, Jørgen?»

«Amalie, du er jo helt . . .»

«Har jeg, Jørgen? Har jeg?»

«Nej, vist ikke! Du ved ikke selv af . . .»

«Aa, Jørgen!» Hun lod sig falde ind imod hans Bryst. «Jeg er saa grænseløst ulykkelig! Maa jeg en Gang imellem tale ud for dig . . . maa jeg gaa ind hos dig i Forretningen? Der er ingen, der kan forstaa mig som du.»

Han havde uvilkaarlig lagt Armen om hende og klappede hende paa Kinden.

«Tak, Jørgen, du kære gode Fætter — Tak!» gentog hun og saa ham op i Øjnene.

Synet af hendes kønne Ansigt med de klare Øjne gjorde hans Blod varmt; men i samme Nu,

som han med et Haandtryk havde besvaret hendes Tak, rejste han sig og saa paa sit Ur.

«Jeg maa gaa.»

Med Lommetørklædet i Haanden, blussende og med store, vaade Øjne ilede hun efter ham, da han gik op ad Gangen.

«Du fortæller da ikke noget derinde om alt dette . . . vil du love mig, at du ikke gør det . . . vil du, Jørgen? Vil du?»

VII.

Da han kom hjem, var der en hel Bunke sludrende Skolepiger i Forretningen, og han maatte hjælpe Lærlingen at pakke Skrivebøger og Grifler ind.

Og saa kom Niels Erhardt med sin Skyttekamp. Krushaaret stod paa ham: Det var skændigt og skammeligt, som det gik med det hele, og det blev ikke bedre, saa længe ikke han — Løjtnant Bang — vilde tage et bedre Tag i sin Hammel; han havde Anseelsen.

«Jeg har saa meget om Ørerne, Niels Erhardt.»

«Ja, De tænker som alle andre: Mit eget, mit eget! Men Folk og Fædreland —»

«Jeg mener, jeg har gjort et og andet for Skyttesagen.»

«De har holdt Foredrag om Skjalm Hvide — ja.»

«Og skrevet Sange til Skyttefesterne og skaffet Talere til vore Vintermøder . . .»

«Godt — Honnør! Men tror De ikke, vi taler og synger lovlig meget og handler lovlig lidt? Der sidder vi og vender Øjne af historisk Rørelse og synger Kæmpeviser paa 31 Vers . . .»

«Det er jo nogen Snak.»

«. . . og skal hver anden Dag varmes op med de klassiske Ord om «stor og herlig Id» og om Slægten, der skal «stige op af Graven» og alt det.»

«Ja, er det da ikke noget godt?»

«Vist er det godt, det er udmærket — at sige, naar vi saa bagefter vil tage Hænderne op af Bukselommerne og sige: «Her er to, der er steget op af Graven, nu kan I stole paa, at de skal ta' fat!»

«Jeg er selvfølgelig enig med Dem i, at det ikke er nok at tale og synge.»

«Kom med da — med de to der! Deres Far var med i 48, jeg havde to Brødre, der faldt i 64 — skulde vi to ikke være i første Række, hvor det gælder vort Folks Sag!» To Roser brændte paa den unge Gaardmands Kinder, Øjnene lyste.

«De aner ikke, Niels Erhardt, hvor meget jeg har at tænke paa.»

«Penge?»

«Ja, og saa meget andet.»

«Jeg har ingen, ellers skulde De faa dem, det er vist, De skulde.»

Jørgen vidste meget godt, at Niels Erhardt, trods sin store, smukke Gaard og trods sit dygtige Virke, sad meget daarlig i det.

«Der er saa meget andet,» gentog han.

«Det gør mig rigtig ondt; for jeg kan se paa Dem, det er noget, der gaar langt ind. Sund Dem en Tid, og er der noget, jeg kan hjælpe Dem med,

saa vil jeg saa gerne, det er vist, jeg vil. Farvel, Bang!»

Jørgen gik hen i Døren og saa efter ham: Du prægtige, sunde Gut med dit varme Hjerte og din Duft af Kløverhø i Klæderne!

Indtrykkene fra hans lille Gæstefærd i Fiskergade var blevne udviskede, Tankerne spredte.

Men da han om Aftenen var kommen op paa sit ensomme Værelse og sad ved Vinduet og saa ud i den lyse Nats Dæmring, løftedes han ind i Stemninger af ny Længsel og Vaande. To unge Piger stod for ham i klare Syner, begge kønne, begge gode og dog saa forskellige som Dag og Nat.

Hvor havde denne Dag dog givet ham meget at tænke paa! Han følte et lille Stik af Selvforagt, idet han kom til at huske paa den Virkning, som Onkelens Meddelelse om Amalies Penge havde gjort paa ham. Hvor er der dog mange Rum nede i Dybet af vor Natur, som vi ikke selv kender! Der havde han staaet nede i Onkel Oles Bod med Brystet fuldt af Uro, med en ren, brændende Kærlighed til en, hvis Navn han ikke turde nævne, og saa — kunde han nægte det? — i samme Øjeblik, som Onkelen havde nævnt Tallet 15,000, havde han — Jørgen Hvide Bang — løst en Regneopgave, og Regneopgaven var: 12 fra 15 er 3.

Tankerne gik over til Hedegaarden. Tænkte Marie paa ham? Hvad vidste han i Grunden om hendes Følelser? Det havde pint ham en Smule, at hun havde været saa forlegen for at komme der-

over — over at «gro». Saa tit og mange Gange havde hun talt om Pastor Larsen og hans gamle Moder, hans «aandrige» Prædikener, Hjemmets Hygge, «de sunde Livsforhold». Var hun maaske allerede groet fast i disse Forhold og gik og hyggede moderlig for Pastor Larsens lille Pige?

Uvillig, men ligesom nødtvungen satte hans Tanke med ét Spring over Heder og Bælter tilbage til Træhytten i Onkel Oles Have. Det kom saa underlig over ham, at han i Eftermiddag havde siddet med sin Arm om Amalie og mærket hendes bløde Side bøje og dreje sig elastisk under den tynde Kjole. Tøset havde hun været i sin Hengivelse, men alligevel — der var noget ved Amalie, noget af dette gaadefulde, der suger og trækker. Dette ved hendes Ansigt — han kunde ikke glemme, hvor det havde fanget ham; han saa endnu hendes hvide, fugtige Tænder.

Og det var, som han hørte Klang af Kroner paa sin Disk og saa Solen skinne ind paa ny ibentræsmalede Skabe og guldriflede Søjler.

Med Trang til at tale med sin Moder sprang han op og saa paa sit Ur. Nej, det var for sent. Lige meget, han maatte af Sted.

Hvor forbavset blev han ikke, da han traadte ind i Sygekammeret og saa sin Fader sidde ved Sengen. Der var noget ved dette, der gjorde ham godt, og dog var det, som et Strejf af Uvilje gik over hans Sind, da han saa Faderens Nakke.

Den gamle skottede og gik sin Vej.

«Saa Far har virkelig siddet her saa sent og talt med dig?»

«Ja, hvad synes du?» Hendes Øjne straalede. «Jeg tror, din Far er i Færd med at slaa ind paa et helt nyt Liv.»

«Saah.»

«Ja, det tror jeg. Men jeg ved ikke, hvordan det er, der er kommet noget ind imellem dig og din Far.»

«Hvorfor tror du det?»

«Jo, for han taler hele Tiden saa nervøst om dig».

«Saah».

«Han siger, at du vist kunde hjælpe os i vor Fattigdom, dersom du vilde.»

«Saah».

«Nu sidder du og siger «Saah» hele Tiden. Hvorfor siger du mig ikke, hvad det er . . . der er noget.»

«Aa, Mor, gid Far var som du!»

«Jørgen, jeg er slet ikke saa rar og god, som du tror.» Hun tørrede sin Pande med Lommetørklædet. «Vi er saa utaalmodige, vi Mennesker, vi kan slet ikke forstaa, at det at lide er godt.»

«Det er heller ikke godt, Mor.»

«Jamen er det da ikke Guds Vilje?»

«Nej, det er ikke. Det taler Provsten ogsaa saa tit om: «Vi skal bøje os for Guds Vilje.» Det er en ren Forvrængning af Tingene at sige, at alt, hvad der sker, er Guds Vilje.»

«Jørgen, det er det jo.»

«Tror du, Mor, at al den Synd og Daarlighed, der gaar i Svang . . . at det er Guds Vilje?»

«Det mener jeg naturligvis heller ikke.»

«Ja men hvor kan saa Følgerne være det — al den Uretfærdighed og Lidelse, som bliver saa mange uskyldige til Del?»

«Man forstaar det ikke.»

«Verden gaar slet ikke efter Guds Vilje, slet ikke — desværre!»

«Men der er dog ikke noget, der kan ske, uden at han tillader det.»

«Det er en hel anden Ting . . . aa jeg er ikke rigtig oplagt, Mor . . .»

«Og saa maa dog til syvende og sidst alt, hvad der sker, føre til noget godt. Det synes jeg.»

Naar de kom ind paa den Slags Emner, tørnede han altid hjælpeløs imod Moderens enfoldige Logik, som han ikke nænnede at vælte, og som han for Resten ofte havde svært nok ved at rokke. Disse barnlige Tankeslutninger, der faar Harmonien frem i det hele indviklede Verdensliv og virker tilbage med Fred paa det Bryst, de udspringer fra, de er ikke altid saa nemme at tumle; man vrider sig ogsaa en Smule ved at røre ved dem, man kan ikke, tør ikke, for man kan ikke erstatte dem med Værdier af Fred.

Og hvad er Sandhed? Alt løb i disse Dage rundt i hans Hoved.

En Strøm af Tanker gik igennem ham under

det Ophold, som var indtraadt efter den førte Samtale. Skulde Far virkelig være paa Vej til et bedre Liv? Vilde Sønderknuselsen over Brøden tvinge ham til det Knæfald, der kalder Fred ned fra Himlen, og saaledes blive det Middel, der bragte ham paa ret Køl, uden at Moderen eller nogen anden anede det mindste . . .

«Mor, hvad skal jeg gøre?» brast det paa en Gang ud af ham.

Hun saa forbavset paa ham.

«Jeg var i Eftermiddag nede hos Onkel Ole; han bød mig 15,000, dersom jeg vilde tage Amalie.»

«Men hvad er det, du siger?»

«Ja, de friede til mig alle sammen.»

«Er det Alvor?»

«Det er Alvor, Mor.»

Hun maatte have været en underlig Moder, om ikke en saadan Meddelelse havde vakt alle Livsaander i hende. Med en for hende usædvanlig hurtig Bevægelse rejste hun sig op paa Albuen, hendes Øjne, de sorte Øjenbryn, det hvide Haar, det hele Hoved syntes at blive til én stor Forbavselse. Først kunde hun ingenting sige, saa fik hun det med Forundring: «Hvad synes man!» Den ene Gang efter den anden det samme: «Hvad sy—nes man!»

«Ja,» sagde han, «mig kommer dette Frieri ikke bag paa; de har friet før.»

Kancelliraadinden havde tænkt sig et finere Parti — Dr. Klosters Mary eller noget i den Højde — men 15000 Kr. saadan lige paa èt Bræt . . .! Hun

saa i et Hurtigsyn al den ydre Lykke, der kunde skabes for disse mange Penge.»

«Amalie er en god Pige», slog hun fast.

Det svarede han ikke noget paa.

«Hun kommer her saa tit og ser til mig og har altid Blomster eller andre Ting med til mig.»

Da han heller ikke denne Gang gav noget Svar, drejede hun Hovedet om imod ham. «Jørgen, du sidder og tænker paa noget andet.»

«Ja, Mor, jeg tænker paa noget andet.»

«Hvad er det?»

«Jeg holder af Marie Rømer.»

«Men tænk!» Atter saa hun forbavset paa ham. «Det har du jo aldrig talt om før.»

»Nej for det er først i den allersidste Tid, jeg er bleven klar over det selv; men jeg ved jo ikke, om hun . . .» Han holdt inde og saa hen for sig.

Saa indtraadte der et Ophold.

«Hvem der havde Penge!» brød han paa en Gang ud og hældede sit Hoved ned paa den hvide Pude, ved Siden af hendes hvide Hoved.

«Du maa ikke gifte dig med Amalie for at kunne hjælpe os, det maa du ikke.»

Han tav. «Sig mig, Mor», spurgte han saa med et og rettede sig op, «synes du, Amalie er køn?»

«Ja, jeg synes, hun er en køn Pige, og jeg ved, hun er en god Pige; men jeg siger dig igen: du maa ikke paa nogen Maade gifte dig med hende, hvis du ikke holder af hende.»

«Det hele er saa indviklet, saa rent forf . . . . aa Far!» stødte han frem og rejste sig.

Han blev angest for, at hun skulde mærke noget — noget om det «forfærdelige». Men hun mærkede intet.

«Du taler saa bittert om din Far, det maa du ikke, Jørgen.»

Hun indrømmede, at han havde sine Fejl, han havde altid haft Hang til Spil og saadan noget, og naar det saa gik galt, saa ærgrede han sig, og saa . . .

«Gid Far var som du, Mor!» ønskede han og tørrede et Par Taarer af sine Øjne.

«Jeg tror, din Far er i Gang med at slaa ind paa en ny Vej. Vi maa hjælpe ham, Jørgen.»

Hun bad ham sætte sig paa Sengen, saa skulde de tale rigtig sammen, rigtig kærlig.

«Vi kender ikke, hvad din Far har at kæmpe imod i sin Natur; vi skal dømme mildt, Jørgen, og se at hjælpe ham.»

«Ja, — — naar man var bygget indvendig som du.»

«Nej, det er slet ikke det; men jo længer man lever, jo mere faar man Øje for, at Livet er lettest at komme igennem, naar man søger at dæmme op for det onde og haarde i en selv og tager mildt paa dem, man er iblandt. Det kan du tro.»

«Ja — —,» kom det som et Suk.

Det skulde nok blive godt alt sammen, trøstede hun; hun skulde være saa sparsommelig og gøre alt, hvad hun evnede, for at knytte Far til Hjemmet.

Bare han vilde hjælpe til, være rigtig kærlig imod ham!

Han rejste sig: «Jaja, Godnat, Mor!»

«Er det galt, det, jeg lærer dig?»

«Nej, jeg ved godt, det er rigtigt; men det er sommetider saa svært — det, du lærer mig.»

De hørte i dette Øjeblik Trin af raske Fødder paa Loftstrappen. Hvad nu?

Ind ad Døren kom Emil farende, halv nøgen, bleg og med opspilede Øjne.

«Barn!» udbrød Moderen.

«Far sidder oppe og græder.»

Moderen drejede Ansigtet om og saa op paa Jørgen med et Blik, som han aldrig siden kunde glemme, et Blik, der var saa fuldt af Smerte og Glæde og Bøn.

VIII.

Det var Morgenen efter Brylluppet, en mørk, tordensvanger Dag.

En ung buttet lille Frue, iført en flunkende ny Morgendragt med Livsnore og Kvaster, laa og vuggede sig i en amerikansk Gyngestol ved Vinduet og frydede sig ved Synet af sine Fødder med de glinsende Atlaskes Sko, der svippede til Vejrs og sagde «Tit tit!» hver Gang Stolen svingede tilbage.

«Men dog!» Hun rettede Øjnene mod Brudegaverne, der stod paa et Bord ved det andet Vindue. «Der er jo kommen en ny!»

Efter at Skoene et Par Gange havde skrabet paa Gulvets Fernis, fik hun endelig Fodfæste og rejste sig.

Tænk — to nydelige Stager med røde, snoede Lys!

«Stine!» raabte hun hen imod den aabentstaaende Dør. «Hvem har været her med de to Lysestager?»

Stine raabte «Hvad?» langt borte, vistnok ude i Spisekammeret.

«Hvem har været her med de to Lysestager?»

Stine gav nogle uforstaaelige Oplysninger paa

nærmere Hold, vistnok ude i Køkkenet, og afsluttede endelig sin Redegørelse paa Tærskelen ind til Dagligstuen, hvor hun stod med Kroppen bøjet fremad og Albuerne udad.

«En Dreng, siger du?»

«Ja, du ka' jo se i Brevet.»

«Fruen kan se i Brevet — ikke sandt?»

«Jo, Fruen ka' . . . tsi hihihi!»

«Lad nu vær', Stine, med det Fniseri! Hvor er det Brev?»

«Det ligger jo der under den ene af Stagerne . . .»

«Nej nej, du maa ikke, du er saa fedtet paa Hænderne . . . uf, hvor du lugter af Sild, Stine!»

Kortet, som laa i det lille røde Omslag, gav ingen som helst Oplysning om, hvor det stammede fra, det indeholdt kun følgende to Linier, skrevne med en lidt rystende Damehaand:

«En, som ej er Dem fremmed,
ønsker Dem Lys i Hjemmet.»

Det var dog mærkeligt, at der ikke var noget Navn paa Kortet, fandt den unge Frue.

«Ja, det er dog und'lig,» fandt ogsaa Stine, der stod og rakte den Smule Hals, hun havde, for at se Kortet. «Og Drengen han sa'e ikke det bitterste, bare gavede, da jeg spurgte ham ud.»

«Det klarer sig vel. Aa for alle de fine, nydelige Ting, vi har faaet!»

«Du ka' sate være glad!» sukkede den halvgamle Pige.

«Stine, husker du, at du nu maa sige «De»?»

«Tsi hihihi!»

«For Folks Skyld.»

«Ja vel, det forstaar sig, — for Folks Skyld.»

«Jeg tog dig med herop, fordi vi ikke i Øjeblikket kunde faa nogen anden Pige; men Forholdet imellem os maa nu være et andet end før.»

«Ja vel, det forstaar sig — for Folks Skyld.»

«Ja netop.»

«Naar her saadan kommer no'n.» Stine saa med de smaa glade Øjne ud i Værelset og slog Hænderne mod sine Hofters runde Puder: «Dog dog — saadan en Forandring med Lysekrone og Brøsseltæppe og det hele!»

«Aa, du rare, gamle Stine, jeg bliver dog ved at holde lige meget af dig for det — naar vi er ene.»

«Jeg bliver smænd ogsaa ved at gøre lige meget af dig for det.»

«Hm . . . det er for Resten et Par nydelige Stager. Og se — den Vinkøler, er den ikke storartet? Og Potage-Skeen og de tolv der — tænk, de har kostet over halvandet Hundrede Kroner!»

«Ih, du levendes Verden!»

«Ja, jeg sagde til mine Forældre, at vi vilde have noget, der var godt; vi kommer jo til at føre et stort Hus — saadan en Forretning, med store Spejlglasruder, paa det allerfineste Sted af Storgade.»

«Ja, det forstaar sig; der maa Sølvtøj til.»

«Og saa det, at jeg er Frue. Jeg er virkelig Frue.»

Stine saa lidt tvivlende paa hende, da hun havde hørt noget om, at Kancelliraaden ikke var virkelig, og hun derfor mente, at hans Søns Fornemhed var mindre «kurant», end den kunde være.

«Det er jeg,» forsikrede Amalie. «Min Mand er Officer, og alle Officerskoner de er virkelige Fruer».

Denne Oplysning virkede saa overtydende paa Pigen, at hele hendes Tvivl forsvandt i glædefyldt Rørelse.

«Gud, Malle!» udbrød hun med Øjnene fulde af Taarer. «Saadan en Lykke! Vi tænkte kuns lidt paa, da jeg gik og tridsede om med dig derhjemme i Gaarden, at du . . .»

«Det er vist Bronce . . . mon ikke?»

«Ka' du huse, hvordan at du rendte og strittede omkring med din Fars Ben?»

«Nu tordner det! Aa, det er langt borte! . . . Men dog, Klokken er saamænd halv ti! Og jeg har ikke faaet gjort To-i-lette endnu . . . aa, hvor mine Negle trænger til at so-ig-neres! Hvordan ser mine Tænder ud?»

«De er ligesom det bare Kridt; du skulde se mine — se!»

«Uf, la' vær', Stine!»

«Tsi hihihi! Jeg har kysset det, jeg skal kysse i mit Liv.«

Amalie, der igen havde lagt sig tilbage i Gynge-

stolen, løftede Armen dameagtig og aandede med en lidt træt Bevægelse: «Tak! Vil du saa gøre det, jeg bad dig om.»

«Dersom ikke jeg har rent glemt, hvad det var.»

«Jeg bad dig om at lægge — saa nu regner det! — Jeg bad dig om at lægge min Friserkaabe frem og sætte en Stol hen foran Spejlet.»

«Jo jo jo.»

«Og saa varme Krøllejærnet.»

«Ja, det har jeg gjort; det er lige saa gloendes rødt.»

«Og saa skaffe mig noget kogt koldt Vand og lidt Mandelklid til mine Hænder.»

«Mandelklid? Det har jeg smænd rent glemt at købe! Kan du ikke bruge lidt Sand? Det bruger jeg til mine Hænder, naar de er fedtede, og jeg rigtig skal skrubbe dem.»

«Er du gal? At tale om Sand til mine Hænder!»

«Jaja, saa faar jeg se . . .»

«Næ—æ, er du der!» udbrød Fruen i det samme og rejste sig.

Den unge smukke Mand, der kom med to fremrakte Arme, lod til at blive forbavset og lod Armene synke: »Du har ikke klædt dig om endnu?»

«Nej, det er det, jeg sidder og taler med Stine om; jeg er saa frygtelig ked af, at hun endnu ikke har faaet gjort i Stand til mig derinde . . . men se nu her, Jørgen: to dejlige Lysestager!»

«Fra hvem?»

«Ja, sig mig det. Se her:

«En, der ej er Dem fremmed,
ønsker Dem Lys i Hjemmet.»

Han tog Kortet, saa en Stund paa det, lagde det saa paa Bordet: «Har ikke Anelse om, hvad det er for en løjerlig fordrejet Haand; et Kvindemenneske er det da . . . hør, det var rigtig kønt af Skytterne saadan at tænke paa os,» afbrød han sig selv og løftede paa en kostbar Lampe. «Den vil ogsaa give Lys i Hjemmet. Og saa det prægtige Danebrogsflag fra Niels Erhardt og hans Kone! Aa, du kan tro, jeg skal rigtig til at arbejde for Skyttesagen nu, det skal komme til at knalde over hele Amtet: «Plaf! Plaf! Plaf!»

«Uf, det Skyderi! . . . Hør, synes du ikke, den Kalla der er frygtelig sød — lugt!»

«Alt er sødt og dejligt og yndigt!» brød han ud og svirrede hende rundt i sin stærke Arm.

Pustende kastede de sig begge i Sofaen.

«Jeg laa før og gyngede mig og syntes, det hele var, ligesom . . . aa ja, ligesom jeg var kommen i Himmerig. At du dog ogsaa kunde falde paa saadan at fri til mig lige med et!»

«Lige med et? Som om man gik og friede lidt efter lidt!» lo han.

«Jamen det gør man jo.»

«Det gjorde *du* maaske?»

«Fy, du slemme Jøgge! Man ved virkelig ikke, hvad man saadan gaar og siger med Øjnene. Og saa elskede jeg dig saa rasende, knusende! Sig,

at du ogsaa elsker mig!» bad hun og hængte sig om hans Hals.

«Din Narfas! Av mit Øre!» raabte han og drog i hendes Arme.

«Sig det, sig det!» bad hun igen og spændte ham paa ny.

«Ja — jeg elsker dig . . . vil du saa gaa ind og vadske dig?»

«Fy, hvor du er styg!» skændte hun med Graad i Stemmen og gik hen til Vinduet.

«Alvorlig talt, du maa klæde dig om, min lille Ven, og sætte nogen Vin og nogle Kager frem; vi kan jo snart vente de første Gratulanter.»

«Vin og Kager? Det sørger vel Stine for?»

«Naa ja, hvis vi siger det til hende. Vi kommer vist ogsaa til at have støvet lidt af.»

«Saadan noget maa da virkelig Pigen i Huset tage sig af.» Hun lod sig atter dumpe ned i Amerikaneren, der straks tog til at gynge hendes lille trinde Legeme.

Den unge Ægtemand gik ud i Køkkenet og forhandlede et Øjeblik med Stine, der straks gik løs paa Støvet.

Fruen sad og nikkede: «Det er rigtig pænt af dig, Stine, at du saadan tager dig af alting.»

«Jamen det var jo Løjtnanten, der bad mig; for du gad jo ikke, kunde jeg nok forstaa, hihihi!»

«Naanaa!» kastede Løjtnanten kort hen til hende.

Det gav et Sæt i Pigen.

«Stine er saa uforskammet, pu hu hu . . . u! Jeg vil ikke have den næsvise Tingest hos mig; saadan som hun taler til mig!»

«Lad os nu ikke faa Scener, lille Amalie. Stines Tid bliver ikke saa lang; jeg har nu i Morgenstunden fæstet en Pige til den første.»

Stine var bleven gloende rød i Hovedet og lod Støvekosten danse over Møblerne. «Saadan et Skidt!» mumlede hun henne ved Klaveret og fnøs ned i Krogen.

«Saa, Amalie!» bad Jørgen.

«Jeg kan ikke taale det i mit Hjerte.»

«Ja, De skulde ikke tale i den Tone til min Kone, min gode Stine.»

«Godeste Hr. Løjtnant, dersom jeg tænkte det bitterste ved det! Det er smænd ikke, forded at jeg er ond og galsindet af mig, det har jeg aldrig væ't, det ved Malle ogsaa meget godt selv.»

«Saa, nu brøler hun med!»

«Naar man har gjort saa meget af Malle, som jeg altidens har gjort . . .»

«Jaja, lad nu det være godt!»

«Stine,» kaldte Amalie, «kom hen til mig! Jeg er ikke vred paa dig mere . . . du gode, rare Stine, du skal ikke græde.»

Den unge Mand snoede sit Skæg og fik de gamle underlige Rynker ved Mundvigene.

«Sig mig, hvad skal vi have til Middag?» spurgte han, da Pigen var gaaet ud.

«Det har jeg virkelig ikke tænkt paa endnu. Mor kommer Kl. 1, saa laver hun nok noget.»

Han drog Øjenbrynene til Vejrs: «Kommer din Mor og laver Middagsmad?»

«Ja; du har jo selv bedt hende og Far».

«Jeg har ganske vist bedt dem til Middag, for der blev jo ikke Lejlighed til i Aftes eller rettere i Nat at forhandle om . . . om vore Forretningssager; men det var just ikke min Mening, at din Mor selv skulde lave den Mad, hun skal spise.»

«Det gør hun saamænd gerne; jeg er vis paa, at hun med Glæde render en Tur herop hver evige Dag og hjælper mig, ogsaa Tante og Mine og Rikke, om det skal være . . . tænk, Tante har lovet at lære mig rigtig at koge.»

Han strøg sig med sit Lommetørklæde over Panden.

«Du sveder nok?»

«Ja, jeg synes, her bliver saa hedt.»

«Vi kan jo lukke lidt op — aa, Jøgge,» bad hun og pegede, «jeg ligger saa dejligt.»

«Tjen mig i at kalde mig ved mit rigtige Navn; jeg kan ikke lide det Kælenavn.»

«Ikke? Og jeg synes, det er saa frygtelig sødt.»

Han aabnede Vinduet og indaandede et Par Drag frisk Luft.

«Jeg synes, du er saa underlig. Er der noget i Vejen?» spurgte hun.

«Hvad skulde der være i Vejen?» Han rejste

Hovedet og lo med en ejendommelig vild Glæde i Øjnene. «Nu har jeg jo faaet Lys i Hjemmet, lyse Møbler, lyse Gardiner og en Kone, der elsker mig rasende, knusende!»

«Hvor er du sød, Jøgge!» udbrød hun og fo'r op med udstrakte Arme.

«Amalie, du maa virkelig gaa ind og gøre dig i Stand,» tog han atter fat.

«Nu skal jeg,» lovede hun, «nu skal jeg. Maa jeg bare bide en lille Gang i det søde, søde Øre — saa! Og saa skal du se, hvor fin din egen lille glade Malle skal blive!»

Da hun var forsvunden i Sovekammeret, gik han hen og tog den lille Billet, saa atter en Stund paa den, gjorde paa en Gang en Bevægelse, som om en Tanke fo'r op i ham.

«Snak!» sagde han ved sig selv og kastede atter Kortet fra sig.

Han saa sig om. Et nyt, ubegribeligt Liv var altsaa nu begyndt i disse Stuer. Denne Duft af nyt Træ, det fremmede ved alle disse farvestraalende Tæpper, de brusende Gardiner, denne ny stærke Stemning — hvor var det alt sammen forunderligt for ham!

Og saa det, at han nu var bunden til Amalie og skulde færdes sammen med hende her i disse Rum, Aar ud og Aar ind, have hendes Liv i smaat og stort hægtet sammen med sit eget Liv og være ansvarlig for det. Naa ja, Amalie var jo en sød lille Barnekone.

Nu fik han jo da ogsaa sine Stuer i Orden. Det er min, den Sofa, det er mit, det Klaver . . .

Det ringede

Lidt efter viste en høj graa Hat og et Par store mørke Øjeglas sig i Døren.

Jørgen rejste sig. Der kom et underlig usikkert Velkomstsmil frem om hans Mund; men i næste Nu droges Smilet ind i et Udtryk af Misstemning.

«Far mener nok, det gælder om at tage mig i Tide.»

«Kære Jørgen, kære Jørgen!» bad den hæse Røst.

Han lugtede stærkt af Spiritus.

«Jeg har ikke faaet en Øre endnu.»

«Tror du, kære Jørgen, at det er, fordi jeg gerne vil kaste Skygge over dit ny Hjem?»

Der var en Røst i Sønnens Indre, der sagde ham, at han burde tale rolig til sin Fader, tage sin Del af hans Kamp og hjælpe ham med at komme ind i et nyt Liv; men det var, som en ond Magt bandt hans Tunge, det var ham en Umulighed at tage hans Haand og sige: «Velkommen i mit Hjem, Far!» — saaledes som han i første Øjeblik tænkte paa at gøre.

«Det bliver nok godt for dig, Jørgen, det skal du se,» trøstede den gamle. «Jeg saa godt Portrætet, den Aften jeg var oppe hos dig, og saa tænkte jeg jo nok . . .»

Der jog en isnende Fornemmelse gennem Sønnens Ryg.

«. . . saa anede jeg jo nok, hvor dine Tanker gik henad; men hvad kunde det have blevet til?»

«Og saa sendte Far mig ned til Ole Konge?»

«Em—n! Jeg havde noget i Tankerne i den Retning, det kan jeg ikke nægte.»

Jørgen knyttede uvilkaarlig sine Hænder.

«Du aner ikke, kære Jørgen, hvor man strider for sin Ære.»

«Bliv kun ved, Far!»

Den gamle saa forundret paa ham over Brillerne.

«Far er ved at lukke op for noget, som jeg ikke før har kendt.»

«Der er ikke noget at lukke op for, andet end hvad jeg har sagt. Jeg vidste ingen anden Udvej.»

Sønnens sidste Levning af Agtelse for Faderen faldt sammen; han syntes, at han i dette Øjeblik saa ind i den mest samvittighedsløse Egenkærlighed, han endnu havde stødt paa i sit Liv.

«Du aner ikke, hvor man strider og kæmper for at bevare sin Ære,» gentog den gamle.

«Nej, jeg forstaar det nok; det var Fars Ære, det drejede sig om.»

«Em—n!» Kancelliraaden saa igen paa ham og var i Gang med at rejse sin Nakke og tilkaste ham et myndigt «Dreng!» — men kunde ikke faa sine Øjne til at lyne med den tilbørlige Virkning og valgte da at dreje sig til Siden med en Slags overbærende Selvbeherskelse.

Sovekammerdøren blev aabnet, og Amalie viste sig med indsæbet Hals og det store, mørkebrune Haar ned over Nakken.

«Jøgge, du kan tænke dig . . . uf!» afbrød hun sig selv og drog sig skyndsomt tilbage.

«Ja, jeg skal straks gaa,» lovede Bankkassereren, der nu atter var bleven myg. «Du har vel sagtens sagt hende alt?»

«Nej — — jeg har ikke sagt hende noget,» kom det stakaandet. «Far kan tro, jeg skal nok holde tæt.»

«Naa ja . . . det er jo ogsaa det bedste.» Han stod en Stund og trippede til højre og venstre, pudsede sin Næse, rømmede sig, rettede ved Brillerne og rakte til sidst Haanden frem: «Tak, Jørgen!»

Saa listede han af.

Stine kom lidt efter ind med Sherry og Kager.

«Men hvad gik der dog af Kancelliraaden?» spurgte hun forundret. «Han gjorde saadan med Næsen: «Nuf nuf nuf!» Og saa rendte Vandet ner ad Kinderne paa ham.»

Jørgen gik hen til et af Vinduerne og stirrede ud i Luften.

Da forstod Stine, at der var noget galt paa Færde. Du godeste, Løjtnanten var jo helt graa i sit Ansigt!

«De skal ikke tale om noget til min Kone,» bad han om mod Siden.

«Nej nej nej!» lovede Stine og blev opfyldt af

rørt Stolthed over, at hun og Løjtnanten havde noget sammen, som Malle ikke maatte vide noget om.

Atter ringede Dørklokken; men den unge Mand hørte det ikke, hans Øjne saa ud i den døde Regnluft, hvor der viste sig et langt Tog af dansende Syner for hans Øjne.

Da han vendte sig for paa ny at tage Plads, gav det et Ryk i hans Krop, og Blodet sank fra hans Ansigt.

Forved ham stod en ung, rank Pige i mørkerød Sommerdragt, med en fin Bleghed over Ansigtet og en sælsomt flakkende Glans i de mørkeblaa Øjne.

«Jeg vilde — — ønske Dem til Lykke,» sagde hun stakaandet og famlede med sin Regnskærm, som hun i sin Forfjamskelse havde taget med ind i Stuen.

«Men hvordan . . .»

«Om Forladelse, min Paraply er nok vaad.» Hun satte den uden for Døren.

«Er De kommen med Dampskibet i Morges?»

«Nej, jeg kom med Toget i Aftes . . . i Gaar Eftermiddags. Jeg er paa Vej til København for at hente den gamle Fru Larsen, som har ligget paa Sygehuset derinde en Tid.»

«Og saa mente De . . .?»

«Ja, saa havde jeg noget at tale med mine Forældre om.»

«De vidste ikke, at jeg havde Bryllup?»

«Nej, jeg vidste det ikke, jeg fik det først at vide, da jeg kom hjem.»

Amalie kom ind, struttende af Baand og Strimler og duftende af stærke Vande. «Nej dog . . .!»

«Ja, jeg vilde bare lige se indenfor og ønske til Lykke.»

«Tak, søde Marie! Men hvordan er du dog . . .?»

«Jeg er paa Vej til København,» faldt hun ind og søgte at være glad og frisk.

«Nej tænk! Sid ned! . . . Jørgen, du siger ingenting. Skænk dog lidt Vin i Glassene!»

«Nej Tak, jeg drikker ikke,» standsede den unge Pige ham, da han rakte Haanden frem mod Karaffen. «Det gør mig ondt, men jeg maa gaa igen, jeg skal med Toget.»

«Du skal da rigtignok se min Brudekjole. Sæt dig dog ned! Jeg skal være her lige paa Minutten.» Hun forsvandt atter i Sovekammeret.

Frøkenen satte sig paa Kanten af en Lænestol ved Bordet og saa efter et Album, der laa paa den modsatte Side af Bordet.

Med en paafaldende Hurtighed gik den unge Mand ind til sin Hustru og sagde nogle afdæmpede Ord, der halvt om halvt lød som en Irettesættelse. — «Hastværk?» lød det til Svar. «Hun skal da rigtignok se min Brudekjole.»

Frøken Rømer havde imidlertid faaet fat paa Album'et, hendes handskeklædte Haand slog Blad efter Blad til Side, Øjnene løb over Billederne med en urolig Iver, og det var, som hendes Fingre var

rede til at gribe ind og rive til sig, naar hun fandt det rette Sted. Men paa en Gang syntes hun at komme paa Tanker om noget, hun rynkede Brynene, rystede paa Hovedet, og da hun hørte Løjtnanten komme tilbage, smækkede hun Album'et sammen og lagde det over paa sin Plads, hvorefter hun rejste sig, drog i sin Handske og fik et koldt Udtryk.

Inde fra Sovekammeret lød Fruens og Stines Røster sammen med Lyden af en Nøgle, der vrikkede og skreg i en genstridig Laas.

«Jeg maa bede Dem hilse,» sagde den unge Frøken rolig og rakte Haanden frem.

«Frøken Rømer . . .!» hviskede han mat.

I det samme lysnede det af hvid Silke henne i Sovekammerdøren.

«Men dog, du gaar jo! Du maa da virkelig . . .»

«Jeg kan desværre ikke vente længer.»

«Jo vist saa! Se nu her! Føl en Gang: fire Kroner Alen.»

«Ja, det er nydeligt.» Frøkenen saa paa sit Ur.

«Men det er dog ogsaa kedeligt, at du har saa knap Tid. Du faar jo slet ikke Brudegaverne at se . . . Se her, der er i Morges kommen to dejlige . . .»

«Jeg maa virkelig gaa. Farvel!»

«Vent da bare to Sekunder!» bad Fruen og smed Kjolen over en Stoleryg. «Du kan jo gaa bagom, det er meget nærmere.»

Det sidste hørtes inde fra Sovekammeret, hvor

den unge Frue var i Færd med at hoppe efter en Hat, der hang paa Dørkarmen.

Jørgen havde et eller andet forpint Udbrud paa Læben, men saa kom hans Hustru tilbage, pustende af Varme.

«Gaa med, Jøgge! Saa følger vi Frøken Rømer op igennem Haven. Se, der er saamænd Solen!»

De gik ned igennem Gaarden og Haven og standsede ved Laagen ud til Spadseregangen.

Der stod en tindrende Sommerglans over Skoven og Noret, nede paa Engen gik et Par Drenge og blæste i Pilefløjter, en Baad med unge, glade Mennesker lagde ud fra Bolværket ved Havnen og satte Sejl op.

Den unge Pige stod med rank Holdning og saa ud over Noret.

«Farvel!» hilste hun med et og rakte Jørgen Haanden.

«Maa jeg sige Dem Tak, fordi De vilde se op.»

«Jeg be'er.»

«Ej Goddag, Goddag!» hilste en klangfuld Kvinderøst. «Og til Lykke! . . . Kan du tage Hatten kønt af og sige «Doda», bad hun sin lille Dreng, som hun havde ved Haanden.

«Frøken Rømer — Fru Ranch,» forestillede Jørgen.

«Fru Hahn, maa jeg bede.»

«Men det er jo sandt — om Forladelse!»

«Frøken Rømer og jeg kender for Resten godt hinanden.»

Fruen var frisk og livlig som altid. Hun havde nylig selv ligget for Guds Alter, straalende glad i sin Drøjhed, glad for sin Mand Nummer 2, glad for sin lille Johannes og glad for det, der var i Vente.

«Farvel!» hilste Frøken Rømer og gav Amalie Haanden, medens hendes Blik fløj i undersøgende Kast hen mod Jørgen.

Fru Hahns klare Blik sprang fra den unge Piges Ansigt til Jørgens og fra Jørgens til den unge Piges — Gang paa Gang de samme hurtige Drejninger. Og da Frøkenen var gaaet, hæftede de to klare Øjne sig med gennemskuende Skarphed paa den unge Mand.

Uden at sige et Ord mere drejede hun til Siden og tog med sin lille Dreng Vejen ned ad Gasværket til.

Jørgen stod alene i nogle Minutter.

Hans Hustru, der fulgte Marie Rømer et Stykke op ad Spadseregangen, hængte sig ved den unge Piges Arm og fortalte med glad Optagethed om Gaarsdagens Festligheder. Tænk, den gamle Kancelliraad var daarlig og kunde ikke komme, Jørgens Moder var desværre jo ogsaa syg, det søde, gamle Skind; men de havde ellers haft det saa frygtelig rart og hyggelig — tre Retter og Isbombe.

Langsomt, træt, drivende gik Jørgen tilbage til Huset.

Da han var kommen op i Lejligheden, gik han

hen til Bordet med Brudegaverne og stod længe og saa paa de to Stager med de røde Lys.

Lys i Hjemmet — — —

Han kastede sig paa en Stol og lagde Armen og Hovedet paa dens Ryg.

Amalie kom pustende. «Det var rigtignok et uventet . . . men dog, har du ondt?»

«Nej vist ikke,» smed han til hende og rejste sig.

«Søde, kære Jørgen, det er dog vel ikke noget?»

«Vist ikke nej,» gentog han og tog en Slurk Vin «Mon Stine ikke har en Serviet til Bakken?»

«Aa, det er rigtig, det hører der nok ogsaa til, det skal vi nok faa . . . Det var rigtignok et uventet Besøg. Hvor er hun dog bleven en nydelig Pige! Og saa frygtelig sød! Synes du ikke?»

«Jo, hun er en meget net Pige . . . har du en Serviet?»

«Og jeg, Jørgen?» Hun hængte sig fast paa ham og tiggede med Øjnene. «Og jeg, lille søde Jøgge?»

IX.

Madam Konge mødte ærlig Kl. 12, medbringende en Okseskank og to Ender Peberrod. Og Fatter skulde nok ogsaa møde, han var allerede ved at barbere sig.

Det vakte unægtelig Amalies og ikke mindre hendes Mands Undren, da Fatter, prydet med gul Krave og rødt Humbug og dampende paa en af sine smaa sorte, indfandt sig som Fører for en længere Karavane, bestaaende af Søsteren og hendes to Døtre, samt tre Drenge, nemlig Søsterens Stifsøn, der var Smedelærling i Nabokøbstaden, og to af hans Venner, der var fulgte med ham hjem.

De unge Ægtefolk stod paa Trappegangen og saa Toget bugte sig som en Slange op ad Trapperne — Konge som et Hoved med hvæsende Aande af gul Røg, de tre Damer, klædte i spraglede Dragter, som en farverig Krop og Drengene som en urolig vimsende Hale.

Da Madam Konge i det samme kom ud paa Trappegangen og sendte et Forfærdelsens Udraab

ned i Hovederne paa de kommende, og Fatter havde skubbet Hatten tilbage og svaret op: «Godt Regimente, godt Vejrlig, uk uk uk!» var Signalet givet til et livligt Ordskifte, der steg fra Trappe til Gang, fra Gang til Værelse og naaede Højdepunktet ved Suppeterrinen.

Da Ole efter Maaltidet tog til at spænde Næseborene ud og klappe sig paa Brystlommen — «Høm!» — førte Svigersønnen ham ind i det forreste Rum, hvor der saa foregik en meget højtidelig Akt.

«Tak, Onkel! Vil Onkel saa ikke blunde lidt, til vi skal have Kaffe?»

Medens Ole Konge tog Plads i et Sofahjørne og bredte en Avis over sit skaldede Hoved, der plejede at være en stærkt eftertragtet Gymnastikplads for Fluer, saa Jørgen sit Snit til at forsvinde og var ikke længe om at naa Bankdirektørens Hjem.

«Ja,» beklagede Direktøren og lod sine to hvide Hænder gøre et Sving udefter, «en kedelig Historie, væmmelig! Men jeg haaber ikke, den kommer ud iblandt Folk, jeg haa—ber det ikke.»

«Direktøren har altsaa ikke talt til nogen om det skete?»

«Nej — ja, det vil sige, jeg maatte konferere med Laursen og Birch, jeg maatte, jeg kunde ikke andet, jeg maatte, og vi blev enige om, at vi foreløbig burde tie og forsøge at faa Pengene ind — forsøge — og nu er alt jo i Orden.»

Jørgen drog Vejret hurtig. Han tænkte paa

det underlige Blik, den enøjede Købmand Laursen havde sendt ham, da han en Dag havde talt med ham paa Gaden. Det var, som det store, brune Øje havde gravet i ham som en Ostesøger.

Saa styrede han Gangen mod sine Forældres Bolig.

Faderen saa ham fra Vinduet og kom ud i Gangen.

«Ja, nu har jeg været oppe hos Direktøren og klaret Fars Laan.»

«Tak, Jørgen!»

«Men nu beder jeg Far om ikke at tale et Ord til Mor om noget — forstaar Far: ikke et Ord!»

«Em—m!» Den gamle stod og dukkede med Hovedet og turde ikke følge efter, da Sønnen lukkede Døren op og gik ind.

«Er det dig?» Hun rakte ham Haanden, men tog den til sig igen. «Jeg er saa angest for den Jærnhaand . . . naa til Lykke da! I har nok faaet saadant et kønt Hjem, siger Far.»

«Ja, det er meget pænt.»

«Det var saa Guds Vilje alligevel, at det skulde være saadan. Gud give, I aldrig skal faa nogen Skygge over jert Liv!»

Med et Par opmuntrende Ord om, at hun saa raskere ud — den sædvanlige Usandhed — trykkede han hendes Haand til Farvel.

«Du ser ikke glad ud, Jørgen.»

«Nej, for jeg synes ikke rigtig om «Guds Vilje».»

«Kære Jørgen, du havde jo selv saadant et Hastværk med at faa løst Kongebrev.»

«Ja — naar det nu skulde være saadan.»

Hun stirrede paa ham.

«Jeg vilde ikke have, at I skulde lide Nød,» føjede han til.

«Jørgen, det er jo forfærdeligt, dette her.» Sveden løb ned ad hendes Kind.

«Lad nu være med de Øjne, Mor! Vi har jo faaet saadant et smukt Hjem, og Amalie og jeg har leet og gantedes i Dag — jeg har endogsaa udtalt de vingede Roman-Ord: «Jeg el—sker dig!»»

«Det har du ikke.»

«Paa Ære! Tror du mig saa.»

Saa gik han med sine Skygger og lod hende blive tilbage med dem, hun havde — dette «kedelige».

Da han kom op paa Gaden, saa han Faderens høje graa Hat og fedtede sorte Frakke dreje om ved et Hjørne.

«Ah, Goddag, Goddag, Agent!» hilste Kancelliraaden med glade Nik og førte Hatten ud med dette dannede Sving, der var ham eget. «Højt Vejr efter Tordenen!»

Det var, som der gik et Bor igennem den unge Mands Hjerte. Han saa efter Faderen, der gik med hævet Hoved forbi et Par Haandværkere, stiv og stram som altid.

Men hvem var det, der kom deroppe ved Lygten? Var det ikke Tage? Jo vist var det Tage.

«Jeg er lige kommen med Toget,» fortalte Købmanden; «jeg var oppe hos dig, men traf dig jo ikke.»

«Er der noget særligt?»

Broderen stod i nogle Sekunder og gispede. «Jeg har faaet at vide i Dag, at der gaar saadan nogle slemme Rygter om Far.»

Jørgen svarede ikke, men tog hans Haand og knugede den — fast og længe — med Kroppen vredet om mod Siden.

«Naa saadan!» stødte Tage frem.

De fulgtes ad ud til Havnen og satte sig paa en Bænk under et Træ.

Jørgen var næsten glad ved, at Tage havde faaet det at vide. Saa havde han dog en Lidelsesfælle, en at tale med. Og al den bitre, indestængte Smerte, der havde ligget i Skjul i ham, fik nu Udløb i en ærlig og uforbeholden Redegørelse om «Laanet» og det hele.

Broderen sagde ikke meget, han sagde aldrig ret meget; men Jørgen kunde se af den sære Maade, han drejede Øjnene paa, at han havde faaet et Grundskud, en af den Slags Sprængninger i Bunden, som et Menneske aldrig forvinder.

«Ved Mor det?» spurgte Tage stakaandet.

«Nej, hun ved det ikke.»

De brast begge i Graad og sad længe med hinandens Haand nede mellem Lænderne.

Hun maatte heller ikke faa det at vide, var de

godt enige om. Og Søstrene og den lille Broder, de maatte heller ikke faa noget at vide.

Tage var sunken tilbage mod Træet og laa hen i en Slags død Smerte.

«Ja, Tage — vi skal bære det.»

Den anden svarede ikke.

«Jeg er nødt til at gaa hjem, jeg har jo hele Huset fuldt af fremmede.» Han rejste sig og rettede paa sin Jakke. «Tage, følg med mig hjem!»

«Lad mig bare sidde.»

«Du maa ikke gaa hen til Mor; hun ser det straks paa dig.»

«Lad mig bare sidde.»

«Kom op til mig, Tage! Du kan jo sige, at du har det ikke godt.»

Jørgen gik. Gang paa Gang vendte han sig og saa efter Broderen, der blev siddende i den samme hængende Stilling — som en fuld Mand, der bare har en eneste Tanke i sin Hjerne.

Mange Gange saa et Hoved den Eftermiddag ud af Vinduet i Boghandlerhjemmet. Men der var intet at se efter. Hvor han nu var bleven af.

Maanen lyste om Natten gennem det aabentstaaende Vindue ind over Sengene. Den unge Ægtemand saa hen paa sin Hustru. Der laa hun med Haanden om Nakken og Hagen i Vejret, gabende i sin trygge Barnesøvn. Sundheden pustede ud af hendes Næse. Det gjorde ham ondt for hende, og dog var det, som — ja næsten, som han hadede hende, fordi hun laa paa den Plads.

Med en tung, skærende Smerte vendte han sig fra hende og saa ud af Vinduet.

Der var i denne Dag sprungen en Erkendelse frem i hans Hoved: Du har forbrudt dig mod den helligste Drift i dit Hjerte, mod den fine, rene Kærlighed, som var spiret frem i dig, du har af uvedkommende Hensyn, uden Kærlighed, imod Guds Vilje kastet dig ind i et Ægteskab, hvor du vil gøre baade dig selv og hende, du har bundet til dig, ulykkelig.

Ja — — saadan var det; det stod nu klart for ham, at han havde forsyndet sig imod Ægteskabets Ide og derved imod Guds hellige Lov og Orden.

«Hvad har jeg dog gjort!» Sveden sprang ud af hans Pande.

Faderen? Nej nej, han havde handlet galt ved at «redde» sin Fader, han skulde — som hans inderste Følelse straks havde sagt ham — ladet sin Fader lide sin borgerlige Straf, om saa Alverdens Skam havde væltet sig over Familien. Hans Moder, hans Søskende, han selv — de vilde alle have faaet Kræfter til at bære Ulykken, og Faderen vilde være kommen tilbage med en renset Sjæl, medens han nu — ja hvad vidste man? Der var saa lidt, saa lidt Haab. Denne bundløse Nederdrægtighed! Og saa det, at han nu bagefter gik der med sin udhulede Samvittighed: «Højt Vejr efter Tordenen, Agent . . .»

For Resten — var det alene Hensynet til Faderen, der havde faaet ham til at række sin

Haand frem mod Amalie? Nej, det var ikke. Det var det ikke. Han havde været i koglende Magters Vold. Pengedjævelen havde tryllet Syner frem for hans Øjne: Ser du, hvor din Forretning vil blomstre, og ser du, hvor fornøjeligt du kan faa det med Selskaber og Rejser? Og saa havde der været noget andet, noget i hans Blod, en Tilskyndelse, der kom stærkere og stærkere frem, for hver Gang Amalie i de følgende Dage efter hans Besøg var kommen ind i Forretningen og i sin halvt uskyldige, halvt beregnende Given sig hen havde . . . aa, han gad ikke tænke paa det. Alle disse Ting — Faderen, Pengene og det andet — havde svirret om med hans Tanker, til han var bleven svimmel og havde glemt sig selv.

Og nu havde han fundet sig selv igen — i denne Dag, i det Nu, da han saa Marie; i samme Øjeblik, som deres Øjne mødtes, saa han hele Omfanget af sin Ulykke.

Og nu skulde han gaa med Nemesis i Hælene sit hele Liv!

Kirke-Uret slog tre.

«Om jeg dog kunde sove!» bad han.

Hjernen arbejdede sig omsider træt, Øjnene sløredes. Uvilkaarlig foldede han sine Hænder og saa ud mod Himlen, saaledes som han havde haft for Vane fra Barnsben; men Hænderne gled fra hinanden, og Øjnene lukkede sig. Han var saa træt, saa sløv, saa uendelig lige glad for alt og alle.

Og dog kunde han ikke falde hen. Nede fra Anlæget, eller hvor det var — langt borte fra — kom strømmende en Række af lange, bløde Fløjteløb: «Sy—i, hy—i, duk duk duk!»

Han stod op og lukkede Vinduet, lod sig falde tilbage i Sengen og drog Tæppet op over sig. Aa, om han dog kunde sove, sove!

X.

I det lille Hjem ved Havnestrædets Port laa den syge Kancelliraadinde paa sit fine, hvide Leje og strikkede — altid var hun sysselsat med et eller andet Arbejde. Og medens Fingrene gik med Pindene, fo'r hendes Tanker ud i alle Kroge af Huset, ud i Byen, ud til Slagter og Bager, frem og tilbage ad de tusinde Veje, der danner Forbindelseslinjerne mellem et Hjem og Yderverdenen.

Ved det Hjælpekorps, hun havde i Børnene, i Naboerne, i Vadskekonen, Brændehuggeren, Haandværkere og handlende, der enten ved personlige Samtaler eller ved Mellemmænd fik hendes Ordrer, gik hendes ledende Vilje og ordnende Sans saa at sige baade Dag og Nat over Hjemmets lille Stat.

Der er enkelte Kvinder, der synes at hæve sig over deres Køn ved Sindets ubevidste Renhed, ved Evnen til at lide og Evnen til, trods egne Lidelser og Kampe, at give sig hen for andre, trøste, hjælpe, ofre sig. Det er, som deres Sjælskræfter kvæges

af en himmelsk Dug, der gør dem stærke og faar Øjnene til at lyse af Højhed.

Fru Bang var en af disse Kvinder.

Men med al sin sjælelige Skønhed var Fru Bang en snild Kvinde, der forstod at drage Nytte af Husets Venner, naar det gjaldt at fremme hendes kæres Vel. Doktor Kloster og hendes Fætter, gamle Møller, og adskillige andre kunde tale med om, hvor fint hun forstod at paakalde Venners Hjælp til at faa draget sin Mand ind paa ny Veje. Ogsaa i denne Henseende havde hun et Hjælpekorps i Arbejde.

Hver Dag kom Kancelliraaden sine regelmæssige tre Gange — Morgen, Middag og Aften — ind til hende og ofrede hver Gang sine regelmæssige fem Minutter paa hende. Disse tre Gange fem Minutter var hendes stilfærdige Missionsstunder med Øjnenes Bønner og inderlige Gudsord, hvori der bævede en Sjæls udholdende Haab.

«Em—m! Jeg ser, Klokken er mange,» var Kancelliraadens sædvanlige Udbrud, naar de fem Minutter var gaaede.

Det Omslag, hun stadig talte om, var ikke kommet og kom ikke; tværtimod, den gamle Herre havde ikke alene genoptaget sin hele ranke Kancelliraads-Holdning, men ogsaa sin gamle Vane med at tilbringe de fleste af Ugens Aftener paa Postgaarden.

Saa pinlig, men paa samme Tid saa rørende var det for Jørgen at tænke paa, at Mor laa der

og bad og ventede saa sikkert paa Omslaget. Ak — «den, der samler Erfaring, samler Smerte.» Hvad vilde hun vinde andet end den bitre Drik: Gud hørte mig ikke. Og dog — hvad vidste man? Mor levede jo sammen med himmelske Aander og laa der og samlede al sin Kraft paa det at leve «bag Virkeligheden». Maaske laa hun og fik lavet et Under med sine Bønner.

Der kunde være Tider, da den syge Kvinde taabte Taalmodigheden og kom i Oprør over for sin Mand. Hun kunde rejse sig paa Albuen, presse sine sorte Øjenbryn sammen og sætte sit mørke Blik paa ham, helt hvid i Ansigtet: «Bang, hvor er din Samvittighed?»

Da hun en Nat ved hans Hjemkomst fra Klubben kom med dette Spørgsmaal og laa skælvende og stirrede paa ham, smed han et øllet Blik til hende: «E', en lille Gardinprædiken?»

«Nej, Bang, du ved, jeg holder ikke Gardinprædikener; men du skal vide, at du er en daarlig Mand og Fader.»

Her laa hun og pinte sin Hjerne for at faa Husholdningspengene til at slaa til; paa sin Fødselsdag havde hun ikke haft Penge til en Kop Chokolade til Børnene, og hun havde ikke villet plage ham, for ikke den Dag at formørke hans Sind; Marta maatte gaa med et luvslidt Overstykke, som hun ikke kunde være bekendt at vise sig med paa Gaden, Savn i alle Kroge af Huset. Og saa gik han der Aften efter Aften til Spil og Drik med sine Fæller

. . . For hendes egen Skyld fik dette at være, hun skulde nok holde ud; men at Børnene skulde savne og gaa og græmme sig og staa her ved Sengen med Taarer i Øjnene . . .

En overbærende Trækning paa Skulderen: «Du er i den nervøse Stemning, Elise.»

«Ja, jeg er nervøs, jeg vil ikke nægte det; men jeg er mere, jeg er oprørt, krænket lige ind i mit Hjerte ved at tænke paa, hvordan du lønner . . . aa, hvor kan du, hvor kan du?»

«Lønner?» Hans uklare Tanker tog til at løbe ud og ind. «Der er nok en af os to, der har lønnet . . . en af os to, der fra Ungdommen, kort sagt, har faaet Øvelse i at vise Overbærenhed mod den anden.»

Hun blev endnu hvidere i sit Ansigt, end hun før var; hun forstod øjeblikkelig, at han sigtede til det brændende Punkt i hendes Liv, det, der var skjult for Verdens Øjne, men evig sved i hendes egne Tanker.

«Bang!» brød det ud af hende. «Du mishandler mig. Jeg er for svag til at kunne forsvare mig.» Hun drog Vejret nogle Gange og vedblev derefter aandeløs: «For Resten vil jeg sige dig, at det aldeles ikke var mig selv, jeg tænkte paa, jeg kræver ingen Løn, vil ingen have; men dine Børn . . . at du lønner Jørgen, som du gør, det er samvittighedsløst.»

«Hvad har jeg forbrudt mod Jørgen?»

Hun kunde ikke i Øjeblikket faa sagt mere;

med rystende Haand tørrede hun sin fugtige Pande og lukkede Øjnene som for at samle sig.

«Du ved godt,» kom det endelig lavmælet, ligesom tvunget frem i Selvbeherskelse, «du ved godt, at Jørgen har giftet sig med Amalie for at kunne være os til Støtte.»

«Og hvad saa? Er det ikke en Søns Pligt at støtte sine Forældre, naar Omstændighederne . . .»

«Jørgen er ulykkelig,» fik hun endnu frem.

«Aa —. Man lærer snart i Ægteskabet den Kunst at resignere og finde sig til rette med Livet.»

Hendes Kræfter var udtømte, ved en Bevægelse med Haanden tilkendegav hun, at hun maatte opgive at tale videre med ham.

«Du er i den nervøse Stemning,» gentog han. «Gid du maa sove vel og hvile ud til i Morgen! Godnat!»

Efter en saadan lille Nattekamp kunde hun ligge søvnløs, til det gryede, famlende med sit Lommetørklæde, med Ryk og Stik i Hjernen; men til syvende og sidst blev Kampens Udfald gerne det Suk, at hun havde saa lidt Taalmodighed, og saa faldt hendes Hænder sammen til en brændende Morgenbøn.

Over for sine Børn var Kancelliraaden lidt sky og usikker, ligesom generet af deres Øjne.

Det hændte en Søndag, da Anna var hjemme, og Jørgen og Amalie ogsaa var til Stede, at de to Søstre og Amalie og Drengen sad og saa i et

Billedblad, som laa udbredt for dem paa Bordet i Dagligstuen.

«Hvor det maa være rædsomt!» udbrød Anna.

«Far, jeg synes, du en Gang har fortalt noget derude fra,» faldt Marta ind.

«Hvad er det for et Billede?» Han drog Bladet op for de nærsynede Øjne. «Naa», sagde han og lagde det igen.

«Der er vel Jærnstænger for alle Vinduerne?» spurgte Amalie.

«Ja, der er Jærnstænger for.» Han rejste sig og knappede Frakken.

«Og saa Kirken der!» vedblev Marta. «Se — alle de mange Ansigter, der kigger op af Cellerne! Jeg synes, det ser ud, som om der er nogle af dem, der har Halvmasker paa.»

«Kan nok være . . . jeg maa gaa, jeg har lovet Fuldmægtig Jensen at hjælpe ham lidt med nogle Papirer!»

Døtrene saa paa ham. Dette Hastværk, der saadan paa en Gang kunde komme over ham —. Far var tit saa underlig.

Som saa mange Gange før sad Pigerne og saa til Jørgen, som om de ventede, at han vilde sige noget; men han gik hen til Vinduet og saa ud. Drengen sad med aaben Mund og saa fra den ene til den anden.

Saadan var det saa tit. Søstrene — Drengen med — forstod, at der var kommen noget tungt ind i Familien, noget, der ikke maatte tales om. Det

var, som al Livsglæde var jaget ud af deres Kreds, en mørk, anelsessvanger Spørgen stod dem alle ud af Øjnene.

»Hvad er det?» spurgte Moderen inde fra Kammeret. «Jeg synes, I er saa tavse.»

Jørgen gik ind til hende.

«Jeg ved ikke, hvordan det er med jer Børn,» blev hun ved; «jeg synes, I er alle sammen blevne saa underlige.»

«Far skulde op hos Jensen,» kom det mat. «Saa kommer han sent hjem.»

Hun tav et Øjeblik. «Syng lidt for os, Jørgen! En Sang, en Salme — hvad du synes.»

«Jeg er saa lidt oplagt, Mor.»

«Naar jeg nu beder dig rigtig pænt —? Min egen Sang, du ved.»

Han trykkede hendes Haand.

«Det er Søndag,» sagde hun. «Jeg kommer jo aldrig i Kirke.»

Saa gik han ind til Klaveret, slog et Par Akkorder an og sang:

«Jeg ved det, Gud, jeg trænger til din Tugt,
den vækker mig, naar jeg din Haand vil slippe,
tit bli'r mit Hjerte haardt og vild dets Flugt,
derfor du stundom maa dets Svingfjer klippe.

Jeg ved, du tugter ej med Hævn og Harm,
du elsker mig trods Syndens vilde Lyster,
jeg ved, din Kærlighed er rig og varm,
a varmest, naar du mest mig gennemryster.

Og dog — hver Gang dit Revserblik mig naa'r,
hver Gang jeg under Tugter-Aaget prøves,
det tykkes mig, din Haand den er saa haard
og trykker stærkere, end det behøves.»

Da Anna og Marta hørte, at Moderen sang med, sluttede de sig ogsaa til Sangen.

«Vel er min Bøn: «O Gud, din Vilje ske!»
saa ofte under frejdig Tro opstegen;
men tit, naar jeg din Vilje faar at se,
jeg mærker, at jeg mente dog min egen.

Da vakler jeg; jeg ved jo, du har Ret,
at alt du for mig paa det bedste mager,
jeg ved, du tager paa mig mildt og let,
det er kun mig, der uden Aarsag klager.

O lær mig ret at ville, hvad du vil,
hold Troens Vinge oppe, naar den daler!
O tugt mig kun, men giv mig Naade til
at bøje mig og tie, naar du taler!»

Drengen, der var bleven rørt ved at høre sin syge Moder synge, var gaaet ind til Sengen og sad med Taarer i Øjnene og holdt hendes Haand. Da Sangen var til Ende, gik ogsaa de andre ind i Kammeret.

«Tak!» nikkede hun. «Saa fik jeg dog været i Kirke.»

Det gjorde Børnene saa ondt for hende; de saa godt, at hendes Liv tæredes bort. Men hun var saa skøn i sin Lidelse, Øjnene kunde lyse saa vidunderlig under de mørke Bryn, alle følte Velsignelsen af den store, rene Moderkærlighed, der straalede ud af dem; den virkede som en varm Omfavnelse, der holdt dem sammen og gav dem Kræfter til at kunne bære meget.

XI.

Hvad var der andet at gøre end slaa Knoerne i Disken og gaa løs paa Livet, som det var, havde Jørgen sagt ved sig selv efter Brylluppet.

Han havde søgt Lindring i et anstrengt Arbejde, havde tumlet sig med Sangforeningen, drevet paa med Gymnastik i Byens Skyttekreds, gjort sig bred i den Bevidsthed, at han nu var Borger, «skattepligtig Borger», havde kastet sig ind i kommunale Stridigheder og skrevet i Folkebladet om Gas og Rendestene.

Men Gangen op ad Trappen var saa svær.

Ikke at Amalie var umedgørlig, langtfra; men hun var saa uendelig ubetydelig, saa pjattet i sin Godhed. Han havde ikke levet en Maaned sammen med hende, før han kendte hver Vinding i hendes Hjerne. Hvis Menneskets Tænkning skyldes Elektricitet — som han havde læst noget om — saa stod det smaat til med Mængden af Lynstof i hendes Hjernes «Hemisfærer». Dag for Dag de samme Meddelelser om hendes Veninders Hatte, de samme

Ord om de samme Ting. Og saa var hun saa doven, hendes lille trinde Legeme laa den halve Del af Dagen i Amerikaneren, der allerede efter kort Tids Forløb havde faaet en rund Fordybning i Sædet, som om der havde ligget en stor, tung Kugle i det.

«For Fanden, tag dig op, Amalie!» røg det en Dag ud af ham.

Saa gik hun i nogle Dage og skævede, havde travlt i Køkkenet sammen med Madam Lund eller med sin Moder, men faldt saa tilbage i sin sædvanlige Ladhed.

I det lille aflange Værelse, hvor de klare Morgener aabnede ham Udsyn til en Strimmel Hav fjernt ude over Skovens Top, og hvor Maanen om Aftenen drev sit Spil med Hilsener og Medvider-Smil, havde han indrettet sig et hyggeligt Arbejdsrum, hvor han dog kun arbejdede lidt med Haanden, men desmere med Tanken. Mangen Morgen stod han her ved Vinduet og saa ud efter Dampskibet «Sigyn», der gik paa Fart ad Jylland til. Da steg de vidunderligste Syner frem, Syner, der længe blev staaende i Morgenens rosenfarvede Luft.

Men saa kunde det hænde, at Amalie kom i sin posede Morgenkjole og foldede sine Hænder om hans Nakke og hængte sig med kælent svajet Ryg ind imod ham.

Til daglig var der stille i deres Hjem. Kun naar Karavanen fra Fiskergade indfandt sig, blev der rørt op i Støvet i Værelserne. Madam Konge

gled igennem alle Rum som en let Vind, pudsede af, puslede ved Gardinerne og lagde til rette, medens de tre lange Lund'er fo'r gumlende om i Spisekammer, Køkken og Dagligstue og nu og da stillede sig ved Vinduerne og nikkede fornemt ned. Hr. Konge strakte sig i Sofaen og paakaldte ofte Malles Opfindsomhed til Løsningen af den Opgave at skaffe lidt Humør i Sprøjten, for han var bleven en sær treven Hanhund, det var hendes Løjtenant.

Ja, indrømmede denne en Gang, han var nu ikke født med dette Ole Ligeglads-Humør, som saa mange andre havde.

Ole vidnede, at den var god, den — den var skydt godt ud, uk uk uk! Lige i Prikken . . . stejle mig, uk uk uk!

Ole skulde gerne spytte efter saadan en lille indvendig Latter og gik da hen til en Spyttebakke og berigede den med et brunt Plask, der fik Sandet til at hoppe — ligesom i Forskrækkelse over den Mængde, der kom paa en Gang — hvorefter han vendte sig, tørrede sig om Munden, saa fra den ene til den anden og lod et Par ny Kluk lyde: «Uk uk uk!»

Ole havde lagt sig efter en vis Brydskhed som Svigerfader. Han var Fruens kødelige Fader, havde skudt 15,000 ind i deres «Menasje» og møbleret Lejligheden fint og «praapert», saa han havde vel en Smule Ret til at trække Vejret lidt kraftig i Malles Stuer. Hvad havde han, Herren, bragt som sin Del i Kompagniskabet? En tom Lejlighed og en Butik,

som han svarede meget mere af, end nogen Mennesker anede.

Naar der i Oles Tale hørtes Toner, der forraadte slige Tanker, var det, som om det piblede om Haar-Rødderne paa den unge, varmblodige Mands Hoved.

Om Søndagen tog Jørgen gerne en Tur paa Landet, ud til en af de Skyttekredse, han som Medlem af Forretnings-Udvalget havde at føre Tilsyn med. Herude i Mark og Skov, hvor Riflerne knaldede, og hvor Karlene tog Livtag og sprang Buk, kunde han komme i den fornøjeligste Stemning og med Iver og Lyst deltage i Skydningen.

Eller han kunde vandre ud til sin Ven, Niels Erhardt, i Landsognet (Amalie vilde aldrig med — «de Bønder!») og sammen med hans friske lille Kone og andre opvakte unge Folk drøfte Tidens aandelige Rørelser: Naturalismen i Bogverdenen, Indholdet af Bjørnsons og Ibsens sidste Bøger o. lign. Aldrig gik han om Aftenen fra Niels Erhardts Gaard uden at føle, at han tog noget godt med sig fra det pæne, lykkelige Bondehjem.

Men naar han saa kom hjem, ofte opfyldt af den kærligste Trang til at sætte sig hos Amalie og tale med hende om Dagens Oplevelser, kunde det ske, at han fandt alle Kongefolkene og en Flok af deres Venner godt bænkede om sit lange Spisebord, fraasende i Kager, Vin og Punch og raabende i Munden paa hinanden .... «Ohøj? Har vi ikke der Svigersønnen! Kom her og hels paa vore fremmede!

Det er mine Brøjre, Prangeren og Skipperen og døres Madammer . . . Malle, kom med et Glas til din Mand og la' vos skylle Tungen og faa en Arie med Slag til en Rullepølse!»

— — —

Aa, det Hjem!

Nu havde han holdt ud med Amalie i henved et Aar og i den Tid haft Indryk af Karavanen — eller dog Dele af den — vel omtrent syv Gange om Ugen, havde gaaet og set paa Amalies Gyngen, hørt paa hendes kælne Pjat, havde maattet tage mod Stikpiller og Irettesættelser af Ole Konge, havde set Smørelsen af hans Støvler paa sine Møblers Overtræk, havde set udgylpede Skraatobaksklumper og masede Cigarstumper paa Kakkelovnspladen og store, brune Stjerner paa Spyttebakkernes blanke Messingrande — aa, dette Liv, dette Liv! Saa trøstesløst, saa rent fortvivlet var det Syn, der stod ud i Fremtiden.

Møller gik og grundede. Den tavse Herre, der ved Hjælp af sine to Striber Øjne og sine fine Trommehinder gik og stjal alle Menneskers Hemmeligheder, havde for længe siden faaet fat paa alle Jørgens Hemmeligheder og gik i sit lille ensomme Hjem — et lille forhenværende Gartnerhus uden for Storgades Port — og rev sig i sin store graa Manke.

«Ja, kære Fru Bang», kom det saa en Dag, da han sad ved Kancelliraadindens Seng, «det er ikke godt hjemme hos Deres Søn.»

«Det er vel Marie Rømer?»

«Det er Marie Rømer.»

Kancelliraadinden sukkede. «Kan De ikke live ham lidt op og faa Niels Erhardt til ogsaa at tage sig lidt af ham?»

«Det kunde jo være.»

«Send Niels Erhardt op til mig! Vil De?»

Fru Bang skønnede, at hun maatte have et nyt Hjælpekorps dannet. Her maatte den gode List tages i Tjeneste, Mandslist og Kvindelist.

Madam Konge blev tilkaldt.

«Vore Børn er ikke lykkelige, Madam Konge.»

Der løb en Taare ned ad Marskandiserkonens Kind.

«Jeg skal gøre, hvad jeg kan, for at bøje min Søns Sind over mod Amalie — vil De saa tage Dem af Deres Datter?»

Madam Konge vidste ikke, hvad hun skulde gøre.

«Jo, De skal se at faa Amalie til at tage sig af sit Hus.»

«Hun er jo et Barn.»

«Jamen det maa hun ikke blive ved at være; De maa ikke gaa og styre Huset for hende, det er Synd, De gør; hun skal selv, hun skal føle sine Pligters Alvor.»

«Gud give, hun kunde!»

«De maa se at liste hende i Gang, Madam Konge. De, som fra Deres Stuepigetid i Præstegaarden ved, hvordan et Hjem skal styres, De maa sætte hende i Trit og hjælpe hende frem, det maa De gøre, Madam Konge.»

Konen lovede, at hun skulde gøre alt, hvad der stod i hendes Magt.

«Ak ja!» sukkede hun, da hun gik ned ad Gaden. Havde hun ikke sagt saa tit og mange Gange derhjemme, at Amalie skulde vænnes til at bruge sine Hænder og sine gode Evner!

Møller gik straks i Gang med sit Hverv.

«Du er ikke rigtig vel, lille Bang; du skulde vist lidt ud at rejse.»

Rejse? Ja, hvor trængte han til at komme bort fra det hele, om end kun for en lille Tid, komme ud i Sol og Frihed og trække et Par Aandedrag frisk Luft i andre Egne!

«Jeg skal nok passe Forretningen,» tilbød den gamle. «Men du skal ikke rejse til Vejle. Det skal du ikke gøre, lille Bang, hvis du vil lyde mit Raad.»

Jørgen stod og snoede sit Overskæg og saa fra Siden paa ham.

«Tag din Kone med og læg dig over paa Himmelbjærget en otte, fjorten Dages Tid,» foreslog den gamle. «Det er vel ikke den syvende Himmel, du kommer op i; men det kan dog være, du bliver frisket lidt op ved at komme op i ren Luft.»

Den unge Ægtemand stod tavs og bed paa den gamles Ord.

— — —

Saa kom der en lun Majmorgen, da han pakkede sin Rejsesæk og drog med Damperen — den, han

Snese Gange havde fulgt med Øjnene ud over den blaa Strime.

Amalie var ikke kommen med, han havde slet ikke talt til hende om, at hun skulde følge ham; thi han havde følt, at hvis han skulde komme tilbage som en styrket Mand, da maatte han rejse alene.

Og som en styrket Mand vilde han komme tilbage.

En sær Følelse, der saadan kan komme over en, naar man staar paa et Dæk og ser de hjemlige Steder svinde for Øjet. Stod han ikke her og fik Klemmelse om Hjertet ved igennem Kikkerten at se det Tag, hun sad under, nu saa ene — —.

Men det kunde jo ikke være anderledes. Mulig, at Glæden vilde blive saa meget større, naar han vendte tilbage. To Arme: «Her er jeg igen — en Mand, der har været lidt nærmere ved Himlen end til daglig Brug, og som nu vil prøve paa at skabe ny Tider for vort Hjem!»

XII.

«Maj med springende Løv og blinkende Draabe . . .»

Puh, hvor det var varmt — næsten som ved Midsommerstid! Men alligevel saa frisk, saa dejligt! Han kunde gaa og aabne Mund og Næsebor Gang paa Gang og fylde Brystet med dybe Drag af den syrlige Skovluft.

I flere Dage havde han turet om i Vejle-Egnens Skove. Søgende Fred og Hvile havde han med Forkærlighed opsøgt ensomme Dale, hvor han kunde ligge i grønt Græs og se paa Raadyr og Smaafugle.

Men der var ingen Fred i Luften, det var, som noget i Vindene æggede ham til Bevægelse, Sindet spændtes af uvis Forventning, af Anelser, der fødte de tusinde urolige Fornemmelser i ham.

Hvad var det, der dukkede op i hans Indre, alle disse Glimt af noget, som var og ikke var, Minder som fra en anden Tilværelse, Skimt af en Lykke, der ventede bag Dages og Nætters Dække?

Han kendte denne hvileløse Uro fra tidligere Dage, denne angestfulde Glæde, der rakte mod noget, som maatte komme.

Det kunde hænde, naar han havde faaet lagt sig paa en eller anden skyggefuld Plet, at hans Haand søgte Brystlommen, medens Blikket gik spejdende ind mellem Træstammer og Buske. Som under et lille fint Samvittighedstryk, der dog kun bidrog til at øge Tillokkelsen ved hans lønlige Forehavende, tog han sin Tegnebog frem og viklede noget ud af et Stykke Silkepapir. Og da oprandt en Festtime for ham, en af disse rige Stunder, da han fyldtes af rene Drømmes Glæde. Her kunde han uforstyrret sænke sit Væsen i hendes, se hendes Øjnes Lys, høre hendes Røst, der gik igennem ham som bævende Obo-Toner.

Og den forstaaende Moder Natur hvælvede sin Stilhed over ham, Fuglene kom frem paa Grenene, drejede Hovedet paa Sned og kiggede glade ned, Træerne luftede kølende med Grenenes store Vifter, og Solen smilede glimtvis mellem de ny-løvede Kviste ned til den tavse Billeddyrker.

En Eftermiddag gik han paa maa og faa omkring mellem Bøgene. Hvad vilde han? Hvorfor gik han her og turede om med udspændt Bryst og pinte sig selv med Tanker, som han ikke maatte tænke?

Det havde slet ikke været hans Mening at tage til Vejle; men det traf sig saadan, at han paa Rejsen havde gæstet sin Barndomsven Karl Brun,

der nu var Landmaaler og boede i Aarhus, og da samme Ven netop skulde gøre en Tur til Kolding, fik Jørgen Lyst til at slaa Følge. Og da han saa havde set Kolding, syntes han, at han dog ogsaa burde se den dejlige Vejle-Egn. At han paa Rejsen havde aabnet sit Hjerte for sin Ven og fortalt ham, hvordan det var gaaet ham med Marie Rømer, fortrød han ikke; thi Karl Brun var en trofast Natur, der evnede at holde Laaget tæt til for en Hemmelighed.

Han slog ind paa en smal Sti og gik vest paa. Himlen tindrede med Sol over det lysegrønne Løv, hist svirrede et Par Vinger, her nikkede en Blomst, og fra alle Sider fløjtede og trilrede det i de grønne Kroner. «Lev op, vær ung og glad!» manede Skoven med tusinde Røster.

En Gren var dumpet ned fra en Bøg og var falden paa et Par Buske, saaledes at den laa vandret over Stien, et Par Alen over Skovbunden.

Et Smil krusede sig under hans Mundskæg. «Du kan ikke.» — «Ikke det?» — Saa gjorde han et Par Skridt tilbage, knugede Brynene sammen, satte i Løb — og vips! var han ovre. Han vendte sig om, sendte Grenen et hovent Blik og gik videre op over et Bakkedrag.

Aa, de glade Fugle, denne friske Syreduft . . . se der, se der! Han bukkede sig og kiggede under en Gren efter en hvid Parasol langt nede i Dalen. I samme Nu mærkede han en sælsomt hidsende Gyngen i sit Sind. Han bøjede og drejede

sig, ærgerlig paa Grenene, som var imellem, kiggede og kiggede, men væk var hun.

Uvilkaarlig tog han et Par raske Skridt ind i et Urede af Bregner og Hindbærstængler, men standsede brat og gjorde en virrende Bevægelse med Hovedet. Det var jo Daarskab at tænke sig den Mulighed . . .

I det samme fik han et kort Glimt af en mørkerød Kjole, og Blodet fik ny Fart. Dreven af en Tilskyndelse, han ikke kunde modstaa, tog han Vej paa Skraa ned over Skrænten og naaede snart ned til en Gang, der snoede sig som en Ring om Bakken.

Hvor var hun?

Han forstærkede sin Fart og kom ved en Drejning ud paa en aaben Plads, hvor Solens stærke Lys faldt paa en rank Kvinderyg. Hjertet hamrede i Brystet paa ham, Øjnene stirrede — — nu var han hende ganske nær, men kunde ikke se hendes Hoved for Solskærmen. Jo, jo, hun var lys — og saa denne ranke, skønne Gang, der virkede paa en som en taktfast Musik.

Forskrækket drejede hun Ansigtet om imod ham og veg til Side.

Da var det, som hans Spændings Fjedre med et smak sammen, som om en kold, vaad Klud daskede ind imod hans Ansigt.

«Jeg beder Frøkenen om Forladelse,» sagde han og tog sin Hat af; «jeg troede, De var — — en Dame, jeg kender.»

Han sagde hende, hvem han var, og fik at vide, at hendes Navn var Fru Holm; inden mange Minutters Forløb var de i en livlig Samtale om Skoven og Omlandet.

Gennem en Vejaabning ud igennem Skoven kunde de se en kullet Kirke fjernt ude i Heden. Om Fruen kendte den? — Jo, den kendte hun rigtignok godt; det var en af hendes Svogers Kirker; hun havde netop nu i Formiddags gjort en Afstikker ud til Ødum Præstegaard, men baade hendes Svoger og hans Moder og en ung Pige, som var der i Huset, var tagne til Silkeborg eller Himmelbjærget, hvor de vilde blive Ugen ud.

«Se, hvor uheldigt!» Han tøvede lidt. «Er det en ældre Mand, Deres Svoger?»

«Nej, en ganske ung Præst — Enkemand med en dejlig lille Pige . . . nej, se det Raadyr der!»

De saa et Øjeblik efter Dyret, der stod med rejst Hoved og ligesom lugtede op i Luften.

«Er den unge Pige maaske Lærerinde for Datteren?» spurgte han og tændte sig en Cigar.

«Nej, den lille Pige er kun en fire, fem Aar . . . se, hvor det knejser!»

«Hun er maaske af Præstens Familie?» spurgte han videre og saa ned paa Cigaren, idet han dampede Ilden op.

«Ja, hun er hans Kusine.»

«Ah — Fætter og Kusine!»

«Ja, man ved saamænd ikke . . . saa, nu vender

det sig, naada, hvor det kiler af!» Hun blev ved at følge Dyret med Øjnene ind mellem Bøgene.

Samtalen var ved at gaa i Staa. «Hm!» Som for dog at sige noget spurgte han, om den lille maaske holdt meget af den unge Pige.

«Ja, det gjorde hun, hun hang ved hende, som hun kunde være hendes Moder; Frøken Rømer var ogsaa en rigtig sød og god Pige, ogsaa en dannet Pige, hun havde saadan lyst op i Præstegaarden, siden hun kom, skønt hun var lidt stille af sig. «Jeg ved ikke,» vedblev Fruen, «der er somme unge Piger, der ser saa smaa og ubetydelige ud i en Balsal, men som fylder saa meget i et Hjem.»

Ja, det var han ganske enig med hende i.

Hun saa paa sit Ur og gjorde en Bevægelse af Forbavselse: «Jeg maa rigtignok til det!»

Han lagde sig paa en Græsskrænt. Men han kunde ikke ligge, ikke sidde, ikke gaa.

Endnu samme Eftermiddag tog han Vejen ad Silkeborg til og gik om Aftenen ved Landgangsstedet og passede paa, da «Hjejlen» kom dampende med rejsende fra Himmelbjærget.

Skuffet og træt gik han ind til Hotellet og laa om Natten og foresatte sig, at han vilde rejse sin Vej næste Dag, han vidste ikke hvorhen, bare bort herfra.

Men da det om Morgenen lyste rødt i Persiennerne, hævede Fjedrene i hans Bryst sig igen og løftede hans Følelser og Tanker op i ny nervøs Spænding, Vejret var saa straalende, Skovene stod

i blaa Dæmring, Vandspejlene lyste . . . For Pokker, man er da vel heller ikke en ren Pjalt, der giver sig til at vende Øjne og tage paa Vej, fordi man møder et Ansigt, som man synes godt om!

Saa gik han ned til Bolværket og steg i Baaden.

Han stod i Forstavnen og aandede i Uro; det derhjemme var paa en Gang kommet ham nær i Følelser, der pressede sig smertelig gennem Hjertets Kamre. Men Følelserne kvaltes i ny Følelser. Med Hjertet i Spænding, med hele sit Sind opfyldt af uvis Forventning og uden at give Agt paa Naturen om sig stod han og saa ud i den Retning, hvor Himmelbjærget skulde komme frem.

Der kom det! Som et stærkt gennembrydende Motiv i en fjernt klingende Sejrshymne løftede Kollen med Mindesmærket sig op over Dalen, straalende i det reneste Morgenlys. Hans Hjerte tog til at banke heftig, og en Fornemmelse af Mod gjorde hans Bryst højt.

Baaden lagde til, og de rejsende gik i Land. Han saa til højre og venstre, kiggede efter enhver Kvinde, der saas imellem Træerne, stirrede op ad Vejen . . .

— — —

Og paa Himmelbjærget skete saa det, som, han godt vidste, var galt, det, at han saa hendes Ansigt igen.

Hun sad paa H. C. Andersens Bænk og saa ud over Dalen. I samme Nu, som han oppe fra Skraaningen saa hendes lyse Nakke og Kindens og

Hagens fine Sidelinjer, jog alle Genkendelsens stærke Følelser igennem ham og fik ham til at standse med et Sæt.

Hun drejede Hovedet om. Det var ikke noget Skrig, der undslap hende, kun en lille dæmpet Lyd af Overraskelse. Men han saa paa hendes blegnende Aasyn og hendes Øjnes bratte Forfærdelse, at hun kom i den heftigste Vaande.

«De opholder Dem her?» udbrød han med al den Forundring, han orkede at lægge i sin Røst.

Ja, hun var kommen hertil i Aftes, sammen med Pastor Larsen og hans Moder.

Først nu fik han Øje paa en lille lysklædt Pige, der stod et Stykke derfra og satte nogle Blomster og Lyngkviste sammen i Haanden.

Han blev led ved sig selv. Hvor gad han nu staa her med denne flove Forbavselse i Ansigtet? Hvorfor sagde han ikke ærlig: «Marie, jeg vidste, at De var her, og saa opsøgte jeg Dem, og her er jeg — en syg, ulykkelig Mand, der gaar og brænder op indvendig.»

«Tillader De?» spurgte han og satte sig ved Siden af hende.

Forlegenhed? Nej, der var ikke Spor af Forlegenhed paa nogen af Siderne, ikke Spor. Begge sad ranke og friske, begge talte i en ligegyldig Tone, der skulde sige: «Jeg er ikke generet af Mødet.» Og saa mærkede de dog saa godt begge, at den ene saa al Forlegenhedens falske Raskhed

hos den anden, hvilket gjorde dem endnu mere febrilske, end de var i Forvejen.

En let Taage laa i lyse Strimer over de unge Bøge i den brede Kløft til højre og stod i staalgraa Skyer med lange svævende Flige over Birketræerne i Lyngmarken dybt nede til venstre, medens Søerne laa med en sjælløs Glans som Spejle, der er overdragne med en fin Hinde af Aande.

Paa en Gang brød et Væld af rødligt Lys ud over Taagemasserne, over Møllerne og Tegltagene ved Ry Station — det hele Landskab blev levende og jublede: «Morgen, Morgen!»

«Hvor er det underligt med disse stærke Strømme af Lys, der saadan paa en Gang kommer brusende og giver alting Liv!« tog han Ordet.

«Ja, jeg har siddet og tænkt paa det samme.»

«Det er, som noget inden i os raabtes op, som om noget brød igennem.»

«Men saa kan der lige med et komme en ny Sky for . . . se nu dernede!»

En let Skygge som af drivende Røg gled hen over Lyngfladen og videre ud over Søen.

««Solskin og Skyer de følges og ad»,» gengav han med et Suk.

«Det er vel godt, det er saadan.»

«Det er vi blevne saa vante til at sige. Vi vil saa gerne være fromme. Men mener vi altid, hvad vi siger?»

Det var, som det Ophold, der indtraadte, var fuldt af Æggelse for ham til at blive ved.

«Vor Natur kræver dog Sol og atter Sol,» tog han saa igen fat. «Saadan har Gud skabt os. Vi kan slet ikke blive til noget i Skyggen.»

«Der er dog en anden Slags Lys end det, De tænker paa.»

«De mener Lyset i Hjertet. Ja, maaske kan vi blive gode Kristne i Skyggen og opnaa denne «højere Fred», som min Moder taler om; men stærke Mennesker, der gaar paa i Livet og lever frisk og kraftig — det bliver vi ikke — ikke uden vi har en sjælden stærk Vilje.»

Han havde rettet sig og gjorde nogle smaa kraftige Bevægelser med den knyttede Haand ned mod Siden. Han følte godt inderst, at han i sin Febrilskhed spillede lidt Komedie for at vække hendes Deltagelse. Gerne maatte hun forstaa, at han gik med store Smerter indvendig, thi han vidste, at er der noget, der kan vække et Kvindehjertes Medfølelse, saa er det Anelser om et hemmeligt Saar i en ung Mands Bryst; men paa den anden Side vilde han ikke nedstemme hendes Agtelse ved at optræde med Klynk og Klage, tvært imod — hun skulde beundre ham for den mandige Følelse, der søgte at skjule Smerterne og dække over det hele. — «Aa, hvor gider jeg!» tænkte han saa og lagde sig tilbage mod Bænkens Ryg.

Flere Gange tænkte han paa de to Stager og fik endelig sagt Tak for dem.

«Aa,» kastede hun til Siden.

Hun slog sin Solskærm op, men lod den atter

smække sammen, da der ikke var Spor af Sol paa Stedet.

Det var, som hendes Ansigt skulde sprænges af Blod. Tusinde Gange havde hun fortrudt, at hun havde sendt de to Stager — og sendt dem paa den Maade, med den tossede Linie: «En, som ej er Dem fremmed». Hun havde jo saa udmærket kunnet lade være at sende nogen Brudegave, i hvert Fald burde hun have gaaet aabent til Værks og ladet som ingen Verdens Ting: «Her er en lille Gave, som De ikke maa forsmaa.» Men hun havde været saa forfjamsket, havde ikke vidst, hvordan hun skulde forholde sig, og saa var det faldet ud til noget, der maatte bringe ham til at tænke alle Haande om hende. Hvor hun ærgrede og skammede sig!

«Jeg maa ogsaa takke for Deres Ønske om Lys i Hjemmet,» vedblev han med nogle sære stramme Linier ved Munden.

Denne Gang svarede hun intet, men nøjedes med at gøre en svag Bevægelse med Hovedet, der kunde sige: «Naa, ja — jeg skrev nok ogsaa noget i den Retning.»

Hendes Aandedrag var blevet kortere og kortere. Denne ulykkelige Billet, disse kejtede Linier, der — som hun nu skønnede — netop var blevne udlagte, som hun bagefter havde frygtet, udlagte som en Antydning fra hendes Side af, at der havde været en lønlig Forstaaelse imellem dem.

«Men hvis De havde kendt Forholdene rigtig,

saa havde De ikke skrevet det om Lys i Hjemmet,» blev han ved.

«Jeg ved ikke, at der har været Forhold.»

«Nej, det ved De ikke; men det har der været.»

Som altid, naar han kom til at tænke paa sin Fader, skar der sig en smertelig Følelse igennem ham.

«Jeg ventede ikke Lys i Hjemmet, og det kom heller ikke, og det kommer aldrig.»

Der brød en lille Følelse af Deltagelse frem i hende; men det, der rørte sig dybest i hendes Indre, det var ikke Smerte. En Vrimmel af Gisninger og Spørgsmaal formede sig i Sindet og ligesom bølgede ind i en Krog, hvor der var fuldt af skadefro Glæde.

Hun ventede paa en nærmere Forklaring, en Afsløring af noget skjult; men der kom ikke mere.

Saa indtraadte der et langt Ophold.

Hun sad halv vendt imod ham og saa stjaalent hen paa ham, den ene Gang efter den anden, hun saa Lidelsen i hans Indre og fik paa en Gang den dybeste Medlidenhed med ham.

Et Par Verslinjer, som han huskede fra sin Læsning, faldt ham i Tanker:

«Ich liebe sie, und sie liebt mich,
doch keiner sagt: Ich liebe dich.*)

---

*) Jeg elsker hende, og hun elsker mig, dog ingen siger: Jeg elsker dig.

Altid paa tværs af sig selv. Altid Kamp med den Vagt, der under Paavirkning af Moderens Bøn og Tale havde dannet sig i ham fra hans Barndom, Samvittighedens aarvaagne Vagt, der stedse var paa Pletten, naar han var i Færd med at give sig sin Naturtrang i Vold.

Om han nu en Gang mandede sig op og fulgte denne Trang? En hed Inderlighedsfølelse ulmede op i ham som Emmerne i en træt Glødemasse, der paa en Gang faar et kraftigt Vinddrag hen over sig; en Tanke, en vild, hensynsløs Tilskyndelse skød sig op i Sindet . . .

I det samme dukkede et Hoved frem mellem Grenene i Dybet til venstre, han saa en sort Filthat og et Par Briller, der stirrede forbavset op imod Bænken, hvor de sad.

Manden arbejdede sig op ad Skraaningen, stadig seende op efter ham, øjensynlig i Uvished, om han kendte ham eller ikke kendte ham.

Frøken Rømer rejste sig: «Pastor Larsen — Boghandler, Løjtnant Bang.»

«Ah, det er Hr. Bang . . . glæder mig at gøre Hr. Løjtnantens Bekendtskab,» forsikrede den unge Præst og skar et Ansigt, som om han lige havde nydt en bitter Snaps.

Han vendte sig imod Frøkenen: «Tror du ikke, lille Marie, at det trækker lidt vel køligt her for lille Kaja?»

«Maaske.»

«Jeg tror det, jeg er bange for det; hvis du, kære Marie . . .»

Mens de talte sammen stod den unge Boghandler og tog Maal af Præsten. «Bærer lyserødt Helskæg,» sagde han ved sig selv, som om han skrev det op indvendig, «det vil sige, bærer ikke ret meget paa den forreste Del af Hagen og over Munden . . . Misvækst . . . kun nogle enkelte lange, gulsvedne Straa. Sort bredskygget Hat, langt, rødligt Haar . . . Aborreryg.»

Hvor det aandrige sad, kunde Jørgen ikke fatte, men det maatte vel sidde et Sted inde under hans mindre rene Krave.

Præsten rettede paa sin Flip, strøg Haaret om bag Ørerne, børstede med Haanden paa sit Frakkeærme og rømmede sig Gang paa Gang.

«Høm'øm! Ja De har jo . . . 'øm! . . . De har jo levet under Tag sammen med Frøken Rømer i flere Aar.»

«Ja, vi er gamle Kendinger.»

«Øm—n! Her er dejligt, ikke sandt?» Den unge Præst gjorde en stor Bevægelse med Armen ud efter Ry og Søerne, samtidig med at hans Blik strejfede den unge Pige og gjorde et bekymret Sving hen imod Barnet.

Hvorefter han satte i med at fortælle — højlydt og begejstret — om de mægtige Bakkehøjder ude ved Tangen, om Plantningerne paa Hedebakkerne o. s. v.

Frøkenen tog den lille Pige ved Haanden og

gik med hende. Jørgen saa efter hende og hørte ikke et Ord af, hvad Præsten fortalte.

Idet hun slog ind paa en Sidegang, kastede hun et Blik ned imod ham, et gennemtrængende, forunderligt Blik — — forsvandt saa bag Træerne.

«Ja, det er en storartet Natur,» kom det fra Præsten. «Men her kan om Morgenen være køligt . . . vi er jo højt til Vejrs,» tilføjede han og smilede. «Jeg fortryder, at jeg ikke tog mit Sjal med.» Han skuttede sig og bad undskylde — — Foraarsluften — —

I over en Time sad Jørgen paa Bænken og saa ud over Dalen, uden at se andet end to forunderlige Øjne.

Da han senere spurgte efter Frøken Rømer paa Hotellet, fik han at vide, at Pastor Larsen var rejst med hele sin Flok.

XIII.

Dette dulgte Kærlighedsforhold uden Ord, dette rene Sjælsforhold, der aldrig var blevet berørt af en sanselig Tanke, det var Døgnets store, lidelsesfulde Glæde.

En Tid gik med tavse Overvejelser, indskudte mellem hans Arbejdstimer. En sær Griskhed efter legemligt Arbejde kom over ham. Det at bære en tung Byrde op paa Loftet, at springe ud til Pakvognen paa Gaden og med et Kæmpetag, der drev Blodet op i hans Hoved, svinge en og anden stor Kasse, som Karlen ikke kunde magte, ned paa Brostenene og derpaa springe ind i Boden med den, det var Idrætter, der forfriskede ham baade legemlig og aandelig.

Hele Juni turede han om i Naturen om Aftenen og kom stundom først hjem ved Midnatstid. Naturen var bleven hans fortrolige, den holdt med ham, den higede som han selv med stærke Drømme mod en anet Fuldkommenhed. Det var, som den lokkede og kaldte paa alle forstaaende Menneske-

hjerter for at gøre fælles Sag med dem i det store Frigørelsesbegær.

Særlig var det Naturens Natlyde, der virkede ind paa hans Sind — disse Suk som fra en skjult Sjæl, hviskende Røster, fjerne Smæld, smaa, fine Angestskrig fra Skovens løndomsfulde Dybder, en Uendelighed af Lyde, der strøg hen over Anelses-Evnen og fik Hjertet til at banke i skælvende Uro.

Vort Hjerte er en Sangbund fin
for Toner i Naturen,
for Lyd af Sommervindens Trin,
for Stormens Hvin,
for Bækkens Suk og Møllefaldets Duren.

Det dirrer mildt, en Harpe lig,
ved Foraarsnyn af Voven,
det skælver fint — som Bladets Flig —
ved Glentens Skrig,
naar den ved Midnat vaagner angst i Skoven.

Har du med elskovshedet Kind
en Sommernat fornummet,
hvordan mod drømmetryllet Sind
det bølger ind
med tusind gaadefulde Lyd fra Rummet?

Der daler Drøm fra Svaners Kor
i natligdunkle Højder,
det lokker som en Længsel stor
fra Skov og Nor
med Suk fra Siv og Klang af fjerne Fløjter.

Du skønne Eden, stort og rigt,
med Adams-Længsler stærke,
du lever end i Nattens Digt,
vidunderligt
for unge Sjæle er dit Suk at mærke.

Du kalder, maner, river hen
med Varsler alle Haande,
o bryd da mægtig frem igen,
knyt Ven til Ven
og lad i Lykke Hjertet drage Aande!

Nej, disse Rim var kun svage Udtryk for de Tanker, der formede sig i ham, da han en Nat vandrede om i Skoven. Han vilde jo ikke kalde den Verdensorden frem, som Naturen «sukker og forlænges» efter, den ny Paradistid med dens usanselige Liv, nej han vilde kun have den Verden, som hans Sind sukkede i, omformet, saa han kunde aande let i den og synge Livets Pris med Skovens Fugle.

Men Verden lod sig ikke omforme med Stemninger.

Dybest nede i ham, i en dunkel Grube, kom der stundom listende frem af Halvlyset en lille varsom Tanke, der løftede Hovedet og saa sig om i bævende Spænding, men som saa paa en Gang drog sig tilbage, ligesom i Forskrækkelse over sin dristige Færd.

Nej, det var jo ikke til at tænke paa, det — — efter hele den Maade, han var gaaet ind i Ægteskabet paa. Bruge hende som en Værdigenstand

og saa — som en Slyngel — smide hende væk, naar Værdien var gaaet af hende — det var jo saa rent umuligt. Desuden — Amalie holdt jo af ham, og han havde for Guds hellige Alter lovet hende Troskab, saa længe Gud Almægtigste lod dem til sammen leve — det var jo saa rent umuligt.

Men hvordan skulde han holde et Liv som dette ud, en Tilværelse, der udtørrede enhver Draabe Livslyst i ham?

Saa kom Fru Hahn og gjorde ham endnu mere ulykkelig.

Det var en Søndag Formiddag. Amalie, der endnu gik i sin støvede Morgenkjole, blev gloende rød ved at se den fine Frue.

«Værsgod, maa jeg bede Dem tage Plads ... her ser desværre ikke rigtig pænt ud, for jeg har haft saa frygtelig travlt. Pigen er borte ... De undskylder mig nok et Øjeblik; min Mand er oppe i sit Værelse, han kommer vist lige straks.» Og ind fo'r hun i Sovekammeret, hvor hun fik travlt med at lade Morgenkjolen falde og faa en anden Kjole ned over Hovedet.

Fruen saa sig om i Værelset: Thorvaldsens Kristusfigur, Rafaels Madonna del Granduca ... Hun kiggede ind i Bogskabet: Ingemann, Hauch, Martensens Etik ... I Vindueskarmen ved Gyngestolen en opslaaet Biblioteks-Roman.

Da Herren og Fruen lod vente paa sig, gik den frimodige Gæst uden videre op i Hr. Bangs

Værelse, hvor hun kom lige tidsnok til at se ham stikke sin Tegnebog i Lommen.

«Om Forladelse . . . Goddag!» hilste hun.

Han rødmede uvilkaarlig og rejste sig.

«Ja, jeg skal straks gaa igen; men lad os nu sidde og snakke et Øjeblik sammen . . . naa, der er Deres Kone!»

Til den Samtale, der nu blev ført i Dagligstuen, var det Amalie, der leverede de fleste Ord.

«Det var rigtig kønt af Dem, Fru Hahn, saadan at se op til os . . . hvor den Hat dog er sød! Den er vist fra Paris. Synes du ikke, den er frygtelig sød, Jøgge?»

Fru Hahn fulgte hele Tiden den unge Mand med Øjnene, enhver af hans Miner, enhver Trækning ved hans Mund blev fotograferet ind i hendes Bevidsthed.

Amalie bad Fruen undskylde, at hun maatte se ud til Suppegryden.

«Gaa De bare!» skyndede Fruen paa.

Næppe havde Amalie faaet lukket Døren efter sine slæbende Hæle, førend Fru Hahn vendte sig imod Husets unge Herre og saa ham lige i Øjnene: «De er ikke lykkelig med Deres Kone.»

«Lykkelig? Jeg synes ikke, Fru Hahn, at De skulde indlade Dem paa . . .»

«Jamen det gør jeg nu alligevel. De holder jo af Marie Rømer, og Marie Rømer holder af Dem.»

«Fru Hahn . . .»

«Ja «Fru Hahn» . . . aa, De Perle af et Mand-

folk!» udbrød hun paa en Gang og fik de underste sorte Øjenhaar fulde af Vand. «Hvorfor gaar De nu her og piner Dem selv ved at se paa den Figur der over Klaveret? De maa ikke gaa og blive saadan en tavs Kristen som Provsten.»

Han blev bleg og rynkede Brynene.

«Ja, det kan ikke nytte.» Hun slyngede Taarerne bort ved et Kast med Hovedet. «De maa ud af dette pinagtige Liv, jeg kender det jo selv fra forrige Tider.»

«De forbavser mig i allerhøjeste Grad.»

«Ja, man forbavser altid Folk i allerhøjeste Grad, naar man siger dem, hvad de gaar og siger sig selv fra Morgen til Aften. Vær nu ærlig, Bang! De har giftet Dem i en Rus eller for Penge, eller hvad det nu er, og saa bagefter er det gaaet op for Dem: Du almægtige Herre og Gud, hvad har jeg gjort!»

Han satte sig i en Lænestol, lagde Albuen paa Stolens Arm og holdt Haanden om sin Pande.

«Jeg har vidst det længe,» blev hun ved. «Jeg saa jo lige igennem Dem den Dag ude paa Spadseregangen.»

«Men naar det nu er sket?»

«Saa gør man det om — selvfølgelig!»

«Det kunde De gøre, det kan jeg ikke.»

«Fordi der er Dem et Skriftsted i Vejen, ikke sandt?»

«De ved, Fru Hahn — jeg har sagt Dem det før — vi ser saa grundforskellig paa Livet.»

«Og føler dog ens, akkurat ens — har lige den selv samme skrigende Tørst efter Lykke . . . jaja, De giver mig Ret i Deres Hjerte, hvor meget De saa vrider Dem.»

«Vi har den samme Tørst — ja; men naar det gælder at gribe Lykken, saa er vi stillede saa vidt forskellig, saa vidt forskellig.»

«Lyd et godt Raad: Følg Deres egen ærlige, dybe Drift og handl! — Saa har De Lykken!»

«Der er min Kone!»

Fru Lydia drejede Hovedet om: «Naa, Ilden vil nok ikke rigtig brænde, Fru Bang.»

Den unge Husmoder saa forbavset paa hende: «Hvor kunde De dog vide det?»

«Jeg ved Besked med Ilden i alle Folks Huse . . . hør, Fru Bang, det var vist egentlig ikke «den rette», De fik — ham der.»

«Jo, det var det rigtignok! Ikke?» spurgte hun og saa straalende glad op i Ansigtet paa sin Mand, der nu havde rejst sig.

«Jaja; De skulde vide, hvor den unge Organist gaar og sukker.»

Amalie smilede stolt-undselig. «Jeg ved godt, at Hr. Collin sværmede for mig, da jeg spillede hos ham.»

«Fy—y! At De kunde nænne saadan at svigte ham! Farvel!»

Da Fruen var gaaet, kastede Amalie sig om sin Mands Hals: «Du tror da ikke, Jøgge, at der er noget med . . .»

«Nej vist ikke! Se nu at faa Maden færdig.»

«Jeg ved godt, at der var saa megen Snak i Byen om ham og mig. Rikke og Mine de gik og nikkede, alle Mennesker gik og drillede mig med ham.»

«Noget, som du ikke kunde lide.»

«Nej, for jeg syntes meget bedre om dig. Og saa var du Officer, og saa har du saadan nogle søde, søde Øren at bide i — uh!»

Nej, han skulde saamænd ikke være angest for hende, trøstede hun og smed sig i Gyngestolen. Uf, det maatte dog være frygtelig for en Mand, naar Konen holdt af en anden.

XIV.

Niels Erhardt, der altid bragte noget af Bondemarkens Friskhed og Kraft med sig, kom en Dag farende med fremrakt Haand og optrukne Øjenbryn:

«Jeg har vigtige Ting at snakke med Dem om i Dag (Møller skævede og nikkede frimureragtig). De skal være Formand for Amts-Skytteforeningen!»

Øjnene blev store paa Løjtnanten.

Paa den sidste Generalforsamling havde den ihærdige unge Bonde ved sin Iver og Veltalenhed faaet furet tre af de gamle Samfundsstøtter i Forretnings-Udvalget og sat tre unge virkelystne Mænd ind i Stedet. Stor havde Sejersrusen været; men da man saa de slagnes Ansigter forlænge sig som en Kikkert, der trækkes ud, var Samvittighederne blevne ømme, og for ligesom at gyde en Smule Balsam i de slagne Saar havde det ny Udvalg med god dansk Hensynsfuldhed genvalgt Baronen som Formand, en Ædelhed, som den elskværdige Adelsmand havde takket for med god dansk Rørelse. Men nu var Baronens Tid forbi.

«Det er Alvor,» forsikrede Niels Erhardt og slog i Disken. «Baronen har solgt Gyllingholm og har opsagt sit Formandsskab.»

«Jeg ved det . . . det vil sige, jeg ved, han flytter til København.»

«Og nu har jeg som Næstformand indvarslet til et Udvalgsmøde paa Torsdag; den Dag bliver Løjtnant Jørgen Hvide Bang Formand for Amtsforeningen!»

«Mener De da virkelig, at de andre Medlemmer . . .»

«Vi fire Bønder er enige, det er nok. Nu stoler vi paa Dem, Bang.»

«Jeg synes, det var rimeligt, at vi valgte Dem, som har . . .»

«Nej, jeg vil ikke være Formand, jeg er ikke «repræsentativ», jeg undser mig ved at træde frem paa Talerstolen ved de store Fester: desuden — jeg maa slide baade Dag og Nat for at holde mig oppe . . . har ikke Tid; men jeg skal hjælpe Dem, det kan De være støt paa!»

«Saa skal De se, Niels Erhardt, at jeg baade vil og kan udrette noget.»

«Det kan jeg li'e — kom her!»

Atter faldt de to Hænder sammen til et ærligt Smæld. Ungdom, Kraft, Vilje lyste ud af begges Øjne.

Skyttesagen, der hidtil kun havde været en Idrætssag for den unge Løjtnant, en fornøjelig Sportssag, blev ham fra nu af en Fædrelands- og Folke-

sag, som der var forbundet et Ansvar med. Følelser, som han ikke før havde kendt, gik igennem hans Bryst, Hvide-Blodet kom i Røre: Fædrelandet kaldte, Adel forpligter — nu vel, her var han med sit Hjerte og sine Hænder — — om han kunde faa Lykke til at gøre en sund lille Gerning for sit Folk!

I hvilket Maal hans Varme for Sagen dreves frem af Trangen til at faa fyldt Brystet med ny Luft, noget, der kunde spænde Sindet, og i hvilket Maal den endvidere skyldtes hans unge Hjertes Ærgerrighed, det var han næppe selv klar over — den menneskelige Ildhu er sammensat af saa mange uensartede Dele.

Vist var det, at der bruste en ny Kraft frem i ham, Digteriet blev for en Tid lagt til Side og Sindets Varme taget i Brug til manende Opraab i Bladene om Tilslutning til Skyttesagen, «denne for vort Folks aandelige og legemlige Opdragelse saa vigtige Sag». Og travlt fik han med at fare om i Landkredsene, hvor han oprettede Drenge-Afdelinger, drev paa med «Klasse-Skydning» og fik Ungdommen, baade Karle og Piger, til at tage den hidtil forsømte Gymnastik-Idræt op med Liv og Lyst.

Møller gik og gned sig i Hænderne.

Men den unge Fædrelandsven gik i Løn og tumlede med Tanker, som kun faa anede noget om. Ved Pulten i Bagboden, hvor han tilbragte en stor Del af Dagen, hørte han jævnlig Lyden af Gyngestolen ovenpaa. Denne evige dumpe Vuggen med

de samme Knirkelyde i Brædderne, de samme Bump af Foden, der satte af, hver Gang Stolen blev skudt i Sving, var ham en Lidelsens Musik.

Amalie havde faaet fat paa det fine Ord «Nimbus», som hun gjorde Brug af ved alle mulige Lejligheder. Der var f. Eks. en Nimbus om de to Stager, der stod med deres ranke, røde Lys paa Spillebordet i Jørgens Kammer.

Men Nimbus'en forsvandt, da hun en Dag tilfældig fik et Par lignende Stager at se i en Galanteribod paa Torvet og ved at spørge sig for hos Bodjomfruen, der var i Slægt med Frk. Rømer, fik opklaret den gaadefulde Hemmelighed.

Da hun saa erindrede sig Marie Rømers Stundesløshed og Bleghed ved hendes lille Gæstefærd og Jørgens sammenfaldne Tilstand efter hendes Bortgang, og hun desuden fik at vide, at Jørgen havde været i Vejle — den Købstad, der var Frk. Rømer nærmest — saa samlede hun sammen og gisnede. Det gik langsomt, men det gik.

Det var dog frygteligt, dersom det var saadan! Men det var saadan, det var det, det var hun saa vis paa.

«Jørgen, hvorfor har du ikke villet sige mig det?» spurgte hun en Søndag, da han sad og læste i en Avis.

«Hvad har jeg ikke villet sige?»

«Jeg ved det godt.» To klare Perler trængte sig frem i hendes brune Øjne. «Det med Stagerne.»

«Hvad mener du?»

«Jeg ved godt, at du var i Vejle.» Taarerne voksede, fyldte Øjnene og dryppede som to store Regndraaber ned paa hendes Kjole.

«Naa, og hvad saa?»

Hun tøvede lidt, Øjnene fyldtes paa ny. Hun lagde sig ned paa Knæerne: «Er jeg slet ikke noget for dig?»

«Nej», svarede han ærlig.

Hendes Mund tog til at bævre, ny Draaber randt, Øjnenes Lyspunkter skinnede sørgmodig i Vand, medens hun tavs og med Blikket rettet imod ham laa og ventede paa endnu et Ord, et lille venligt Jo efter det haarde Nej.

Det gik i ham med Medfølelse, han havde allerede rakt sin Haand ud for at tage hendes og sige hende et eller andet kærligt Ord; men i det samme rejste hun sig, gik hen til Vinduet og stirrede ud — maalløs, saa fattig, saa bedrøvet.

Men paa en Gang var det, som der kom en lille Djævel farende gennem Luften og ruskede i hende: «Og det taaler du?» Ganske uformodet vendte hun sig om og stødte frem i en halv arrig, halv fortvivlet Graad:

«Saa gaar jeg ogsaa lige op til Collin og siger, at jeg vil begynde at spille igen!»

«Ja værs'god,» brast det ud af ham som et Lettelsens Pust.

«Ja, du siger «værs'god» saa rask — han har kysset mig baade èn og to og tre Gange,» kom det som tre ubarmhjertige Dolkestød.

Skønt han vel ikke blev ubetinget glad ved denne Oplysning, der lod det gaa op for ham, at han ved sit Trolovelseskys havde faaet en Slags halv Collinsk Nektar af hendes Læber, lo han dog ad hende og spurgte, om hun troede, han brød sig det allerfjerneste om hendes Drilleri.

«Ja saa er det bedst, vi bliver skilt ad,» vedblev den unge Frue kækt. «Saa kan du gaa til din Side, saa gaar jeg til min.»

«Ja, lad os det.»

Ordene fløj saa let ud af hans Mund, ligesom baarne frem af en lille Latter; men over hans Hjerte lagde der sig i samme Nu et knugende Tryk.

«Jørgen!» lød det nu i en hel ny Tone, og hun brast i en ærlig Barnegraad. «Det var ikke min Mening; jeg vil ikke skilles fra dig, jeg skal nok være god, men du maa ikke have andre end mig, jeg kan ikke lide, at du har hende med.»

«Vær nu ordentlig, Amalie!» kastede han til hende i en streng Tone, der fik hende til at fare sammen.

Det gjorde ham ondt for hende, da han saa hendes Blik med dets Genspejling af hendes Angest og Raadvildhed.

Han sad en rum Tid og grundede over, om han skulde aflægge en fuld, ærlig Bekendelse for hende, eller han skulde . . . naa, hun var nok gaaet sin Vej.

Bare hun ikke fik i Sinde at fare sporenstregs ned til sine Forældre og . . .

Han sprang op og søgte efter hende i Sovekammeret, i Køkkenet, alle Vegne. «Amalie! Amalie!» Men væk var hun.

— — —

Mange Mennesker forundredes den Eftermiddag over at se den ellers saa glade lille Fru Bang styrte af Sted med rødgrædte Øjne ned ad Gaden.

Da hun kom inden for Døren i sine Forældres Bolig, brast hendes Sorg frem i et helt Skybrud af Taarer og Hulkelyde. Det var Meningen, at hun vilde have styret lige hen i Favnen paa sin Moder og udøst sin Smerte der; men uheldigvis var den Favn slet ikke til Stede, og hun maatte da nøjes med at hulke: «Aa, Far!»

Ole Konge, der lige havde faaet sin Midaften til Livs og var ved at tænde en af sine smaa sorte, drejede Hovedet og saa med vidt skilte Læber paa Datteren.

«Aa, Far, . . . jeg er . . . jeg er saa frygtelig ulykkelig!»

Hvad hun havde at fortælle, var snart fortalt; Ole, der var kommen i den Kraftstemning, som tre store Brøndum'er og et Par Carlsberger kan skrue frem, var ogsaa snart paa det rene med, hvordan den Sag skulde bindes op.

«Tør Vandet af Øjnene, Malle!» sagde han og tog sin Hat.

«Far, du vil da vel ikke gaa op til ham?»

«Nu kan du sætte dig, til din Mor kommer.»

«Du maa ikke, du maa ikke, Far! Du maa ikke!»

«Lad mig komme frem, Malle!»

Han gik med knyttede Næver op ad Gaden, hans Ansigt var blevet mørkerødt, som om Blodet i ham paa en Gang var blevet halv sort.

Pustende og med udspændte Næsehuller traadte han ind til Jørgen.

«Ingen Fortrydelse,» tog han fat. «Jeg hører, du er med paa Moden og har en udenoms ligesom andre fine Herrer.»

Den unge Mands Hjerte gik for et Øjeblik i Staa, som ved en brat Lammelse.

«Hvad mener Onkel?» fik han spurgt i en nogenlunde rolig Tone.

«Min kære Svigersøn og Løjtenant er ikke begavet med nogen stor Begavelse, hvad det angaar at forstaa en klar og rejæl Udtalelse.»

«Sigter du mig for Utroskab mod Amalie?»

«Naa, nu vaagner nok endelig de indvendige Organer.»

«Onkel!» Han maatte tie nogle Sekunder. «Hvis Amalie har fortalt noget i den Retning, saa har Amalie løjet!»

«Løjet?»

«Ja — løjet!»

Oles skaldede Hovedhud drog sig fremover. «Kan du sige dig fri for, at du i Sommer var ovre i Jylland og saa til hinde, som du ligger i med?»

Der var det pinagtige for Jørgen, at naar det

rigtig bruste op i ham, fik han Kvælnings-Fornemmelser og havde ondt ved at tale.

«Se'st du det!» stak Ole ham og nikkede.

«Onkel, var du ikke min Svigerfader, saa viste jeg dig Døren.»

«Tak for den! Jeg ved, hvor den er. Men nu skal jeg sige dig et Ord, min Dreng, som du længe har væ't trængendes til. Jeg er ingen fin Herre med Lorgnet og Silkehat til 15 Kroner, jeg kan nøjes med et Par Glarøjne til en Krone og en Tørv, som en anden har kasseret; men jeg mener, jeg er lige saa god Borger som du og alle dine storsnudede Kanutter, der gaar her paa Fliserne og kraner, og jeg er en Mand, der kan være baade mig selv og min Familie bekendt — jeg sa'e «min Familie».»

«Onkel, der er nogen!»

Ude paa Gangen hørtes Trampen og Gisp, Døren, der stod paa Klem, blev skudt tilbage, og Madam Konges forskrækkede Hoved kom til Syne.

«Men du milde, hvad er dog dette?»

«Jeg har ingen Fedteri-Historier med Kvindfolk paa min Samvittighed,» vedblev Ole. «Og jeg har ingen sorte Faar i min Familie, som jeg behøver at skamme mig over.»

«Ole, Ole, det er jo min Bror!»

«Det var en Gang, at du kom krybende ner til mig og svansede for Mønt, som du var bleven trængendes for,» vedblev Manden uden at bryde sig det mindste om, at hans Hustru stod og drog ham i Ærmet og tyssede paa ham. «Jeg sa'e Nej, fordi

at jeg ikke vilde være en Snydere og Bedragere mod mit eget Barn.»

«Lad nu det være godt,» bad Madamen.

«Saa kom du igen som en retskaffens Karl med Hensigter, og jeg og Mutter og Malle vi slog til.»

«I gjorde det maaske nødig?» indskød Jørgen, der for Resten var alt andet end oplagt til at indskyde noget.

«Nødig? Du siger nødig. Lad mig sige dig én Ting, min Dreng . . .»

«Far, Far!» bønfaldt Amalie, der havde staaet ude i Gangen og grædt, men nu kom farende med fremrakt Lommetørklæde.

«Havde vi vidst, hvad vi bagefter har kunnet stave og lægge sammen, angaaendes Forlegenheden for Mønten, og hvad hele Byen nu ved og snakker om, saa kan du være mukken om, min Dreng, at vi nok skulde ha'e holdt vores Tærskel ren for Familieskabet.»

Det jog med isnende Fornemmelser gennem den unge Mands Ryg. Ydmyget, kneblet, bleg som en Dødning satte han sig og hviskede mat: «Onkel!»

Den unge Kone, der havde staaet og vredet Lommetørklædet, spilede Øjnene op og saa spørgende fra den ene til den anden.

«Amalie,» gispede hendes Mand, medens Ole og hans Kone tog sig en lille privat Omgang henne ved Døren, «jeg har gjort fejl i, at jeg ikke har betroet dig noget om min Far, det har tynget saa

haardt paa mig . . . men du skal faa alt at vide.»

«Søde Jørgen, hvad er det, hvad er det?»

«Passer ikke, Mutter,» hørte de i det samme den vrede Mand sige, samtidig med, at de saa ham slaa Konens Arm til Side.

«Nu har jeg givet dig Recepten til den Salle, du skal smøres med herefter,» kom Ole Konges Slutningsord til Svigersønnen. «Farvel!»

De tre Damer nede fra Baghuset, Madam Lund og hendes Døtre, der nærede en levende Interesse for Jørgens og hans Hustrus private Sager, og som havde set et Glimt af Malles rødgrædte Ansigt og Madam Konges forvirrede dito, havde straks revet Overstykker og Hatte ned af Knagerne og taget Vejen i Hælene paa den unge Frue og hendes Moder, forvissede om, at der var sket en Ulykke, og lige saa forvissede om, at denne Ulykke vilde tage et skrækkeligt Omfang, dersom de ikke i Tide fik opredet dens Aarsager og ledet dens Virkninger ind i milde Afløbslejer. Netop som Ole gik ned ad Trappen, kom de stønnende med fremrakte Halse op ad den og mødte ham midtvejs, hvor de fo'r i ham med Fingrene: hvad der dog var i Vejen . . . hvad den stakkels lille Malle dog havde grædt saa bitterlig for?

«Kompraamiterede!» sagde Ole Konge og slog ud med Haanden.

Denne Meddelelse afnødte dem tre bønlige Blikke op mod den alstyrende, medens Ole tog Resten af Trappens Trin i faste Sæt og sprøjtede

en brun Straale ud i Luften uden at betænke, at den saare let kunde have truffet en lille søndagsklædt Pige, der stod uskyldig-glad og legede med sin Dukke forneden.

Aldrig skulde det træffe værre eller bedre, end at den ophidsede Mand løb lige paa Maler Rømer og hans Hustru, der var paa Vejen hjemad fra deres stille Søndagstur. Vild og hensynsløs, som han var, naar hans Blod var kommet i Oprør, tog han til i en hel Flok Menneskers Overværelse at overfuse de to Ægtefolk for deres Datters nydelige Opførsel med Maskepi og Skørlevned i dette Hus og siden paa andre Manerer.

Maler Rømer og hans Hustru hørte til disse pæne Smaafolk, der til Trods for Fattigdom og Kampe holder deres Hjem i en vis fin Stil, spiser Fedtebrød og drikker Skillingsøl for at kunne skaffe deres Børn en god Undervisning, lever selv tilbagetrukkent og stilfærdig, men gemmer en god Del Ærekærhed bag deres beskedne Ydre.

De to aldrende Mennesker stod og dirrede. Hvad var dog det, Ole Konge havde sagt? Deres Datter? Maskepi i dette Hus?

De saa op mod et af Vinduerne, hvor den unge Boghandlers blege Ansigt netop lod sig til Syne.

Men du gode Himmerigs Gud, hvad var dog dette?

Vaklende, af og til seende til hinanden, søgte de et Tilflugtssted i Portaabningen.

«Jeg vil vide, hvad det er,» erklærede Rømer fast. «Kan du ikke liste hjem alene?»

Konen gik ved Stok og havde ondt ved at klare sig uden Mandens Arm; desuden var hun saa spændt paa at faa opklaret Tingene, at hun umulig kunde vente paa ham, til han kom hjem; Enden paa den lille Forhandling blev da, at hun lukkede Laagen og satte sig paa Fodbrættet til Opgangen.

Et Stykke nede i Gaden havde Ole Konge et Sammenstød med den lille Emil Bang og en anden Dreng, der stod paa Flisen og fordybede sig i de Hemmeligheder, der puslede i et Lommeurs gule Maskineri.

«Væk fra Banen!» brølede Ole og brugte sine Næver som et Par Kofangere

«Hvad skal det sige?» Den lille iltre Kancelliraadssøn, der havde faaet et Stød af fire Knoer i Nakken, fo'r med knyttede Næver hen imod Ole.

«Nej se til ham, Skidtet!» haanede Ole. «Du kan gaa op hos din Bror og helse ham fra mig a', at den Slags Bær vanker der herefter til alle obsternasige Drenge, som kommer mig og Ole Konge paa tværs — danse og stejle mig!»

Ole sejlede videre, Drengen stod og dirrede. Hvad var det for en Hilsen? Rasende fo'r han af Sted op til Broderen.

Medens dette gik for sig, arbejdede Maler Rømer sig op ad Boghandlerens Trappe; aandepustende maatte han standse for hvert andet Trin, stod hver Gang nogle Sekunder og hvilede sig, tørrede sin

Pande, blev mere og mere stakaandet og maatte længe staa og gispe paa Trappegangen. At saadant noget skulde siges om Marie!

Stort Røre vakte hans Tilsynekomst paa første Sal, særlig blandt de tre Lund'er, der af hans forvirrede Øjne og spændte Ansigtsmuskler troede at kunne læse en Beklagelse over, at det hele var blevet opdaget.

Jørgen, der havde Rømers Smule Handel, og som nærede den største Agtelse for den gamle, pæne Mand, var vel den, der spilede Øjnene højest op; thi han kunde straks tænke, at Rømer kom for at kræve ham til Regnskab.

«Maa jeg . . . tale et Par Ord med Løjtnanten?»

Jørgen turde ikke føre Manden op i sit Værelse, da han vidste, at der var ti Øren, der vilde spidse sig og tage hvert Ord i Flugten.

«Vil De følge med,» bad han og førte ham ned i Bagboden.

«Det er min Datter,» tog Maleren fat. «Har De haft noget med hende at gøre?»

«Rømer, jeg troede, jeg kunde være fri for Mistanke af den Art.»

En lille mørkøjet Fyr, sprængrød i Hovedet, kom stormende ind, men blev vist tilbage af Jørgen.

«Det er Ole Konge!» satte Drengen i uden for Døren. «Jeg vil ikke taale det!»

«Bliv derude lidt!»

Efter en Snes Minutters Forløb traadte Rømer med opklaret Ansigt ud til sin Hustru.

Madam Rømer, der havde maattet staa Vagt ved Portlaagen for at holde en Flok smaa nysgerrige Næser ude, vendte sig febrilsk imod ham for straks at tage hans Ansigts Udtryk.

«Der er ikke noget, Mor; han havde haft hende i Tankerne, det vilde han ikke fragaa, han havde endogsaa været i Gang med at fri til hende, men saa blev det alligevel ikke til noget — hvorfor, det kender man ikke.»

Brystet gik paa Maries Moder. At tænke sig, at det havde været saa nær med Løjtnanten og Marie! Dersom ikke hun selv havde gaaet med saa mange Tanker om ham og Marie! Der kom en spillende Glans i hendes Øjne, Hænderne løftede sig Gang paa Gang: Du milde, at det havde været saa nær med Løjtnanten og Marie!

Drengen var faret ind til sin Broder. «Jørgen!» stødte han frem som et Gisp, «jeg hørte, hvad I snakkede om . . . jeg kom til at læne Hovedet hen imod Døren . . . men det gør ingenting, for jeg holder med dig, det gør jeg.»

«Hvad var det med Ole Konge?»

«Aa, jeg er rasende, knusende gal paa den Karl! Han gav mig et Stød i Nakken med Knoerne og kaldte mig en obsternasig Dreng . . . og dig med . . . og vi skulde herefter ha' Bær . . .»

Med en dump Klagelyd havde Jørgen kastet sig ind over Pulten og hørte kun lidt af, hvad Drengen stod og fortalte.

«Jørgen,» trøstede den lille Fyr, «det gør ikke

noget . . . det med mig . . . det er meget værre med dig; men det bliver nok godt . . . du kan jo bare skille dig af med Amalie.» Han tog til at rive i Broderens Jakke. «Hører du, Jørgen! Marie hun ta'r dig nok . . . Ole Konge skal vi nok bakse. Den Skaldepande, lad ham komme!»

Jørgen vred sig. Hvor skulde han holde det ud! Det trak sammen over hans Hoved fra alle Sider, hans Fader gik omkring med Forbrydermærket paa sin Pande — det Mærke, som alle Mennesker nu vidste Besked med — hans Moder laa og ventede Døden, hans Søskende gik og pintes af Skam og Sorg — ogsaa Søstrene havde faaet alt at vide, skønnede han godt — han selv var som oprevet indvendig, sønderbrudt, ulykkelig. Og nu prisgivet sin Svigerfaders Bøllemagt!

Da rørte en Haand ved hans Arm. «Jørgen . . .»

«Aa, Amalie, gaa op!»

«Jørgen . . .»

«Gaa op! siger jeg. Gaa op, gaa op! siger jeg.»

«Saa det siger du!» lød i det samme en tyk Røst inde fra Boden, og Jørgen saa en Hat blive slynget hen ad Disken.

Ole Konge havde i Mellemtiden gjort et Slag ned i Byen og havde paa denne Tur arbejdet sig op i et saa indædt Raseri, at Kamplysten havde drevet ham tilbage til Stedet.

«Saa du jager Malle ud!» Oles blanke Hoved-

hud drog sig fremover og pressede en mørk Sky af Furer sammen paa hans Pande.

«Jeg vil ikke tale med dig, Onkel . . . tjen mig i at gaa din Vej!»

«Tak! Det er anden Gang!» Ole gik hen imod ham og saa ham med sit rødlige Tyreblik lige ind i Øjnene. «Er der noget, du vil?»

«Far, Far!» tiggede Amalie. «Søde Far . . .»

«Gaa væk, Malle!» rasede Ole og hug hende til Side.

De fire Damer oppe i Dagligstuen havde hørt de stærke Røster nedenunder og kom nu brasende ned ad Trapperne. Da Jørgen hørte de dumpe Stød af deres Hæle mod Trappetrinene og mærkede Gulvet gungre, overvældedes han af en tung Magtesløshed og saa et graaligt Mørke sænke sig over Rummet.

Men ved at høre Oles fnysende Raaben, ved at mærke de varme Pust fra hans Mund og Næse og ved endelig at mærke et Par smaa Skraatobaksstænk paa sin Kind, var det, som der paa en Gang spændtes en rasende Kraft i ham.

«Tak dig i Agt, Ole Konge!»

«Slaa væk!»

«Menneske dog!» manede Madamen og rev sin Mand til Side.

«Du skulde ha' prøvet det, min Dreng!» satte Ole paa ny i og viste sin Svigersøn en frygtelig Kølle, «. . . . stejle mig, om jeg ikke skulde ha' givet dig en Forfriskning, saa dine Øjne skulde ha'

vendt sig i Hullerne og blevet siddendes med Rødderne udad!»

«Mand dog, Mand dog!» skændte Madam Konge endnu stærkere. «Saa vær dog fornuftig!»

Ja, han skulde nok være fornuftig, han var hverken fuld eller gal — «danse og stejle mig» — hun kunde bare pille af hjem, og Malle skulde de nok ogsaa blive enige om, der var ikke noget i Vejen, hvad det angik, naar hun bare kunde faa hinde Penge igen; hun skulde nok faa Lov at pakke sin Bylt og tørre sine Støvlesaaller og ryste Fingrene for al den Finhed, hun havde rørt ved i dette Hus. «Den Dag, at han flyr Malle hinde 15,000 tilbage og de 5000, hun har maattet smide omkring sig deroppe til Lysekrone og Brøsseltæpper og det hele, den Dag skal jeg og Ole Konge sige: «Kvit, Hr. Løjtnant!» og ta' Malle hjem i min lille Stue igen.»

«Hun skal faa dem!» bruste det ud af den unge Mand. «Hun skal faa hver Hvid og Skilling!»

«Godt, saa er Konderhenterne kvit.»

«Ole, er du dog rent aflave?» greb Madamen ind og skubbede ham til Side. «Kæreste Jørgen, vær dog fornuftig! Han ved jo ikke, hvad han siger.»

Jørgen havde i sin Ilterhed kastet et flot Løfte ud som en Trussel, der skulde tæmme den rasende Mand. Da Ole Konge virkelig syntes at blive en Smule betænkelig og lod Hovedskindet glide slapt tilbage, og da Madamen udbrød i Veklager over,

at Ole ikke kunde styre sit gale Sind, følte Jørgen sig med et som Stillingens Herre.

«Du talte før om min Far, Onkel . . . dersom du havde Anelse om, hvad jeg har lidt og lider ved den Historie . . .»

«Men du snakker ikke om, hvad hun der lider ved dit Fedteri med den anden.»

«Styr din Mund, Onkel Ole, eller saa sandt jeg staar her, jeg kaster dig paa Hovedet ud af Døren!»

Drengen, der hele Tiden havde staaet og dirret med knyttede Hænder, satte det ene Ben frem og stod paa Spring som en Tigerkat.

Amalie var bleg som et Lig, de andre tre Damer stirrede paa Jørgen og drog sig rædselsslagne ud af Døren.

Den stærke unge Mand stod rank og mandig midt i Rummet og saa med et lynende Blik ned paa det røde Skaldehoved, der nu, da Rusen var ved at dunste bort, syntes ligesom at dukke sig.

Han tilstod, at han havde gjort fejl i at byde Amalie ind paa et Liv her i dette Hus; men hun havde vel ikke stort at lade ham høre, da hun selv erkendte, at hun havde gaaet og lokket med Øjnene.

«Jørgen dog!» gispede den unge Kone; hun maatte holde sig ved Dørkarmen.

«Ja, det gjorde du. Og alle I andre, de tre derhenne indbefattede — slog I ikke Kreds om mig og lokkede og snadrede for at fange mig?»

«Naa naa naa, Jørgen!» tyssede Madam Konge.

«Og her har I gaaet og kroet jer over Familieskabet og staaet i Række ved mine Vinduer og hilst hovent ned paa jere Omgangsfæller fra Fiskergade, naar de gik forbi.»

«Du milde Verden!» lød det inde i Rummet ved Siden af, samtidig med at der hørtes Klaps af en hel Mængde Hænder, der smækkede sammen.

«Men nu skal det have Ende,» forsikrede han. Hidsigheden havde skudt et vildt Stor-Mod op i ham. Han skulde vise, at han evnede at gøre Udveje for en Løsning, en Omvæltning, en Sprængning af hele dette dumme, fortvivlede Liv. «Og gaa saa, hvorhen I vil — ad Bloksbjærg til med jer alle sammen!»

XV.

Det var i Avgust, Skyttesagen laa stille, ogsaa i Bogladen var der Stilhed, Varmen bølgede gennem Gaderne, hedt og uroligt var den unge Mands Blod.

I al Hemmelighed gik han og gjorde sit Bo op, ikke fordi han egentlig mente noget med denne Opgørelse, men fordi — ja fordi han dog kunde have Lyst at se — —. Men det Udslag, han kom til, var rent ynkeligt. Hvad var der at gøre? At tænke paa at skaffe et Laan paa en Snes Tusende Kroner var det rene Vanvid.

Den eneste Trøst, han havde, var, at den brede Trussel, han i sin Ophidselse havde slynget Ole Konge i Synet, syntes at havde jaget en vis Uro i Livet paa hele Konge-Flokken. Men det var en tynd Trøst.

Da fik han at vide, at en Broder til Møller, en ugift Grosserer i Hovedstaden, var afgaaet ved Døden og havde efterladt sig en Del Penge. Hvem vidste, om der ikke her var Skimt af noget!

Men alle hans Skilsmisseplaner var, naar alt

kom til alt, kun Bevægelser paa hans Jegs Overflade; han følte godt, naar han gik til Bunds i sit Indre, at selv om han stod med ti Tusinde Kroner i hver Haand og Amalies Ja i sit Øre, saa vilde han dog vakle; thi det var, som Fru Hahn havde sagt: der sad et Skriftsted i ham, der sad mange Skriftsteder i ham, der sad en Gudsfølelse, som var hans Livs Grundfølelse.

Det var ikke mange Ord, de to Ægtefæller talte med hinanden. For sin Faders Brøde havde Jørgen gjort Rede med nogle faa Ord; men Amalie syntes ikke at have Evne til at se det forfærdelige i den, eller maaske lammedes hendes Dømme-Evne af hendes Sorg.

Der var kommen noget opskræmmet i Amalies Væsen, en Slags Barne-Forfærdelse, der fik hende til at ryste, hver Gang hun hørte sin Mands Trin i Gangen. Det kælne var borte, det indsmigrende, hundehvalpsagtige i Væsen og Lader var som trængt tilbage i Angest; hvert Blik, hun sendte ham, talte om ængstelig Respekt.

Det havde været et efter hendes Evner højst omfattende Arbejde, der efter hin skrækkelige Dag var blevet udført i hendes trange Hjernegange. Uafbrudt havde hun været sysselsat med at gætte, med at veje Minder og Smaatræk fra Jørgens og Maries Fortid og med at sammensætte Fremtidsmuligheder.

Der var to Hovedfølelser, der tørnede sammen i hende: Medlidenheden med sit eget stakkels svegne

Menneske og Angesten for, at Jørgen nu rent skulde sparke hende fra sig. Hun kunde ligge ved Sofaer og Stole og rokke med Kroppen og græde saa bitterlig ved Tanken om, hvor gruelig meget hun dog maatte lide, hvor frygtelig stygt Jørgen havde baaret sig ad imod hende — hende, der dog havde været saa god, saa god imod ham.

Men Tanken om hans Adfærd veg lidt efter lidt til Side og gav Angestfølelsen fuldt Raaderum.

Det var første Gang i hendes Liv, at der blev rørt op i hendes lille dovne Person, og det var, som der paa en kort Tid foregik en Omdannelse af hendes pjattede Kærlighed, som der skød sig en hel ny Varmestrøm frem i hende — nu, da hun stod Fare for helt at miste ham. Der var Dage, hvor hendes Hengivenhedstrang slog sammen om ham med en ildfuld Inderlighed, der virkede tilbage paa hende selv som Angest og Gru: hun vilde ikke miste ham, hun vilde ikke.

Lidt efter lidt kom hun ind paa selv at tage sig af sit Hus. Længe før Morgensolen lyste paa St. Povlskirkens Guldkugle, var hun paa Benene og tog fat med sine røde Hænder i Køkken og Stue. Naar Jørgen kom op og saa, at Værelserne var i Orden, og at hun selv stod ved Kaffebordet med sin rene, hvide Morgenkappe, pyntet med en fiks lille blaa Sløjfe, da kunde han ikke nægte, at han stemtes til et vist øjeblikkeligt Velbehag.

Det kunde gøre ham saa ondt for hende, han kunde sidde ved Bordet og sige sig selv, at han

burde give hende en Tak, fordi hun nu tog sig saa godt af alting; men han var ikke Mand for at faa en Lyd over sin Tunge, thi han vidste, at i samme Øjeblik, som han sagde et venligt Ord, vilde hun briste i Graad og komme og dumpe ned ved hans Knæ og fortælle ham, hvor frygtelig meget hun holdt af ham.

Endelig fik han en Morgen sagt hende et Par paaskønnende Ord.

Men hun kom ikke hen og kastede sig ned for ham, hun satte sig stille og rørte i sin Kop og lod sine Taarer dryppe.

Synet af dette stille-sørgende Aasyn blev ved at staa for ham den hele Formiddag. Ved Kaffen om Eftermiddagen tog han hendes Haand og drog hende ned paa en Stol ved Siden af sig.

«Lille Amalie, vi har det ikke godt sammen.»

Atter fyldtes hendes Øjne med Taarer; men hun sad rolig og saa ned.

«Jeg ser godt, at du lider,» blev han ved. «Og du maa tro, det er pinligt for mig at se det!»

Da det ikke lod til, at hun vilde sige noget, maatte han føre Ordet alene. Hun maatte tro — sagde han — at han selv havde det svært, for hun vidste jo, hvordan det var med ham; han havde kæmpet, hvad han kunde, for at kue sine Følelser, han kæmpede hver eneste Dag, hver eneste Nat, men hvad hjalp det? Lidelse — og kun Lidelse.

«Dette Liv er jo ikke til at holde ud for os to, lille Amalie.»

Hun hævede Blikket og saa igennem Taarer paa ham. At han selv led, det vidste hun, det havde hun hørt paa hans vaandefulde Suk, naar han om Natten — ofte til Kl. 2, 3 — laa og kastede sig fra den ene Stilling til den anden, det havde hun set paa ham om Morgenen, om Middagen, om Aftenen. Og havde hun ikke set det før, saa saa hun det nu, saa det paa det skarpe Ansigt, Øjnenes dybe Smerte.

«Vil du bare love mig, Jørgen, at du vil prøve det med mig en Tid endnu?»

Hendes bedrøvede Øjne og det rørende i hendes naive Bøn gjorde et dybt Indtryk paa ham.

«Jeg vil love dig mere, Amalie, jeg vil love dig, at jeg skal kæmpe som en ærlig Mand mod mig selv. Og saa for Resten faar vi stille alt i Guds Haand.»

De Taarer, der stod i begges Øjne, og de Ord, der var talte, var det ægteskabelige Lønkammers Taarer og Ord; men der var to fremmede Øren, der havde hørt Ordene ved Døren, og to fremmede Øjne, der fik Taarerne at se; Ørerne var Tjenestepigens, og Øjnene var hendes Byfælle, Niels Erhardts.

Den unge Gaardmand var kommen med sin sædvanlige Frejdighed i Blikket og havde allerede lavet en Kno til for at banke paa Døren; men da havde Pigen hvisket:

«Jeg tror, du skulde helst vente lidt.»

«Hvorfor det?»

«Jo for —» Mariane skuttede sig og drog Rynker paa Næsen.

Da forstod Niels Erhardt hende; men i Stedet for at agte paa hendes Ord gav han hende et Svip over Næbet: «Se se til den Jomfru Luresvans, gaar hun og limer Øret til Døren!»

Det var dog med en vis Varsomhed, han traadte ind til de unge Folk, og da han saa de fire vaade Øjne og de to Lømmetørklæder, som blev førte op til Øjnene for at give dem det lille raske Strøg, der skal sige: «Ingenting i Vejen», blev han i første Øjeblik lidt underlig om Hjertet, men fik snart Næsen til Vejrs: «Naa, I sidder nok ogsaa og nyser . . . jeg gaar med saa megen Kuld', at jeg knap kan se ud af Øjnene. Goddag, Bang! . . . Nej bliv De kun siddende, Fru Bang; det er ikke andet end nogle gamle Ekserser-Geværer, jeg skulde snakke om.»

Amalie gik alligevel. Hun kunde ikke lide «den Bonde»; han var altid saa rask paa det over for hendes Mand, som dog var Løjtnant og Borger.

Niels Erhardt drog de lyse Øjenbryn til Vejrs og saa i nogle Sekunder undersøgende paa sin Ven.

Jørgen blev urolig. «Sid ned! Jeg har faaet Brev fra Overbestyrelsen om Geværerne . . . jeg skal hente det.»

Medens Jørgen var nede i Bagboden, kom Niels Erhardt i Snak med Fruen, som han kaldte ind.

Hun saa bedrøvet ud og kunde næsten ikke tale.

«Fru Bang!» Han tog hendes Haand. «De skal komme ud til os; jeg har saadan en god Kone.»

At han gik med en hel Del «Kuld'», saas nu paa hans Øjne, der fik et stærkt forkølet Udseende. Amalie stirrede forbavset paa ham.

«Hun kan saadan snakke for Folk, ogsaa for mig, naar der er noget, der værker indvendig. Kom ud til os!»

Dette Blik og denne varme, gode Klang i Ordene kunde den lille Frue ikke staa for.

«Tak, Niels Erhardt! Det er rigtig pænt af Dem ogsaa at tænke paa mig; min Mand holder saa meget af Dem.»

«Jeg tror, vi skal slutte os rigtig sammen, vi fire. De kan tro, De vil synes rigtig godt om min Kone; hun er saadan en god Kone.»

Niels Erhardt og hans Kone, Karen Kirstine, der godt kendte Grunden til Misforholdet mellem Jørgen og hans Hustru, blev fra denne Dag et Par trofaste Støtter for disse. Niels Erhardt havde lige saa ondt af Amalie som af Jørgen og sendte ofte sin Kone op med Markblomster og godt Humør til den unge Frue. Og da Amalie lærte den unge Gaardkone rigtig at kende, blev hun helt indtaget i hende: hun var virkelig saa sød; og tænk, hun havde Ismejeri og kogte Mad i en Høkasse og kunde sidde og tale med Jørgen om Darwin og Georg Brandes — hvad det nu egentlig var for none. Der var virkelig saa rart nede hos Niels Erhardts, ogsaa rigtig pænt; man mærkede jo nok, Niels Erhardt og

Karen Kirstine de var Bønder, de sagde f. Eks.: «nør»: «Skal vi gaa lidt nør i Pilehaven?» Men hvad — man kunde jo ikke forlange, at de skulde tale dannet og sige «ner».

Rigtig fornøjelig at se, hvor oplivet Jørgen blev, hver Gang de var ude hos Niels Erhardts, eller Niels Erhardts var oppe hos dem.

— — —

«Prorrr!» standsede Gaardejeren en September-Søndag sine to brune uden for Boghandlerens Port. Hans Kone og Svigerinde og en ung Landbrugs-Kandidat, Svigerindens Forlovede, sad bag i Bænkevognen, hvor en stor, firkantet Kurv ogsaa havde Plads.

Oppe i det aabne Vindue kom et Kvindehoved med en bredskygget Sommerhat til Syne: «Vi er færdige — Goddag, Goddag! Nu kommer jeg.»

Ud fra Porten kom den unge Boghandler med et spættet Tæppe paa Armen og to Cigarer i Haanden. «Naa, skal det saa gaa løs! Værs'god, vil du ryge?» (De var blevne Dus).

«Nej Tak, det er galt med Maven, jeg tør ikke.»

Amalie krøb op til Kvinderne og Kandidaten, medens Jørgen tog Plads paa Kuskesædet hos sin Ven.

«Hvad er der i Vejen med Maven?»

«Aa, jeg ved det ikke; der har vist været et politisk Møde i den i Nat, for der har været saadant

et Spektakel i den, saa jeg næsten ikke har faaet lukket et Øje.»

Jørgen brast i Latter, og straks var Lunet oppe.

Saa et Svip og af Sted ud under den store, klare Efteraarshimmel, ud mellem Stubmarker og gennem drømmende Skove, hvor Egernet og Skovskaden hoppede mellem Grenene.

Niels Erhardt var slet ikke rask, var desuden trykket af økonomiske Sorger; men han havde sat sig for, at Dagen skulde være en Glædesdag for de to Købstadmennesker, der saa sjældent kom ud sammen.

«Jeg ved ikke, hvad det er for nogle Maver, Folk har i vore Dage,» klagede Kandidaten. «De gamle Bønder de kunde gerne gaa og gnaske Smaasten og Sømstumper i sig, uden at det gjorde dem noget.»

Niels Erhardt mente, at der skulde opdrages en hel ny Slægt. Gymnastik — Gymnastik! Han vilde selv være med at springe nu; de havde faaet saadan en dejlig Hest hjemme i Kredsen.

Der blev spist og drukket i det grønne, der blev sprunget Buk og fyret med Grankogler.

Et Køretøj med en lille bitte Kusk og en ældre Dame kom rullende oppe paa Vejen en Snes Alen fra Skrænten, hvor de havde lagt sig. Jørgen rejste Hovedet.

«Goddag!» hilste Madam Rømer ned til Flokken og nikkede. «Goddag, Goddag!» vedblev hun at nikke.

Nu huskede Jørgen, at Madam Rømer var en Søster til Skovfogden, som Niels Erhardt havde staldet ind hos.

Amalie sad og saa paa sin Mand, der var bleven tavs og forstemt.

Heldigt var det, at Niels Erhardts Mave paa en Gang blev fuldkommen rask. Et Spjæt med Arme og Ben, og der stod han med Fingrene ved Hatteskyggen: «Hr. Formand, vi skal paa Embedsrejse! Du har vist aldrig set 10de Kreds's ny Skydebane . . . kom lad os springe derned, den er hernede ved Hjortesøen.»

Jørgen og Niels Erhardt gik, de to unge Forlovede stak sig ogsaa til Side, og der sad saa de to Koner ene.

Amalie lagde sit Hoved ind til den unge Bondekones Bryst og faldt i Graad.

Karen Kirstine klappede hende paa Ryggen. «Jeg ved det nok. Men De maa ikke sige noget til ham for det, for han kan jo ikke gøre ved det.»

«Det er saa — frygteligt. Jeg ved ikke, hvad jeg dog skal gøre. Jeg kan somme Tider blive saa forbitret baade paa ham og hende.»

«Det nytter ikke; De skal snakke rolig til ham.»

«Jeg gaar jo ogsaa og tvinger mig og gaar og er saa god ved ham.»

«Ja — man kender det jo ikke; kanske De netop gaar og hænger for meget over ham, saadan med Hænderne om Halsen.»

14*

«Nej, det gør jeg ikke mere, jeg tør ikke.»

«Jeg tror, De skal bare lade som ingenting og se at gøre Hjemmet saa godt for ham som mulig; det siger ogsaa Deres . . .» hun standsede brat, som om hun greb sig i en Fortalelse. (Sagen var, at Kancelliraadinden havde haft fat i Karen Kirstine og bedt hende og hendes Mand gøre alt, hvad de evnede, for at faa jævnet det hele hen paa en god Maade; det var da ogsaa hende — Fru Bang — der havde faaet sat denne Skovtur i Værk).

«Jamen det gør jeg,» faldt Amalie ind; «jeg gaar og støver af og pynter og hygger hele Dagen igennem og gør mig virkelig saadan en Umage med at lave god Mad; og saa alligevel — —»

«Nu skal De ikke græde. Saadan noget det gaar over, det sætter sig med Tiden.»

«Det er saa frygteligt! Og saa har jeg dog tit saa ondt af ham alligevel; for jeg kan se paa ham, at han er saa ulykkelig med mig.» Der kom et Par ny Stød af Graad.

«Det er han slet ikke. Jeg ved fra Mariane, at han kan ikke taale, at der bliver sagt et ondt Ord om Dem.»

«Har hun fortalt det?» Den unge Frue fik paa en Gang Liv i Øjnene.

«Ja, det har hun. Det er Sandhed. Og da han var ude hos os forleden Dag, og vi sidder saadan og snakker om Hjemmet og saadan, saa siger han lige med et: «Ja, vi maa takke Gud, Niels Erhardt, at vi har faaet saadan to gode Koner, hvad der

saa ellers kan være i Vejen.» Det sa'e han. Det er Sandhed.»

«Aa Gud ske Lov da!» Efter de tunge Taarer kom en lille lettende Glædesgraad.

«Og vi Koner, vi kan sige: Gud være evig takket, at vi har faaet saadan to gode Mænd, der ikke gør andet, end hvad de ved, der er rigtig for Gud og Mennesker!»

«Ja — — Gud ske Lov, det ved vi.»

«Noget er der i Vejen for alle Mennesker, det er der ogsaa for mig og Niels: vi sidder saa daarlig i det og ved ikke, hvor længe vi kan holde os, og det er saa gruelig for os at tænke paa, at Niels han skulde komme til at gaa fra sin Fødegaard.»

«Men dog, er det saa galt?»

«Ja, det kan ikke være stort værre, end det er. Vi mistede jo de mange Penge forgangent Aar, da min Bror han maatte gaa fra Stedet, og vi har ogsaa haft Uheld med os paa andre Leder. Jeg er saa tung i Sindet for Niels's Skyld. Men Niels han er saadan et godt Menneske og forstaar saadan at vise baade sine egne og en andens Tanker opad, og saa gaar det.»

«De er en lykkelig Kone, Karen Kirstine.»

«Ja, det er jeg, og jeg takker Vorherre hver evige Dag for det. Naar Niels han kommer hjem fra Marken og lægger sine Hænder paa Akslerne af mig og ser paa mig og siger: «Vi holder sammen, vi to!» — saa kan jeg næsten ikke lade være at græde af bare Glæde.»

De to unge Forlovede, der havde siddet med Armene om hinanden paa en Træstub bag nogle Hasselbuske og talt om deres tilkommende Hjem og al den Sol, der straalede over deres Fremtid, kom tilbage til Skrænten og lagde sig atter hos de to Koner. Ogsaa Niels Erhardt og Jørgen kom tilbage. Hvad de havde talt om, var ikke saa godt at vide, men Jørgen havde faaet et helt nyt Ansigt paa og talte ivrig med sin Ven om en Kapskydning mellem alle Amtsforeninger i Landet.

Niels Erhardt tog sig til Maven og vred Mund.

«Er det galt igen?» spurgte hans Kone.

«Ja, der er Møde igen i Eftermiddag; jeg kan høre, de raaber «Bravo» dernede.»

«Det er dog rigtig kedelig.»

«Aa hvad, lad os bare ikke bryde os om det; vi er komne i Skoven for at more os. Op med jer, og lad os faa en ny Leg i Gang!»

Fuld af Liv og Løjer var den unge Gaardmand, det gule Krøllehaar bruste ud under Hatteskyggen, Øjnene straalede.

«Kom nu her! Nu tager hver sin i Haanden, og saa ser vi, hvem af os der er de skrappeste til at holde ud.»

Tre unge Par susede af Sted hen over Engen . . .

— — —

Det blev rødt inde mellem Træerne i Vest. Ja nu var det nok snart paa Tiden.

Niels Erhardt slog med Haanden ad Jørgen:

«Nej vist ikke, I behøver ikke at gaa med tilbage til Skovfogedgaarden, jeg skal nok komme med Køretøjet; vi kører en hel anden Vej hjem.»

Paa Hjemturen i den klare Maaneskinsaften sad de to Skyttefæller og lagde Planer for et ihærdigt Vinterfelttog med Gymnastik og Foredrag i Kredsene.

«Dygtig med Gymnastik, dygtig med Gymnastik!» drev Niels Erhardt paa. Den gi'r ranke Nakker og Mod under Vesten.»

Langt gik Blikkene ud til alle Sider i den klare Septemberluft, Maanen lyste i Noret fjernt ude, Købstadens Kirke og Dampskorstene tegnede sig skarpt mod den messingule Vesthimmel, over Landsognets Enge i Syd stod en blaalig Maanedis.

«Dog en velsignet Aften!» udbrød Niels Erhardt og saa sig om med de straalende Øjne. «Saadan maa det have været nede i Sorø, naar Ingemann han gik og digtede sine Aftensange . . . skal vi ikke synge?»

«Fred hviler over Land og By,
ej Verden larmer mer . . .»

klang det i Kor fra de seks unge Røster. Hestene gik i Fodgang, Hjulene skar sig med en næsten uhørlig Knasen igennem Gruset. Jørgens klare Stemme, der kunde høres gennem Koret, bragte mere end én vejfarende til at staa stille og lytte; selv var han saa grebet af Aftenstemningen og af den Fred, der dalede fraoven ned over hans Tanker, at hans Øjne duggedes og saa fine Regnbueskær i Luften.

Og da Vognen saa atter holdt ved Boghandlerens Port, tog Jørgen sin Hustru i sine Arme og svang hende ned paa Brostenene.

«Og nu hjertelig Tak, I kære Venner, for den friske og fornøjelige Dag!»

«Ingen Tak, ingen Tak!» Niels Erhardt rystede begges Hænder: «Kom snart ud til os! Vi har modne Æbler og modne Kyllinger og fire Stuer fulde af Humør.»

Saa et Svip med Pisken og af Sted igen. Ved et aabent Vindue paa det lille gule Hus i Havnestrædet stod Marta og saa ud. Idet Vognen rullede forbi, hilste Niels Erhardt med Pisken og raabte: «Hils Deres Mor! Det har været en rigtig frisk og fornøjelig Dag, det sa'e Løjtnanten selv!» Og Karen Kirstine og hendes Søster viftede med Lommetørklæderne: «Hils, hils!»

Den Aften var der i det lille gule Hus to fine Kvindehænder, der foldede sig med usædvanlig Inderlighed:

«Tak, o Gud, for denne gode Dag!»

XVI.

Efteraarets Glæder var i fuld Gang. Lystig gik det med Teater-Løjer, Oplæsninger og Bugtalerkunster. Sang- og Musikforeningen gav Koncerter i Realskolens Gymnastiksal, i Skovhallen polkerede Bodsvende og hvide Piger, og hjemme i Husene gik det løs med Middags- og l'Hombreselskaber, medens Postgaardens Stamgæster sugede af deres store Glas og satte Byraadets Dumheder i den rette, vel fortjente Belysning. Ø—h!

Overalt i Købstaden drøftedes endnu Rygterne om Bank-Skandalen og de lækre Nyheder fra Storgade. Disse sidste, der var dobbelt tiltrækkende for Nyfigenheden, derved at de endnu dækkedes af Uklarhedens Slør og gav Indbildningskraften Spillerum for de vildeste Gisninger, virkede som læskende Druer i alle nyhedstørstende Munde og fik mange dydige Øjne — især antike Kvindeøjne — til at dreje det hvide op mod Himlen.

Hvad Jørgen havde frygtet, skete: hans Fader fik sin Afsked som Kasserer.

Ja, fortalte den gamle Herre ude i Byen, han havde holdt ud, saa længe han kunde, men Øjnene — Nerverne — —. Nu maatte han nøjes med et Slags Overtilsyn — em! — et Slags Overtilsyn med Budene og Afskriverne og selv i en snæver Vending tage Pennen, naar de andre ikke kunde klare sig.

Som i gamle Dage traadte han om Aftenen ind i Postgaardens Klubværelse med al sin Selvfølelses Stramhed i sin Nakke, hilste med en naadig Haandbevægelse paa sine Kendinger og satte sig med et langt «A—h!» og en Mine, som om han havde en stor Kapital staaende i Banken.

At han nu kun sjældent havde Penge til Aftenens fugtige Nydelser, gjorde intet Skaar i hans Velbefindende; thi der var i denne gode lille Stad, som der er i alle andre gode smaa Stæder, velvillige Sjæle, der satte en Ære i at faa Lov at tylle Toddyer i en Kancelliraads Hals.

Stundom kom Kancelliraaden ind i Bogladen for at faa en Cigar el. lign. Han var altid rank og stram og lod sin Fornemhed virke sjæleslaaende paa Lærlingen. Men Jørgen saa, hvad ingen anden saa: de Blink af Skyhed, der kunde glimte bag Brillerne.

Det var et forunderligt Forhold, der havde udviklet sig imellem Fader og Søn, et Slags stumt Krigsforhold, der var pinligt for dem begge, fordi Blodet i dem begge begærede Fred.

Men det var forholdsvis faa Tanker, den unge Mand nu skænkede sin Fader; hans Sind var saa opfyldt af det andet — det, der skulde trænges til-

bage i Glemsel, men som daglig sprang frem i tusinde Tanker.

En Morgen kom han til at se Amalie staa og sysle med et Arbejde ved Spillebordet i hans Værelse. Hvad kunde det være? Han gik nærmere. I det samme drejede hun sig til Siden, vistnok for at fange Lyset bedre — — der stod hun med en Taare rindende ned ad Kinden og tørrede Støv af den ene af Stagerne.

Han listede sig bort; men senere op paa Dagen saa han Lejlighed til at fjerne Stagerne, og de kom ikke mere til at staa paa hans Bord.

Hendes Hoved skulde i Reglen have god Tid til at gøre en Tanke færdig, og hun fik da heller ikke lavet nogen i Stand den Dag; men hun maa om Natten have tumlet saa ihærdig med det skete, at hun fik formet en Gætning; thi næste Dag gik hun og saa paa ham med en stor, ærbødig Taknemmelighed i Øjnene.

Saaledes gik de en Tid og drev stumt Spil med hinanden, snart med Øjne, der frittede, snart med Handlinger, Smaatræk, der sagde mere end Ord.

Der kunde glimte en egen lurende Fryd i den unge Kones Øjne, og naar hun var ene, kunde hun folde sine Hænder og se op mod Himlen: «Aa Gud give, Gud give . . .!»

Men saa kom der en Aften, da der atter kom Uro i Lejren. Jørgen sad og kiggede i et af Byens Blade. Ved at læse en Dødsmelding fik han en

Fornemmelse, som om en Haand greb om hans Hjerte.

Amalie, der i Forvejen havde læst Nyheden, og hvis Slutnings-Evne i dette Tilfælde havde været ualmindelig adræt, sad og iagttog ham med urolige Øjekast.

Han havde ladet Avisen synke ned i sit Skød og sad i Tanker og saa ned for sig: Nu vilde hun altsaa komme hjem — om nogle faa Dage vilde han staa Ansigt til Ansigt med hende og se ned i hendes dybe, bedrøvede Øjne.

Han rejste sig og gav sig til at gaa frem og tilbage paa Gulvet, stadig tavs. Det gik igennem ham med Anelser og Spørgsmaal, det tynde Lag af Forsagelse, der havde dannet sig over hans Kærlighed, bølgede som ved en indre Rystelse.

Om Natten laa han i Kamp. Var det rigtigt, at han gik med til Jordfæstelsen? Han vidste jo dog godt, at det, der ulmede i ham, den aldrig slukte Grube-Ild, vilde blive pustet op igen ved et Møde med hende.

En stikkende Uro pinte i de følgende Dage den unge Hustru; hver Gang hun saa sin Mand, blev hun stakaandet.

Da de paa selve Jordefærdsdagen sad ved Frokostbordet, og han lige skulde til at rejse sig med det sædvanlige korte: «Tak!» spurgte hun:

«Skal du til Begravelse?»

«Ja,» svarede han og rejste sig. «Du ved jo godt, at Rømer var en af mine Kunder.»

«Maa jeg gaa med?» Stemmen dirrede paa Grænsen af Graad.

«Vil du passe paa mig?»

Et Barns ærlige Svar perlede i hendes Øjne.

«Hvis du har nogen Frygt i den Retning, saa værs'god!»

Det var, som hun blev helt rørt af Taknemmelighed over, at hun maatte gaa med og passe paa ham.

Da de gik op ad Gaden — hun med en Krans paa Armen — og videre ud mod Kapellet paa Kirkegaarden, var han næsten glad over, at hun var med; han vilde nu hele Tiden have sin Samvittighed i Nærheden, og det, at hun gik ved hans Side, kunde tage sig ud som en Erklæring til Byen om, at de gik her i fuld Enighed og foragtede alle Rygter.

Kun en lille Skare Mennesker var samlet i Rummet, hvor Kisten stod. Fire Kvinder sad ved Væggen til højre, en halv Snes Mandfolk til venstre.

Han lod Blikket fare op og ned ad Kvinderækken og fik et ubestemt Indtryk af en hel Mængde sort Flor; men — — hun var der jo ikke — jo jo, der! En smertefuld Glæde tog ham i Brystet, da hun drejede Hovedet om, og han genkendte det fine Ansigt med de klare, vidunderlige Øjne.

Han satte sig ved Siden af en Malersvend. Kun for én Tanke havde han Plads, én stor, altbeherskende Stemning. Og denne Stemning fik Tiden

til at staa stille, saa der gik en halv Time af hans Liv, som han intet vidste om.

To Øjne var der, to brune Barneøjne, der fulgte enhver af hans Bevægelser og saa ind i hans Hoved og ind i hans Bryst.

Marie, der hele Tiden havde siddet med Blikket mod Gulvet, bleg og taareløs, fik først Øje paa Amalie, da Kisten blev baaret ud. Grebet af den Taknemmeligheds-Følelse, som ethvert Træk af Deltagelse skaber i et sørgende Hjerte, tog hun med begge Hænder Amalies Haand og trykkede den, hvilket havde den Virkning, at den lille Frue blev tumlet om i et rent uforstaaeligt Virvar af Følelser og maatte sætte sig og holde paa sit Hjerte.

Da Folk sagde Farvel ved Graven, magede Jørgen det saaledes, at han og Amalie blev nogle af de sidste. Det Øjeblik, da et Par Kvinder tog Afsked med Enken, nyttede han til at give Marie Haanden. Og der stod han saa og saa ned i de dybe, bedrøvede Øjne; hans Tanker forvirredes, det var, som han blev draget ned i hendes Væsens bundløse Dyb.

Men saa klaredes hans Hoved igen, og med et roligt Farvel vendte han sig og gik.

Ved Siden af ham havde der staaet en lille forgrædt Frue, der havde fulgt Optrinet med spændte Nerver. Hvad hun tænkte og følte ved at se de Linier af Lidelse, der aftegnede sig i de to Menneskers Ansigter, er ikke godt at vide; hun sagde

intet, ja evnede end ikke at udtale Ordet Farvel, da hun gav Marie Haanden.

Men i Jørgens Hjem skete der samme Eftermiddag noget, som, han aldrig havde troet, kunde ske. Og det, der skete, var, at et enfoldigt, bedrøvet Hjerte ofrede sig af Kærlighed for to Menneskers Lykke.

«Jørgen — —» kom det stille. «Jeg ser nok, hvor svært det er for jer begge to.»

Han saa paa hende, som om han ventede noget mere.

«Og jeg indser,» blev hun ved, «at du kan ikke holde det ud i Længden . . . saadan som det er.» De sidste Ord kom i utydelige Lyde.

«Ja hvad mener du da, lille Amalie?«

Hun sad og aandede tavs i nogle Sekunder. Saa fik endelig de bævrende Læber frem, hvad hun vilde sige:

«Jeg vil nok — — skilles fra dig.»

Han fik Taarer i Øjnene og tog begge hendes Hænder: «Amalie, du er saa god.»

Men hvad skulde han ellers svare hende? Han blev rent fortumlet i Hovedet og vidste ikke, hvordan han skulde tage Sagen.

«Aa Amalie, det hele er saa indviklet, saa svært», kom det saa lidt efter. «Jeg har desuden ikke dine Penge.»

Han havde i enkelte Øjeblikke, naar det lykkedes ham at faa trængt sin Gudsfølelse til Side, tænkt sig Muligheden af den Ordning, at han aarlig

betalte hende en vis Sum i et længere Tidsrum; men denne Mulighed havde han i Grunden slet ikke selv troet paa; thi han havde endnu adskillige Aar tilbage, inden han fik klaret sit Mellemværende med Møller, hvortil kom, at han nu næsten helt maatte underholde alle i Hjemmet.

«Jeg kan ikke skaffe dem,» føjede han til.

«Jeg bryder mig heller ikke om Penge.» Det kom saa ærlig, men tillige saa usigelig smertelig.

Han saa, hvor hendes Bryst arbejdede, han saa — for første Gang — at hun havde skæmmet sig, Tøjet sad sløret om hende, Ansigtet var graat og forgræmmet. Det gjorde ham ondt at se dette.

Men midt i hans Medynk sad et lille lysende Punkt, der straalede ud over hemmelige Tanker. Havde hun nu ikke selv tilbudt at ville skilles fra ham? Og tilmed givet Afkald paa sine Penge.

Han gik sig en Tur langs Noret for at sunde sig paa de stærke Indtryk, denne Dag havde givet ham.

Solen lyste over Skoven, en frisk Vind kom strygende fra Noret op imod ham, Maager og Hættetærner slog Volter i Luften. Og i hans Sind legede tusinde vingede Haab,, der vel ikke turde slaa sig rigtig løs, men som dog skabte en egen højtidsfuld Spænding i hans Bryst.

Paa Tilbagevejen kom han forbi sine Forældres Have. Inde paa en af Gangene øvede Emil sig i at vandre paa sine Forlemmer. Mærkelig saa tit man saa de to Ben vende den gale Vej. Men der

var noget usigelig forfriskende for Jørgen ved at se disse to sorgløse Lemmer daske i Luften.

Han havde et Udbrud lige paa Munden: «Dreng, kom ud og lad mig omfavne dig!« — men saa fik han Øje paa Søsteren, der stod ved Køkkenvinduet og vinkede med en Gaffel.

Den kære Søster Marta — der gik hun og sled inden for disse fire gamle Mure og fik saa at sige aldrig et eneste Aandedrags Luft ude i Skov og Mark, — ak, maaske noget af den Grund, at hun ikke havde Tøj at vise sig med ude. Han følte paa en Gang en stærk Trang til at vise sig rigtig kærlig og god imod hende.

«Jørgen, jeg har varme Æbleskiver,» meldte den unge blege Pige fra Køkkendøren. «Kom her!» En to tre fik hun Køkkenstolen frem og gjorde Plads ved Bordet.

Hvor var det hyggeligt at sidde her som i forrige Dage i dette rare gamle Køkken og blæse paa en Æbleskive! En blød Følelse trængte sig paa ny op i ham og fik ham til at slaa Armen om Søsteren og trykke et Kys paa hendes Mund: «Tak, du kære lille Søster!»

Da hun aabnede sin Haand, som han havde trykket sammen om en lille Genstand, han havde lagt i den, blinkede en ny Tyvekrone hende i Møde.

«Men Jørgen dog!»

«Den skal du have til et nyt Overstykke . . .

vist saa! . . . væk med dig . . . jeg skal ind til Mor!»

«Velkommen!« smilede den syge Kvinde ham i Møde og rakte Haanden ud.

«Naa hvordan staar det sig, lille Mor?«

«Jo, Tak, jeg synes, det er bedre.»

Bedre? Han stirrede paa hende. Var hendes Ansigt blevet mindre? Eller var det det, at hendes tykke hvide Haar i Dag laa længere frem over Panden og Kinderne . . .?

«Du ved nok,» skæmtede hun med et Blink under de mørke Øjenbryn, «at de gammeldags Lys, de med de tykke Væger, de er ikke saadan at faa pustet ud.»

Han satte sig paa en Stol hos hende: «Vi kan heller slet ikke undvære dit Lys, Mor.»

«Det er saa gammeldags.»

Glad som et Barn rakte Marta sin gule Skilling i Vejret. «Se, Mor! Til et nyt Overstykke!»

«Kære Jørgen, har du nu igen . . .»

«Nej nej nej nej nej!» afbrød han Moderen. «Jeg kan ikke lide, I gør saa meget Væsen af den Smule Hjælp, jeg yder jer; det er virkelig ikke noget at tale om.»

Bevæget trykkede hun hans Haand, men sagde ikke mere.

«Hvordan gaar det med Søvnen?» spurgte han.

«Jo Tak!»

«Mor dog,» greb Marta ind, «hvor kan du dog

sige saa rask «Jo Tak»; du har jo ikke sovet et Blund i to Nætter.»

«Vist har jeg saa! Hvad er det for noget . . . hør lidt, inden du gaar . . . har du været ovre hos Slagteren?»

«Nej, men jeg skal straks gaa.»

«Se at faa et Stykke Suppekød af en Oksebov.»

«Det skal jeg nok.»

«Og saa vil du nok se at faa taget Pletterne af din Fars sorte Benklæder.»

«Det har jeg gjort!»

«Tak, min Pige! Og saa sørger du for, at hans Morgensko staar paa deres Plads, og at Slaabrokken hænger ved Døren.»

«Det skal jeg nok, . . . jeg maa ud til min Pande.»

En Stund sad Jørgen og talte med Moderen om den flinke Søster Marta og om den prægtige Gut derude, hvis Røst netop sendte en Stump frejdig Vise ud i Rummet.

Paa en Gang blev han opfyldt af Trang til at lægge hele sin Hjertesag frem for hende — krympe sig kærlig indsmigrende, for mulig at vinde hendes Ja til det, der var i hans Tanker.

Han lagde sig ned paa Knæ ved Sengen, tog hendes Haand og kælede som en lille Dreng for hende. Og saa kom det: «Lille Mor — —»

Men hvor blev den gudfrygtige Kvinde forfærdet ved at høre, hvad han tænkte paa! Med en

brat Drejning hævede hun sig halvt op paa Albuen og stirrede paa ham:

«Jørgen, at du kan gaa med saadanne Tanker!»

«Ja, saadanne Tanker gaar jeg med.»

«Jamen det er jo umuligt.»

«Hvorfor er det umuligt?»

Hun sank tilbage og saa længe ud for sig, som man ser, naar Aanden gaar sine egne Veje.

«Hvad siger du?» spurgte hun saa.

«Jeg siger, at jeg kan ikke forstaa, hvorfor det skulde være saa umuligt.»

Kærlig rakte hun ham Haanden og sagde med en underlig brudt Klang i Røsten:

«Du maa tro mig, jeg vilde saa gerne unde dig den, du holder af. Men der er jo ikke noget at gøre.»

Ja, hvis Amalie havde været ham utro, føjede hun til, saa havde han haft Guds Ord paa sin Side; men det havde hun jo ikke.

«Løses der da ikke Tusinder af Ægteskaber, uden at Utroskab er Grunden?»

«Jo; men det er ikke rigtigt. Naar Folk en Gang er viede sammen — —. Det er et helligt Baand, Jørgen. Din Bedstefar søgte altid at hindre . . .»

«Bedstefar var saa gammeldags, saa sneversynet i sin Bibelopfattelse,» afbrød han hende og tog Haanden til sig.

«Da ved du dog selv, at der staar i Guds rene og klare Ord: Hvad Gud har sammenføjet . . .«

«Ja men det er ikke Gud, der har sammen-

føjet Amalie og mig. Hvis det var det, saa maatte jeg fortvivle over, at han kunde være saa haard ved mig.»

«Jørgen, du ved ikke, hvor dine Ord somme Tider gør ondt i mig.»

«Ja men det er Sandhed, Mor. Er der noget, Gud har gjort, saa er det det, at han har tændt en dyb og inderlig Kærlighed i Marie og mig og bestemt os til at leve sammen i Lykke uden Lige.»

Hun tav en Stund og saa atter ud i Rummet med et langt, tankefuldt Blik. «Jeg har ikke haft nogen Lykke uden Lige,» kom det derefter sagte. «Og dog siger jeg Gud Tak for mit Liv.»

«Ja — — det er godt, du kan.»

«Vi forstaar ikke Guds Veje, Jørgen; vi vilde helst lave Veje selv.»

De var nu komne ind i den gamle Gade, den, der var lukket for Enden; men han maatte en Gang have talt rigtig ud.

«Mor, du, som ellers er saa god, hvor kan du være saa haard paa dette Punkt? Hvorfor skal jeg være ulykkelig, hvorfor maa jeg ikke blive lykkelig, naar jeg nu kunde blive det?»

«Det er jo ikke mig, Jørgen, det er jo Vorherre.»

«Er det da bare saadanne Folk som Fru Hahn og hendes Meningsfæller, der skal have Lov at lave Veje selv? Er det, at være Kristen, da ikke andet end Selvfornægtelse og Pinsel?»

«Vi har en Glæde, som de ikke kender.»

«Saadan siger vi. Og de andre de siger: «Værsgod, behold I jer Glæde i Herren,» og saa tager de selv al den Livsens Lykke, de kan skrabe sammen. Resultatet bliver, at de faar ti Gange saa megen Glæde og Nydelse som vi andre.»

«Syndig Glæde og Nydelse.»

«Nej, det er ikke rigtig at sige det saadan i al Almindelighed. Der er saa mange brave og gode Mennesker imellem dem. Synd er jo kun det, man selv føler som en Brøde; men de har jo ingen Skrupler ved selv at lave Veje, som du sagde, Fru Hahn har saamænd ikke det, der ligner Syndsbevidsthed, at trækkes med, hun er saa glad og frisk, som noget Menneske kan være.»

«Jeg nægter heller ikke, at den Slags Mennesker har mange Nydelser frem for os andre her i Livet; men saa har vi vort til Gode.»

«Her gaar man og piner sig selv med dette evige: Du skal forsage, det maa du ikke røre, og det maa du ikke gøre.»

«Du ved, hvad den hellige Skrift siger: «Elsker ikke Verden eller de Ting, som er i Verden . . .»

«Jamen vi kan jo ikke lade være at elske Verden. Det er da heller ikke Ugudelighed og Djævelskab alt, hvad der er her paa Jorden. Du lever i en overjordisk Verden, Mor, du har aldrig kendt, hvad det er at holde af en, som man ikke maa faa, at gaa og vride sig i Pine, saa lang som Dagen er.»

Et underligt, tungt Smil tegnede sig om hendes

Mund, hun arbejdede med Lommetørklædet og aandede hurtig, men sagde ikke noget.

«Jørgen,» kom det saa efter et Ophold, «der er én Ting, det gælder om for os Mennesker — fremfor alt andet — det er, at vi holder os det store evige Maal for Øje . . . at vi kan naa det, naar vor lille Stump Vej her paa Jorden ender.»

«Skal man da give Afkald paa alt, hvad der hedder Lykke, i denne Verden?»

«Nej, det skal vi ikke; men den Lykke, der kommer til os som en Fristelse, som noget, der vil bringe os til at svigte vor kristelige Overbevisning, og som vi giver Afkald paa for Guds Skyld, den forvandler sig til en Lykke af højere Art, som gemmer sig inderst i os og bliver derinde, naar al anden Lykke i Verden glipper, det kan du tro, Jørgen.»

«Mor, du gør mig Livet saa snevert, saa rent uudholdeligt!» Han fo'r op. «Jeg vil ikke og kan ikke bøje mig i det, jeg her har talt om.»

Fru Bang kendte det franske Ord: at forstaa er at tilgive. Og hun forstod sin Søn og tilgav ham hans hæftige Adfærd. Den, der selv i sit Bryst gemmer Erfaringer for, hvordan det unge, af Kærlighed ophedede Blod kan komme i Oprør, naar Gudsfølelsen kommer det paa tværs, den, der kender dette i Menneskenaturen dybtliggende og evig bankende Krav paa Lykke og Naturens ildfulde Pukken paa sin Ret til at følge sine egne dybe Drifters Lov, dømmer mildt om ung Kærlighed.

Hun laa og saa paa ham med et Blik, der talte den inderligste Deltagelses tavse Maal. «Jeg har saa ondt af dig,» lød det bævende. «Du maa tro, jeg kan godt sætte mig ind i, hvad du lider. Det kan jeg godt.»

«Det kan ingen Mennesker,» sagde han og smed sig paa en Stol.

«Jo, jeg kan, Jørgen. Jeg kan godt. Men jeg kan ikke trøste eller hjælpe dig. Det er en Kamp, der skal kæmpes igennem.»

Der var længe stille i Værelset.

«Ægteskabet er saa alvorligt,» lød det saa igen fra Sengen. «Det er saa alvorligt,» gentog hun og stirrede ud for sig. «Men for kristne Mennesker, som har bundet sig for Guds Aasyn, er der ikke noget andet at gøre end at holde ud.»

«Men naar man nu føler, at man gaar aandelig til Grunde . . . at man staar Fare for at forspilde ikke alene sit timelige, men ogsaa sit evige Vel?«

Det var ikke rigtig ærlig af ham at sige dette, det følte han godt; thi han kunde ikke nægte for sig selv, at han undertiden og især i den sidste Tid havde set det som en Mulighed at faa noget ud af Livet sammen med Amalie.

«Ja — —,» sagde hun og syntes at komme i Forlegenhed. «Men det gør du ikke, Jørgen. Mon du ikke er forholdsvis heldig stillet?» spurgte hun. «Amalie er god. Og hun har jo taget sig saa godt op, og hun holder af dig. Du kan tro, Jørgen, der kan blive noget ud af Amalie.»

«Men jeg maa ikke tænke paa mig selv?»

Hun tørrede sig med sit Lommetørklæde. «Maa jeg sige dig, hvordan du skal tænke? Du skal tænke: Nu er Amalie en Gang min Hustru; jeg vil være hende en tro Ægtefælle og tage det op som en Opgave fra Gud at lede hendes Liv og leve saa kønt og godt sammen med hende, som jeg kan. — Saa faar du noget ud af Livet selv, det kan du tro. Det faar ethvert Menneske, som har noget godt at leve for, og som stadig har den Bevidsthed bag alle Sukke og al Kamp: du gør, hvad du kan.«

Der kom paa en Gang en egen stærk Lysning i hendes mørke Øjne: «Gør dig stærk, Jørgen! Vi Mennesker skal holde ud i vore Prøvelser.»

«Det er saa nemt for andre at sige, at man skal gøre sig stærk.»

«Ja — —», svarede hun hen for sig og tav.

Men saa vendte hun atter Blikket imod ham: «Din Bedstefar talte saa meget om den store Magt i os . . .»

«Ja, jeg ved det nok,» stoppede han hende og rejste sig.

«Ja, du ved det nok, siger du; men tænker du rigtig over det, lille Jørgen? Tager du det alvorligt?»

Hun fortalte, at hendes gamle Fader saa tit havde hævdet, at kristne Mennesker skulde se noget mere i Ægteskabet end en verdslig Forening; de havde søgt og faaet Kirkens Velsignelse og skulde hver Dag gaa og minde sig selv om, at de havde

en hellig Mission over for hinanden: de skulde bede for hinanden, bede om Kærlighed, Styrke, hjælpe hinanden til Vækst mod det evige . . .

Han stod tavs og saa mørkt hen imod Vinduet.

«Du talte en Gang om at udgive nogle Bøger,» tog hun lidt efter fat, som for at komme ind paa noget andet.

«Jeg kan ingenting.»

«Vist kan du; der er mere Kraft i os, end vi selv ved af, naar vi vil.»

Han vred Kroppen om mod Siden, som det var blevet hans Vane.

«Jørgen!» — Hun tog atter hans Haand. «Kan du huske, da du var lille — naar du var kommen i Seng, og jeg havde sunget for dig: «Nu lukker sig mit Øje,» da kunde du ikke finde ud af, hvordan du skulde stikke de smaa Fingre ind imellem hverandre, naar vi til sidst skulde bede Fadervor; saa maatte jeg tage dine Hænder og folde dem — jeg fik lært dig det saa kønt den Gang.»

To Taarer randt ned ad hans Kinder: «Farvel, Mor!»

XVII.

Kærlighed, du Selvhersker over alle Sjæle, du løndomsfulde Stormagt, der forbinder dig med Menneskenaturens stærkeste Drifter, englelige og dyriske, der rejser uanede Kræfter i Sindet, vækker, sporer, piner, gør blød og god, gør vild og ond — Kærlighed, du uberegnelige, stærke, der tvinger ét Hjerte til at give sit røde Hjerteblod hen og hidser et andet til Bloddaad — Kærlighed, hvor er dit Væsens Gaade uudgrundelig!

Det var noget i den Retning, Jørgen Bang hørte, da han en Søndag var tyet op i Kirken for at søge Forligelse med Verdensstyreren. Men det, han hørte, havde han ingen Brug for, det øgede kun hans Forvirring. Det var heller ikke Haabet om at faa et opstrammende Ord af Provstens Mund, der havde drevet ham herop, det var Haabet om et mildt Møde med den gode Kærligheds Ophav selv, Haabet om at faa aandet Guds Ja over den Beslutning, der var ved at fæstne sig i ham, og

derved vinde Styrke til at sprænge det gamle Liv og gaa modig over i et nyt.

»Men der er en Kærlighed, der er enkel i sit Væsen som Barnets Kærlighed», lød det videre oppe fra Prædikestolen, «en Kærlighed, der kun forbinder sig med det i Menneskenaturen, som er rent og godt: den, der er Troens og Haabets Søster, Verdenssindets Overvinder, den, der er bleven brændt ren i Prøvelsen og nu strømmer ud fra bevægede Dybder og lægger sin Lidelses Offer, al sin Inderligheds Fylde for Guds Fod.»

«Verdenssindets Overvinder,» gentog Jørgen ved sig selv. Det var den sædvanlige Vise om «Forsagelse» og «Resignation». Der kom en haard Følelse op i ham, og en Tanke sprang frem: Er der ikke noget i Feuerbachs Ord om, at Kristendommen er en umenneskelig, gyselig Lære?

Provsten var imidlertid kommen ind paa Kampen mellem Kødet og Aanden: . . . «Denne evige Kamp i os mellem Gud og Verden, dette at føle i Bunden af sin Natur: du hører Verden til, du er Stof af Verdens Stof, naturbundet af dens Liv, fyldt til Overmaal med Trang til at give dig hen i dens Nydelser — dette at klamre sig til det, man elsker, kæmpe med alle Sjælens Kræfter for at finde og fastholde Lykken under de Par Aandedrag, vi tager her i Verden — og saa paa den anden Side føle, at der i Brystet er et Begær efter Gud, en Angest for at forspilde hans Naade, en dyb Følelse, der evig hvisker om, at Forsagelsens Sejre og den hel-

lige, varme Hengivelse i Gud er Livets højeste Lykke — —»

Jørgen hørte ikke mere. Det var, som Provstens store graa Øjne, der saa lige ned paa ham, spredte hans Tanker til alle Sider. Var dette talt til ham? Havde Mor fortalt Provsten det hele? Eller var det Provstens egne gamle Kampe, der gav Genlyd i disse Ord?

Paa Vejen hjemad kom han til at følges et Stykke med Møller, der ogsaa havde været i Kirke.

«Underligt med den Provst,» fandt Jørgen, «han taler altid saa meget om Kærlighed.»

«Du ved nok: Hvad Hjertet er fuldt af — —».

Jørgen gik og grundede. «Det var tungt, at han ikke fik hende, som han sværmede for som ung.»

«Hun var en gift Kone.»

«Ja jeg ved det nok, det vil sige, jeg har kunnet gætte, at det var Fru Brun.»

Den gamle tav en Stund. «Det er en Hemmelighed.»

Jørgen talte i en Tone, som om det i Grunden var ham saa ligegyldigt, hvordan det var gaaet med Provsten og den gifte Kone; men man skulde jo tale om noget.

«Holdt hun ikke af ham?» spurgte han.

Møller standsede uvilkaarlig og skød Øjenbrynene op: «Hun var en gift Kone, siger jeg jo.»

«Ja men, der er jo saa mange . . . som nu hun der.»

Det var Fru Hahn, der suste forbi med sin Mand, hilsende med sine straalende Øjne.

«Ja», vrissede Møller og satte atter Benene i Gang.

«Opgav de da straks at faa hinanden?»

Den gamle standsede atter og saa sig om. «Jeg kan kun fortælle dig saa meget, at den unge Præst kom en sildig Aftenstund som en Nekodemus op til din Bedstefader for at raadføre sig med ham: «Saadan og saadan, vi holder af hinanden — hvad skal vi gøre?» — Saa tog den gamle Pastor Randrup sin Bibel og slog op: «Vil De læse der!» — Ja, det kendte han jo godt; men der var dog nogle Ord af Pavlus der og der, som syntes at aabne Udvej for kristne Mennesker til Skilsmisse. — Men det blev ikke til noget; de kunde ikke.»

Jørgen gik hjem og satte sig til at læse. Men han kunde ikke læse, ikke sidde. Evig og altid kom han tilbage til sin Helligbrøde, sit voldelige Indbrud i Ægteskabets Helligdom. Skulde han da lide et helt Liv igennem for denne Brøde?

Hvad var det dog ogsaa for en utaalelig øm Ting, den Samvittighed! Det var, som den religiøse Følelse sugede alle andre Følelser til sig og omdannede dem til Hvirvler paa sin stærke Strøm.

Han kom til at tænke paa Provsten og Fru Brun. Og han skønnede i dette Øjeblik klarere end nogen Sinde, hvilken vældig Magt Herrens Frygt er i Tusinder af Menneskehjerter. Medens Millioner, der intet har med Gud at gøre, mætter deres Livs-

appetit, uden at foruroliges af indre Betænkeligheder, tørner den alvorlige Kristen hver anden Dag mod sin egen Samvittigheds Mur, denne stærke, sammenbrændte Mur, der er dannet af Bud fra Sinai og manende Røster fra de syv Saligheders Bjærg. Og saa falder disse lidende Gudsbørn saa stille til Føje og lægger deres Lidelses Offer, al deres Inderligheds Fylde for Guds Fod.

Hvor kan de? Hvor kan noget Menneske saa rolig give sig over — i en Sag, der gaar lige til Hjertets dybeste Rod? Var der noget i Verden, der var umuligt for ham, saa var det det at rive Tanken om en Forbindelse med Marie ud af sit Sind. Han havde jo prøvet det Gang paa Gang, havde kæmpet saa ærlig, som han kunde. Men der var ikke den Dag, der ikke var fyldt med Forestillinger om hende, der var ikke den Nat, hvor han ikke havde Møde med hende; hun var i hans Syner, naar Morgenen brød ind ad hans Vinduer, hun færdedes i hans Stuer — til evig Sammenligning med Amalie — hun dækkede hans Bord, hyggede i Værelserne, kom med Blækhuset ned ad Trappen, ind i Bogladen, smilende med sine vidunderlige Øjne.

Der var Dage, da det var for ham, som hele hans indre Liv gav sig i Fugerne og tog til at forskyde sig i Trods mod alle dem, der i sneversindet Gudelighed stod hans Lykke i Vejen. Og den Tanke, der før havde hævet sig varsomt op af Halvmørket, løftede sig nu i kraftigt Lys og blev en Røst, der talte stærke Ord om hans rene, klare

Menneskeret. Hvorfor skulde det ikke kunne ske, naar Amalie frivillig ofrede sig og gav Afkald paa sine Penge — hvorfor skulde det saa ikke kunne ske?

Med hemmelig Iver kastede han sig over Bibelen, pløjede Moselovene igennem, saa efter i Bjærgprædiken og Pavli Breve, granskede og grundede Dag og Nat.

Da han en Dag læste et Afsnit om Skilsmisse i en nylig udkommen «Etik» af en velkendt Universitets-Professor, var det ham en stor Glæde at se, hvor liberalt Bogens Forfatter tog paa Spørgsmaalet.

Stadig gik han og snakkede og kælede for sin Samvittighed. Dag for Dag vandt han et Stykke frem med den. Emnet for hans Tanker fik ved den daglige Behandling afslidt den ene skarpe Kant efter den anden og blev derved lettere og lettere at tumle med. Hans Kærlighed fik bragt Bibelens Ord ind under helt ny Synspunkter, som hans inderste Følelse vel vægrede sig ved at godkende, men som den ved nærmere og vedholdende Prøvelse i Nætternes uforstyrrede Drømmetimer blev mere og mere fortrolig med.

En usigelig lettende Glæde var det for ham at læse følgende i et frisindet kirkeligt Blad:

> « . . . Skilsmisse-Spørgsmaalet er, naar alt kommer til alt, et Samvittigheds-Spørgsmaal, som enhver maa afgøre med sig selv og sin Gud i Lønkammeret, og som ikke bør og ikke kan indskydes under nogen selvbestaltet menneskelig Højesteret . . .»

Som talt ud af hans Hjerte. Naar han nu igennem stærke aandelige Kampe var kommen til den Vished: dette er ikke alene tilladeligt, det er nødvendigt, det er to Menneskers Lykke — —! Aa, Gud ske Lov, hvor det lysnede for hans Øjne!

Hver Gang der kom en Kasse Bøger fra Hovedstaden, gik det med Uro i ham, inden han fik slaaet den op. De nymodens Romaner og Digtesamlinger greb han altid først. Her var den ny Tids Puls. Hvem kunde nægte, at der var en egen Kraft ved disse oprørske Bøger, der satte deres mandige Trods mod et forkludret Kirke-Samfunds Vedtægter og sang den store Lidenskabs Højsang i Toner, der gav Genlyd i ethvert ungt Bryst Alverden over!

Aa, de Penge, de Penge! Bruddet med Amalie vilde han komme over, han vidste, at hun snart vilde forvinde Smerten ved Skilsmissen, maaske blive lykkelig med en anden; men Pengene? Det vilde gnave ham hele hans Liv — mest for Ole Konges Skyld — om det virkelig skulde komme dertil, at Baandet blev løst uden Tilbagebetaling af Medgiften.

Da træder Guldets Fe ham en Dag i Møde og smiler med løftet Finger: «Jeg kommer.»

Det var gamle Møller, der kom med Feen under Armen. Efter at have staaet og misset en Stund tog han et Dokument op af Lommen: «Jeg vilde gerne se, om jeg kunde fornøje dig lidt, lille Bang.«

Det første, Jørgen saa, da han lukkede Papiret

op, var et Stempel med tre Løver og en Krone. Da gik der en bævende Anelse igennem ham.

«Du har vel nok tænkt dig, hvad der vilde blive min «sidste Vilje»? Den gamle tog sig en stilfærdig Pris. «Jeg har jo ingen, jeg kan kalde min andre end dig.»

Den unge Mand var bleven ganske bleg. «Jeg ved ikke, hvordan jeg skal takke Dem.»

«Aa, det er ikke saa meget — jeg tænker en femten, seksten Tusinde i alt.»

Jørgen saa paa ham, Øjnene fyldtes med Taarer, paa en Gang slyngede han sine Arme om hans Hals og gjorde den gamle Herre ganske forskrækket ved at trykke et Kys paa den Mund, der ikke i mange, mange Aar havde haft noget som helst at gøre med den Slags Trykkeri.

Der kom en Spændighed som aldrig før i den unge Boghandlers Sind. Var det da ikke, som alle Veje nu blev ryddede for ham! Han følte, hvor ungt Blodet endnu rullede i ham, Modet rejste sig, Længslens, Kærlighedens hensynsløse Mod; Handlingens Time var kommen, ingen Magt i Verden skulde nu holde ham tilbage. Han vidste, at der vilde blive noget at gennemgaa med Amalie, men det fik ikke hjælpe; han vidste ogsaa, at Ventetiden vilde blive lang. Og dog — vilde den blive lang? Nej, den vilde ikke blive lang, den vilde blive fyldt med al den Festglæde, vi tager forud for de store Timer i vort Liv. Det jog igennem ham med Sam-

vittighedssmerte og berusede Haab, det var, som de sarteste Følelser i ham kæmpede med de groveste Rørelser af vild Trods — nu maatte der ske et Opgør; sagde Marie saa Nej, saa i Guds Navn — —

XVIII.

En mørk Efteraarsdag henimod Aften sad en ung Pige paa en Kæmpehøj paa Ødum Hede og saa over mod Skovene ved Vejle. Heden laa om hende som en stor mørkebrun Maatte af Kokostrevler, Skovene stod som et blaaligt Bundfald af Luft langt i Øst, tung og mørk var Naturens Stemning.

Saa mange, mange Gange havde hun siddet her paa Højen og set imod Øst, ud i Retning efter et Hak i Skoven; for det maatte jo være i den Retning — —

Saa levende stod han for hende: høj, kærnesund, lidt ledeløs i sine Bevægelser — det store Barn, som Møller saa tit havde kaldt ham.

Hun saa ham, som han sprang omkring i Boden, altid frisk og glad, snakkende lige venlig med rige og fattige, tjenstvillig og god, hun saa og hørte ham, som han stod paa Forhøjningen ved Koncerterne, sendende smaa pudsige Blink ned til Venner og Kendinger blandt Tilhørerne, ogsaa til hende, snoende sit mørke Overskæg, slyngende sine kraftige

Baryton-Toner ud med denne barneglade Frimodighed, der fik alle Hjerter til at banke af Forelskelse.

Hun saa ham i en Række skiftende Optrin, som hendes Hukommelse havde fastholdt: der sad han ved Klaveret og sang med Ansigtet opad:

«Du lyse Midnats-Himmel
med fine Klokkers Klang . . .»

der løb han med et Par Spande Vand for den syge Pige — der sprang han ud af Loftsvinduet, 5—6 Alen ned, for at komme tidsnok til at redde en Dreng, der var styrtet i Havnen.

Men saa stod med et for hendes Øjne det sidste Billede, hun havde, af ham — en Mand med sorgtunge Øjne.

Med et Gys af Kulde svøbte hun det store Sjal, hun bar over sin tynde Kaabe, tættere sammen om sig, pakkede Armene ind i sit Skød og knugede sig sammen. Længe sad hun uden at røre sig, seende op i Luften med to store, tindrende Øjne, der Gang paa Gang spurgte Gud: «Hvorfor har du gjort dette?»

Hvorfor havde Gud tændt en Glød i hendes Hjerte og i hans Hjerte, naar han dog ikke vilde lægge deres Hænder sammen? Hvorfor skulde hun sidde her med al denne Smerte i Brystet, denne knugende Længsel, og med dette fjerntskuende Blik, der saa over Skove og Vande lige ind i det Hjem, hvor hun før havde haft sin Gerning, og hvor hendes Aand endnu færdedes Dag og Nat, men hvor hun

aldrig mere maatte komme? Hvorfor skrev Gud sine Love for saa mange Menneskers Liv med Gaadeskrift, som ingen kunde læse?

«Goawden, bette Frøken!» hørte hun en Mand sige.

Hun saa ned mod Vejen: «Har Wolle Brev til mig?»

«Det er liig det, a haar.»

Det gamle skikkelige Postbud var allerede kommen et Par Alen op ad Højens Side.

«Nej nej, jeg skal komme ned til Dem.»

«Jaja, a sejer Tak; for a haar undt nok ve ilyvl aa komm saa hywt te Vej's,» sagde han og pustede. »De fylder de siw Gaang ti te Wolborredaw, de tow der,» føjede han til og pegede ned paa sine to Hjulben.

Manden stod længe og asede med Posttaskens Spændetøj og skottede af og til efter Frøkenen. Tog hun i Lommen?

«Væsguj, Frøken!»

«Tak!» Hun kastede Blikket paa Brevets Udskrift og blev bleg. Dette store «F» med det brede, faste Sving foroven — —

«Ja, a besørret da saa e Frøkens Poes.»

Hvad i Alverden . . . Brev fra ham!

«Høm! A besørret da saa e Poes rele og regte nok o e Posthus.»

«Naa, det er sandt, Tak skal De ha'e!» Hun tog sin Pung frem og ledte febrilsk i den.

Wolle skævede: Der var baade 5-Øre, 10-Øre op 25-Øre i Rummet.

Hun rakte ham en 25-Øre: «Værsgod, Wolle!»

«A sejer saa manne Tak, Frøken; dæ vaa no ett de'for, aa saaj 'et.»

«Nej, det ved jeg godt. Tak skal De ha'e!»

Han strøg Næsen og snusede et Par smaa Maal Luft op.

«Nær a ska væ ærle aa sej 'et, li'som 'et er, saa vaa 'et lig'godt en tung Poes.»

Hun hørte ikke, hvad han sagde, hendes Hænder famlede med Brevet, hun saa paa Poststemplet, Datoen, hendes Hjerte bankede i den højeste Spænding.

Wolle stod atter og asede med Tasken. Da han havde faaet spændt Remmen saa sikkert og paalideligt, som en Rem i det hele taget kan spændes, gav han sig til at knappe Frakken og trække Tasken til Rette. At faa saadan en gammel, genstridig Taske, der bare tænker paa at gnave og hugge, til at hænge rigtig over en Aksel, tager lang Tid.

Da han endelig havde faaet vrisset den lige, strøg han sig atter over Ansigtet og snusede et Par ny Maal Luft op i Næsen.

«A blywer snar gammel,» klagede han igen. «A ka mærk i mi Arm enno, ho stiw 'en blew af den laang Bæren.»

«Ja, der var ogsaa en lille Kasse med Æbler og et Overstykke i Vadsækken.»

«Jah, dæ va no ingen hel næm Børren.»

«Det var bestemt ogsaa alt for lidt, De fik,

Wolle. Se her — her er en 25 Øre til — værsgod!»

«A sejer saa manne Tak, Frøken. Men dæ vaa no hejsen ett de'for, a saaj 'et.»

Hun nikkede: «Hils Maren!»

«Det skal a. Faaval, aa saa manne Tak, Frøken!»

Og saa trissede de to gamle skikkelige Hjulben af hen ad Vejen.

Med rystende Fingre drog den unge Pige Brevarket frem af Omslaget og saa efter Underskriften. Da hun havde læst den, gik hun om paa den modsatte Side af Højen, kastede et Blik til højre, et Blik til venstre, et Blik ligeud og satte sig saa ved en Gyvelbusk. Og da hun havde læst Brevet, sænkede hun Haanden og saa ned for sig uden at se noget, stakaandet, ude af Stand til at kunne samle sine Tanker i ordnede Rækker.

Saa vendte hun sine Øjne mod Himlen — to store, tindrende Øjne, der spurgte Gud: «Hvad er dette?»

Solen, der hidtil havde siddet og luret bag Skyerne, ligesom ventende paa, at hun skulde blive færdig med at læse, brød med et frem og skød et Væld af rødgyldent Lys ud over Heden og over de fjerne Skove. Uvilkaarlig mindedes hun Morgenen paa Himmelbjærget. Hendes Hjerte bankede med al Blodets urolige Kraft, en skælvende Strøm af Lys og Farver, et ubegribeligt Skiftespil af Forestillinger

gled over hendes Sind og fik hele hendes Indre til at bæve.

I det samme tog Ødum Kirkeklokke til at ringe Aftensang. Tonerne og Solnedgangs-Skæret forenede sig om at kalde ny Minder op i hende, en hel Skare af Indtryk, der brød frem med klare Klokkeslag og lysende Sol-Ringe i hendes Sjæl.

«. . . De maa gerne sætte mig selv ind i Romanen . . . to unge, der maa gennemgaa saa forfærdelig meget; men saa til sidst — saa kimer Kirkeklokkerne.»

Hun knugede Haanden mod Brystet og lukkede Øjnene. «Gud i Himlen, hvad er dette!»

Nej, det var jo umuligt, — dette, lige paa en Gang at blive flyttet ind i en Verden, hvor det tindrede og blinkede med Lykke . . . at dette ufattelige skulde ske . . . at Gud nu vilde komme og tage deres Hænder og lægge dem sammen . . .

«Nej nej, det er jo ikke Gud,» lød det saa i hendes Indre. «En fraskilt . . .?»

Det var i samme Nu, som hun følte en kold Strøm af Skuffelse fare igennem sin Sjæl. Hun aabnede Øjnene, rystede, saa sig forvirret om. Hvor var hun?

Nu saa hun, at Lysskæret over Heden og Skovene var forsvundet, Solen havde atter gemt sit Aasyn bag Skyerne, Heden laa i tungsindigt Mørke, Skovene stod dobbelt taagede.

Da tog hun sig til Øjnene og sank sammen

med al den Hjælpeløshed, et Hjerte kan føle, naar det har været ude paa Flugt i det fri, uendelige Rum, men paa en Gang føler sig kastet tilbage og sat paa sin gamle Plads bag Guds ubønhørlige Loves Skranker.

«Syntes jeg ikke nok . . .!» lød en Mandsrøst, og en lille Pige kom springende hen til hende.

Marie stak Brevet i Lommen, strøg et Par Taarer af Øjnene og rejste sig.

«Syntes jeg ikke nok, det var dig, jeg saa heroppe . . . hvad, du ser saa bedrøvet ud.»

«Det er noget derhjemme fra.»

Den unge Præst gjorde en forstaaende Bevægelse med Hovedet. «Ja», kom det — ligesom midt i et Suk — «der skal Tid til.»

Hun forstod, at han talte om hendes og hendes Moders Sorg.

«Vi har prøvet noget i den Retning alle,» sagde han videre. «Men Tiden og Guds Førelse med os læger alle Saar.« Han klappede hende deltagende paa Skulderen:

«Vi skal gøre det saa godt for dig derhjemme, som vi kan; du har gjort saa meget for os.»

«Jeg kan ikke lide, du altid taler om det.»

«Jamen det er sandt, kære Marie. Jeg sagde netop til Mor før — lille Kaja hørte det —: «Er det ikke underligt, hvor et enkelt Menneske kan lune og hygge for mange? Der har Marie gaaet saa stilfærdig og bygget op paa det halvt ødelagte

Hjem og faaet den gamle frimodige Tone frem igen . . . ja det har du, og det skal vi aldrig glemme.»

Hun saa paa ham. Der var saa megen god Taknemmelighed i hans Røst.

«Skal vi følges ad hjem?» foreslog Præsten.

Ganske af sig selv ordnede det sig saadan, at den unge Præst og den unge Husbestyrerinde tog hver sin lille Barnehaand og vandrede ned ad Præstegaarden til.

En Samtale om Harmonien mellem Naturen oventil og Naturen nedentil og denne Harmonis Indflydelse paa Menneskehjertet, Stemningernes Udløb i en stille Aftens Slutnings-Akkord fik efterhaanden drejet Maries Tanker ind paa ny Omraader.

Den unge Enkemand gik og saa ned mod sit Hjem, der tog sig ud som en lille afbladet Skov med en Lysning, hvori der saas et Stykket Rygning med en rygende Skorsten.

Atter kom der et Væld af rødblankt Lys strømmende fra Sydvest.

«Se, der har vi igen Solen!» udbrød Præsten. «Lige med et ser man ti Gange saa langt som ellers! Og hele Verden staar i Purpurskær!»

Hun svarede ikke, hun var langt borte, paa et Sted, hvor en anden havde talt om de stærke Strømme af Lys, der paa en Gang kommer brusende og raaber Livet i os op.

Præsten kastede et Blik til hende. Saa fin, saa

skøn tog hun sig ud i denne Belysning. Derefter saa han paa sin lille Pige, vendte saa Blikket mod Himlen, derefter igen mod sit Hjem.

Hans Øjne lyste. Det forekom ham, at han aldrig havde set saa fagert et Rosenskær over sin Gaard.

XIX.

En ung Frue sad og læste:

Ødum Præstegaard d. . . . .

Kære Amalie!

Din Mand har skrevet til mig om et Anliggende, som har sat mig i den pinligste Vaande. Jeg havde tænkt paa ikke at svare, for jeg syntes, det var saa helt umuligt for mig at skrive noget om den Sag; men jeg er nu efter otte Dages Overvejelser kommen til det Resultat, at jeg maa klare for mig, og saa kommer jeg da her til dig, kære Amalie, og beder, om jeg maa sætte mig hos dig i en ensom Krog og tage din Haand og aabne mit Hjerte for dig, saa du ser hver lille Løngang i det.

Kære Amalie, din Mand har sagt mig alt, sagt mig, hvordan det hele forholder sig med dig og ham. Han har ærlig fortalt mig, at du holder af ham, og han har ogsaa ærlig skrevet, at du vel har vundet saa god en Plads i hans Agtelse og Hengivenhed, som du aldrig har haft før, men at han desuagtet er ulykkelig og kun vil blive lykkelig under helt ny Forhold. Naar du nu, kære Amalie, selv har tilbudt at vige Pladsen, for at han kan blive lykkelig, da har du herved givet et Bevis paa Opofrelse og Godhed, som tvinger mig til den dybeste Beundring. Men dit Offer vil ikke blive modtaget.

Nu kan jeg vel sige dig, uden at du bliver vred paa mig, at jeg i de sidste Aar har gaaet med mange hemmelige Tanker, som har voldt mig Uro mere end noget andet i mit Liv; men

jeg kan vidne for Gud, at jeg intet Øjeblik har tænkt paa at gribe forstyrrende ind i et Forhold, som dog ikke kan løses. Jeg er opdraget i den gamle Tro og mener, at den Slags Baand, som der her er Tale om, binder med en Hellighed, som kristne Mennesker ikke tør bryde.

Vil du hilse din Mand og takke ham for hans Tro om mine mange gode Egenskaber, som jeg dog ikke har. Han har vist et Fotografi af mig fra gammel Tid, som jeg gerne vilde have tilbage, da jeg har Brug for det til en anden, som har bedet mig om mit Portræt.

Jeg beder dig, at du vil brænde dette Brev og kun sige ham mit Svar i Korthed.

Og saa Farvel, du gode, kære Amalie! Gud give, din Fremtid maa blive saa lys, som dit Hjerte er godt!

Din hengivne

Marie Rømer.

«Jørgen . . .» Hun vidste ikke, hvad hun skulde sige. Saa brast hun i Graad og lagde sig ind imod ham.

Han blev ikke overrasket ved at se Brevet, han havde sagt hende, at han havde skrevet til Frk. Rømer, og han var ogsaa forberedt paa, at Marie vilde sende Svaret til Amalie. Men da han saa Ordene: «Dit Offer vil ikke blive modtaget,» var det, som alle Aarer og Nerver i ham blev til bare Is.

Bagefter arbejdede der sig en lille Strøm af Bitterhed frem i ham. At hun kunde sige Nej, naar hun holdt af ham, og Vejen var aaben! At hun ikke i fjerneste Maade var bleven berørt af det Omslag, der var i Tiden, det ny, fri Syn paa Menneske- og Kristenliv!

Men under denne Strøm løb en anden, en underjordisk Strøm: Ærbødigheden for hendes Tro — — som var hans egen. Han vidste godt, at denne Undergrundsstrøm var der, han mærkede dens Løb Dag og Nat; men dens Rislen var i den sidste Tid bleven svagere og svagere, og han havde ment, at den til sidst vilde forsvinde i — han vidste ikke, hvilken Hule i hans Indre.

Da han var gaaet ned i Forretningen, satte Amalie sig til Rette med Brevpapir og Skrivetøj. Rigtig hjertelig og kønt vilde hun skrive til Marie, det vilde hun. Aa, den stakkels Marie! Og den stakkels Jørgen! Naar de nu holdt saa frygtelig meget af hinanden —!

Blækket var grødet og vilde ikke flyde for Pennen; hun tog da en Ølflaske og spædte det op med et Par Draaber, og nu gik det.

Varmere og varmere strømmede det ned over hendes Kinder, efterhaanden som hun fik løst op for al den glade, bedrøvede Følelse, der bølgede i hende.

Saa sluttede hun med saa mange gode, hjertelige Hilsener fra «din evig trofaste Veninde». I en Tilføjelse paa Kanten af Brevet bad hun om Undskyldning for den blege Skrift, der hidrørte fra, at hun havde skrevet med øllet Blik. Paa en anden Kant tilstod hun, at hun havde været frygtelig skindsyg, men nu var hun rolig og glad, og hun skulde tænke saa kærlig paa hende, naar hun i Aften var kommen i Seng og havde slugt Lyset

Og da hun havde faaet Pigen af Sted med Brevet, udaandede hun et langt Udfrielsens Pust op imod Lysekronen, skød derefter Brystet frem og gik med en ung Dronnings Holdning til sin Gerning.

Der gik nogle Dage. Han havde atter faaet rejst Panden. Skulde han opgive sit Livs store Drøm for et Afslag af den Natur, et forpint Nej, der var drevet frem af misforstaaet gammeldags Ærbødighed for et Lærepunkt, som kristne Mennesker i vore Dage slog sig løs fra? Nej og atter Nej. Ja, hvis han ikke havde den Vished i sit Hjerte, at Marie holdt af ham, og at hun havde skrevet sit Brev i al den ulykkelige Kærligheds Vaande —. Men den Vished havde han, og denne Vished vilde blive hans Styrke i alle kommende Kampe.

Da han en Aften kom op til Amalie, spurgte hun: «Jørgen, hvor er Stagerne?»

Han svarede hende med en lille afvisende Bevægelse.

«Jo, nu gør det ikke noget,» forsikrede hun troskyldig.

«Lad hellere være at tale om den Ting i Dag,» bad han.

«Jørgen!»

«Ja, jeg kan ikke.»

For første Gang saa han i hendes Øjne, at der bag den duggede Glans laa en ulmende Glød.

«Er hun da saa meget bedre end jeg?» spurgte hun og rettede sig.

«Nej, det er hun ikke; men . . . aa, Amalie, lad mig være fri for at tale om dette i Dag; jeg kan ikke».

Efter at have trukket Vejret hurtig nogle Gange vedblev hun: «Jeg vidste ikke bedre, end at alt det nu var klaret.»

«Nej, det er ikke klaret; men det bliver klaret.»

«Hvordan bliver det klaret?»

Han saa to runde Øjne, der lyste med et Genskær af noget, han ikke kunde forklare sig — en vaagnende Vildhed — — hvad var det?

«Amalie . . .!» Han lagde sin Haand paa hendes Arm.

«Du lovede en Gang Vorherre at være mig tro,» brød hun ind. Hendes Underlæbe dirrede som paa en lille Pige, der føler, at hun bliver forurettet.

«Kære Amalie, har du ikke selv tilbudt, at du nok vilde skilles fra mig?»

Læben dirrede stærkere og stærkere.

«Tag det rolig, Amalie! Du er ikke mere et forkælet Barn, som du var, da vi blev gift; du maa kunne skønne, at vort Samliv ikke er, som det skal være, og aldrig bliver det, fordi det mangler det Underlag, det skulde have.»

«Hvorfor tog du mig?»

«Ja — — hvorfor tog jeg dig?» Det var, som

hans Overlegenheds-Følelse sank sammen. «Jeg tog dig for at redde min Far fra Vridsløselille,» kom det endelig med en vis Klang af Ærlighed. «Jeg tog dig for dine Penges Skyld, ikke fordi jeg holdt af dig, for det gjorde jeg ikke.»

Hun knugede Hænderne sammen og aandede i korte Stød. «Og nu har du afbrugt mig?»

Hun ramte her paa en af de Strenge i hans Samvittighed, der saa ofte vaandede sig, naar hans egne Tanker rørte ved dem.

«Der er saa mange Livsforhold, hvor man ikke forstaar, om det, man staar i Færd med at gøre, det er Guds Vilje eller ikke Guds Vilje. Saa maa man handle ud fra sin egen bedste Overbevisning — og det vil jeg gøre i den Sag, vi her taler om.»

Der havde draget sig en Taage hen for hendes Tænke-Evne. Hvad var det, han havde sagt?

En skurrende Lyd, halvt som et Skrig, brast ud af hendes Hals.

«Du er ond ved mig!» slyngede hun ham i Ansigtet.

«Amalie, du staar dig ikke selv ved at tale til mig paa den Maade; du ved, at to haarde Stene maler ikke godt sammen.»

«Ja,» kom det stakaandede Svar, «jeg ved det nok — jeg ved nok, at den ene Sten skal helst være blød, saa gaar det saa godt — saa slides og sløves den bløde lidt efter lidt, og saa — smides den væk.»

Mulig, at ogsaa disse Ord ramte; han svarede ikke et Ord.

«Jørgen!» bad hun paa en Gang og tog fat om hans Arm. Det lød, som hun lagde hele sin kærlighedsfyldte Vaande ind i dette Ord.

«Lille Amalie, du maa tro, at det gør mig ondt at se din Sorg; for du ved, jeg er kommen til at holde af dig.»

«Jamen saa — —,» aa hvad kunde det nytte at sige det!

«Vær nu fornuftig, Amalie; jeg skal tage saa kærlig og varsomt paa dig, som jeg paa nogen Maade kan.»

Saa gik hun ind og satte sig paa en lille Skammel, som hun havde staaende i en Krog mellem sin Seng og Servanten.

XX.

November kom med Regn og Sjask og vilde Slug i Portaabningerne.

Den glade Stine stod i Marskandiserboden og endevendte en Bunke Tøj, som Madam Konge lige havde faaet ind ad Døren.

«Naada,» raabte Stine til Madamen, der fra Dagligstuen traadte ind med Hænderne fulde af Knappenaale og Pris-Sedler, «der har De faat fat i Fru Agentens den tærnede!»

«Syss, du maa ikke raabe saa højt; Ole han kan ikke lide, at jeg handler med den hovne Agentfrue.»

«Ovsa!» Hun strøg Næsen. «Uh dog, man tør næsten ikke røre ved den — saa mange fine Selskaber, som den har væ't med til!»

«Ja, jeg kan godt huske, da hun fik den — det var til Fugleskydningen, Aaret før Malle blev gift.»

Madam Konge drog et Suk. «Ak, ja, hvor Tiden gaar!»

«Naada, dems nu jeg fik ham paa og fik en Permesol over Nakken og gik og vred med den bageste, og saa en af de fine Borjere gik forbi mig og tog Hatten af — ih, du levendes, sikken et Ansigt, han vilde sætte op, naar han saa, hvem det var!»

Stine snusede til Livet. «Ah, Aartekolonje! Hun lod Akslen hoppe. «Dems itte jeg kunde ha'e saad'n en Lyst til at købe den Kjole!»

«Den er for snever til dig.»

«Saa—aa! Jeg er da heller itte saa tyk . . . lad mig prøve Livet.»

Netop som hun havde faaet hægtet sit eget Liv op og skulde til at krænge det af, kom to mørkegraa Brilleglas til Syne uden for Glasdøren. Et Skrig og af Sted.

Kancelliraaden traadte ind med al sin vante Værdighed i Rejsningen.

«Men dog -- Karl Frederik!»

Ja han var kommen i en øjeblikkelig Forlegenhed; om hun ikke kunde lade ham faa et halvt Hundrede Kroner.

«Menneske dog!» tyssede hun og saa angest tilbage. «Ole han sidder jo herinde.»

Kancelliraaden gjorde en brat Bevægelse tilbage med Overkroppen. Han troede at have set Ole køre med en Pranger ud af Fiskergades Port og havde fundet Øjeblikket gunstigt til at presse sin godlidende Stifsøster for et Laan.

«Goddav, Hr. Svaaver!» hilste Ole Konge i

Døren og arbejdede med en Klump Kommenskringle og et Stykke stegt Aal inde bag den ene Kind.

«Jeg be'er at . . . undskylde,» stødte Kancelliraaden frem og vendte sig mod Udgangsdøren.

«Nej værsgo, Hr. Kancelliraad, og træd indenfor og sid ner! Vi skal nok børste Sofaen godt af først.»

Svogeren saa paa skraa over Glassene og sendte Ole et koldt Lyn.

«Var det lidt Mønt, at Herren han snakkede om?» spurgte Ole og traadte med sit rødlige Tyreblik ud til Disken.

«Jeg har intet at tale med Dem om. Jeg foragter Dem.»

«Naa saa det gør De.»

Konen saa, at Oles Hovedhud blev rød og gled frem imod Panden, samtidig med at hans Øjne og Næsebor videde sig ud.

«Ole!» bad hun.

«Hr. Kancelliraaden foragter kanske ogsaa mine Penge?»

«Ja!»

«Naa saa det gør De. Hr. forhenværendes Bankkasseren tror kanske, at de skriver sig fra, at jeg har haft Neglene i andres Kasser?»

«Ole dog!»

Kancelliraaden gav et nyt Stød tilbage med Overkroppen, Hovedet fyldtes med Blod, Øjnene drejede det hvide ud, Munden vred sig ned mod

den ene Side og — bums! der laa det tunge Legeme paa Gulvet.

Madam Konge gav et Skrig, Ole huggede Klappen tilbage og fo'r ud til den faldne, der laa og sitrede med stift udstrittende Fingre.

«Du milde Gud og Fader!» gispede Madam Konge. «Har du ikke slaaet Mennesket ihjel!»

«Kald paa Stine!» raabte Ole. «Stine, Stine!»

Stine var allerede kommen, hidkaldt ved Madamens Skrig. «Ih, du forb . . .»

«Op efter Doktoren med dig, skynd dig! . . . Mor, hvor blev du af . . .?»

Al den Raadvildhed og Forstyrrelse, som hører til ved en saadan Lejlighed, blev udfoldet. Madamen var faret ud efter Vand, Stine stod og slog meningsløst med Haanden i Luften og udstødte alle Haande Lyde af Forfærdelse, Ole havde smidt sig ved Siden af Manden og laa og asede med hans Halsbind.

«Tag mig Flæskekniven . . . nej nej, skynd du dig bare op efter Doktoren . . . Mor, sæt Vandet og tag mig Flæskekniven . . . stop lidt! Stine!» brølte han. «Kom her først og hjælp os! Vi maa have ham ind paa Sengen og have løst Klæderne.»

Da den slappe Krop var bleven bragt til Leje i den store Himmelseng, blev en Dreng sendt op til Jørgen.

Lægen, der straks kom til Stede, slog Vinduerne op og undersøgte den doende eller døde — hvad han nu var.

Ole Konge stod og rystede. «Tror De, han er død?»

Jørgen kom farende med Angest og Forfærdelse i alle Miner. «Men hvad er der dog paa Færde?»

Madam Konge gjorde med et Par hurtige Ord Rede for, hvordan det hele var gaaet til: et Par uforsigtige Ord af Ole . . . en lille Uenighed . . . «Nu maa du være fornuftig, Jørgen.»

«Jeg tænkte jo aldrig paa 'et,» stønnede Ole.

Manden i Sengen rørte sig ikke; stiv og stram, med noget af sin uanfægtelige Fornemhed i det blege Ansigt laa han med Armene strakte langs Kroppen som en gammel Militær, der er sig sin Myndighed bevidst.

Lægen havde ikke meget Haab. Det var bedst at faa ham bragt ud paa Sygehuset, mente han; men foreløbig maatte han blive, hvor han laa.

Den syge rørte i det samme en Finger, Øjenlaagene løftede sig svagt, og en Trækning gik igennem Legemet.

«Far!» kaldte Jørgen og tog ham i Haanden.

Men Far hørte intet.

Madam Konge gik og klappede Jørgen paa Armen og nikkede opmuntrende. «Husk paa din Mor!»

Stundesløs og stønnende gik Ole Konge fra Sovekammer til Dagligstue, fra Dagligstue til Sovekammer og vred Fingrene mellem hverandre. «Gud Fader bevare mig vel!»

«Maa jeg være ene med ham lidt?» bad Jørgen,

da den rødlige Lød tog til at vende tilbage i det blege Ansigt, og et Glimt af Bevidsthed viste sig i Øjnene, et Glimt af den Sjæl, som maaske om en kort Stund skulde gaa over i Evigheden.

Næppe var Ole kommen ud over Tærskelen, før han kom listende tilbage: «Tror du, han dør?»

«Jeg ved det ikke, jeg ved det ikke. Men maa jeg nu være alene med ham et Øjeblik?»

Ole, der saa ud som et graat Voksbillede med Glasøjne, hørte ikke, hvad Jørgen sagde.

Konen tog fat i hans Ærme: «Kom nu, kom nu!»

Men det var hende ikke muligt at faa trukket ham med.

«Det kunde blive godt alt sammen, baade med det ene og det andet, dersom det var, at du kunde faa et Ord af ham, at han . . .»

Jørgen overhørte, hvad han sagde, og slog efter ham med Haanden.

Konen sled i ham: «Saa kom dog, Menneske!»

Da Jørgen omsider var bleven ene med sin Fader, fo'r der et Gys igennem ham: Om han nu døde, om han nu gik bort med sit store, forfærdelige Regnskab!

«Far, skal vi bede en Bøn sammen, vi to? Der er ingen herinde . . . skal vi bede: Forlad os vor Skyld?»

Men Faderen hørte intet, svarede intet, Øjnene havde atter lukket sig, han laa, som han sov.

Og med en Følelse af Hjælpeløshed, blandet

med Kærlighedens Nænsomhed, dækkede Sønnen ham til og lod ham sove i Fred.

Time gik efter Time. Jørgen sad med Haanden om Panden og syslede med tusinde forskelligartede Tanker. Hvad var det, Madam Rømer havde sagt, da hun før var inde i Forretningen? Det var jo tydelig at mærke paa hende, at Marie havde fortalt hende alt og i sit sidste Brev forraadt Tanker, der lod skimte en Mulighed for Eftergivenhed . . . Hvor havde det været forunderligt for ham at se Madam Rømer i det Overstykke! Og saa det Æble, hun havde foræret ham . . . denne Æbleduft, der kaldte de vidunderligste Mindelser frem i ham!

Langsomt aabnedes Døren paa Klem, og et Hoved stirrede ind: «Er han død?»

Madam Konge løb ned til Hjemmet i Havnestræde og fik paa sin stille Maade fortalt, hvordan Sagerne stod.

Kancelliraadinden tog det saa kønt. «Sig til ham, at jeg kan bare en eneste Ting: bede til Gud for ham, og det vil jeg gøre, saa inderlig som jeg kan.»

Der var et Øjeblik om Natten, da det saa ud, som den dødsyge Mand levede op og fik sin Tankes Klarhed tilbage. Jørgen, der sad ved hans Side, tog hans Haand og begyndte med varsomme Ord at forberede ham paa det, der mulig kunde ske.

«Far, du ved, vi er alle Syndere for Gud, vi er alle i saa stor, stor Gæld.»

Den gamle Mand stirrede paa hans Læber,

som om han læste Ordene af dem. «Tak!» stønnede han og nikkede svagt. «Tak, at du betalte for mig!»

«Nej Far, det var ikke det.»

Faderen stirrede anstrengt paa ham, det saa ud, som om han var forundret over, at Sønnens Læber bevægede sig, uden at der kom nogen Lyd. Det gik til sidst op for Jørgen, at han vist slet ikke kunde høre mere.

Han saa ham ned i Øjnene og kaldte højt: «Far, kan du høre, hvad jeg siger?»

Men Faderen lukkede Øjnene og sank atter hen.

Og der sad saa Sønnen den hele Nat, med alle Nerver spændte, ventende paa, at der skulde komme et Minut, en lille lys Stund, da den døende Mands Høresans levede op og evnede at gribe et Ord om ham, der frelser.

Men det Minut kom ikke; hen imod Morgenstunden slukkedes Livet.

Jørgen tog straks Vejen hen til sin Moder. Det var endnu mørkt, saa spøgelsesagtigt, saa kirkestille, saa forunderligt. Han saa op i Luften og syntes at kunne mærke Aanders Vift over sig.

Saa gik han og tænkte paa, hvordan han dog skulde faa sagt det, hvordan han dog skulde faa de tre Ord frem: «Far er død.»

Marta kom ud og lukkede op, hun stod i Nattrøje og dirrede.

«Sover Mor?»

«Nej hun har ikke sovet et Blund den hele Nat . . . hvordan har Far det?»

«Lad mig komme ind til hende.»

Da han traadte ind i Kammeret, var det, som alle Musklerne paa hans Legeme krympede sig og frøs. Han gik hen til Sengen og vilde tale, men kunde ikke.

«Du har ikke nødig at sige noget, Jørgen — han stod før der ved Enden af Sengen — — —»

XXI.

Ind under Jul.

Atter havde Jørgen vaaget en Nat, denne Gang hos sin syge Moder; nu var det henimod Morgen.

Paa Gaden var der endnu stille. Et Par hvide Svende stod i glødende Ovnlys i Hermans Bageri og asede med lange Ragere. Smed Ørums Svend og Dreng havde allerede faaet Ild paa Essen, Drengen stod og drog i Bælgens Hængekæde, Svenden, en evigglad Gut, lod et Plask fra sin Mund falde paa Ambolten, pirrede op i Ilden med Esse-Spydet og satte i med rungende Toner:

«Nu gaar hun lystig løs igen
med Knald og røde Gnister . . .»

«Hets, Dreng!» afbrød han sig selv, hivede en spruttende Jærnstang ud af Ilden, lagde den paa skraa over Amboltens Flade og slog med et vældigt Hammerslag den glødende Stang ned i Søen, som i samme Nu eksploderede med et sandt Kanon-Knald.

Det var en Livets Musik, der gik den unge Vandringsmand lige ind i Brystet. Denne Stump Vise, dette Knald . . . var det ikke, som dette lille raske Optrin i ét Nu havde forandret hans tunge Sjælstilstand og løftet en ny Verden op for hans Øjne!

Men saa sank hans Hoved igen; nu skulde han hjem. Aa det Hjem, hvor havde det dog lidt Tillokkelse for ham! Og dog var det nu saa smukt. Medens han sammen med Niels Erhardt havde været nogle Dage i København til et Møde, havde Amalie ved sin Moders og en Dekoratørs Hjælp faaet gennemført det Værk at forvandle Dagligstuen til det dejligste Vinterværelse, rigtig et Rum, der tog en ind i Hygge og Lunhed.

Men hvad hjalp alle disse Smaaskove af Palmer og Blomster, alle disse japanesiske Vifter, de kostbare og flot ophængte Gobelins-Gardiner og Dørforhæng, det dejlige tykke Gulvtæppe, der fjedrede sig blødt under Foden — hvad hjalp det alt, naar dog den Hjemmets Sjæl, der skulde aande Lykkens Fortryllelse over det hele, fattedes.

Nej, han vilde ikke gaa hjem, Vejret var saa frisk, han vilde gaa en Tur ud til Skoven.

En egen fin Fryd steg op i ham, da han gik forbi Kirkegaarden og saa de rimfrosthvide Grene, der hang som store, hvide Svanevinger og glimtede med svage Krystal-Blink i det tindrende Natlys.

Han saa efter sin Faders Grav — ja, det var nok den derhenne ved Hængepilen. Nu skulde Mor

vel snart lægges ned ved hans Side. Saa kom det — aa alt det tunge, der stod og ventede! Var der en Tanke fraoven i dette? Vilde Gud atter trænge det tilbage, som laa og arbejdede i hans Bryst?

Der fløj en lille ængstelig-skulende Bebrejdelse op mod Gud for hans Kærligheds Snedighed.

Han tog Hjemvejen ad Fiskergade. Var det ikke Ole Konge, der gik der og fejede Sne af Fortovet?

«Hvad — er'et dig?» Ole tørrede først den ene, saa den anden Haand paa sine Benklæder, men kom snart i Tanke om, at det jo var unødvendigt at rense mere end den, der skulde bruges.

Der var noget usædvanligt ved Ole, Næseføjene syntes at være faldne sammen, og Kinderne — men hvordan? — Manden var jo bleven helt mager!

«Sikkendan, at du kommer fra den Kant! Du har ka'ske væ't ude at gaa dig en Spadseretur.»

«Ja; jeg har for Resten vaaget hos Mor.»

Ole løftede Blikket hastig. «Er 'et blevet vovere med hende?»

«Ja, meget daarligere. Hun fik jo et Knæk, da Far døde, og nu er hun snart færdig selv.»

«Um!» Ole mærkede noget koldt pible ud af sin Pande. Med rystende Haand tog han sin Fez af og strøg sig med den.

«Men dog . . . Godmorgen!» Det var Madam Konge, der kom frem i Boddøren. «Kom dog indenfor!»

«Tak ja — et Øjeblik.»

Inde i Boden fo'r Stine omkring med en Kost og en Spand. Hun saa ud som en plusken Hornugle og lettede skyndsomst paa Vingerne for at slippe ud.

Duknakket og med slæbende Træsko gik Ole ind i Gaarden.

«Kom med herind!» bad Madamen og aabnede Døren til Dagligstuen. «Sid ned!»

Da hun havde overtydet sig om, at Stines Øren ikke var i Nærheden af Sovekammerdøren, satte hun sig ved Siden af sin Svigersøn og saa bønlig paa ham:

«Du skal ikke tale til Ole om din Far.»

«Hvordan —?»

»Jeg har ikke snakket til et Menneske om det,» blev hun ved; «men jeg har det saa svært med ham.»

«Saa—aa.»

«Han kan fare op i Sengen om Natten og ta'e mig om Armen og sidde og stirre ud i Luften: «Saa du Brillerne?»»

«Hvad for noget!»

«Ja, det er saa uhyggeligt, vi har endda købt en ny Seng, for han vilde ikke ligge i den gamle; men det sætter sig jo nok. Han var ude paa Kirkegaarden i Aftes og tog lidt Jord af Graven, som han nu gaar med paa Brystet.»

«Det er altsaa det . . . fra den Dag?»

«Ja, jeg slap jo saa ulykkelig til at sige, at

han havde slaaet din Far ihjel. Saadan noget skal man ikke sige, for det glemmer et Menneske aldrig.»

Han havde vel taget sig det lige nær for det.»

«Ja, det ved man ikke, det kan jo godt være, man ved det jo ikke; men han har dog et Par Gange sagt til mig: «Havde du bare ikke sagt de Ord, Mor».»

Jørgen tav.

«Det gør mig saa forfærdelig ondt for ham; for jeg holder alligevel meget af Ole.» De mørke Øjne arbejdede med et Par Taarer, som de gerne vilde trænge tilbage, men som paa en Gang brød ud over Underhaarene og løb ned ad Kinderne. «Han har været mig en god Mand, det har han — altid saa god imod mig.»

Jørgen lagde sin Haand hen paa hendes, der laa paa Bordet.

Stine havde i Mellemtiden faaet kæmmet sit Haar glat og stod i Boden og ventede paa at hilse Løjtnanten med et venligt Familienik; men uheldigvis førte Madam Konge sin Gæst ud igennem Sovekammeret og Køkkenet.

Herude tog Madam Konge Afsked med sin Svigersøn, idet hun endnu en Gang bad ham om ikke at tale til Ole om sin Fader. Og saa gik hun med sin alvorlige Pande og sin sammenrynkede Mund tilbage til sin Gerning.

Ole Konge gik og skovlede Ben op i Krogen.

«Mon ikke at din Mor hun kunde drikke nogen god Portvin, nogen af den til 3 Kr.?» spurgte han.

«Tak, jeg tror ikke . . .» Jørgen lagde Mærke til, at det hvide i hans Øjne var blevet stærkt rødligt, derved at et Næt af haarfine Aarer havde bredt sig over det.

«Jeg kunde ogsaa skaffe hende nogle gode Æbler,» tilbød Ole.

«Tak, hun kan desværre ingenting nyde.»

Ole saa paa ham. «Det er fælt, saa du har skæmmet dig.»

«Jeg har ogsaa haft det svært i den sidste Tid.»

«Du maa se at stive den ud.»

«Jeg har saa meget at bære paa.»

«Du er jo en ung Mand endnu.»

«Ung eller gammel — naar man gaar og ved hverken ud eller ind.»

«Um!»

«Jeg har jo et godt Hjem — saadan; men hvad kan det hjælpe, naar det kun rummer Lidelse baade for den ene og den anden.»

Ole kastede et skottende Blik hen imod Køkkendøren og tog derefter hans Haand: «Man ved aldrig, hvordan at Vorherre han kan dreje det om for dig.»

«Ja hvordan mener du?»

«Det var jo tænkeligt, at man kunde komme overens baade om det ene og det andet, dersom at man vidste, at det var Vorherres Vilje . . . saadan paa den Maade.»

Hvad mente Manden? Hvad var det for en Dirren i hans Røst? Var det Genlyde af Bønner i en forpint Sjæl, der sukkede efter Forligelse med Gud? Jørgen skønnede, at det maatte have været et vældigt Stik, der havde kunnet gennemtrænge denne Mands Elefanthud og naa ind i de bløde Dele.

En ny Anelsesrække meldte sig hos ham, medens han gik op ad Gaden, ny Muligheder blinkede fjernt ude. Hvo vidste, om ikke Gud endnu vilde være ham god!

Han satte sig for, at han herefter vilde gaa flittig i Kirke.

Fra Bredgade kom Fru Hahn ham i Møde; hun gik Tur hver Morgen. Hendes Kinder blussede frisk af Gangen imod Frostvinden, Øjnene var tindrende klare. Han hilste paa hende, men talte ikke med hende — jo, han talte alligevel med hende, ikke med Ord, men ved den Udskiftning af Tanke og Stemning, der kan foregaa i det Nu, da to Blikke mødes. I samme Sekund, som han havde hilst og faaet hendes Øjnes Genhilsen — en lille æggende Lysning i Blikket — følte han en egen vild Kraft springe frem i sit Indre. Det var, som hans Kærligheds Lidenskab paa en Gang brød op og væltede alt andet til Side — Sorgen, Pligtfølelsen — og raabte ham op til ny Handling.

— — —

Da han om Middagen stod i Bogladen og saa ud paa Gaden, hvor Sneen nu føg i lange Hvirvler, kom en lille tilsneet Pige med et Brev til ham.

Han rev det op, gik til Side med det og begyndte med stor Optagethed at læse det.

Amalie, der tilfældig var til Stede, holdt Øje med ham.

Hans Øjne slugte Linie efter Linie.

«Hvad er det, Jørgen?»

«Madam Rømer beder mig komme ned hos hende i Aften og underskrive noget, jeg ved ikke, hvad det er.» Han rakte hende Brevet med en lygegyldig Mine; Haanden rystede.

«Hvorfor kommer hun ikke selv herop?»

«Hun er ikke rask — værsgod, læs selv!»

Om Eftermiddagen kom der Bud fra hans Søster om, at deres Moder var bleven daarligere, han maatte endelig se derned i Aften.

Ikke uden en vis nysgerrig Længsel efter at se og tale med Madam Rømer — der nu boede i Byens gamle Kloster — traadte han om Aftenen, i susende Snefog, ind ad Klosterporten og videre ind i den lange, fliselagte Gang, der løb igennem hele Bygningen. Noget løndomsfuldt, midalderligt slog ham i Møde ved Indtrædelsen i Gangen, Luften var vaad og forgemt, de hvide Kalkvægge grønskjoldede, Gulvets Fliser hulslidte, Dørene til begge Sider lave og skæve som gamle Lemme.

Fjernt ude ved Gangens Ende lyste et lille søvnigt Ildpunkt, der spredte mere Tranduft end Lys i det lange Rum. Han mindedes Sagnet om en ung hvidklædt Nonne, der gik her ved Nattetid og vred sine Hænder i navnløs Ruelse, medens en

ung Munk laa paa sine bare Knæer ude paa Brostenene i Porten og piskede sin stakkels magre Overkrop med en Svøbe. Inde bag den første Dør til højre klang en dæmpet Salmesang, en enlig, bævende Kvinderøst, der paakaldte de himmelske Aanders Skærmelse for Natten, bag den modsatte Dør lød en halv hviskende Samtale mellem to eller flere Kvinder. Opefter var der lydløst stille.

Han gik op ad Gangen og strøg den ene Tændstik efter den anden for at læse Navnene paa Dørene. I matte Genlyde kastedes hans Trin tilbage fra Enden af Gangen, hult-hviskende, som om de kom langt borte fra. Paa en Gang fik han Øje paa en kvindelig Person langt oppe i Gangen, en lille mystisk Skikkelse, der stod med fremadbøjet Overkrop og Haanden skyggende over Øjnene, kiggende ned i det lange Rum. Hvor hun var kommen fra, anede han ikke. Efter at have stirret et Øjeblik ned efter ham forsvandt hun lydløst bag en Dør.

Endelig fandt han det rigtige Sted og bankede paa.

Som om en Aabenbarelse fra Himmeriges-Rige traadte ham i Møde, gjorde han et Skridt tilbage og hævede Hænderne.

Det første, han havde set, da Døren blev aabnet, var en Lampe med en rød Silkeskærm, hvis Flige flagrede i Luftdraget, derefter et ungt, fint Kvindehoved, vidunderligt at se i det røde Lys.

Hun gjorde en Bevægelse, der viste, at hun

blev lige saa forbavset og forundret ved at se ham som han ved at se hende.

«Mor er ikke til Stede i Øjeblikket,» oplyste hun stakaandet og satte Lampen paa et lille Bord ved Døren.

Draget af hendes Stemmes Klang og Øjnenes klare Lys traadte han ind og stod nogle Sekunder tavs og saa paa hende. Hjertet hamrede: disse Øjne, disse lyse, fyldige Haarslyngninger, denne Renhed i hendes Aasyns Drag —!

«At jeg skulde træffe Dem her, Marie!»

Hun kunde næppe aande.

«Jeg kom i Gaar Aftes; jeg troede, Mor var saa syg.»

Han tog hendes lille, skælvende Haand og knugede den. «Hvor jeg trænger til at se Dem og tale med Dem!»

Der lød Trin og Stød af en Stok paa Stenfliserne ude paa Gangen.

«Der er Mor!»

Døren knirkede. «Hvad! er Lampen kommen . . . ih nej, der er jo Løjtnanten! Godaften, Hr. Bang!»

«Godaften!»

«Aa, jeg saa Dem gaa forbi i Morges; De saa dog saa daarlig ud, De trænger vist til at tale med nogen, der rigtig kan forstaa Dem . . . Marie, træk Lænestolen frem til Hr. Bang!»

Den gamle Kone havde med et lynsnart Blik læst Forvirringens Udtryk i begges Ansigter; da

hun vendte sig om for at flytte Lampen hen paa det rigtige Bord, tog hendes Øjne til at klippe paa en egen snu Maade.

Jørgen satte sig. «De har nok været syg?»

«Ja, jeg var virkelig saa daarlig, rigtig daarlig, og saa var Marie saa angest for, at jeg . . .»

«Mor, du skrev jo selv, om jeg vilde komme hjem.»

«Naa ja . . . jeg ved virkelig ikke, hvad jeg skrev; jeg laa der i Sengen og var saa ene og var virkelig saa daarlig — æhø æhø æhøm!» Hun satte sig i en Kurvestol og hvilede den fede, udstrakte Arm paa Stokken. «Men Gud ske evig Tak, jeg kom dog saa paa Benene igen — meget førend jeg havde tænkt.»

«De vilde nok have mig til at underskrive et Dokument.»

«Ja—jo—ja, det var saadan en Tanke, jeg fik. De kunde vel nok skrive saadan et, Hr. Bang, et Testament?»

«De har altsaa ikke Dokumentet?»

«Nej, jeg har saamænd ikke; det er jo saa dyrt at faa skrevet saadan noget, og saa kom jeg ogsaa bagefter til at tænke paa, at det kunde kanske slet ikke hjælpe noget, for det er jo desværre Klosteret, der har Ret til den Smule, jeg har — æhø, æhø æhø!»

Marie saa paa hende med to Øjne, der syntes at blive større og større. Ogsaa Jørgen betragtede

den gamle Kone nøje, og da hun tav, mødtes de to unges Blikke i et kort, forstaaende Glimt.

«Aa, det er sandt,« udbrød Madamen og fo'r op med en for en stakkels gammel svækket Klosterdame højst mærkelig Lethed, «nu glemte jeg saamænd at sige til Madam Jensen . . .» hun hældede Hovedet og bad med ømt tilspidset Mund: «De bliver jo ikke vred, Hr. Bang, fordi jeg gaar et Øjeblik; jeg er saa bange, hun gaar i Seng.»

Da hun var gaaet, vendte Jørgen sig mod den unge Pige, der sad og lukkede en Husandagtsbog op og i.

«Deres Brev var saa tungt at læse, Marie.»

«Jeg kunde ikke skrive anderledes.»

«Og De har ikke siden forandret Mening?»

Hun tøvede lidt. «Jeg har tænkt og tænkt; men — jeg kan ikke.»

«Hvis jeg nu kunde blive løst fra Amalie — —? Det kan jeg, det er jeg vis paa,» tilføjede han, da hun intet svarede.

Bogens Blade svirrede Gang paa Gang for hendes Finger.

«Jeg har talt med den gamle Fru Larsen om det hele,» oplyste hun, «og hun har igen forhørt sig om Pastor Larsens Mening, det vil sige, hun har ikke nævnt noget om Dem eller mig.»

«Hvad havde han da sagt?»

«Han havde sagt —» hun holdt paa en Gang inde, men tog saa atter fat —, «at Skilsmisse var

et Brud med Bibelens Lære, naar den ikke var begrundet i Utroskab.»

«Ved han da ikke, at Bibelen under visse Forhold ser igennem Fingre med Skilsmissen — for Hjerternes Haardheds Skyld?»

«Jo, det havde han ogsaa sagt; men det var jo i det gamle Testamentes Tid, desuden her er jo ingen Haardhed, De holder jo meget af Amalie, og hun hænger jo ved Dem; det skrev hun for faa Dage siden.»

«Har hun skrevet igen?»

«Jeg har Brevet her.» Hun tog et Brev op af Lommen og smed det hen ad Bordet.

Den unge Mand fejede Brevet til Side og rynkede Brynene.

«Hun kan aldrig blive træt af at takke mig, fordi jeg havde ofret mig for hendes Lykke, skriver hun. Det var først nu — igennem Angest og Kamp — hun havde lært, hvad Kærlighed var.»

«Jeg vil helst — — ikke høre det.»

«Jo, jeg tror, det er bedst, vi er ærlige. Hun skriver, at hun beder og beder Vorherre om, at hun maa faa Kraft til at gøre alt godt for Dem, saa De en Gang maa se mildt til hende og sige: «Kom med din Haand, lille Amalie!»

Uvilkaarlig lagde han Haanden om Panden og bøjede Hovedet.

Pastor Larsen havde henvist baade til Matthæus og Pavlus, tog hun atter fat, men fik ikke talt ud, da han faldt brat ind:

«Præsterne har altid saa mange Skriftsteder at henvise til. Den gode Pastor Larsen skulde selv prøve, hvad ulykkelig Kærlighed er.»

Han saa ikke den dybe Rødme, der løb over hendes Ansigt, han havde siddet og stirret ned paa Gulvet og rettede sig først nu, da hun rejste sig for at lægge Bogen fra sig.

«Jeg har selv set efter baade hos Matthæus og i første Korinthierbrev,» vedblev hun sagte.

Han studsede. Ogsaa hun?

«Og der staar udtrykkelig: «De gifte byder ikke jeg, men Herren, at Hustruen skal ikke skilles fra Manden . . . og at en Mand ikke skal forlade sin Hustru.»

«Men Pavlus giver dog for egen Regning Tilladelse til Skilsmisse under visse Forhold.»

«Jeg ved det nok; men de Forhold er ikke til Stede her.» Lidt efter tilføjede hun: «I hvert Fald tror jeg ikke, at nogen kan faa pint det ud af Bibelen, at det staar enhver kristelig Mand eller Kvinde frit at gifte sig med en fraskilt.»

Han tænkte paa den forhenværende Fru Jansen. «Det er ikke mere saadan,» forsikrede han, «at man lægger saa nøje Vægt paa den ydre, bogstavrette Opfyldelse af Skriftens Ord. Er vi Mennesker, vi Kristne da under Loven endnu? Er der ikke noget, der hedder kristelig Frihed — Frihed til at handle ud af den Overbevisning, som arbejder sig frem i vor Samvittighed?»

«Tror De ikke, at vi alle sammen vilde faa

vredet og drejet saa længe paa vor Kristendom, at vi vilde faa den til at passe med vore Ønsker?»

«Det er dog en Kendsgerning, at Snese af kristne Mennesker handler ud af deres egen fri Overbevisning paa dette Punkt. Og hvem vil og tør kaste Sten paa dem for den Sags Skyld?»

«Nej, jeg skal være den sidste til at dømme saadanne stakkels lidende Mennesker; men — — aa, jeg ved ikke, hvad jeg skal sige, jeg ved det ikke.» Som om det i samme Nu var gaaet op for hende, at hendes Ord kunde forstaas som en Vaklen, der var en første Begyndelse til Overgivelse, tilføjede hun hurtig: «Jeg tror heller ikke, De kunde, naar det kom til Stykket; jeg ved ikke, hvordan det er, men jeg synes hele Tiden, jeg kan høre, at De vilde saa gerne have alt, hvad De siger, stadfæstet af mig.»

«Jeg vilde kun, at vi skulde være enige.»

Pastor Larsen havde sagt, oplyste hun endnu, at en Kristen ikke kan og ikke tør handle mod sin inderste Følelse; det vilde kun medføre Samvittighedskval og evig Uro, aldrig Lykke.

Han sad og stirrede ned mod Gulvet og vidste ikke, hvad han mere skulde sige. Han vidste meget vel, at naar der findes kristne Mennesker, som handler anderledes end andre Kristne i den samme Sag, da var det, fordi Gudsforholdet former sig saa forskelligt i Hjerterne: efter vor særegne indre Bygning, efter den Paavirkning, vi faar af vore Omgivelser, det, vi læser, de Kredse, vi kommer i, de Menne-

sker, vi elsker og ser op til. Der er saa mange Verdener i Verden, og den Verden, jeg selv aander i, gør mig til det, jeg er.

Ret som om hun stod og læste ind i hans Hjerte, vedblev hun: «Vi ved ikke selv, hvordan det inderste Liv i os dannes; men er Vorherre med i det, sandt og levende, saa er det en Magt i os, den højeste i vort Liv, og den maa vi bøje os for.»

«De har vist hørt noget om min Bedstefars «store Magt».»

«Ja, det har jeg — mange Gange; og jeg har i den sidste Tid tænkt saa meget over denne Magt.»

«Det er saa svært, saa svært,» stødte han frem og rejste sig.

«Jeg tror, det vilde være meget sværere for os, det andet, det vilde det være for mig: det at se Guds Øjne for sig hele Livet, Dag og Nat.»

En Stund stod de tavse.

Paa et Spørgsmaal om, hvordan hun ellers var tilfreds derovre i Jylland, fik han det Svar, at hun passede sin Gerning og opholdt sig ellers mest paa sit Værelse eller gik lange Ture ud i Heden.

«Og op paa Kæmpehøjen?»

«Ja, der gaar jeg saa tit op.»

«Og ser over mod Øst?»

Hun tav, Læberne skælvede.

«For Resten har jeg nu faaet en anden Plads, som jeg skal tiltræde til Nytaar,» oplyste hun.

Hvordan? Hvorfor hun ikke vilde blive i Præstegaarden?

Nej, hun troede ikke, Luften var god for hendes Bryst. Saa havde hun søgt Pladsen som Forstanderinde ved Børnehjemmet i Sønder Snede, og den havde hun faaet.

«Ja saa!» Han syntes at faa en Smule Glans i Øjnene.

«Jeg er glad for, at jeg nu vil komme ind i helt ny Forhold; jeg trænger til det.»

«Og saa mener De, at De nok vil glemme alt?»

«Man har godt af at komme ind i ny Omgivelser og faa et nyt og større Ansvar, som Dagen igennem kan kalde paa ens Pligtfølelse.«

«Mener De da, at alt Haab for os to maa være opgivet?»

Hendes Bryst gik i Kamp, hun evnede ikke at sige det lille Ord, der lukkede for al Lykke paa Jorden.

«Marie, sæt Dem!» bad han og drog sin Stol tæt hen til hendes.

«Vi kan jo ikke opgive vort Haab, vi *kan* jo ikke.»

I korte Træk fortalte han om al den Sorg og Gru, der havde lagt sig over hans Sind i den sidste Tid; han havde ikke glemt hende, det havde han ikke, ikke nogen Dag; men det var forunderligt — han forstod det ikke — det var, som hun havde været saa langt borte, ude i en Taage, medens

hans Tanke havde faret vildsomt om i de dødes Land; der havde trængt sig saa megen rystende Alvor op i ham, Tanker om det evige, Tanker om hans eget Forhold til Gud, saa megen lidelsesfuld Trang til aandelig Klarhed og Fred. Nu var hans Moder bleven saa syg, det var vistnok Døden; han kunde ikke forstaa, hvor han skulde holde det ud, naar hun var borte.

Dreven af sin dybe Deltagelse rakte hun ham sin Haand og trykkede med Inderlighed hans: «Gud vil styrke Dem.»

«Gud? Ja — jeg ved det nok; men . . . aa, Marie, om De var min, om jeg havde Dem ved min Side! Kan De huske den Dag, vi stod sammen ude paa den gamle Kirkegaard . . . de to Hænder?»

Hun vilde drage Haanden til sig.

«Marie, lad vore Hænder blive ved at holde sammen.» Paa en Gang kom han i Tanker om noget og tog i sin Brystlomme. «Vil De læse disse Vers, som jeg skrev en Aften, kort før Far døde?»

Hun tog Bladet, som han rakte hende, bøjede sig frem mod Lampen og læste:

«Jeg rækker dig hver Nat min Haand,
naar der er stille i mit Kammer,
og bævende af Fryd min Aand
sin Tak for Stævnets Lykke stammer.

En Kærlighed imellem to
er ikke Kærlighed alene,
ne den er ogsaa Haab og Tro,
et Livets Træ med trende Grene.

Naar du din Haand i min har lagt,
jeg flytter Bjærge, rydder Skranker
og bygger op en Bryllupspagt,
hvori to Sjæles Lykke banker.

Du skælver, blusser — frygt kun ej;
han, som os Lykken gav og Sorgen,
os begge sælsomt viser Vej
til Kirkestol hver Søndag Morgen.

Du maner tavs min Virkelyst,
hver Gang den slappet mig har sveget,
du gør saa stærkt og højt mit Bryst
ved Tanker, fødte i dit eget.

Men tit saa tung er Savnets Last,
og tit ved Dagslys Tvivlen fødes,
og derfor holder jeg saa fast,
hver Nat, naar vore Hænder mødes.»

Langsomt rettede hun sig op og saa paa ham, tavs, med Skælven i Mundens Linier og med to tindrende Lyspunkter i de taarefyldte Øjne.

Ved Tanken om, at han nu maaske for stedse skulde tage Afsked med hende, skød der sig et Væld af Kærlighed, af Lidelse, af Trang til Husvalelse op i ham, og før hans aarvaagne Skildvagt havde faaet samlet sig, slog han Armene om hende, knugede hende ind i sin Favn og trykkede sin Mund mod hendes.

Og der stod saa i det røde Lys to gudfrygtige, elskende Menneskebørn, Bryst ved Bryst, og nød et Minuts Kærlighedslykke.

Men som grebne af en og samme Tanke: at

de var inde paa farlige Veje, slap de hinanden og rødmede.

Eller var det Trinene og Lyden af Røster ude fra Gangen, der fik dem til at slippe hinanden?

«Marie,» hviskede han skyndsomt, «De maa blive her i nogle Dage . . . jeg maa tale nærmere med Dem.»

«Jeg kan ikke, jeg tør ikke . . .»

«De maa blive i nogle Dage! De skal! Jeg skal sende Dem et Par Ord . . .»

«Nej nej, jeg kan ikke. Aa, hvad skulde det ogsaa . . .»

«Syss!» tyssede han og saa mod Døren.

«Ja, det er rigtigt — den Dør,» hørte de en Mand sige, vistnok Postbudet.

Døren gav et kort Skrig, og -- — der stod Amalie, bleg som en Dødning og med gispende Lunger.

«Jeg skal nok gaa igen,» stødte hun frem. »Jeg vilde bare sige . . . at der var Bud . . . fra din Mor igen.»

«Amalie,» bad Jørgen, «maa jeg forklare dig . . .»

«Nej!» raabte hun og rettede sig med et Ryk.

«Du skal høre mig!» satte han i.

«Kære Amalie!» bad Marie og lagde Haanden paa hendes Arm.

Den unge Frue vred sig væk fra hende og sendte hende et rasende Blik. «Jeg har ikke mere at tale med dig om.»

«Jo, du har,» tog hendes Mand atter fat. «Nu

skal du være fornuftig og høre, hvad vi har at sige dig.»

«Tror du ikke, jeg godt forstaar, at der var noget under det Brev i Eftermiddag?»

«Jeg havde ikke Anelse om, at Frøken Rømer var kommen hjem . . .»

«Tror du da ikke, jeg saa, hvor du slugte Madam Rømers Brev?»

«Slugte?»

«Tror du, jeg er saa forfærdelig dum, saa idiotisk, at jeg ikke nok kunde regne ud, at du læste noget andet ud af Brevet end det, der stod?»

Aldrig før havde han set, at hans Hustru havde saa store Øjne. Der var noget i hendes Lidenskab, der tiltalte ham, det var, som hendes vilde Blik og Gløden, der var kommen frem paa hendes Kinder, vakte en Slags Stolthedsfølelse hos ham. Han saa i dette Øjeblik Karaktermærker, som forbavsede ham, han saa en ny Kvinde i hende, en Personlighed, der havde Draaber af Ole Konges tykke, sorte Blod i sig. At hendes Mistænksomhed havde forvandlet Madam Rømers kluntede Brev til en Løn-Skrivelse, som kun han havde Nøglen til, var vel i og for sig urimeligt og meningsløst, men vidnede dog om en Snarhed i Tanken, som han ikke havde tiltroet Amalies Hoved. Det var, som han saa ind i et vaagnende Liv, saa, hvor mægtig Skinsygens Lidenskab rørte op i hendes Hjernes Celler og ildnede alle Livsaander.

«Amalie!» bad han igen. «Det er noget urime-

ligt Tøjeri, du kommer med; du hører jo, hvad jeg siger.»

«Nej, du lyver, du lyver!»

Marie stod og dukkede sig under Trykket af sin Skyldbevidsthed.

«Aa, du rare, hellige Veninde, du Bolerske, der hele Tiden har spillet den fromme og saa gaar hver anden Stund og holder Stævnemøder med . . .»

«Du er ond og uretfærdig mod Frøken Rømer.»

«Tror du da ikke, jeg meget godt anede, at hun var her — hun der!»

«Hør nu, hvad jeg vil sige . . .»

«Og tror du ikke, jeg kunde se paa jer begge, da jeg traadte ind, at I havde . . . aa fy fy, at I kan gøre det!»

Marie havde rettet sig og var bleven helt hvid i sit Ansigt. «Amalie,» sagde hun, «du skulde styre din Mund lidt . . .»

«Aa, du Bolerske!» gentog den unge Frue med Eftertryk. «I hellige Dydsfugle, der ikke er et Haar bedre end de løse Fugle, I forarges over og rakker ned paa!»

Hun vendte sig for at fare ud af Døren, men denne blev i det samme spærret af Madam Rømer, der forfærdet spilede Øjnene op og slog den knyttede Haand med Stokken mod den anden Haands Flade.

«Du himmelske Herre og Fader!»

«Væk!» kommanderede den ophidsede unge Kvinde og smed hende med et saa kraftigt Tag til

Side, at den gamle Kone nær havde væltet det lille Bord.

«Men er da Mennesket rasende!»

«Ja, jeg er rasende!» hvæste det ud igennem hendes hvide Tandrækker. «Tag Dem i Agt, Koblerske, De er! Og I andre — tag jer i Agt! Jeg lader mig ikke sætte ud af Spillet paa den Maade, det kan I stole paa!»

Der kom en hvid, forfærdet Natkappe frem af en Dør tætved, lidt længere oppe stak en Overkrop i Nattrøje sig frem i en Døraabning, og da Amalie, efter at have endt sin Afskedshilsen, kastede Blikket op ad den halvmørke Gang, tog hun i ét hastigt Syn en utallig Mængde gamle forskrækkede Hoveder med udstrittende Pibestrimler og Haartjavser.

«De skal ikke ulejlige Dem!» raabte hun op igennem Gangen. «Værsgod, De kan ganske rolig gaa ind og læse Deres Fadervor og lukke Deres Glo-Øjne!»

Der gik som en velkommen Lysning over den unge Mands Tanker. Efter at have hvisket et Par hurtige Ord til Marie og glippet med Øjnene til den konfuse Madam Rømer, der stod og rystede ved Dørkarmen, sagde han højt og lydelig: «Ja, De fornærmede min Kone, Madam Rømer, det vil jeg ikke taale, De maa gøre os en Undskyldning . . . ja, det har De gjort, jaja, saa passer De lidt bedre paa en anden Gang. Godnat!»

Da han traadte ud af Porten, var Amalie allerede et langt Stykke oppe i Gaden til højre. Hvor vilde hun hen? Ned til sin Moder? Hun gik hurtig, med rank Holdning og opløftede Skørter og lod Sneen piske paa sit Hoved.

XXII.

Med en brat Bevægelse drejede han til venstre og tog Vejen ned mod Hjemmet i Havnestrædet. Et vildt Kast af Vind og Sne slog ham i Ansigtet ved Strædets Gab ud imod Havnen.

Den lille Broder stod i Gangdøren, stirrende og med klaprende Tænder. «Hvorfor venter du dog saa længe?» skændte han bedrøvet. «Mor er saa syg, saa syg!»

Disse smaa Bebrejdelser — hvor borede de sig dybt ind! Med en Følelse, der vred sig i Vaande, lovede han at forsage alt, hvad der drog hans Tanker bort fra den lidende Moder, og nu vise hende tifold Omhu og Kærlighed.

Hurtig traadte han ind i den forreste Stue og kastede sit Overtøj paa en Stol. Af Marta fik han at vide, at Dr. Kloster, som lige var gaaet derfra, havde været meget nedtrykt. Med begge Hænder stemte om sit Hoved smed han sig et Par Sekunder paa en Stol. Denne Nat, denne Nat!

Lydløst traadte han ind i Kammeret og saa efter Sengen. I samme Nu droges hans Blik til Siden. Aa Gud ske Lov! To Mennesker, hvis Tilstedeværelse han intet anede om: Søster Anna og Broder Tage. (Den sidste var bleven tilkaldt ved Telegram, den første var kommen af sig selv, træt og udaset efter to Mils Soppen i Sne og Mørke.) Jørgen nikkede bevæget til dem og traadte hen til Sengen, hvor Moderen laa med opadvendte Øjne, halvt vendt ind imod Væggen.

Som med en Slags overnaturlig Sans mærkede hun hans Komme og rakte Haanden ud, men vedblev at se op paa Væggen eller Loftet.

«Mor, du har det ikke godt.»

Hun vedblev at stirre op. Det var et Blik, han aldrig havde set før, et Blik, der var færdigt med Jordelivet og saa ind i Grænse-Egne, hvor det er trangt for en Sjæl at komme.

Han satte sig paa Sengekanten og saa, hvor Angestens klare Draaber skød sig frem i Furerne paa hendes Pande.

Tanker og Følelser brødes i ham som vilde Bølger, der kommer brusende fra to Sider og tørner sammen med Sus og Brag. Han kunde have kastet sig ned til hendes Bryst og udgrædt al den bundløse, fortærende Kval, der laa i ham. Men — — han sad hos et Menneske, der skulde til at dø.

Der gik et Par Timer. Klokken paa St. Povlskirken slog 11. Netop som det sidste Slag tonede bort i Natten, hørte han Madam Konges Røst inde

fra Dagligstuen. En lille glad Bæven, der ligesom tog Oplivelse ind af hendes Frejdighed og praktiske Sans, rørte sig i hans Bryst.

Han gik ind og tog hende i Haanden: «Tak, Tak!»

«Amalie var et Løb hjemme hos mig,» hviskede hun, «. . . det er jo bare en Misforstaaelse, det forstaar jeg godt.»

Fortumlet, med bankende Hals satte han sig paa en Stol, rejste sig igen, havde ikke blivende Sted.

«Vær nu en god og fornuftig Pige,» hørte han Madam Konge sige til Marta ude i Køkkenet. «Kom nu her, saa hjælpes vi ad at faa noget Vand paa Kog og faa tændt Ilden op i Kakkelovnen; der er jo hundekoldt derinde . . . jaja, saa gaa ind til din Mor da.»

Sammen med Søsteren gik Jørgen ind i Sygekammeret, hvor Moderen endnu laa og stirrede anelsesfuldt op i . . . ja, hvo vidste, hvad hun saa.

Varsomt lagde han Haanden paa hendes Arm og bøjede sig ned.

«Jeg har det godt,» hviskede hun med en kort, stønnende Røst. «Jeg er ikke angest mere.»

«Nej, hvad skulde du være angest for, lille Mor?»

«Jo, vi har saa meget at svare til alle sammen.»

«Du ikke, Mor.»

«Jo; men jeg er ikke angest; der er en, der har betalt min Gæld.»

Han lukkede Øjnene og holdt Haanden op om dem — der var noget, han ikke vilde se eller tænke paa.

Smæld af en Ildtang, Klirren af Porcellæn, en sær uhyggelig Uro i Dagligstuen lød ind i Sygekammeret og fik mere end én Gang de bedrøvede Søskende til at rynke Panden.

Anna kiggede ind i Stuen og forbavsedes ved at se, at Bordet var dækket med Hvedebrød, Smør og Kaffekopper.

«Kom!» vinkede Madam Konge.

«Aa Tak, Tak, Madam Konge! Bare vi kan . . . nej, hvor her er blevet dejlig varmt!»

«Ja se nu at faa de andre listet herind; jeg skal gaa ind til Sengen imens.»

Det var med en vis Ulyst, de fem Søskende lod sig drage bort fra Moderens Leje; men da de sad bænkede om Bordet og følte Omfavnelsen af Hjemmets gode Aand fra gammel Tid, var det, som de blev flyttede ind i de levendes Land og mærkede et Strøg af Frejdighed glide over Sindene.

Paa Jørgen virkede dette oplivende Strøg dog kun kort. Den Tanke, at der her sad fem Mennesker, der holdt saa trofast sammen, men havde saa meget at kæmpe imod derude i den Verden, der aldrig glemmer, gjorde, at der faldt en kulsort Skygge over hans Sind.

Det maa have været en noget lignende Tanke, der sysselsatte Tage, medens han sad og rørte om i sin Kop og stirrede hen paa Lampens Fod; thi

paa en Gang spurgte han: «Mon Mor aldrig har faaet noget at vide?»

«Nej,» forsikrede Marta, «hun ved det ikke.»

«Syss!» Anna slog efter dem med Haanden.

Jørgen bebrejdede sig, at han ikke var mere optaget af Moderens dødssyge Tilstand, end han var; for det var ikke Sorgen, ikke Ængstelsen for hende, der arbejdede dybest i ham. Han følte, at hans Sjæl var kløvet i to Dele i denne Aften, en, der vendte mod dem, han var sammen med her, og en, der vendte indad i det Lønkammer, som ingen Øjne ser ind i. Aa, denne Selv-Optagethed! Men han kunde ikke gøre for det, han var med sin bedste Vilje ikke Mand for at holde sine Tanker fra Klosteret — hendes Haandtryk, Kærlighedens Straale i hendes Øjne, hendes Hjertes voldsomme Slag mod hans Bryst — —. Hans Kinder brændte, Hjertet bankede med dumpe Stød mod Brystvæggen. Saa kom der jagende igennem ham en ny tugtende Selv-Anklage, vakt af et tungt Aandedrag inde fra Kammeret.

Madam Konge stod og talte trøstende Ord ved Sengen: «Nu skal De ikke tænke mer paa det, Fru Bang; det gaar nok over.»

«Marta havde set hende gaa forbi i Eftermiddag,» lød det i svage Stød.

«Ja, hun er nok hjemme . . . nu skal De ikke tænke mer paa det.»

Jørgen hørte, at Madam Konge og hans Moder

talte sammen. «Bliv I kun siddende,» hviskede han og gik ind til Sengen.

Madam Konge gik sin Vej, den syge havde lukket Øjnene og laa og aandede med smaa Gisp.

Stakkels Mor! Stakkels Mor! Hvor hun vist led! Skulde det ske i Nat? Maaske om faa Timer?

I hurtige Svingninger fo'r hans Tanker om fra Minde til Minde, ogsaa tilbage til alt det tunge, forfærdelige ved Faderens Død. Sneen slog mod Ruderne, Stormen pressede sig gennem Strædets Gab med alle Haande hule Lyde, sugende Lyde, hvinende Lyde: «Hu—u, Su—u, Hu—i!» — Aa, denne Nat, denne Nat!

Længe stod han tavs og saa paa hende, Smertens og Medlidenhedens Drag tegnede sig om hans Mund og blev staaende. Hvor mange Gange havde hun, der laa, ikke taget ham ind i sin store, varme Kærlighed! Hvor mange velsignede Ord havde hun ikke talt til ham! Hvor havde hun fyldt i dette Hjem, i hans og hans Søskendes Liv!

Hun saa for Resten lidt bedre ud, syntes han; der var kommen et rødligt Skær over Kinderne, og Ansigtet var ligesom blevet fyldigere.

Atter gik hans Tanker deres egne Veje, Øjnene saa skiftende Billeder mod de hvide Lagen, Syner, der kom og svandt som Farvestraalerne fra en Tryllelygte.

Paa en Gang brød en stor, bævende Vishedsfølelse sig Vej op igennem alle Tanker: Marie giver sig over! Som en altbeherskende Følelse

kom denne Vished væltende frem, fyldende hans Bryst med en vaandefuld Lykke, der næsten lammede Hjertet.

Ja, han var vis i sin Sag. Først i dette Øjeblik saa han ret den Kraft, der havde været i hele hendes Skikkelse, da hun stod rank og varm over for Amalie. Og saa hendes Haands faste Tryk, da han tog Afsked med hende, hendes Øjnes modige Lysning — —! Men hvis hun nu rejste i Morgen tidlig, uden at han havde faaet talt det sidste, afgørende Ord med hende? Hvem vidste, hvordan det hele da kunde dreje sig om?

Der brød en vild, hensynsløs Følelse frem i ham: han maatte tale med hende, endnu i denne Nat! Her var et af disse store Øjeblikke, da et helt Livs Lykke kan grundfæstes, om man griber ind med stærk Haand.

Men Mor — —? Aa nej nej, han kunde jo ikke gaa fra denne Seng.

Da fik han den Tanke, at han maaske kunde sende Emil hen til Klosteret med et Par Ord. Lydløst gled han ud igennem Døren til Køkkenet, snappede et brændende Lys, der stod paa Bordet, fo'r op ad Trappen og skrev ved Faderens Bord to Linier paa et Visitkort:

«Hold Marie tilbage til i Morgen!
Jeg kommer Kl. 10 Aften —»

stak Kortet i en Konvolut og skrev udenpaa: «Mdm. Rømer, St. Povls Kloster.»

Netop som han havde lagt Pennen fra sig, traadte Emil ind ad Døren.

«Mor spørger efter dig,» meldte Drengen med Graad i Halsen.

«Jeg skal straks komme . . . hør, Emil, kunde du ikke løbe hen til Klosteret med dette Brev? Du maa ringe paa, til der bliver lukket op . . . Brevet skal besørges straks . . . det skal besørges!»

Den lille Fyr opfattede Ordet «Klosteret» som «Kloster» og mente, det var et vigtigt Bud til Lægen, der var Tale om. Men da han havde læst Brevets Udskrift, løftede han de opsvulmede Øjenlaag og saa bebrejdende paa Broderen: «Jørgen, at du kan tænke paa det, naar Mor ligger og . . .»

«Det er noget om . . .» aa det var jo saa rent fortvivlet, dette at skulle staa her og sno og dreje paa Ordene og samtidig vaande sig under Følelsen af det uforsvarlige i at tage Drengen bort fra Moderen. «Nej, det er ikke noget, du kære lille Emil . . . du skal ikke bryde dig om nogenting,» skyndte han sig at dreje det om til og stak Brevet i sin Lomme. «Kom nu her!»

Han fo'r ned til Moderen, der endnu laa med lukkede Øjne. Skam og Smerte slog sammen i hans Sind, det brændte i hans Samvittighed med Anger, med Sønnekærlighed, og han lagde de ømmeste Gaver af Omhu ned paa det rene Leje.

Moderen løftede Haanden: «Der var noget, I hviskede om før derinde.»

«Ja, vi talte om dig.»

«Jeg hørte Tage spørge, om jeg havde faaet noget at vide.»

Han stod maalløs i nogle Sekunder.

«Der er noget, I ikke har villet sige mig,» stønnede hun.

Han vidste i sin Raadvildhed ikke bedre end at dreje hendes Tanker over paa hans egen lønlige Hjertesorg. «Tage ved noget om det, jeg har talt om, det med Marie Rømer.»

Moderen aabnede Øjnene og saa op paa ham: «Hun er nok i Nærheden, Jørgen.»

Et isnende Jag fo'r igennem ham. Hvor vidste hun det fra? Det var for ham, som dette bedende Blik gik lige ind i hans Hjerte.

En Stund laa hun tavs og søgte øjensynlig at samle Tankerne om et eller andet, hvad det nu var.

«Jeg har kendt et Par unge . . . for mange Aar siden . . . som ogsaa . . .» kom det saa. «Der var den ene Part ogsaa gift.» Hun standsede i nogle Sekunder og strøg sin Pande med Lommetørklædet.

Møllers Beretning om den unge Kateket randt ham i Hu. Var det ham og Fru Brun, hun tænkte paa?

«De kom en Nat til min gamle Fader . . .» hun holdt atter inde i et Par Sekunder og rettede derefter sine Ord til: «Han kom en Nat ud til Præstegaarden og betroede sig til min gamle Fader . . . hun var ogsaa til Stede; Fader havde saa ondt af dem, han saa, hvor de led; men han var saa

ubøjelig med saadan noget . . . han viste dem Skriftens Ord: «Se selv!» — Saa bøjede de sig, de indsaa begge, at de maatte — resignere.»

«Du kan ikke taale at tale saa meget, lille Mor.»

«De holdt saa meget af hinanden,» kom det stille.

Det var kun paa halvt, han hørte, hvad hun fortalte, det bruste og huggede i hans Bryst, som om alt Blodet i ham var samlet paa dette Sted.

«Jørgen!» bad hun og rakte Haanden ud. «Du vil ikke gøre det . . . vil du vel?»

«Lille Mor.»

«Du vil drage din Hustru til dig i Stedet for at skyde hende fra dig. Det er ikke Sorg alt sammen at resignere . . . paa den Maade. Det er en god Tanke at leve med: om jeg kunde hjælpe til med at gøre et andet Menneskes Liv rigere og bedre; jeg tror, det vil lykkes for dig, og saa har jeg . . . ligesom faaet Held med mit Liv alligevel.»

«Aa, Mor, lad nu være at anstrenge dig.»

«Og Herren, vor gode Gud, vil velsigne dig! For du kan tro, Jørgen, at hvad vi gør for hans Skyld, det bliver til Velsignelse for os selv . . . igennem Kampen. Det kan du tro, Jørgen. Jeg ved det.»

Han kunde ikke høre efter, han mærkede i sit Indre et Pres, der maatte ende med Sprængning af Brystet. Uden Evne til at sige noget satte han

sig paa Sengetjælen og knugede Haanden mod Hjertet.

«Mine Øjne bliver saa matte,» klagede hun. «Jeg tror, jeg vil sove.»

Atter lukkede hun Øjnene og laa længe tavs. Hendes Træk var igen blevne skarpe, Kinderne blege.

Med synlig Anstrengelse løftede hun paa ny Haanden svagt.

«Du vilde sige noget, Mor?»

«Jeg vilde saa gerne bede jer . . . om I vilde . . . synge lidt for mig,» hviskede hun stødvis.

«Det vil vi gerne.»

«Du husker nok hende, som maatte synge . . . alle de Sange . . .» hun gav sig over, hun kunde ikke faa sagt de mange Ord.

Jørgen stirrede paa hende. Talte hun vildt? «Alle de Sange . . .?»

«. . . alle de Sange om igen, som hun havde sunget for sit lille Barn; nu kan I . . . synge de Sange om igen, som jeg . . .»

«Jeg forstaar dig nok, lille Mor; jeg skal kalde paa de andre.»

Da han traadte ind i Dagligstuen, saa han den høje, alvorlige Provst komme ind fra Gangen, hvid som en Snemand. Han kom i disse Dage paa alle Tider af Døgnet.

Uden at sige noget, bare med et lille venligt Nik til Børnene drog han sine store lodne Handsker

af, gav Madam Konge sin lange Frakke, gned Hænderne og varmede dem ved Kakkelovnen.

Jørgen lod et Ord falde om, at han og hans Søskende var ham saa taknemmelige for, at han vilde se ned til dem i denne Nat. Provsten, der stod med Ansigtet mod Kakkelovnen, svarede intet, hørte maaske slet ikke, hvad der blev sagt.

Langsomt gik han ind i Sygekammeret, tog en Stol og satte sig ved Sengen.

«Jeg kan ikke se Dem,» tog den syge Kvinde Ordet. «Jeg kan bare se, at der sidder en Mand paa Stolen; men jeg ved godt, det er Dem, kære Provst.»

Han gav hendes Haand et Tryk.

«De er vant til at sidde ved Sygesenge,» sagde hun.

«Ja,» lød nu hans dybe Røst. «Og jeg tror, jeg er bleven til en sund Mand ved at sidde ved Sygesenge.» Det blev sagt i en lavmælt Tone, der havde Klang af indre Højhed. «Ogsaa denne Sygeseng har været mig til Velsignelse — — mere end nogen anden,» lagde han til og nikkede med lukkede Øjne.

«Jeg har tit været utaalmodig,» sukkede hun. «Jeg har haft saa meget at ligge at tænke paa, baade fra gamle Dage og nu . . .»

«De har haft manges Kærlighed.»

«Ja — Gud ske Lov!»

«Og Kærlighed giver os Mennesker Kraft til at bære meget.»

«Guds Veje er saa underlige,» kom det fra den syge.

«Ja, de er underlige.» Provsten sænkede sit store smukke Ansigt og sad en Stund i Tavshed.

«Naa,» tog han saa atter Ordet og rettede sig, «De har en god Kreds om Dem i Nat.»

«Ja,» nikkede hun. «I kære Mennesker!»

Han havde ikke tænkt paa at tale videre til hende om det, der forestod; han vidste, at Gud havde talt til hende — mange Gange og paa mange Maader; hvad han vilde, var kun at drage hendes Tanker ind i et mildt Aftenskærs Fred. Men han fik ikke talt mange Ord — om det nu var, fordi han selv var saa grebet af Øjeblikkets Alvor.

Paa en Gang rejste han sig og stirrede ned paa hende — han kendte denne Forskydning af Ansigtets Linier, disse første svage Ryk i Mundens Muskler.

Atter rakte hun Haanden ud og famlede med den i Luften. Den, der i Øjeblikket var hende nærmest, var den lille Søn, og det var maaske ogsaa hans Haand, hun havde famlet efter.

«Mor bad os før, om vi vilde synge et Par Sange for hende,» oplyste Jørgen.

Provsten nikkede. Selv kunde han ikke synge.

Og saa sang de fem Børn, saa godt de kunde, om de lyksalige Sjæle, som har Fred. Tage og Emil faldt dog snart fra og vendte sig om med Lommetørklædet, de andre tre opbød al deres Kraft for at holde Sangen gaaende, Tage faldt atter ind, da han saa, at Jørgen bad om Hjælp. Men Sangen

blev mere og mere usikker. Da gled paa en Gang Madam Konges dybe Alt ind i Koret, først svagt og bævende, efterhaanden kraftigere. De andre vandt derved deres Selvherredømme tilbage, og sikkert, om end dæmpet tonede den sidste Strofe om Sjælesolen, som aldrig gaar ned.

Den døende laa med lukkede Øjne og drog Vejret i svage Stød; men Udtrykket i hendes Aasyn viste, at Tonerne bar hendes Aand ud i Frigørelse og Glæde.

Under et Ophold nikkede hun med lukkede Øjne: «Saa blev det dog godt alt sammen.»

Og atter lød Sangen — om Viljen, som Vorherre ser paa, om Aftenrøden, som bringer Fred.

Den syge slap Emils Haand, som hun nu ikke havde mere med at gøre i dette Liv, foldede sine Hænder og bevægede Læberne et Par Gange svagt.

«Fandt ved Kvæld kun Sjælen Fred,
gik det, som det skulde,»

sluttede de syngende i det samme.

Drengen bøjede sig ind over det hvide Hoved og vendte sig derpaa med store, glade Øjne til de andre:

«Mor sover!»

Provsten tog hendes Haand, bøjede sig og stirrede, blev ved at stirre, lagde derefter Haanden varlig ned paa Lagenet og drog sig stille tilbage — med Taare paa Taare rindende ned ad Kinderne.

Jørgen syntes, hun saa saa paafaldende bleg ud, han gik tæt hen til Lejet . . . da gav det et Ryk i ham, og uden at sige noget faldt han ned paa Knæ og lagde Hænderne og Hovedet paa Sengen.

«Nej nej,» lød det i Hulken i hans Indre, «jeg skal ikke gøre det. Aa lille Mor, lille Mor — —».

XXIII.

Det var Dagen før Juleaften, en kold, taagemættet Vinter-Eftermiddag, en af de Dage, da man synes at have Himlen helt ned over Panden.

To store Klokker ringede: Ding dang — ding dang . . . Sortklædte Kvinder med lange Krepslør ned ad Ryggen, Embedsmænd i Uniformer, fine Herrer med nystrøgne franske Silkehatte og jævne Borgere med Hatte i alle Former og næsten alle Farver strømmende op mod Kirken. Paa Gaden var strøet Grønt, i alle Hjem taltes der med Deltagelse om den afdøde.

Oppe i en af de øverste Stole sad Jørgen Bang med bøjet Hoved og tumlede med det sædvanlige Mylder af Tanker. Han havde for en halv Time siden været heroppe for at se, om alt var i Orden, og havde da truffet Marie, der var kommen med en Krans. Han vidste, at hun endnu var i Byen, og et Blik, han havde faaet af hende paa Gaden, havde sagt ham, at hun var bleven for hans Skyld.

Saa usigelig skøn, saa dragende som aldrig før havde hun i Dag trykket hans Haand og set paa ham med sin dybe Deltagelses Inderlighed, hvorefter hun skyndsomt havde forladt Kirken. Med bankende Aarer havde han staaet og set efter hende, da hun gik ned ad Kirkegulvet, set hendes lyse Haars Slyngninger, den vidunderlige, fordringsløse Ynde ved hele hendes Skabning — og da havde han paa en Gang følt med Gru: Jeg er jo lige vidt endnu — —, og greben af en brat fremvældende Forudfølelse af, at en stor, afgørende Kamp nu nærmede sig, Kampen mellem Himlens og Jordens stærkeste Kræfter i et Menneskebryst, havde han bøjet sig med Arm og Hoved ind mod sin Moders Kiste.

Kamp kom der allerede i ham ved Tanken om, hvordan han i Dag skulde dele sig imellem disse to Kvinder — mellem disse tre Kvinder; men det var ikke den Kamp, han gruede for, nej det var Kampen mellem den store Magt fraoven og den store Magt franeden.

. . . Hvad var det? Havde de sunget? Og hvad var det, Provsten nu stod og talte om i Kordøren? Aa, han vilde ikke høre efter, kunde ikke, han kendte jo desuden saa godt disse kønne Ordfigurer om Taalmodets stille Skønhed og alt det. Den enstonige Strøm af Ord, Blomsternes og Granlænkernes Duft, de matte Flammer i Korets Lystaage, Vinduernes svage Skyggefirkanter paa Rullegardinerne, den aandeløse Tavshed med smaa Gennembrud af Suk og Rømninger — alt dette var kun

til for hans Bevidsthed som en udvisket Baggrund for én stor, levende Forestilling: Marie.

Da kom der i Talen en Svingning mod det lille gule Hus med Vinrankerne, nogle bevægede Ord om Hustruens trofaste Udholdenhed gennem alle Kampe, om Moderkærlighedens evig vaagende Sans — og da bøjede han sig ned i Stolen og skjulte sit Ansigt i Lommetørklædet. Aa, lille Mor! Hvor var det tungt, saa ubegribeligt, at hun nu var borte!

Provsten stod, høj og varm, og talte om Kristendommens rindende Tonestrøm gennem Slægterne:

«Her stod paa dette Sted for en Række Aar siden en Mand» — han viste med Haanden hen efter Maleriet — «en Mand, der kendte sit Kalds Alvor og aldrig svigtede den i sit eget Liv. Mange vil huske ham, han er vor Præst endnu, jeg selv er hans Lærling, og tit og ofte, naar jeg træder frem her, dog aldrig saa stærkt som i Dag, mærker jeg hans Aand røre ved mine Tanker. Og som han selv var runden af en gammel kristelig Æt, streng og dog mild, jævn og dog stor, stærk i Forsagelse, stærk i Kærlighed, saaledes søgte han ved Guds Naade, under sit Livs mange og haarde Prøvelser at lægge den ene fornødne Guldpenge i sine Børns Hænder. Vi ved alle, at hun her til det sidste holdt fast paa sin Guldmønt, og derfor døde hun rig, den fattige Kvinde. I Børn, I rige Arvinger, I kan følge jeres Moder til Graven med den højeste Trøst, den Sorgens Festglæde, at det blev godt alt

sammen. Og I vil velsigne hende og bede hendes Gud, hendes Faders Gud, hendes Forfædres Gud, at Tonen fra Himlen, der har klinget gennem Slægtens Liv fra gammel Tid, aldrig maa forstumme i eders egne Sjæles Pilgrimssang, men at den maa lyde klart og frejdig som den Grundtone, hvorefter alle andre Toner skal stemmes.»

Jørgen sad med sammenknugede Knæer og bævede indvendig.

«Dagen gaar med raske Fjed»,

tonede det derefter igennem Kirken. Det havde været Jørgens Ønske, at denne Sang maatte blive sunget, for at det kunde klinge gennem hans Morfaders Kirke, over hans Moders Baare, at det gik, som det skulde. Og da nu disse Ord lød, kom der en Slags mandig Slægtsfølelse op i ham, en frimodig Sønnefølelse, der vendte sig mod de mange Mennesker bagved som Svar paa de Tanker, de velsagtens havde siddet med.

Ding dang — dingdang — dingdangdin . . .

Synet af de mange Mennesker, der fulgte hans Moder, og som alle gik med Deltagelsens ægte Alvor i Ansigterne, virkede paa ham som en Oprejsning for al den Ydmygelse, han havde lidt for sin Faders Skyld, og hans Sjæl slog Armene om dem alle og gav dem sin Tak.

Sangforeningen sang et kort Farvel ved Graven, og Folk forlod Kirkegaarden. Jørgen og hans Søskende,

Ole Konge og Madam Konge og endnu et Par Slægtninger blev tilbage for at pynte Graven.

Madam Konge saa Lejlighed til at stryge af Sted efter Provsten og stod en Stund og talte med ham bag en Hængeask, stadig seende febrilsk hen efter sin Svigersøn. Provsten tog hende i Haanden og nikkede, som om han lovede hende noget.

Saa tog den lille Familieflok Vejen til Jørgens Hjem, hvor Amalie tog imod den med et nydelig dækket Bord; hun havde ikke været med paa Kirkegaarden, da hun ikke var rigtig rask.

Da Maaltidet var til Ende, og Gæsterne gjorde sig færdige til at gaa, drog Madam Konge sin Datter i Ærmet: «Nu!»

Amalie vendte sig da kærlig mod sin Mand: «Jeg synes, Marta og Emil skulde flytte op til os nu.»

Han saa rørt paa hende og vilde sige noget, men i det samme hørte han en hviske: «Provsten!» — og der blev Røre i Værelset.

Som sædvanlig nikkede Hs. Højærværdighed i Tavshed, da han tog Jørgens Haand.

Ole Konge stod og famlede med sin lange Hat og saa bønlig-ærbødig op paa den høje Præst, som om han stod over for selve Himlens store Dommer.

«Vil De ikke tage Plads, Hr. Provst,» bad Jørgen og svang en Lænestol om imod ham.

«Tak!» Idet Provsten satte sin Hat fra sig, drejede han Øjnene om mod Madam Konge, men rørte ikke en Muskel i sit Ansigt. «Tak!» gentog

han. «Maa jeg ikke hellere sætte mig der ved Vinduet?»

Madam Konge, der havde faaet draget Ole og de andre ud i Gangen, skubbede Amalie ind og lukkede Døren, hvorefter hun gik med sin Mand, seende med sine alvorlige Øjne ned paa Brostenene.

«Sæt Dem ned, Bang,» bad Provsten, «og lad os tale lidt sammen.»

Ægtefolkene saa paa ham, som om de begge anede noget om en højtidelig Akt.

Først vendte Provsten sig mod Jørgen: «Det har været en Prøvelsestid for Dem, den sidste Tid.»

«Ja.»

Et lille Ophold.

«Prøvelsestiderne er vore bedste Grødetider.»

Jørgen vidste ikke, hvad han skulde sige. «Man forstaar ikke Guds Veje.»

«Det talte Deres Moder ogsaa tit om; men hun blev paa dem.»

Jørgen sendte ham et lille undersøgende Blik. «Mor havde saa lidt Lykke i sit Liv,» gav han saa til Svar.

Provsten sad en Stund i Tanker. «Ja — hun døde som en lykkelig Kvinde.»

«De hørte vist ikke, hvad jeg sagde, Hr. Provst; jeg sagde: Mor havde saa lidt Lykke i sit Liv.»

Atter sad Provsten nogle Sekunder i Tanker. «Jeg kom før til at tænke paa et Ord, der passer saa mærkelig paa hende: «Kraft og Ynde er hendes Kjortel, i de yderste Dage skal hun smile.»

Jørgen lagde Albuen paa Stolens Ryg og knugede sit Lommetørklæde mod Øjnene.

«Jørgen!» trøstede Amalie. «Nu har hun det jo godt.»

Atter et lille Ophold.

«De har nok ogsaa haft det svært i den sidste Tid, lille Frue?»

En stor, rød Forlegenhed tegnede sig i hendes Ansigt. «Der har jo været saa meget at tænke paa med al den Sygdom.» Hun lagde sin Haand paa sin Mands Skulder.

«Men nu tør vi haabe, at de værste Kampe er forbi,» vedblev Provsten, der stadig sad og grundede og svarede paa sine egne Tanker. «Her er jo Guds Vej klar nok.»

Op fo'r den unge Ægtemand og tog til at vandre om paa Gulvet.

«Jørgen!» bad Amalie.

«Hr. Provst,» brød det ud af ham, «sig det kun rent ud: De er kommen for at mægle, ikke sandt?»

Provsten sad længe med Ansigtet vendt op imod Loftet, som om han hentede Tanker ned fraoven.

Med en Finfølelse, som Jørgen ikke havde tiltroet Amalie, drog den unge Kone sig langsomt tilbage mod Døren, seende forpint fra den ene til den anden, og forsvandt til sidst lydløst gennem Døren.

«Jeg er kommen for at gøre Dem lykkelig,»

sagde endelig Provsten og drejede Ansigtet om imod ham. «Om jeg kunde!» føjede han til.

«I hvert Fald vilde jeg gerne forhindre det modsatte,» blev han ved. «Sæt Dem ned, Bang!» Han tog med den sædvanlige Langsomhed et Brev frem af sin Brystlomme, foldede det ud, rakte det ud fra sig i Arms Længde, læste nogle Linier, men lagde det saa i Vindueskarmen uden at sige mere den Gang.

Efter at have udstødt et Suk, der syntes at kunne sige saa meget som: «Det maa saa være» — tog han fat:

«Jeg kender Deres Hemmelighed. Jeg har faaet den fra to Kvinder — den ene er nu borte.»

Den unge Mand stirrede i Spænding paa ham.

«Kender De Kristi Ord hos Matthæus: «Et Menneske skal blive fast hos sin Hustru»?»

Den anden tav, Fingrene arbejdede med Urkæden.

«Og hvo, som skiller sig fra sin Hustru . . .»

«Jeg kender det godt, Hr. Provst.»

Atter tav Præsten en Stund.

«Der staar længere fremme: «Dette Ord begriber ikke alle.» Begriber De det, Bang?»

«Nej!» var det ærlige Svar.

«Jeg heller ikke.»

Noget som en forundret Lysning drog over den unges Ansigt.

Men saa kom der en underlig Krusning ved Provstens Mund. «Men saadan staar der.»

Nu lukkede han Øjnene, som for at tænke over, hvad der nu var mere.

«Jeg har faaet en Hemmelighed,» tog han saa atter fat, som om der slet ikke havde været Tale om nogen Hemmelighed før. «Kender De Pastor Larsen i Ødum?«

«Jeg har lige set ham.»

«Han er en Søn af en af mine bedste Venner; jeg har kendt ham selv godt som Dreng og ungt Menneske.» Provsten drejede sig om mod Vinduet og tog Brevet, holdt det atter ud fra sig og fandt Ordene: «Frøken Rømer».

«Det første er noget rent privat,» sagde han. «Vil De begynde der: «Frøken Rømer er . . .»»

Men den unge Mand begyndte adskillige Linier ovenover:

«. . . haaber, at jeg med Guds Hjælp skal komme over den tunge Skuffelse. Men jeg faar ikke Ro i min Samvittighed, før jeg har stillet Forholdene frem for Dem, saaledes som de tager sig ud for mine Øjne, saa kan De, om De vil, skride ind — jeg kan ikke, som De vil forstaa af ovenstaaende fortrolige Meddelelse.

Frøken Rømer er som de dybe Vande, hvor man ingen Bund kan finde; men jeg har set saa meget og ved det desuden fra min Moder, hendes fortrolige, at der er et Tryk af stærke Kræfter i Dybet af hendes Sjæl, og jeg frygter for, at hendes Kærligheds Lidenskab kunde i et ubetænksomt Øjeblik komme i saa stærk Hvirvelgang, at hun gav efter for den; men jeg frygter ogsaa for, at hun, den af Kristi Ord og Aand dybt grebne Kvinde, bagefter vilde falde i Sjælekampe, der vilde give hende Lidelse i Stedet for Lykke.»

Jørgens Haand rystede, saa Brevet gik som en Vifte.

«Tak!» Med et eget fortrukket Smil rakte han Provsten Brevet tilbage. «Jeg forstaar nok, hvad der ligger bag al denne velmente Tale.»

«Kære Ven,» kom det rolig fra Provsten, «jeg ved, at Marie Rømer er her i Byen, jeg ved ogsaa, at De har haft et hemmeligt Møde med hende — en Præst faar meget at vide.»

«Jeg havde ikke Anelse om, at Frøken Rømer var her, da jeg gik ned til hendes Moder.»

«Kan være. Der er Kvinder med i Spillet — fra to Sider. Og nu faar De to Mænd med i Spillet, som De ser. De ved nok, der er altid saa mange hjælpende Aander,» lagde han til og fik atter en Bunke Smilrynker ved Munden.

«Ja, det er vist,» kastede Jørgen til Siden og gik hen mod Bordet.

«Kære Bang,» vedblev Provsten, «mit Hjerte er paa Deres Side, det maa De tro — jeg har selv en Gang haft varmt Blod i Aarerne —; men vi har Guds Ord imod os.» Hans Hoved sank ned paa Brystet. «Vi har Guds Ord imod os,» gentog han. «Og kun igennem Opfyldelsen af Guds Vilje gaar Vejen til den sande Lykke.»

Jørgen svarede intet.

«Jeg har tænkt meget paa Deres Skibbrud, kære Ven; for jeg har længe vidst, hvordan det stod sig med Dem.»

Den unge Mand saa hen paa ham.

«Og jeg har følt med Dem. Jeg forstaar, hvor Kampen er svær. De gammeldags Kristne havde det lettere med den Slags Sorger; Forholdene var saa enkle, Standpunkterne saa faste, Respekten for Bibelen saa stor.»

Jørgen vedblev at se paa ham. Var han ved at lukke op for Hemmeligheden fra sit eget Liv?

«Nu er det anderledes. Folkesjælen ligger med sit urolige Aandedræt og tumler med sine stærke Drømme om Frigørelse af Personligheden. I Politiken, i Kirken, i Arbejderkredsene, overalt lyder Kravet paa Frigørelse fra de gamle Livsformer. Ogsaa det «forsnævrende» ved Kristendommen skal væk; Kristus passer ikke for vor Tid. Saa fortolker man og faar hængt en moderne Kittel paa den store Lærer, for at han kan bruges en Tid endnu.»

«Hr. Provst, jeg ved ikke . . .»

Provsten løftede Haanden: «Nej nej nej, kære Bang, det er ikke Dem. Jeg vilde kun sige, at jeg forstaar, hvor svært De er stillet. De er Barn af en Brydningstid og staar med Hjertet delt mellem to Tidsaldere. I gamle Dage holdt man Pinen ud, nu løser man Baandet, naar det snærer. De vilde gerne begge Dele, men — det kan De ikke.«

Atter sank det smukke, alvorlige Hoved.

«Det kan De ikke,» gentog han og sad saa igen tavs en Stund.

«Kom hen til mig, Bang!»

Da Jørgen stillede sig forved ham, tog Provsten hans Haand og saa op paa ham med duggede Øjne:

«Der er en, som har sagt: «Ingen haver større Kærlighed end denne, at en sætter sit Liv til for sine Venner.»»

Jørgen blev forlegen. »Jeg synes ikke, de Ord passer rigtig her.»

«Man kan sætte sit Liv til ved at springe ind i et brændende Hus for at redde en anden; men man kan ogsaa sætte det til ved at give det hen i Opofrelse, i Taalmod, i den Kærlighed, der tager Lidelsen op i Vorherres Navn.»

Atter i Forlegenhed for et Svar.

»De kommer nok over det, kære Ven; De har sundt Blod i Kroppen. Og saa har De noget indvendig, som gør Dem stærk — Deres Moders Tro. Og det er godt,» føjede han til; «vi trænger til stærke Mænd i vor Tid.»

Jørgen saa atter spørgende paa ham. Hvor vilde han hen?

Provsten blev ved:

«Vi trænger i vort Land til stærke Folk;
saa mød da frem med Modets Glans om Ho'det
og med en Sjæl, der banker sundt i Blodet,
som ikke tænker paa Revolver eller Dolk
og ej for Fanden selv gi'r efter . . .»

En dyb Rødme havde skudt sig op over den unge Mands Ansigt. «Hvor har Provsten det fra?»

«Jeg fik en Gang et Digt af gamle Møller, et sammenkrøllet Ark, som han havde fundet i sin Papirskurv. De ser, jeg har læst det med Op-

mærksomhed. Og De ved, jeg har en god Hukommelse. Der var ogsaa noget i det om Arnen:

«O lær din Arnes Grunde ret at dyrke,
hin lille Plet, hvor Kærlighed skal skyde Frugt,
hin lille Stat for Retsind, Tro og Tugt,
hvor Staten hente skal sin bedste Styrke,
hvor der skal Hjerter staa i renest Brand,
som ved Eksemplet
kan lyse ud i By og Land,
som Alterlamper lyser ud i Templet!»

Saa rejste Provsten sig og stod en Stund og saa paa den afdøde Fru Bangs Billede, der hang over Sofaen. Da han gav den unge Mand Haanden til Afsked, stod han et Øjeblik og grundede, slog paa en Gang Armene om ham og trykkede ham ind imod sit Bryst: «Vi to gaar og savner og længes» — tog derefter sin Hat og gik langsomt ud af Døren, uden at sige Farvel.

Med Haanden om sin Pande hældede Jørgen sig op imod Væggen. Aa havde han ikke nok i Forvejen? Kunde de ikke lade ham være i Fred, alle disse velsignede Hjælpere!

Det var dog ikke mod Provsten, hans bitre Tanker rettede sig, nej det var mod ham derovre, den gode, velmenende Hyrde med den ømme Samvittighed. Hvor var det usselt af Pastor Larsen at lade sin Skinsyge optræde i denne let gennemskuelige Forklædning af Kristenkærlighed og Samvittighedsfuldhed!

Han kastede sig paa en Stol: «Aa, hvorfor, hvorfor skal jeg dog prøves saa haardt!»

Paa en Gang var det for ham, som det atter lød i hans Øre: «Vi to gaar og savner og længes —» og da han genkaldte sig Synet af den alvorlige Provst, der stod og stirrede paa hans Moders Billede, brød der frem af hans Hoveds Forvirring en stor, bævende Tanke, der i et Nu lyste op over en Hemmelighed, som han ikke før havde haft Anelse om.

Langsomt, med spændte Miner gik han hen imod Sofaen, stillede sig forved Portrættet, stirrede paa det og foldede sine Hænder:

«Herre, min Gud, nu forstaar jeg — —»

Og for et Øjeblik glemte han sit eget og Maries Forhold og saa ud over to andre Menneskers Liv, saa, hvordan disse to Mennesker havde kæmpet i deres Ungdom og opefter, hvordan deres Kærlighed havde taget Brydetag med deres Gudsfølelse — —

Og der var noget i ham, der bøjede sig i Beundring for den Resignationens Højhed, der stod over disse to Menneskers Liv.

XXIV.

Med Toner, der stredes i Luften, kimede St. Povls Klokker Julemorgen. Hans Barndom var i Tonerne, Guds Kærlighed, Guds Tugt var i Tonerne.

Iført Kaabe og Hat og med en Salmebog i Haanden traadte Amalie ind i Dagligstuen.

«Det er jo meget for tidlig,» indvendte han.

«Jeg lovede mine Forældre at gaa den Vej og tage dem med.»

«Jaja, gaa du saa kun i Forvejen.»

Næppe havde Duften af hendes lille sirlige Person fortaget sig i Stuen, før Lydia Hahn huggede Døren op.

«Jeg saa Deres Kone gaa . . . aa, jeg er saa forpustet, maa jeg sætte mig et Øjeblik?» Hun hurrede en Lænestol omkring og smed sig i den. »Sæt Dem der . . . skynd Dem . . . jeg skal med Dampskibet.»

Hendes Barm løftede og sænkede sig med Kaabens Forværkskant, frisk og dejlig var hun med

de tindrende dybblaa Øjne og de kulmørke Tindingekrøller.

«Jeg talte med hende i Gaar nede i Anlæget — vist i over en Time.»

«Min Kone?»

Fruen gjorde en Vridning af Fortrædelighed. «Er der mere end én «hende» i hele Verden for Dem . . . sæt Dem dog, Menneske!»

Ja, — — hun maatte ikke tage det ilde op, men han havde lovet sin Kone at gaa i Kirke med hende.

«Jaja!» Fruen sprang op. «Gaa De i Kirke, Farvel!»

«Hvad var det da?»

«Jeg vil sige Dem, at De er en Træmand, dersom De nu ikke griber til, nu, da De har Lykken blinkende lige for Næsen.»

«Talte De med hende om . . .»

«Om hundrede Ting ja — naturligvis om hundrede Ting; naar der er én Ting, man vil tale om, saa gør man altid Begyndelsen med ni og halvfemsindstyve andre Ting.»

Han spurgte, hvad hun da sagde.

«Hvad hun sagde? Tror De da, hun kunde staa og sige mig lige i Øjnene: «Jeg er enig med Dem, hils ham, at jeg er rede.» Saadan noget siger man ikke; men naar han selv kommer, han, den rette, han, der har alle Himlens og Jordens Magter samlet i sine Øjne, saa styrter man sig i

hans Arme og giver alle Love og Alterbøger en god Dag.»

«De tror virkelig . . .»

«Ved De da ikke, at en Kvinde styrter sig i Afgrunden med den, hun holder af?»

Dirrende paa alle Lemmer tog han sin Hat, der stod paa Bordet.

«Ja, gaa De i Kirke. Farvel!»

«De aner ikke, hvor jeg har det svært.»

«Kender De ikke Kærlighedens Mod og Kærlighedens Hensynsløshed, saa har De ingen Kærlighed, saa har De ingen.»

At tale med Fru Hahn om det hellige Skær i hans Hjerte, hvor hans Kærlighed stod og huggede, vilde kun lidet nytte, hun vilde ikke kunne forstaa ham. Saa maatte han lade, som det ene var Hensynet til Amalie, der bandt ham.

«Det er et Menneskes Liv,» sagde han.

«Saa lad det ryge! Gift Dem med Marie Rømer, og der bliver to Mennesker lykkelige og ét — ja hvad ved vi, kanske bliver hun lykkelig med en anden; bliver De «fast» ved Deres Kone, ryger der tre Menneskeliv — der har De Regnestykket!»

Han følte noget uværdigt i at staa her og lyve sig Troskabsfølelser til, som han ikke havde; for det var ikke Amalie, der bandt ham, ikke i første Linie.

«Fru Hahn, vi kommer stadig tilbage til dette, at vi lever i to forskellige Verdener.»

«Det er Sagen! De har to Liv, jeg kun ét.

Og naar man har to Liv, saa har man Raad til at kaste det ene hen; naar man kun har ét, saa lever man det.»

«Om jeg kunde leve Livet!»

«Jeg siger Dem, De maa tage hendes Ja nu, mens hun gaar og er opfyldt af Deltagelse for Dem, og Ilden brænder kraftig; paa Torsdag rejser hun, og Hedeluften svaler.»

Han stod med sammenpressede Bryn og saa ned mod Gulvet.

«Hvad Deres Kone angaar, da tager jeg hende paa min Samvittighed,» blev hun ved. «Hun er en god, blød lille en — jeg skal tale med hende, jeg skal overbevise hende, saa kærlig, saa deltagende, og hun vil sige: «I Guds Navn da!»»

«Det tror jeg ogsaa, hun vilde sige.»

«Jamen saa handl dog, Mand — handl, handl!»

Bleg og nervøs gik han mekanisk og stillede Stolene i Orden. Saa tog han sig til Panden og besindede sig.

«Hvor kan det egentlig være, Fru Hahn, at De blander Dem saa ivrig i disse Forhold?»

«Kan De da ikke forstaa, at min Samvittighed pisker mig op til Dem? Jeg kan ikke forsvare ikke at hjælpe Dem igennem dette. Jeg er født Giftekniv, jeg vil gøre Dem lykkelig, jeg har ingen større Glæde i Livet end at hjælpe unge frem; deres Lykke lyser og varmer ind i mine egne Stuer . . . aa, vi trænger jo, trænger til Lykke alle sammen, det skriger i os efter Lykke, efter at

elske, nyde i den Stump Sommer, vort stakkels korte, fattige Liv under os.» Hun greb hans Hænder og saa paa ham med et Blik, der straalede gennem Taarer: «De store, gode Barn, De og Marie Rømer skal være lykkelige, lykkelige! Farvel!» Og ude af Døren var hun.

Hendes ildfulde Væsens Udstraaling i Blik og Miner havde taget ham med en Magt, der gennemhedede hans eget Væsen og hvirvlede hans Tro og Meninger om i svirrende Ringe.

Det var, som han følte Stød fra to Sider, to Magters Puf. Den ene maner: «Gaa til højre — der er Guds Hus og Himlens Port, der er Lykken!» Den anden: «Saa gaa dog til venstre, Mand — der er Tryllehaven, der er Lykken!» Aldrig havde han følt som i denne Dag, hvad det vil sige at staa i Skel-Linien, hvor to Livsanskuelser mødes.

Og som han gik der frem og tilbage paa Gulvet, med Synernes skiftende Billedrækker for sine Øjne, kom hans Kærlighed over ham med en Vælde som aldrig før. Aa, Marie! Nej nej, han kunde jo ikke holde Livet ud uden hende! Hendes Kærlighed var blandet ind i det bedste, der levede i ham, i hans Manddomslængsler, i hans Udve mod Skønhed og Lykke, den var blandet i hans Blod og var den Kraft, der holdt ham oppe.

Og hans Kærlighed manede og lokkede, kælede for ham, snoede sig om hans Tanker, tiggede og gøglede med Løfter om tusindfold Erstatning for alt, hvad han skulde lide, om han bare vilde rive

alle Baand sønder og styrte sig blindt ind i Trylle-haven . . .

Med en Synders Pine i Brystet tog han Vejen mod Kirken. Da han drejede om Hjørnet ved Kirke-gade, fik han Øje paa Marie, der ogsaa var paa Vej til Kirken. Det var i samme Nu, som han gennemglødedes af en oprørsk Trang til at trodse Gudslove og Menneskelove og fare over til hende og tage hende i sine Arme og drage bort med hende som sit evige Eje.

Folk strømmede til fra alle Sider; men han sansede kun hende.

Ved Amalies Side sad han i Kirken og gennem-gik hele Jordefærdsdagens for og imod. Sangen tonede med al Julestemningens glade Kraft, Talens Lyde fra Prædikestolen strømmede højtidsfuldt ud over Hovederne. Han hørte Ordet «Marie», og et Billede af det reneste, der fandtes i Verden, sprang levende frem for hans Øjne.

«Glade Jul, dejlige Jul!» klang det paa en Gang med Genlydenes dæmpede Toner i Baggrunden af hans Sjæl, og en Sum af Minder myldrede op i ham, Minder fra hin Tid, da disse Toner klang i hans Barndomshjem og i den gamle Præstegaard. Det strømmede ind imod ham med noget helligt, med Overleveringer af Livsforsoning og ren Glæde, og han følte, at han, saa længe han levede, vilde mærke Slægtens Liv som en stærk Magt i sit eget, og han mærkede, at dette Livs tusinde fine Sølv-

traade var paa det forunderligste vævede sammen med hans Kirkeærbødighed, med Gudsfølelsens Alvor.

Han rettede sig og saa op paa sin Morfaders Billede. Da var det, som de rolige Øjne under Brynenes mørke Buske talte ned til ham med al Æt-Myndighedens og al Kristentroens Magt. Og han hørte Ord fra Alterbog og Katekismus, hans hele stærke religiøse Bevidsthed rejste sig imod ham: «Gør det ikke, gør det ikke!»

Men — derovre sad Marie, saa skøn og ren og god i sin Lidelse.

Hvert Øjeblik drejede han Hovedet til Siden og saa hen paa hende, hver Gang mødende hendes brændende Blik. Ikke med en Tanke faldt det nogen af dem ind, at Folk maatte lægge Mærke til dem. Det var to Menneskehjerter — tagne ud af al Forbindelse med alle andre Menneskehjerter — der i deres Kærligheds Selvforglemmelse gav sig ind til hinanden. Der var et Nu, hvor han i hendes Øjne saa et Raab over til ham: «Jeg er rede, tag mig og hold mig fast, om saa al Jordens Lidelse skal brænde i os!»

Men netop denne utøjlede Hengivelse fyldte ham i samme Nu med en Slags hellig Rædsel, og der kom over ham en knugende Følelse af, at de begge sad her som Oprørere i Herrens Forsamling, syslende med forbudte Drømme, medens Jesu Navn klang i deres Øren.

En feberagtig Rysten i Amalies Arm, der rørte

ved hans egen, fik ham til at vende sig imod hende — hun var bleg som en Dødning.

Han selv følte, at Blodet var gaaet fra hans Ansigt. Det var i dette Øjeblik, som han fik Evne til at føle hendes Lidelse.

Og da kom den sidste, afgørende Kamp i hans Bryst. Var det en Styrelse af Gud, at Kampen skulde kæmpes til Ende her i denne Kirke? Han saa op mod Alteret, Tanken om det Løfte, han havde givet sin Hustru deroppe paa Knæfaldet, medens den store Mester fra Bryllupet i Kana saa ned paa ham fra Alter-Maleriet, Tanken om alle de Tusinde og atter Tusinde kæmpende Kristne, der tager Lyster og Drifter fangne under Troens Tugt, Herrens Frygt i hans egen Sjæl, Trangen til den Fred, der svaler Branden i Brystet, Sjælens Raab efter Stor-Lykken bag den sidste Dør, der lukker sig for Livet her — det var alt dette, alt det ubegribelige, overjordiske Liv, der paa én Gang suser og ringer i Luften og udspænder Hjertets Aaregange, det var alt det, der i dette Øjeblik samlede sig til ét og dannede den store Magt. Og denne Magt blev den sejrende. Det var, som der skete et Gennembrud i ham, som om han kom ind under en hellig Fortryllelse som aldrig før, saa han følte sig bunden af Aanden over Aanderne og stod magtesløs med sin Kærligheds brændende Begær.

Saa bøjede han sit Hoved, knugede sine Hænder sammen og lukkede sine Øjne: «Herre, min Gud,

jeg lægger mit Hoved ved dit Bryst og giver mig over!»

Han mærkede, hvor det rystede i Bænken ved hans Hustrus Skælven.

«Kom, Amalie, lad os gaa!»

Næppe var de komne ud i Vaabenhuset, før han fik to Arme slynget om sin Hals og mærkede et hulkende Bryst ved sit.

«Saa saa, Amalie!»

Med den Lidenskab, der intet hører og intet ser, med al den vilde Kærligheds Ene-Begær holdt hun ham fangen og knugede ham ind til sig med en Styrke, som om hun vilde holde ham fast for evige Tider.

«Saa, Amalie, slip nu! Alt skal blive godt!«

Det var ham ikke muligt at faa skudt hende ud fra sig.

«Amalie, slip nu, slip nu!»

Madam Konge og Marta, der var blevne urolige ved Synet af Amalies fordrejede Ansigt, da hun gik ned ad Kirkegulvet, traadte ud til dem og forfærdedes ved at se ham staa og slide i hendes Arme.

«Amalie!» skændte han dæmpet. «Jeg siger dig jo, at alt skal blive godt . . . Amalie, kan du dog ikke forstaa, at vi ikke kan staa her og . . .»

«Hører du ikke!» tog Madam Konge fat og drog i hende. «Saa slip dog, Barn . . . Marta, vrist Hænderne op paa hende!»

XXV.

Torsdag var kommen, Marie var rejst — hun maatte jo være rejst, han havde ikke set hende, ikke hørt det mindste om hende siden Juledag. En Billet, som var bleven bragt Amalie i Morges af den samme lille Pige, der forleden bragte ham Madam Rømers Brev, maatte vel indeholde noget om hende, han vidste det ikke, havde ikke villet spørge om det.

Den Kamp, der havde raset i ham i Juledagene, havde været saa meget sværere for ham, som Højtidens Stilhed havde ligget over Byen — ingen Kørsel i Gaderne, intet Arbejde i Bogladen, men en Vrimmel af glade Mennesker paa Fliserne, lykkelige, forspiste Mennesker i stiv Julepynt.

Han stod i sit Værelse ved Nattetid, som han en Gang havde staaet inde i det forreste lille Værelse, med Maries Billede op i Lampens Lys, stirrende paa det med al sin Kærligheds Lidelse.

Inde i Sovekammeret hostede Amalie med Lyde, der naaede ham som Bebrejdelser. Ja, det var ikke

rigtigt, at han stod her saadan, det vidste han godt; men der var i denne sidste lille Ugudelighed en pirrende Tiltrækning, som han ikke kunde modstaa.

Hans Blik opdagede, at der paa Skrivetøjet stod et lille Brev. Men var det ikke det? Hurtig drog han det lille Ark frem og læste:

«Kære Amalie!

Min Samvittighed har ikke ladet mig i Fred, siden vi saas i Kirken Juledag, og jeg kommer nu til dig med den inderlige Bøn: Tilgiv mig, tilgiv en ulykkelig, angrende Veninde!

Da jeg rejste herover, var det mit bestemte Forsæt at undgaa ethvert Møde med din Mand. Jeg vidste heller ikke noget om, at min Moder havde skrevet til ham om at komme ned til hende; for saa vidt er jeg uskyldig i, at vi mødtes; men jeg indrømmer, at jeg har forset mig alligevel, jeg har været saa forvirret i mit Hoved, at jeg ikke har vidst af mig selv at sige. Først i Dag har det klaret sig for mig, at ethvert Haab om en Forbindelse som den, jeg i min fortumlede Tilstand har tænkt paa, maa opgives. Du, som ved, hvad Kærlighed er, vil kunne forstaa min Forvildelse, og du vil dømme mildt om min Adfærd og tilgive.

Jeg bad en Gang om at faa tilbagesendt et Fotografi, som din Mand har; da jeg ikke den Gang fik det tilsendt, beder jeg paa ny om at faa det.

Jeg rejser i Dag til Jylland. Jeg ved, min Vej vil blive ensom og tung; men jeg vil bøje mig for Guds Vilje og stræbe af al min Magt at finde Lægedom i hans Ord og i et virksomt Liv.

Og saa til Slutning det oprigtige Ønske, at den Tid maa komme, da du og din Mand maa kunne takke Gud for et nyt Liv med Fred i Hjertet og Lys i Hjemmet.

Din

Marie Rømer.»

Han læste Brevet endnu en Gang, satte sig og holdt Haanden op om sin hede Pande. «Et virksomt Liv,» gentog han for sig selv og saa ud i hendes Fremtid.

Saa rejste han sig igen, tog atter hendes Billede og holdt det op i Lyset. Det sidste Farvel blev saa usigelig tungt. Haanden klemte rystende om Billedet, Armene knugede sig ind mod Kroppen, Hjertet hamrede og sved, Øjnene stirrede gennem bølgende Regnbuetaager, og — — der faldt saa de sidste Rester af hans store Livsdrøm, ikke vildt og voldsomt, nej sagte, med en lang klagende Eftertone.

Saa gik han ind i den mørke Dagligstue og stak Billedet i Amalies Syæske, stillede sig derefter ved Vinduet og saa op paa den stjernestrøede Vinterhimmel.

Der funklede de saa rolig oppe, de mange fjerne Verdener, saa trygge, saa glade i deres store Fred. Og hernede i denne lille Søsterverden med de mange døde Blomster og døde Haab, her funkler saa mange Øjne med brændende Begæringer om en lille Fred.

«Hov Vægter, Klokken er slagen et,»

klang det et Stykke nede i Gaden, og de velkendte dumpe Stød af store Fødders Gang naaede op til hans Øre, voksende i Styrke som et tiltagende Lydfølge.

Aa—h, hvad var det, hvad var det, alt det,

der vældede op i ham, denne kvalfulde Lykketrang, der ikke kunde dø, disse søde Drømme med Fløjtetoner, med Glans af Dug og maanebelyste Skove!

«Vor Klokke er slagen ét!
Ræk os din Hand,
o Frelsermand,
saa vorder Byrden let!»

Sangen var bleven svagere og svagere og hørtes nu højt oppe i Gaden som en hendøende Koraltone.

Han lagde sine Hænder paa Vinduesposten, bøjede Hovedet hen imod dem og faldt i samme Øjeblik i Graad, en varm, blød Graad fra Hjertets Kilder, en Udstrømning af Tvivl og Tro og Lykke og Lidelse i vidunderlig Blanding.

Amalie kom med et Lys i Haanden, indhyllet i et Sjal, der dog kun halvt dækkede hendes Natdragt. Tavs satte hun Lyset paa Sybordet, tavs stod hun en Stund og skjalv, tavs lagde hun sin Haand paa hans Arm; han rørte sig ikke.

Da hun fik Øje paa Fotografiet, der stak frem af Æsken, tog hun det frem og holdt det op i Lyset, gjorde en Bevægelse af Forundring, men fik i næste Øjeblik et Udtryk af rørt Glæde, stak Billedet ind i Æsken og drejede Nøglen om.

«Jørgen!» sagde hun og lagde atter Haanden paa hans Arm. «Nu skal jeg nok sende Portrættet og skrive rigtig hjertelig og kønt og bede hende om Forladelse for det fra forleden . . . det nede i Klosteret; jeg kunde ikke gøre for det.«

Først nu rettede han sig og vendte sig om imod hende: «Lille Amalie!»

«Hun skrev til mig i Morges og bad om at faa Portrætet sendt; men jeg har ikke kunnet sige . . .» Ordene blev siddende i Struben.

«Lille Amalie!» kom det igen, ligesom henaandet i Anger. Og han saa paa hende og kunde ingenting sige. «Jeg er dig jo ikke værd,» fik han endelig frem og lagde sin Haand paa hendes Arm.

»Tusinde Gange er du mig værd, Jørgen, tusinde Gange.»

«Jeg har gaaet her med mit eget og aldrig tænkt rigtig paa, hvad du har gennemgaaet; du har jo gaaet med de samme Kampe som jeg og dog været — — saa god.»

«Jeg har holdt saa meget af dig.»

Sejrens Lykke udspændte hendes Bryst, Graad af Glæde brød paa i hendes Hals; men hun tvang Graaden tilbage, hun følte, at her maatte handles varsomt, her var noget nyt i Frembrud, et spirende Liv, som der ikke maatte røres ved med for grove Taknemmeligheds-Følelser.

Uden selv at vide, hvad hun gjorde, sank hun paa Knæ, og holdende hans Arm fast med begge sine Hænder saa hun op paa kam med al sit Hjertes ydmyge Tak i Taarerne.

XXVI.

«Tidens Strømme» — de lydløst rindende Vande — gled i de følgende Maaneder hen over den gamle Købstad, omtrent som de var gledne i de foregaaende. Regelmæssig kom de med Dagskær og Nattedæmring, optog Jubel og Suk og lønlige Synders Dønninger i deres Væld og bar det alt sammen ud i det Hav, hvoraf det hele en Gang skal drages op til Undersøgelse.

Ogsaa i Jørgen Bangs Hjem gled Tiden stilfærdig. Den første Tid efter den store Rystelse havde været saa streng for ham, nu gik det bedre — nu, da Stæren atter fløjtede.

Men han følte med Hjertets Vished, følte med et Nag, men tillige med en Slags lykkelig Skælven, at der, saa længe han aandede, vilde rinde et Væld i ham, der aldrig vilde glide over i hans Hustrus Livsstrøm, et lønligt Kildespring af Minder og Tanker, der vilde risle over hans Sind, hver Gang hans Forestillingsevne dannede Billedet af — en anden

Kvinde. Det var nok saadan, skønnede han, at der gaar saa mange Mennesker omkring med saadant et skjult Væld i Brystet, tavse, alvorlige Mennesker med evig rindende Strømme, som ingen ser.

Der var noget i Maries Brev, som han aldrig kunde glemme, de tre Ord: «et virksomt Liv.» De velsignede Ord! Hvor havde de styrket ham, hvor havde de spredt Trøst over hans Sind ved at lade ham se et Skær af Forsoning over hendes Fremtid.

Han sad en Aften og læste et Brev fra sin jydske Ven, Karl Brun, med hvem han i den sidste Tid var kommen i flittig og fortrolig Brevveksling.

«. . . Jeg har været paa Maaling her i Sønder Snede-Egnen i en Maanedstid og kan hilse fra Marie Rømer. Hun er en stærk Kvinde, til rig Velsignelse for Egnen, dels ved sin Gerning i Børnehjemmet, dels ved sin Ledelse af en Sygeplejeforening, som hun har faaet oprettet. Jeg saa hende i Gaar ved et Bryllup i Kirken. Hun var saa køn i sin Alvor. Da vi sang Ordene: .

«Men Gud ske Lov, i Vorherres Stad
for evig samles de hjertenskære,»

saa hun i Selvforglemmelse op mod Hvælvingen, og der kom en Glans af overjordisk Fortrøstning i hendes Øjne. Jeg syntes, jeg saa ind i hende og hørte noget tone, — ja her har du, hvad jeg bagefter tænkte om den Ting:

Naar Sorgen, den dybe, er sagtnet hen,
og endt er den tunge Klage,
vi bliver ej atter de samme igen,
thi noget bliver tilbage.

Tilbage bliver det dybe Blik,
det fine, lyttende Øre
og inderst en stille Kirkemusik,
som vi og Vorherre kan høre.»

Det hele var ved at blive som en vidunderlig Drøm for ham. Der var Øjeblikke, hvor han stod usikker over for Spørgsmaal som disse: om de og de Ord virkelig var blevne skiftede imellem dem, om hun havde siddet med ham der og der, gjort de Bevægelser med Haanden — eller det hele var Drøm. Men i alle Forestillinger, hvori hun var med, var der en festlig Lykke, noget af den søde Vildelse, der kan sidde i Sindet efter en Nats Syner ind i Egne, hvor man aldrig kommer i vaagen Tilstand.

Og endnu var det ofte saadan for ham, at der af Dagens tusinde smaa Oplevelser var en og anden lille Ting — en fjern Lyd, et Drag af Blomsterduft el. lign, — der virkede paa hans Sind som en let Berøring af noget oversanseligt, og da kunde hans Indbildningskraft tegne Billeder af et kommende Rige, hvor hun stod Ansigt til Ansigt med ham, og han mærkede Roser i sin Nærhed og hørte fjerne Harper — —

Det var efter et Syn ind i dette Rige, at han en Aften skrev:

Det, der anes —.

Du kan finde det i Duften
af en dugvaad Æblerose,
i en natlig Lyd i Luften
paa en taaget Ellemose,

det kan stryge over Sinde
ved et vaarligt Vift i Marts,
glimte i et hengemt Minde
    dybest inde
ved en Blinken af en Skovvejs Kvarts.

Det kan staa i Kvinde-Øjet,
kan i Lynfart Sindet fange,
det kan lysne, naar du bøjet
stirrer gennem Drømmens Ange.
Som et Varsel kan det vække,
farve Fantasiens Spind,
skabe brat bag Tavsheds Dække
    Haab, der række
udve-sygt mod Lykkens fjerne Tind.

Lad dem lære: det, der anes,
Emner er fra Hjerne-Celler
— aldrig helt af Tvivlen ranes
det, os Anelsen fortæller;
thi vi føler, at den bunder
inderst, trods vort Væsens Brist,
i en Sans, som endnu blunder,
    men som stunder
mod et «Vaagn!» i dagklar Morgen hist.

— — —

Amalie var saa god og flittig, hun var bleven Hjemmets vaagne Aand, den, der ledede alt og holdt Stemningen oppe, den Smule Stemning af Fred og Glæde, der kan hvile over et Hjem, hvor det er smaat nok med Lykken. Jørgen havde haft saa svært ved at faa sin Sorg til at følges skikkelig med hendes Sejrsglæde, han evnede det ikke endnu, men det gik bedre.

I hans Forretning gik det jævnt fremad. Det var kommet til at staa klart for ham, at det var syndigt over for Amalie, ogsaa syndigt over for ham selv, nedbrydende for hans Drivkraft, at blive ved at gaa med denne umandige Nedbøjethed, der havde stjaalet saa mange Timer og ofte udtørret hans Arbejdslyst. Og hans Erkendelse dannede Vilje, og Viljen tvang ham til at tage alvorlig fat. Med ny Iver udsendte han Bøger til Gennemsyn i sin Kundekreds, oprettede et Læseselskab, som han selv leverede Bøger og Blade til. Og saa kom gamle Møller missende: «Jørgen Bangs Forlag — kunde det ikke lyde godt?» — Det var Byens Historie, som den gamle havde syslet med i en Række Aar, en rigtig fornøjelig Bog, fængslende, fuld af tørt Lune — den Bog vilde «gaa», det var der ikke Tvivl om. Hvor fik den unge Boghandler travlt med at skaffe Billeder af Kirken, Klosteret, gamle Huse, Portrætter af Præster, ogsaa hans Morfader! Aa, det velsignede Arbejde, der drog det sure Blod fra Hjertet og gjorde Sindet spændigt og frisk!

— — —

Det var Natten efter Isteddagen, halvandet Aar efter det store Opgør. Der havde været Amts-Skyttefest og Gymnastikopvisning i Skoven, en rigtig vellykket Fest, der ved den rige Tilslutning, den havde faaet, viste, at Jørgen Bang havde faaet arbejdet Skyttesagen op til en Folkesag i Amtet. Ud paa Aftenen havde Jørgen og Niels Erhardt sneget sig bort fra et Drikkelag, som nogle tørstige

Sjæle havde faaet draget dem ind i, og nu gik de to Venner og talte sammen i Skoven.

Stakkels Niels Erhardt og stakkels Karen Kirstine, nu var deres Tur kommen! Uagtet al deres Slid havde de for et halvt Aarstid siden maattet gaa fra deres kære gamle Gaard. Han havde nu en beskeden Plads som Leder af Avlingen hos en Brændevinsbrænder i Købstaden, medens hun havde lagt sig efter Modepynt. Det havde været en haard Tid, der gik forud for Avktionen, og haard havde Rejsen fra den store Gaard til de to smaa Stuer paa Stengade været; men ikke en Klagelyd hørtes fra de to — i god Forstand — stolte Bondemennesker.

Jørgen søgte at sætte lidt Liv i sin Ven, der gik tavs ved hans Side. Du ved ikke, Niels Erhardt, hvad du har været for mig.»

«Jaja, det er godt, vi Mennesker kan være lidt for hinanden; der er nok ellers mange andre, du har at sige Tak.»

Jørgen gik tavs et Øjeblik. «Der er én — først og fremmest — min Mor.»

«Ja, det var nok hende, der satte os andre i Trit med at stive dig op.»

«Og hun hjælper mig endnu,» tilføjede Jørgen tankefuld.

«Ja,» sukkede Niels Erhardt, «der kommer nok for os alle sammen Tider, da vi maa stille til Prøve; da er det godt, at der er nogen, der hjælper os, — jeg har en derhjemme.»

De gik i flere Timer og talte sammen i den lyse Sommernat. Under Samtalen kom de helt igennem Skoven og ned mod Landsognets Enghave, hvor de lige kunde skimte en Gaard langt ude.

Niels Erhardt standsede. «Det er ikke værd at gaa længere . . . vi skal ogsaa hjem til vore Koner.»

Jørgen tog sig til Hovedet. «Ja, vi skal hjem; men jeg maa først være lidt alene og sunde mig en Smule paa alt dette i Dag.«

«Vist ikke, kom nu her!»

«Nej, jeg gaar med saa meget indvendig; jeg maa sidde og samle mig lidt.»

Niels gik. Jørgen stod en Stund og saa efter ham. Hvor var han forandret! Hun derhjemme med. Uagtet al den Umag, de begge gjorde sig, for at lægge et vist Skær af Velvære over deres Fattigdom og for at vise Verden, at deres Selvtro, Hævdelsen af deres indre Personer ikke havde lidt Skaar ved deres Modgang, kunde et skarptseende Øje næsten ikke undgaa at se, hvordan den tavse Pine gik i deres Bryst. Nu skridtede han af der langs Noret, snart vilde han sidde paa sin unge Kones Seng: «Sover du?» — «Nej, jeg kan ikke.» — Saa vilde han i Tavshed tage hendes Haand. — Jørgen følte med sig selv, at han ofte vilde faa Ærende hen i dette Hjem.

Han gik ind paa den gamle Kirkegaard, som han ikke havde gæstet i lange Tider.

Det var altid for ham, naar han traadte ind ad

Laagen, som han satte Foden ind i en af Æventyrets fortryllede Haver. Maanens Lys strøg i lange, blaa Strimer ind over Vinkatæppet under Træerne, Lavendler og Rejnfan hjalp hinanden med at pynte lidt op omkring de omstyrtede Kors, en Rose med en skinnende Taare paa Kinden stod og hældede sig op ad en rødblaa Kristi-Bloddraabe.

Han saa hen over Ruinerne Denne vidunderlige Stilhed, denne drømmende Natteglans over de gamle Murlevninger — —

Atter maatte han tænke paa det forunderlige i, at disse Stene i Hundredaar efter Hundredaar havde set Slægter komme og gaa, havde Minder om Vievand og Synderes Taarer, om Brudefærdsglæder og Jordefærdssorger. Nu laa de der og hviskede deres Minder ud i Natten, Slægterne er hensmuldrede, deres Sorger og Glæder henvejrede, deres Kampe glemte — —

Men der er Kampe endnu i Verden.

Han satte sig paa en af Grundstenene og faldt i Tanker. Af saa mange gaadefulde Tildragelser var hans Ungdoms Roman bleven bygget. Men han følte nu mere end nogen Sinde, nu, da der var oprundet roligere Tider, at der sad en stor, velsignet Trøst inde i ham: den Bevidsthed, at han havde bevaret sin Personligheds inderste Kærne ved at handle efter den højeste Lov i sit Hjerte.

Hvordan mon hun nu havde det? Han saa hende vel aldrig mere, nu, da hendes Moder var borte.

To klare Øjne stod for ham og saa ind i hans. Det var den Aften — derhenne ved Æblerosen — —. «Der er saa mange Hænder, der slipper hinanden.»

Et dybt Suk steg op fra hans Bryst. Saa mange, mange Haab var jordede i ham siden hin Tid, hans Kærlighed var styrtet sammen, hans Drømme blevne til hviskende Minder. Men saa sikkert som han følte, at der havde været noget helligt ved hans Kærlighed, saa sikkert følte han, at den havde været og vilde vedblive at være ham til Velsignelse.

Og som han sad der i den klare Sommernat, med al sin nydelsesrige Vemod, strømmede hans Stemning frem i et Par jævne Vers:

Jeg byggede en Gang i Løn
en Kirke, rummelig og skøn,
af Kærlighedens fine, lyse Stene.
Og Toner løftede mit Sind,
hver Gang jeg tren i Kirken ind,
og jeg blev god og stemt til Toner rene.

Nu har jeg kun en Stump Ruin,
i Stilhed gemt; men den er min,
og det, den var, kan aldrig, aldrig glemmes.
Hver Gang jeg drages mod den hen,
jeg hører fjerne Toner end
og underlig til Kirke-Andagt stemmes.

Gud have Tak, min Kirkegaard
ej blev en Ørken vild og haard,
hvor kun de stride Vindes Klager lyder!

Op skyder om Ruinens Fod
et Frilandsflor, hvor Livets Mod
i indre skjulte Aarer stille syder.

Og underfuldt med Hjertets Sans
jeg skuer Stjernehærens Glans,
naar Minderne sig lydløst om den flokker,
jeg mærker Drag af Rosens Duft,
og lydt det ringer højt i Luft
hver Sommernat med fine, klare Klokker.

Han rejste sig og saa ud i Luften. Hvad — Morgen!

Nede over Engene laa en let Sky af lys Taage, der langsomt svingede ud imod Noret, inde fra Skoven hørtes en og anden fin lille Lyd, der satte hans Indbildnings-Evne i Svingninger. Han forestillede sig, hvordan Livet i Naturen vaagnede: Træerne aandede et langt Drag og begyndte at røre sig, Millioner af smaa lette Alfer flagrede ud af deres Skjul, løftede varsomt Blomsternes Hoveder, rystede Dugdraaber af de fine Spind, lod Haanden glide silkeblødt ned ad Fuglenes Rygge: «Nu er det Morgen.»

Det gaadefulde ved de lønlige Naturkræfters Arbejde, Stilheden, det aandeagtige ved de lyse Taagers Drift — alt det, der til sammen danner Morgenbrydningens stærke Stemning, tog ham fangen og fik ham til at sende Tanke paa Tanke ud i Rummet efter Sjælen i det hele.

Paa en Gang slog han sine Tankers Arme om de mange Menneskebørn, der nu vaagnede til en ny

Dags Arbejde og Kampe. Hver har sit, Skæbne føjer sig til Skæbne, den enes Liv kædes ind i den andens, den samme Skæbne bøjer til den ene Side og rejser til den anden, og med alle disse slyngede Livsforhold, disse Millioner Faktorer af Tvivl og Tro og Lykke og Lidelse virker Verdens store Sjæl i gaadefuld Tavshed.

Han tog Vejen hjemefter langs Noret. Nu og da fangede hans Øje et lille violet Glimt fra et vaadt Vejbredblad, en enlig Strandryle løb langs Bredden og badede af og til sit lille spættede Bryst i det morgenkølige Vand.

Et Par Arbejdere, som var paa Vej til Teglværket bag Skoven, tog Hatten af og hilste venlig. Denne lille Hilsen — hvor gjorde den ham glad! Han hørte Sang af Fugle, glade Raab fra en Baad langt ude, Fløjter, Vognrummel i det fjerne — Livets gennembrydende Kraft trængte sig fra alle Sider frem i den ny Dag.

Han saa op mod St. Povls Spir — jo, der brændte allerede et lille rødligt Punkt paa Guldkuglen. Snart vilde Solen naa ned til Vinduerne og kigge ind i Stuerne. Med en Slags medynksfuld Længsel sendte han sin Hustru et kærligt Godmorgen.

Da han naaede Stedet, hvor han boede, og saa et rødligt Glanslys staa ud fra Guldfladerne paa Bøgerne bag de store Spejlglasruder, var det, som der gik en lys Straale over hans Sind, og han tog sin Livsgerning ind i en ny Stemning af Mod.

Ved Porten vendte han sig og aandede op. Det var, som han paa en Gang fik redet alt det i sit Indre, der endnu var ungt, ud af sit Væsens Mørke og maatte samle det alt i et Løfte op mod Guds store, rødnende Himmel.

Saa gik han op til sin unge Hustru og satte sig paa Sengekanten: «Kom med din Haand, lille Amalie!»

ZAKARIAS NIELSEN

GAMLE VANER.

Andet Oplag

«I Forfatterens omfangsrige Produktion indtager denne Bog en overordentlig smuk Plads og maa utvivlsomt henregnes til hans dygtigste og modneste Arbejder. Baade ved Skildringens alvorlige og hjertelige Præg og ved sine hjemlige Billeder, som ere formede med fin og god Kunst, hører «Gamle Vaner» overhovedet til de bedste Folkelivsskildringer i den nyere Litteratur og blev da ogsaa ved sin første Fremkomst modtagen med udelt Anerkendelse. Det er en Bog, som har Bud til mange, fordi den helt igennem giver en sanddru og varmt følt Fremstilling af Mennesker og Forhold, med hvilke Forfatteren øjensynlig er nøje fortrolig, og som derfor kommer til at staa med et eget lysende Skær af Ægthed og Troværdighed. Den nye Udgave af Fortællingen, som tilmed foreligger i en smagfuld og nitid Skikkelse, skal derfor sikkert nok finde Vej Landet over.» *(Nationaltidende.)*

4 Kr., indb. 5 Kr. 50 Øre.

ET MØDE

Ottende Oplag

Illustreret af **Knud Larsen**

Ialt trykt i 16000 Ekspl.

«Digtet er noget af det bedste, som Zakarias Nielsen har skrevet; baade Digtets Motiv og dets Form er skønt og hører til dem, som præger sig i Erindringen. Digtet er udkommet i en yderst nitid Udstyrelse.» *(Nordsjælland.)*

Pris 85 Øre, indb. 1 Kr. 50 Øre.

ELLEN VAAGE

Skuespil i 4 Handlinger

Berl. Tidende: Skildringen er given med god Menneskekundskab og Naturtroskab.

Horsens Folkeblad: Et literært Skuespil med dybe Tanker, ægte Følelser.

Trondhjems Adresseavis: Et Stykke alvorlig ægte og dyb Kunst, som tjener sin Forf. til Ære.

ZAKARIAS NIELSEN
„MYSTISK"
FORTÆLLING
2det Oplag

«Ideen i Zakarias Nielsens Bog er saa smuk og poetisk, at Bogen alene af den Grund er værd at læse. Men den er det ogsaa for den sikre mandige Kraft, hvormed Ideen er udformet.

Det er en Nutidsfortælling, skrevet af en Mand med dyb poetisk Sans, med en inderlig Forstaaelse af, hvad der kan lokke og drage et Menneske, og hvad der kan hjælpe det paa Fode igen, og endelig med et harmonisk udviklet Menneskes sunde Humør.

Zakarias Nielsens Bog vil yderligere udvide denne afholdte Forfatters store Vennekres.

Og de vil sikkert ikke have saa ganske Uret, som vil finde, at denne Bog er et af Forfatterens betydeligste og rigeste Arbejder.»

(Holbæk Amts Dagblad.)

«En særegen fast Støbning udmærker denne Fortælling, Den stærke Elskovsfølelses koglende Magt gaar som en rød Traad gennem dens Handling uden mange Sidespring. Og Figurerne staar mærkeligt klart for Læseren; det er, som om man ser dem alle for sig og ved bestemt, hvorledes de hver især ser ud. Og just denne Klarhed gør, at man interesserer sig saa levende for deres Skæbne og følger denne Hverdagshandling med samme Spænding som den, hvormed man læser en indviklet Sensationsroman.

Det er i det Hele taget en god, folkelig Bog, et værdifuldt Led i Zakarias Nielsens ypperlige Produktion, et af den Slags Arbejder, som gør vor Nation Ære». *(Aarhus Amtst.)*

«Den allerede aldrende Forfatter er fremdeles i Udvikling, synes det. Hans sidste, her nævnte Arbejde staar i en enhver Henseende paa Højde med det bedste af hans Frembringelser — Bedre, troværdigere og finere fortalt Bog har ikke længe ligget paa Læseverdenens Bord. I ren kunstnerisk og teknisk Henseende er den uangribelig, og den afsætter i Læsernes Sind det Indhold, som det kun er givet den Forfatter at meddele, som selv har et.» *(Næstved Tid)*

«Der er mange fine Iagttagelser og mange morsomme og fornøjelige Smaatræk i denne Bog, og en Ting endnu ville vi fremhæve ved Zakarias Nielsen, nemlig hans omhyggelige Behandling af Sproget; der er ikke mange, som skrive deres Modersmaal saa fint og lødigt som han».

(Loll.-Falsters Stiftstid.)

2 Kr., indb. 3 Kr. 25 Øre.

RS. HANSEN

NIELS ARNAM

Skildringer fra Krigens Tid

Pris 2 Kr 75 Øre

«Det selvoplevede og selvsete er altid sikker paa at gjøre Indtryk. En Digter af Faget har det selvfølgelig i sin Magt at gaa dybere til Bunds i Sjælene og lægge større Glans over Staffagen. Men overfor visse Æmner kommer undertiden den professionelle Forfatter til kort. Skildringerne fra vor sidste Krig er et Vidnesbyrd derom. Gjælder det 1864, vil vi helst have et Øjenvidnes Beretning Den digteriske Udsmykning kommer ligesom først i anden Række. Er den imidlertid til Stede, saa meget des bedre.

Den ovennævnte Bog vil ogsaa finde almindelig Paaskønnelse. Man mærker hurtig, at Forf. ikke er — og næppe heller vil være — Stilist og Poet. Skønt han har formet sine, utvivlsomt personlige, Erindringer som en Fortælling, ligger Bogens Hovedværd i dens Paalidelighed og Troværdighed. Rammen omkring den egenlige Historie fængsler derfor maaske nok saa meget som selve Fabelen. Ikke fordi denne i og for sig er uden Interesse. Baade Hovedpersonen, efter hvem Bogen bærer Navn, en fra en rig og anset Bondeslægt udgaaet ung Løjtnant, og hans Omgivelser er tegnede med fast og kyndig Haand. Der er Interiører fra Bondegaard og Præstehjem, som staar klart og skarpt. Forf. kender Mennesker og véd at gøre Rede for deres Handlinger og Bevæggrunde. Forf., den kendte Leder af Folkehøjskolen paa Vældegaard ved Gentofte, har Ære af sit Arbejde og vil utvivlsomt ogsaa faa Glæde deraf. Trods Æmnet i de senere Aar atter og atter er optaget til literær Behandling, virker det med en særlig Magt paa alle Sind. Det er i dybeste Forstand Blod af vort Blod det her gælder om.

Vi anbefaler den alvorlige og smukke Bog til vore Læsere. De vil baade have Glæde og Udbytte af «Niels Arnam». *(Dannebrog.)*

. . . De, der læser en Bog for at blive sat i Stemning, for at faa en god og stille Time, for at faa aandelig Næring, de vil erklære «Niels Arnam» for at være baade en god og betydelig Bog.

Der er Fart over Fremstillingen, og der er adskillige Scener, som Læserne vil mindes længere, end de plejer at mindes, hvad der skrives i de senere Aar.

«Niels Arnam» vil ikke mindst for den dybe Livserfaring, der præger den, faa mange Venner. *(Sorø Amtstidende.)*